

téma měsíce: **Zaklínadlo jménem Muzikál**

www.muzikus.cz

MUZIKUS

magazín
pro muzikanty

7

červenec 2003
ročník XIII • 49 Kč

na co hraje

Ry Cooder

Mike

Rutherford

kytarový velikán

Bogner

americký sound
z Německa

Palo

Chodelka

hudba je
pre mňa láskou
aj povoláním

5P

virbly

ESH Twin Fifty

Digitech BP-50

Fender Jazzmaster

Engl Classic Tube 50,
Thunder 50

a Screamer 50

D'Addario EXL110

Hocke Bass 300

Boss Super Shifter PS-5

Creamware Noah

Roland VR-760

DPA 4015

EarMaster 4.0

M-Audio Audiophile USB

Boss SP-505 Groove

Sampling Workstation

Summit Audio TD-100

Boss Phase Shifter PH-3

Ego-Sys Waveterminal U24

basové struny

Thomastik Infeld

Hiphop

Jak vznikl a co
zapříčinilo jeho
popularitu

Muzikus, číslo 7/2003, ročník XIII
vychází měsíčně
vydává Nakladatelství Muzikus

Šéfredaktor

Vladimír Švanda (vlada@muzikus.cz)

Zástupce šéfredaktora

Jakub Tureček (jakub@muzikus.cz)

Dopisovatelé

Simona Ester Brandejsová, Kamil Bukovický, Jan Císař, Roman Helcl, Martin Chrobák, Miki Jelínek, Ilja Kučera ml., Mirek Linhart, Luboš Malý, Jan Markovič, Mojmír Mohapl, Tomáš Neubauer, Jiří Polášek, Vojtěch Rozsival, Michal Samiec, Paul Schenzer, Vítězslav Štefl, Ondřej Štveráček, Martin Vajgl, Václav Vlachý, Tomislav Zvaradon

Jazyková úprava

Jiří Bartek

Grafická úprava a sazba

Milan Svatoš (milan@muzikus.cz)

Placená inzerce

Jana Vondráková (jana.vondrakova@muzikus.cz)
Michaela Páková (misa@muzikus.cz)

Inzerciu pre Slovenskú republiku zabezpečuje
Magnet-Press Slovakia, Teslova 12, P. O. Box 169,
830 00 Bratislava 3, tel./fax: (02) 44 45 46 28 -
administratíva, tel./fax: (02) 44 45 06 93 -
inzercia, e-mail: magnet@press.sk

Distribuce

Aleš Suchořpár (alice@muzikus.cz)

Marketing

Luděk Khebl (luda@muzikus.cz)

Sekretariát redakce

Jana Benetková (janbe@muzikus.cz)

Účetní

Eva Kopecká (eva@muzikus.cz)

Webmaster

Žbrdoch (zbrdoch@muzikus.cz)

Redakce webu

Jana Truksová (trixie@muzikus.cz)

Připojení k internetu

CASABLANCA INT

Tisk

Ringier Print Ostrava

Rozšiřuje

Mediaprint Kapa, Transpress, PNS a. s., soukromí
distributoři, prodejny hudebních nástrojů.
Předplatné, objednávky a inzerci vyřizuje redakce.

Adresa redakce

Muzikus, Novákových 8, 180 00 Praha 8
tel: 266 311 701 (3), fax: 284 820 127

Internet

www.muzikus.cz, e-mail: infom@muzikus.cz

Předplatné pro ČR

Send (tel.: 267 211 301-3, fax: 267 211 305)

Distribuce a předplatné pro SR Magnet-Press
Slovakia s. r. o., Teslova 12, P. O. Box 169, 830 00
Bratislava, tel./fax: (02) 44 45 45 59, (02) 44 45
46 28, e-mail: magnet@press.sk

Registace MK ČR E 5742, index: 47 899 TS: 6C,
ISSN 1210-1443

Nevyžádané materiály a rukopisy nevracíme.

Za obsahovou stránku článků ručí autor.

Podávání novinových zásilek povoleno ŘP Praha
č. j. nov 5339/95 ze dne 17. 7. 1995.

Stejně, jako počasí láme rekordy a snaží se ustřelit čepičky teploměřům, i naši autoři zřejmě podlehli šíleným vedrům a dosáhli rekordu, který v redakci nepamatujeme. Nepiší a nepiší. Ne, že by nedodali články včas a v pořádku, ale délka jejich příspěvků se podezřele pohybovala na hranici životního minima. Ale nebojte se, o nic nepřijdete. Nakonec vše dopadlo, jak mělo, a Muzikus má stejný počet stránek jako vždy.

Přípravy na **Hudební veletrh 2003** jsou v plném proudu. Mimo jiné vás čeká několik koncertních scén a dvě místnosti s odbornými semináři. Takže si do svých diářů prosím poznamenejte datum **25. 28. září 2003** a místo: Veletržní palác kousek od Výstaviště.

Minulý víkend se v Českých Budějovicích potkaly dvě věci, o kterých jsem si dříve myslel, že se potkat nemohou. Poprvé se ve východní Evropě pořádal sraz motorkářů Super Rallye. Teprve až při příjezdu k pódiu mi začala docházet ta úžasná kulisa, kdy jsem volným slalomem kličkoval mezi hangáry pro nadzvukové stíhačky Mig, které vypadaly jako kopečky porostlé trávou a křovím svraty na kolečkách z metr a půl tlustého betonu. A hned vedle – řekl bych, že to byla ranvej – se tyčily dvě obrovské mobilní střechy, pod kterými sedělo vedle svých harleju na osm tisíc motorkářů a holdovalo pivu, hranolkům a párkům. Na motorkářských srazech bývá nejoblíbenější zábavou držet naplno vytürovanou motorku za zadní rám nosiče nebo ještě lépe, zepředu za říditka. Kovbojům stačil k takové zábavě jeden kůň a tady se jich vzpíná určitě víc jak stovka. Čmouhy na betonu, které po nich zůstanou, nebudou už jen od přistávajících letadel. A musím říct, že jako publikum jsou motorkáři skvělí.

Na straně 25 naleznete jména vylosovaných výherců internetové čtenářské ankety. Dozvíte se, kdo měl to štěstí a podívá za sluncem anebo vyhraje butylku burbónu.

Vladimír Švanda

na titulní straně **RZA** /foto EMI

Cože? Hiphop?! /60

Po tom, jak vznikl žánr, který neustále proniká do moderní rockové muziky, pátral Tomáš Neubauer.

Je mi jedno, kde nahrávám, v Bostone alebo na Kamčatke /62

... říkal Romanu Chrastkovi v rozhovoru vynikající slovenský basista Oskar Rózsa.

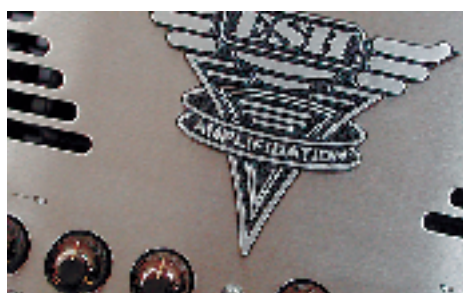
Muzikus 8/2003:

Walter Trout, Petr Vavřík,
WWO, Line6 Variax, Midiman
Mobile Pre, Yamaha Tyros

Zakládadlo jménem Muzikál	6
téma měsíce (Jakub Zahradník)	
Muzaika	20
muzikantská směsice zahrnující novinky, zprávičky, nástrojové sestavy, zajímavosti, rady a tipy (připravili: Vojtěch Rozsival – vr, Vladimír Švanda – gv, Vítězslav Štefl – vs, Ilja Kučera ml. – ik, Jiří Polášek – jp, Mojmír Mohapl – mm, Jakub Tureček – jt, Michal Staněk – ms a Jan Císař – jc)	
Nejsme továrna na třiminutové popůvky	36
pohled do kuchyně skupiny Gang-ala-basta (Martin Zíka)	
Hard Rock	38
letem kytarovým světem (Vítězslav Štefl)	
Ry Cooder	42
na co hraje slavný steel kytarista (Mirek Linhart)	
Americký sound z Německa	44
historie firmy Bogner z pohledu jejího zakladatele (Jan Císař)	
Bojovník proti lidské blbosti	46
Jiří Dědeček v textařské dílně (Simona Ester Brandejsová)	
Mike Rutherford	48
kytaroví velikáni (Vítězslav Štefl)	
Korai Öröm	52
reportáž z koncertu jedné z nejpůvodnějších maďarských kapel současnosti (Tomáš Neubauer)	
Bluesový zlatník z Hanspaulcity	54
Ivan Dvořák v seriálu Po boku hvězd (Ilja Kučera ml.)	
XXX	56
nejlepší živé nahrávky – třicáté pokračování Beat Generation (Paul Schenzer)	
O zvuku dřeva a gitarách s dušou	58
reportáž z dílny kytaráře Miloše Klase (Martin Chrobák)	
Cože? Hiphop?!	60
co zapříčinilo obrovskou popularitu tohoto žánru? (Tomáš Neubauer)	

ESH Twin Fifty /78

Kytarový koncový zesilovač z dílny Petra Faiereiseila si vzali pořádně pod lupu Jiří Peša a Tomislav Zvardoň.

Jazzmaster /83

Jan Hlavka v New Yorku objevil opravdu unikátní kousek starého fendera. Nemohl vydržet a podělil se s námi o své zážitky.

Je mi jedno, kde nahrávám, v Bostone nebo na Kamčatce	62
důležité je, či som pri tom šťastný! říká basista Oskar Rózsa (Roman Chrustek)	
Hudba je pre mňa láskou, aj povolaním	64
rozhovor s Palem Chodelkou (Roman Chrustek)	
Vše o sobě	66
Annie Lennox (Ilja Kučera ml.)	
D'Addario EXL110	68
test kytarových strun (Tadeáš Verčák)	
DPA 4015	69
kondenzátorový mikrofon so širokou kardioidou (Martin Chrobák)	
Novodobý orchestrion	70
Creamware Noah (Tactive Instrument Modeller) (Jan Markovič)	
M-Audio Audiophile USB	72
USB verze oblíbené zvukové karty (Pavel Škorpík)	
Hocke Bass 300	73
basové kombo české výroby (Vladimír Švanda)	
EarMaster 4.0	74
počítačový program pro trénink vašeho sluchu (Tomislav Zvardoň)	
Malý velký osvěžovač zvuku	76
Digitech BP-50, Modeling Bass Processor (Peter Dygobass Pavlík)	
ESH Twin Fifty	78
test kytarového konce s výkonem 2 x 50 W (Jiří Peša a Tomislav Zvardoň)	
Engl Classic Tube 50, Thunder 50 a Screamer 50	80
kytarová komba (Standa Jelínek)	
Super Shifter PS-5	82
digitální kytarová krabička (Richard Tomíček)	
Jazzmaster	83
raritní kousek z továrny Fender (Jan Hlavka)	
Tři v jednom	86
Roland VR-760 Performance Keyboard (Jan Markovič)	
Phase Shifter PH-3	88
testík kytarového efektu (Richard Tomíček)	
Ego-Sys Waveterminal U24	88
USB digitální audio rozhraní (Jan Markovič)	
Jazz Electric Bass, Thomastik – Infeld, Round Wound	89
niklové struny, pětistrunná verze, tloušťky 043, 051, 068, 089, 118 (Peter Dygobass Pavlík)	
Boss SP-505 Groove Sampling Workstation	90
testík zařízení pro „vynálezce“ nových samplů (Jan Markovič)	
Summit Audio TD-100	90
testík nástrojového předzesilovače (Vladimír Švanda)	
Virbly	91
5P (pravidelný přehled)	
Come To Jam XI	94
workshop rockové školy (Pavel Jordán a Lukáš Jindra)	
Tvorba moderního jazzu XI	95
závěr workshopu (Ondřej Štveráček)	
Nabídka publikací	96
nové i starší tituly	
Kytarová dílna XIX	98
jazzové standardy (7) a rockování (1) (Luboš Malý)	
Co se děje uvnitř slok	100
textařská dílna aneb aby zpěvákům „nelítaly prkna z huby“ VII (Simona Ester Brandejsová)	
Soukromá inzerce	101
vaše inzeráty	

TÉMA
měsíce

Zaklínadlo jménem Muzikál

Pár kapitol pro muzikanty a zpěváky,
co to znamená muzikál, zdali a jak
do tohoto kolotoče vstoupit

Katka Nováková jako Julie v zákulisí dnes již
neexistujícího divadla Spirála

motto: Všichni mimo Chůvu a hudebníky odcházejí,
odkládají při tom rozmarýnu na Julii a zatahují záclonu.

první hudebník: Nu a my můžeme odtáhnout
s prázdnou.

chůva: Dneska si přijde na své jenom hrobník. Co
nás to potkalo! To neštěstí.

první hudebník: Na mou duši, a když si přijde na
své, at si taky píská. My svoje píšťaly schováváme.

Petr: Proč stříbrně, proč hudba zní tak stříbrně?

druhý hudebník: Mně zní tak stříbrně, protože na
nic nemyslím, než aby dali stříbro jak dohrajem.

Petr: I vy jste mi pěkný! A co pan Flauta?

třetí hudebník: Já? Mě nic nenapadá.

Petr: Promiňte, já se přehlédl. Vy jste zpěvák.
Řeknu to za vás. Zní tak stříbrně, protože platit
zlatem vaše vrzání, kam by panstvo přišlo?

druhý hudebník: Aby ho čert vzal, darebáka. –
Jdeme do jídelny. Počkáme, jen co se pozůstalí
vrátí, a pozveme se na oběd.

[William Shakespeare: Romeo a Julie,
překlad Zdeněk Urbánek, výběr ze scény
– kráceno J. Z.]

foto Martin J. Polák

Tak líčí Shakespeare situaci, kdy Julie ze známých důvodů požije uspávací a všichni si myslí, že je mrtvá. Tragická chvíle, autor ji však nenechá ve smutné poloze a využije ji k pronikavé sondě do muzikantské reality: Na scéně jsou hudebníci, kteří přišli hrát na svatbu a jsou z nastalé změny situace notně rozladěni. Z několika vět se dozvíme leccos o jejich praktických potřebách (ti už se pragmaticky vidí místo svatby na funusu), avšak též o názoru panstva na hudbu a odměnu hudebníků, jejich místo ve společnosti. Shakespeareova slova překračují epochy. Posledním nápadem broadwayských producentů je, že by se tamní muzikály hrály z halfplaybacku. Proti tomu se staví mocné hudebnické odbory. U nás odbory nemáme a producenti již dávno přišli na to, že divák v muzikálovém divadle nutně muzikanta nehledá. Muzikanti, vítejte v hudebním divadle!

Co je muzikál a přibližování se k němu v našich podmínkách?

Muzikál – dráždivé slovo – pro jedny kladné, pro druhé záporné. Jeden člověk hrdě rozhláší, že byl xkrát na té a oné show, druhý se duší, že na žádnou nevkročí. Typický obrázek. Jen 1 250 000 „našich lidí“ zhlédlo první běh *Draculy* a souběžně 850 000 lidí „Jesuse“. Jsme asi pořád spartakiádní národ. Byly roky, kdy producenti odhadovali svůj denní koláč, o který se v Praze dělili, na 4000 sedadel, možná i dnes je to stále pravda v lepších fázích sezóny, přesně to neví nikdo. Muzikál je tedy hned na úvod předmětem velkých vášní a v souvislosti s ním se vždy hned setkáte se statistickými čísly. Jako by byl stvořen právě pro ně?

způsobivý vir – a tak se stalo, že v druhé polovině minulého století expandoval do všech koutů světa, o čemž například svědčí „český muzikálový boom“ 1992 až 2002.

Pro Američany je muzikál národním kulturním dědictvím (mluví se o jediné pravé americké umělecké formě) a Broadway je dnes přesně ohraničený ostrov, kde panují vlastní zákony jak v nějakém království. Pro pravověrného amerického divadelního kritika zní spojení slov například „anglický (ale také český, vídeňský...) muzikál“ jako protimluv. Každý muzikálový fanoušek však ví, že především s nástupem Andrewa Lloyda Webbera (*Jesus Christ Superstar*, *Evita*, *Kočky*, *Fantom opery* ad.) na pomyslný muzikálový trůn a s díly dalších skladatelů a textařů z dalších zemí jako Alaina Boublila a Claude-Michela Schönberga (*Les misérables*, *Miss Saigon*...) a mnohých dalších se muzikál stal dědictvím kosmopolitním, v němž hlavní trendy diktuje v posledním dvacetiletí spíše londýnský West End (obdoba Broadwaye).

Muzikál je ovšem především *svěbytným uměleckým* oborem (u něhož je často podceňována a přehlížena oborová specializace). A jako takový na sebe u nás v uplynulém desetiletí strhl největší veřejnou pozornost. Žádný jiný podobný obor se tak viditelně nerozvinul, komerčně tak neprosadil, nepřivedl do hledišť statisíce lidí, kteří jinak s „kulturou“, nejkuli návštěvou divadla, neměli

Muzikál *Brouci* a kapela *Backwards*

foto Martin J. Polák

Vedle kabaretu, operety, opery a baletu stojí muzikál jako svěbytný druh hudebního – lyrického – divadla. Náš přední teoretik doc. Ivo Osolobě jej v 60. letech definoval jako „divadlo, které hraje, tančí a zpívá“. Muzikál se vyvinul v průběhu XX. století v USA jako zábava pro nově vznikající společnost kráčeji za americkým snem. Zažil mnoho proměn, skoro by se dalo říci mutací – jak nějaký při-

nic společného. O tom, že jsou Češi v muzikálu úspěšní, se ví. Praha se směle zařadila po bok světových muzikálových metropolí. Významné postavení drží také Brno. A ostatní města, jako od Plzně po Uherské Hradiště, se přidala zařazovátoará muzikálů na čelní místo do repertoáru svých divadel. Dnes je již tuzemská muzikálová scéna poměrně ohraničená, produkce kapitalizovaná, usazené ve svých divadlech, nebo se sporadicky se objevují i na turné (moravské zájezdy **Vlasů** nebo muzikály na ledě).

Zvláště mít kde hrát, to si komerční produkce musely strastiplně vydobýt na době, která bezhlavě privatizovala vše snad právě kromě divadelních sálů. Český muzikál tak v sobě nese zdravou podstatu nedotovaného umění a má tím i velkou věrohodnost v očích těch, kteří ho tvoří.

Muzikál v prvním novodobém období (1992-7) stavěl jednoznačně na nadšení a obětavosti, která šla až na samý práh lidských možností. Však také přinesl nevidané věci: velkou podívanou, nové hvězdy, šlágry, způsob života... Stal se puncem doby a zaklínadlem úspěchu pro mnoho producentů a rádoby producentů, magickým označením pro celou škálu hudebně divadelních tvarů od estrády přes revui po hru se zpěvy a tanci, stage musical (u nás spíše divadlo malých forem), lední show, rockovou operu, oratorium nebo i muzikál na poli vážné hudby, alternativy, či v loutkovém divadle. Je to obdivuhodné, co vše je schopen absorbovat i vydat... Na druhou stranu se záhy přímo propojil s konzumní a bulvární kulturou, jaká je

prezentována nejsledovanějšími médii, odtud jeho trochu sporné postavení v očích části umělců i veřejnosti.

Po řadě úvodních pokusů inscenovat světové muzikály nebo tuzemská díla řekněme méně známých autorů, se objevil divácky dosud neúspěšnější Dracula s hudbou Karla Svobody, a ten nadlouho definoval *typus* českého muzikálu. Není to show ve smyslu klasického muzikálu z 50.–60. let minulého století, kde jeden a ten samý člověk zpívá, hraje a tančí, popřípadě stěpuje, ale jsou zde angažovány popové pěvecké hvězdy i operní zpěváci, profesionální tanečníci (i klasického oboru) i klasičtí činoherci, a byť se jejich role překrývají, přece jen jsou jejich činnosti odděleny. Z tohoto divadla se rychle vytrácí orchestr (ustupuje romantizujícím instrumentacím syntetických zvuků), popřípadě pěvecký sbor. A muzikanti (tím myslím i zpěváky-herce školené pro tento obor) v něm hrají druhé housle známým tvářím z obrazovky. Narrátorem (průvodcem dějem) je v českém typu začasté taneční „mlčící“ postava, kterou v Draculovi definoval Richard Hes dvojicí „Krvinek“ (tento prvek převzal Krysař, Rusalka – muzikál a další díla). Karel Svoboda především svou colla voce melodikou a instrumentací ovlivňuje tón českého muzikálu, ale slyšitelně i hudební složku řady dalších divadelních představení. To samé se týká také veleúspěšné intenzivní marketingové strategie Janise Sidovského, kterou bych nazval „co Čech, to muzikál“ a již se snaží ostatní napodobit.

Zvláště mít kde hrát...

členové orchestru HDK

Jak to všechno začalo?

Alte vraťme se na začátek, do roku 1992, kdy se zde takřka na zelené louce přes noc objevil muzikál světového stříhu – **Les misérables** (Bídníci). Přivezl je Čechoканадан Adam Novák. „Les mis“ podléhali takovému druhu licenčních práv, že nastudování muselo být všude navlas stejné. Byla dovezena celá výprava (rozuměj kulisy ap.), technické zařízení, počítačem ovládaný mixážní pult, který se naši zvukaři museli teprve naučit ovládat, a objevily se tu další divadelní komponenty a efekty, jaké jsme tou dobou ani neznali. Velmi zdařilé nastudování katapultující první hvězdu Lucii Bílou hlídali zahraniční supervizoři, zcela vše podléhalo schválení nejmocnějšího producenta na světě, Sira Camerona Mackintoshe, který se osobně vyjadřoval ke všemu, včetně hry orchestru nebo nasazení zpěváků do rolí. Prostě světový velkomuzikál se vši parádou, přišlostí a mnohastránkovými smlouvami, jež nám připadaly tehdy absurdní.

Porovnat se to nedalo s ničím, co by kdo u nás pamatoval, byť dějiny českého muzikálu rozhodně začínají **Bídníky**: například první komerční muzikálovou velkoshow v kontinentální Evropě vůbec – **Divotvorný hrnec** – uvedli Voskovec s Werichem. Myslet si, že před **Bídníky** tu nebylo nic, by bylo nespravedlivým odsudkem celé předchozí zhruba 55leté historie tohoto žánru u nás.

Přesto, **Bídníky** to všechno začalo „doopravdy“, teprve jimi se mohla začít psát skutečná historie českého *komerčního* muzikálu, protože socialistická éra to neumožňovala (slabé slovo). Ovšem ani nová doba nestlala zrovna na růžích: v Divadle na Vinohradech začala po prázdninách (kdy se muzikál hrál) sezóna a producent Novák nesehnal jiný sál s točnou, s nímž by souhlasil majitel práv... To byl konec Bídníků po nějakých dvou letech reprázách...

Hozené rukavice se chopilo pár velmi odvážných producentů a ředitelů divadel, kteří bez nadsázky riskovali své místo, zdraví, pověst i život. Doslova. Vznikaly týmy lidí, které se začaly předhánět v živelném produkování a které šly rozličnými cestami systémem pokus-omyl. Jan Vedral, tehdejší ředitel Divadla ABC, vyprodukoval v *kamenném divadle* (termín pro dotované repertoárové divadlo se stálým souborem) původní český muzikál Pěna dní s hudbou Milana Svobody. Fantastická surreálná scéna Michaela Tchernayeva (později autora scénografie JCS) hnízдила ve skladišti celé další roky podobně jako složený kulisy Bídníků a marně čekala na svůj návrat. Zjistilo se, že hrát muzikál v rámci kamenného divadla a mimo jeho soubor není cesta. Na podobný problém

Standa Jelínek (kytarista)

Jak fungují konkurzy pro muzikálové orchestry?

Snad se ani žádně nevyepisují, nebo o tom alespoň nevím. U muzikantů to spíš funguje na bázi osobních kontaktů.

A v zahraničí?

Netuším, vůbec.

Co by měl muzikant, který chce hrát v muzikálu, umět?

Měl by se vyznat v notách. Nejedná se o přímé hraní z not, nemusí být super listář, i když pokud to umí, tak je to nejlepší. Hlavně v době, kdy se začíná zkoušet. Stačí, když si party na den vezme domů a bude se v něm umět orientovat. Během zkoušek se řeší spousta jiných věcí a bývá se s materiálem seznámit.

Mnohdy to bývá tak, že noty nejsou zcela v pořádku. Pak je dobré mít originální nahrávku a notový zápis si upravit. Ne vždy se nahraje to, co je v notách zapsáno od autora, protože to prostě nejde, nebo to není v pořádku. A tak se venku při nahrávání upravuje, ale noty už zůstanou nezměněny.

A mimo not?

Je optimální, aby měl co nejširší žánrový záběr. Snad pokud to není speciální, třeba hardrockový muzikál. A měl by zvládat jak hru na španělkou, tak na elektriku.

Jaké jsou požadavky na vybavení?

Nástroj musí mít každý svůj. Někdy produkce nabídne aparát, jindy zase ne. Většinou nestačí jen přijít s pádlem.

Jak se zkouší?

Ve smlouvách bývají podmínky jako: po čtyřech hodinách je pauza a tak. Ale zkouší se jako v normální kapele, když dojdou nervy, udělá se pauza.

Samozřejmě dělají se dělené zkoušky. Nejprve zkouší rytmika (basa, buben, kytara a klávesy) a vychytají se chyby. Pak se k tomu přidají dechy a smyčce, když jsou obsazené... Dechaři bývají dobří listáři, tam se moc neřeší. Sborny mají zkoušky zvlášť. Pak se většinou kapela nahraje na CD a choreografie se dělá s nahrávkou. Je to proto, aby se z kapely nestal magneták, protože by se zprudila a rozpadla.

Jsou u nás placené zkoušky?

Ne, určitě ne. V divadelních orchestrech možná jo, ale volné nohy většinou zkouší gratis.

Jak dlouho trvají závěrečné zkoušky, když už to všichni umí?

Třeba týden, dva.

Kolikrát se podaří muzikál za den zkoušky přehrát?

Je vždy snaha přehrát jej dvakrát, ale většinou se to podaří jen jednou.

Jak moc se zastavuje a piluje detaily?

Záleží na tom, jak se to určí. Nejprve se to kuchá, ale pak generálka jede přes „mrtvolu“.

Jak se díváš na dnešní trend – nahrazovat kapelu playbackem?

Je to ve výsledku znát, jestli hraje živá kapela nebo CD. S kapelou i chyby mohou být milé, a navíc dirigent může reagovat na změny a nálady publika či zpěváků. Proto taky mají velké licenční muzikály v podmínkách živé orchestry a dokonce i přesné obsazení.

narazil v Hudebním divadle Karlín (dále HDK) Adam Novák s uvedením muzikálu Jiřího Bareše a Pavla Vrby 451° Fahrenheit. V rámci HDK, ale též v soukromé produkci, se zde uváděla West Side Story s režijně choreografickým rukopisem Richarda Hese a s už výbornou Leonou Machálkovou v roli Anity. Hes, později podepsaný pod muzikály **Dracula** nebo **Monte Cristo**, tehdy ze dne na den úspěšnou inscenaci ukončil, aby ji vyměnil za působení se souborem v západní Evropě.

Samo HDK, divadlo „lehké múzy“ s největší tradicí u nás, nebylo ještě připraveno zachytit vlnu nově vznikajících produkcí. Jeho tehdejší ředitel Zdeněk Pospíšil (známý z Divadla na provázku, kde vznikla legendární Balada pro banditu), měl po návratu ze Švýcar vyšší ambice, než situace dovolovala. Smutná historie se završila jeho dobrovolným odchodem z tohoto světa.

Originální cestou se vydal Jesse Webb, Američan žijící v Rakousku, který si odskočil do Prahy, neboť mu prostě učarovala. Během tří neděl se naučil roli Javěra v Bídnících česky a posléze kolem sebe shromáždil mezinárodní skupinu Artists for Prague. Jeho skupina měla výhodu nízkých nákladů, ale trpěla uměleckou nevyrovnaností. Dotáhla to po několika menších kusech k nastudování broadwayského hitu 70. let **Pippin**

autora Stephen Schwarze, kde vedle Jesse Webba exceloval Tomáš Trapl. Hrál se v Divadle komedie v angličtině. Devatenáctkrát. Poté se otrávený a zadlužený Webb vrátil do Rakouska, aby si mohl na své dluhy vydělat. Na tomto příkladu se definovala záporná odpověď na otázku, zdali hrát v angličtině (později vznikl například pokus hrát anglicky **Draculu**).

Abychom nemluvili stále o krachu, dlužno vzpomenout letní zájezdové akce Městského divadla Brno (dále MDB), které již před Bídníky uvádělo muzikály Zdenka Mertý a Stanislava Mošy (**Sny noci Svatojánské, Bastard** ad.). Moša nakonec vybudoval vůči Praze nezávislou scénu s vlastními hvězdami v Brně, kde nemá konkurenci, a v přítomnosti zde stává patrně nejmodernější muzikálový dům v republice.

Nejdůležitějším následujícím krokem po **Bídnících** byl čtyřletý běh muzikálu Andrewa Lloyda Webbera a Tima Rice **Jesus Christ Superstar** na od centra Prahy vzdáleném Výstavišti v divadle Spirála. JCS se hrál v produkci Stanislava Aubrechtta, Petra Novotného a Jozefa Celdera bezprecedentních oficiálních 1288 a ve skutečnosti 1294 (chyba vznikla tak, že to někdo špatně spočítal a pak už se údaj neopravoval) repríz v řadě! Zhruba o rok později se objevil **Dracula**. Komerční úspěch těchto dvou show zlákal další a další producenty k ataku na pomyslný muzikálový Olymp, jenž vyústil v neuvěřitelných 25 show dávaných v Praze v sezóně 2001–2. Ovšem tuto tendenci zásadně přibrzdila nečekaná událost: pětisetletá povodeň, která nadobro smazala z mapy dvě třetiny komerčních produkcí.

Zkratkovitě jsme tak načrtli zrod naší muzikálové scény a hlavní hráče její první generace. Nutno poznamenat, že pro mnoho muzikantů, ale nejen těch, také třeba lidí z technických profesí od divadla, se muzikál stal doslova existenční záchranou nebo způsobem přežití. V pře-

měňující se společnosti první poloviny 90. let nebyla pro umělce práce a mnoho lidí tento tlak nevydrželo a vyměnilo natrvalo umění ve prospěch jistějšího životního stylu. Pro mnohé hudebníky se hudební divadlo stalo srdeční záležitostí, nebo i zásadní životní zkušeností a specializací, pro pár výjimek start hvězdné kariéry a pro některé také uzavřenou etapou, v některých případech i ne návratně...

Jak na tom jsme?

Broadway a West End, to jsou především odbory

Muzikál má nejen mnoho podob, ale také odlišných scén. Angloamerický kulturní prostor (vedle New Yorku a Londýna je to samozřejmě USA, Velká Británie, ovšem též Kanada a Austrálie) je do značné míry ovládnán speciálními odbory, které se nazývají Equity (= rovnost). Hudebník, který chce v branži působit profesionálně, musí být členem těchto odborů, stejně tak jako zavedený producent členem producerské komory nebo divadelní technik členem odborů technických profesí. Odbory vyjednávají kolektivní smlouvy s producenty a médií včetně reklamních agentur, vy-

tvářejí *vzorové standardní smlouvy* a podílejí se na definování nejnižšího platu v hudebním divadle. Pro své členy i další zájemce pořádají přednášky, poskytují nonstop právní asistenci a vydávají informační bulletin. Vznikly jako obrana proti bezskrupulózním praktikám producentů a proti existenční nejistotě umělců (zejména v době, kdy nehrají, kdy zkoušejí, nebo též proti dopadům zkrachovalých show). Vedle jednoznačné výhody zachovávaní této jistoty pro své členy mají odbory i omezující charakter – člověk nesmí uzavřít smlouvu, která by s nimi nebyla v souladu, licitují s producenty o hvězdy a další umělce. Řekněme, že producent z USA chce nějakou hvězdu z Anglie nebo Austrálie. Podle dohod odborů opačným směrem musí putovat stejný počet Američanů. Odbory také vyměňují hráče v dlouho běžících show tak, aby si ti, kteří nemají práci, zahráli, protože všichni činní členové odborů platí zároveň své „nečinné“ kolegy. Takže třeba rok hrajete Kočky a pak jste vlastně úředně vyměnění. Může se také stát, že odbory dají někomu, kdo dlouho „stojí“, umístěnku, třeba někam na oblast k divadelním amatérům. Jisté celkem významné procento členů totiž výhody „nečinnosti“ zneužívá. Má to tedy své pro a proti. Nemůže se však stát, že by umělci nebyli placeni za zkoušky jako u nás. To samozřejmě nutí ▶

...se muzikál stal doslova existenční záchranou nebo způsobem přežití.

Josef Vojtek v divadle Kalich na zkoušce Krysaře

foto: Michal Škvor

producenty zkrátit zkušební období na minimum – obvykle šest týdnů. U nás jsem byl svědkem zkušebního období trvajícího déle než rok, po němž se připravovaná show vůbec nekonal! A zároveň to nutí umělce být totálně připraveni – přicházejí na zkoušku v situaci, kdy své party už technicky dokonale zvládají. Také to znamená obranu vlastní scény vůči zahraničním vpádům: Do ČR může přijít jakákoliv zahraniční společnost a dávat tu (nejen) muzikál. Zkuste si to v Londýně nebo New Yorku!

U nás tyto odbohy ve smyslu Equity neexistují. Je to dáno našimi zvláštními podmínkami. Jednak mají lidé k odborům odpor (pamatují si ještě „dobrovolné povinné“ ROH) a pak to údajně nedovoluje náš právní řád, který odbohy umožňuje jen u zaměstnanců, což umělci v muzikálech nejsou. Řekl bych však, že hlavní příčinou je nulový zájem umělců, no a samozřejmě opačný zájem producentů.

Německy mluvící země a postavení Česko-Slovenska

Na muzikálové mapě světa má Německo jako velký trh velevýznamné postavení. Jeho muzikálová scéna je provázaná s Rakouskem, Švýcarskem a zeměmi Beneluxu. Němci původně přebírali anglické a americké muzikály a toto jejich oslnění vedlo svého času až ke stavbě divadla v Bochumi pro jediný muzikál – **Starlight Express**. Postupem doby se podařilo vytvořit několik velkých děl schopných konkurovat v přímém „souboji“ angloamerickým show. Dnes se tyto dlouho hrané velkomuzikály konají na 11 místech. Na dalších scénách zmíněných zemí se hraje průběžně okolo 130 muzikálů a doplníme zhruba deset zájezdových společností. Mluvíme o tom proto, že pro čes-

kého adepta není docela nereálné se vydat na tamní konkurz a prorazit. Osobně znám několik umělců, kteří na tyto konkurzy jezdí – ti si do jednoho pochvalují nepoměrně profesionálnější přístup a jednání tamních produkcí. Někteří v zahraničních produkcích také hráli (nebo tančili), pár lidí se tam také už natrvalo usadilo a hrají hlavní role jako např. Marcel Kučera ve Stuttgartu. V těchto zemích se tu a tam najde také potomek českých emigrantů mluvící česky. Zvláštností německých konkurzů je do puntíku vypsání profilu požadovaného člověka na určitý post. Je vždy napsáno, jak má být vysoký, jak má vypadat a určený přesně hlasový rozsah. Inu německá důkladnost.

Zajímavý je česko-slovenský ostrov v evropském muzikálovém moři. Pravda, muzikály se hrají ve Švédsku, Itálii, Francii, Španělsku, v Maďarsku a jiných zemích. Ale přece: česko-slovenská scéna (řada slovenských interpretů působí zde a dost časté jsou importy českých muzikálů do Bratislavy) je vzhledem k patnáctimilionové populaci nebývale rozsáhlá a autonomní. V 90. letech byly zaznamenány určité spíše jen otůkavací pokusy západních produkcí nějakým způsobem využít české scény (konkurz na JCS do ciziny, uvádění Bernsteinovy Mše u nás tehdy nejmocnější evropskou Stella Production apod.), ale pravděpodobně malý trh tento zájem oslabil. Bylo to pro nás vlastně štěstí: mohla se rozvinout naše vlastní muzikálová scéna. Jistě tento stav není definitivní a v současné době už ani ideální (přímá konkurence s muzikálem řekněme vídeňské úrovně by se sešla), avšak čeští divadelníci dostali jednoznačně šanci utvářet si vlastní muzikálové divadlo a producenti šanci stát se producenty.

Patrick Fridrichovský (zpěvák a muzikálový publicista)

Jak se může zájemce dostat na muzikálový konkurz do zahraničí?

Je to velice individuální, nejlepším zdrojem informací je samozřejmě internet. Kdo chce získat práci, měl by mít přehled o tom, co se v jeho oboru děje doma i ve světě. Odborné časopisy také velmi často uveřejňují inzeráty, kde jsou podrobně požadavky daného konkurzu. Někdy pomůže náhoda, ale základem je mít dobře napsaný životopis v daném jazyce, fotografie a rovněž kvalitní demosnímek.

Je rozdíl mezi konkurzy u nás a v zahraničí?

Je opravdu velký! Mám i negativní zkušenosti s českými konkurzy, které jsou občas zmanipulovány, což si v cizině nikdo nedovolí ani náhodou. V zahraničí jsou jasně dány mantinely a požadavky, které navíc hlídají přísné pracovní zákony a profesní sdružení. V Česku je naše práce tak trochu „na psí knížku“, bez sebemenší právní ochrany – zkrátka riziko povolání. Citliví profesionálové vědí, že pracují s lidmi, a tak se nestane, že by vám s úsměvem nepoděkovali za výkon, byť by byl sebehorší. U nás se může stát, že vám nabídnou práci a pak se už nikdy neozvou. Například ve Francii, ale i jinde ve světě, je ústní nabídka právně považována za předběžně platnou dohodu a není snadné ji vzít zpět. Je samozřejmě, aby uchazeč měl optimální prostředí pro svůj výkon – kvalitní klavírní doprovod, zvukový aparát, nebo taneční sál. To v Čechách leckdy není tak úplnou samozřejmostí.

Musím ale říci, že nedávný konkurz na **Bídnyky** byl povedený, ale taky velmi přísný, takže ta úroveň i u nás začíná stoupat.

Důležité je zvládnout jazyk země, kde konkurz děláte. Není nutné plynule mluvit v běžném životě, ale je nutné jej maximálně zvládnout v rámci role. Vědět, kde je jaký důraz, a chápat herecké detaily...

Jak by měl být adept na muzikálový konkurz připraven?

Rozhodně komplexně. I když si myslím, že mezi profesionálními uchazeči až takový rozdíl kupodivu není. Velký rozdíl je v přístupu k práci. Díky větší konkurenci, rivalitě a přísnosti zahraničních konkurzů jsou k sobě přísnější a dokáží pracovat až na hraně osobnosti a jsou schopni ji neskutečně rozvíjet.

Jak se tohle při konkurzu dá poznat?

Při konkurzu si s vámi více hrají, kdežto tady se to ne vždy povede a je to jen přehlídka tváří. Taky se stane, pokud adept nesplňuje podmínky, že mu řeknou „děkujeme“, sotva vlezte do dveří, ale když se dostane do užších výběrů, pracuje se s ním v různých situacích a polohách.

Jak se lze na konkurz připravit?

U nás v Čechách je to ještě hodně cesta samouků, kdežto v cizině je to profesionální byznys s odborně vyškolenými lidmi. Neexistuje, aby adept neměl alespoň středoškolské vzdělání v oboru hudby, nebo divadelní školy. V Čechách amatérská přirozenost či naturalnost může být někdy i výhodou, protože s těmito lidmi může režisér lépe pracovat, jsou tvárnější. Základem je talent a hodně dřiny.

Muzikant v muzikálovém divadle – tak trochu páté kolo u vozu

Muzikál je tedy, jak už jsme pochopili, povýtce *komerční divadlo měšťanského typu* a řeč peněz v něm hraje hlavní roli. Hudebník se v tomto divadle může ocitnout v několika tradičních pozicích. Buď jako skladatel, aranžér, nebo jako interpret – tedy dirigent, sbormistr, korepetitor, instrumentalista či zpěvák-herce-tanečník – sólista či sborista. Úlohy to rozhodně nejsou stejné a výsledky (nejen finanční a „podíl“ na slávě) se diametrálně liší. Umělec, který do divadelní přichází, tak ale většinou nepřemýšlí. Hledá většinou uplatnění, příjemný zážitek spojený s finanční jistotou rozšířenou o možnost získat zde spoustu přátel a kontaktů – prostě „být v branži“.

Nejspíš dost muzikantů zklamá, ale hudebník v muzikálovém divadle prostě není na prvním místě. Je to proto, že prvotní je tu komerční úspěch a – *producent*. Ten zpravidla vyhledá látku, která mu připadá dost populární, začne zjišťovat, kolik to bude stát, a dávat dohromady peníze. Především ho zajímají mediální hvězdy, divadelní sál, propagace a předprodej vstupenek. *Umělecká stránka věci se bere jako samozřejmost*. Producent se většinou obrací na prověřeného režiséra-specialistu a ten už má své obvyklé spolupracovníky – choreografa, výtvarníka scény a kostýmů, skladatele, libretistu, textaře, dirigenta, ale také sound designéra (zvukaře) a light designéra (osvětlovače), asistenta neboli pomocného režiséra, company managera a další osoby pro divadelní chod nezbytné. Tito lidé vytváří umělecký tým, který spolupracuje s realizačním týmem, jehož členy jsou lidé z produkce. Roztáčí se velká mašinerie a výkonný muzikant přichází na řadu zpravidla až pár chvil před zkušebním obdobím.

Muzikál si své lidi vybírá

Co člověka na první pohled ohromí (a ne jenom napoprvé), je sama atmosféra příprav a zrod muzikálového díla v divadle. Vše je plné napětí, jaké- ▶

si předzvěsti něčeho mimořádného, očekávání, které má přijít, očekávání také od vás samých... Hudba a tanec, jakmile se dílo sesadí, naplňuje strnulý prostor divadla neuvěřitelnou kinetikou, jaké může těžko něco konkurovat. Od počátku je člověk v divadle konfrontován se spoustou lidí různých profesí, o kterých neměl dříve ani potuchy. Hodně záleží na tom, jestli s nimi umí vycházet, protože se předpokládá společný běh na dlouhou trasu. Producent obvykle vyžaduje, aby se umělci a divadelní personál „upsali“ pouze jeho dílu. Předpokládá se automaticky ode všech lidí bezmezná loajalita. Přípravy a zkoušky jsou plné střetů a nervozity, to nemluvíme o premiérách; kdo by vynášel ven nepřívětivé zprávy, nebude oblíben. Opakování sté, dvousté, pětisté... znamená vztahy a kolize téměř už manželské. A pak, na divadle se dost často přihodí něco neočekávaného, což koncertní umělec běžně nezažívá. Muzikál si tak své lidi vybírá: ne každý, kdo na to má profesionálně, se pro toto prostředí hodí psychicky. Muzikál po vás chce, abyste se stali součástí jeho osudu.

Z pohledu hudebníka

– jak do muzikálu proniknout

Cest je spousta. Sám patřím mezi lidi, kteří o práci nedovedou „žebrať“, tak jsem odkázán spíše na nabídku, která přijde. I tak jsem se dostal k pěti muzikálům. Podobných lidí je hodně. Ale znám i dost těch, co chodí do divadelního zákulisí a udolávají jeho personál, až se dostanou, kam potřebují. Většinou vám pomůžou, že váš věhlas. Podle zákona, že důležitě je 1. co umíš, 2. koho znáš a 3. kdo zná tebe. Dirigent, který je pověřen sestavením orchestru, se obrací na lidi, které zná. Orchester se málokdy sestavuje na základě konkurzů a pokud ano, tak nejspíš proto, že zkušeným hráčům byly nabídnuty podmínky pod jejich úroveň. Pro zisk místa je osobní doporučení někoho z muzikantů tou nejlepší cestou. Praktická rada: sežeňte si divadelní programy posledních muzikálů a seznamte se se jmény všech lidí v divadle. Do souboru vás může při vhodné příležitosti postrčit maskérka

Takže třeba rok hraje

Kočky a pak jste vlastně

úředně vyměněni.

nebo osvětlovač, když se zmíní dirigentovi, režisérovi, company managerovi... Zjistíte, jestli někoho z nich náhodou neznáte.

Protože naše branže je všude na světě poměrně ohraničená, většinou se člověk dozví, kde se co kdy koná, a dá se i předpokládat, kdo bude sestavovat orchestr. Počet dirigentů připadajících v úvahu je velmi omezený.

– co se od něj očekává

Že bude umět číst noty, že bude chodit včas do zkoušek, je na něj 100% spolehnutí a že má cit pro souhru, hudební styly a doprovod a že zapadne do party – to bych snad dal na 1. místo. Byl jsem například svědkem, jak velice nadaný bubeník hrál v muzikále beglajty po svém a byl tak přesvědčen o své pravdě, co se týče bubnování i temp (!), že mu nikdo nemohl vlastně poradit. Stran dochvilnosti: známé rockerovo desatero, v němž rocker chodí všude zásadně pozdě s „fuckem“ na tváři, je v divadle nemožné. Následuje pokuta a při opakování vyhazov. Smlouvy jsou většinou nastaveny tak, že za „zatlučení kšeftu“ hrozí náhrada škody až do plné výše ušlého zisku (v případě nekonání představení to dělá několik set tisíc korun) a ne-

jsem si vědom případu, že by to bylo potřeba na někom vymáhat. Rozdělení úvazku – pokud se show hraje 5x až 8x týdně, najímají se na jeden post tři hráči. Mohou stačit ale jen dva. Jeden z nich je vždy hlavní a předává od produkce s měsíčním předstihem, kdo kdy bude hrát. Hráč, který má představení, ručí za spolehlivé vykrytí termínu, a to i za cenu, že není fit. Okřídlené se říká, že omlouvá pouze smrt.

– obsazení, orchestrace, notový materiál

Typické obsazení orchestru v muzikále neexistuje. Dříve, v 50. a 60. letech, se jednalo o jakýsi vykradený komorní orchestr s malým počtem smyčců i dechů. Zvukově byl vhodný spíše pro operetu. Prakticky vždy zde ale najdeme rytmiku složenou z bubeníka a perkusionisty, 1–2 kytaristů, baskytary, klavíru a syntezátoru. Klavír se většinou hraje také na elektrické piáno, protože věrnost zvuku při amplifikaci mnoha zpěváků je více než postačující a naopak nazvučení piána, jeho ladění a stěhování je docela problém. Je jasné, že je-li v orchestru klavír, orchestr ladí podle něj.

Orchestrace je dost často (u zahraničních kusů) pevně dána a jakékoli její úpravy musí být schváleny držiteli práv. Připisování dalších čísel a „propojováků“ je pak v podstatě nemožné. Také notový materiál je předmětem solidního obchodu a často je v držení nakladatele, který zas není držitelem provozovacích práv muzikálu. Tyto noty se pouze půjčují a zapisovat se do nich smí jen tužkou a při navrácení se všechny vlastní značky gumují. Jsou to většinou americké noty, a tak i terminologie v nich bývá anglická (Segue místo Attaca – ihned, Cue pro narážku atd.). Pokud se týče doprovodů, setkáte se s různými výrazy jako „Bo Diddley Feel“ (hraj jako Bo Diddley), raz-ma-taz (u nás honky-tonk) a předpokládá to u hráčů široký zájmový rozhled. Naštěstí, dost často existuje nahrávka, takže se člověk může dovětit i jinak, ►

Petr Košar (sound design, zvukař)

Jakými fázemi probíhá příprava zvukové techniky při produkci muzikálů?

Po oslovení se nejprve musím jako zvukař setkat s režisérem a dirigentem (nebo muzikantem, který má na starosti hudební nastudování). Ujasníme si, jaké bude nástrojové obsazení a představu, jak by to mělo hrát. Na základě toho se udělá osazení orchestru mikrofony a navrhne se, jak by aparatura měla být velká. Udělá se návrh aparatury pro producenta, a pokud je schválen, tak se objedná a nainstaluje.

V muzikálu je nutné využívat bezdrátové mikrofony – mikroporty, kolik jich bývá potřeba?

Pokud budeme hovořit o velkých muzikálech, tak to bývá něco přes dvacet.

Jak řešíte takové množství přijímacích frekvencí, sestavujete celý systém sám?

Ne, firmy jej dodávají celý na klíč.

Je rozdíl mezi prací zvukaře při koncertech kapely a při zvučení muzikálu?

Obrovský. Muzikálový zvukař musí být hlavně velmi rychlý. Musí být neustále ve střehu a připraven řešit cokoliv, co se může stát. Když se například někdo přiblíží s mikrofonem moc blízko k bedně, tak to nesmí houknout – to se zkrátka v divadle nesmí stát.

Dalším rozdílem oproti kapelám je, že se nastaví zvuk a občas se vytáhnou sóla a podobně. Kdežto u muzikálu má každá písnička jiný mix a mění se to například podle toho, jak je udělaná orchestrace, někde je třeba zdůraznit dechy, jinde rytmiku, štrajchy... někde dominují kytary, někde klávesy...

Rovněž při alternacích v orchestru se mění nastavení. U některých hráčů člověk po čase zjistí, že budou hrát pokaždé stejně, ale jsou i muzikanti, kteří improvizují každý večer, a nevíte, co od nich můžete čekat.

Účastnil jste se více než 1000 vystoupení Jesus Christ Superstar. Jak vnímáte zátěž repríz?

Je potřeba si čas od času odskočit někam jinam a poslechnout si něco jiného. Měl jsem štěstí, že jsem dělal i jiné muzikály. Kdybych dělal jen jeden muzikál třeba celý rok, tak bych mohl ztratit přehled, jestli to dělám dobře. Mohl bych třeba začít hrát strašně nahlas a ani si to nemusel uvědomit.

A chodí to ve vlnách, občas je dobře a občas ponorka.

Zkouška muzikálu Starci na chmelu v Divadle Milénium

se po něm žádá. U muzikálů s menším obsazením dost často chybí partitura a dodán je jen part s označením Leader/Guide (vedoucí kapely), ve kterém jsou tzv. „baby notes“ (malé noty) v jedné či několika přidaných notových osnovách a v nich jsou zachyceny jen nejdůležitější hudební vyhrávky ostatních nástrojů.

– **vztahy a souhra, požadavky na zvukaře**

Každý orchestr má své osobnosti, lídry jednotlivých skupin. V big bandu je v roli koncertního mistra většinou první trumpetista, podle něhož hrají ostatní sekce. Rozdíly mezi muzikanty podle sekcí mohou být i docela veliké. Například v orchestru JCS byla rocková rytmika a dechaři. Rockeři sice kolikrát neuměli pořádně noty, ale přístup k hudbě „Jesus“ pro ně byl otázkou takřka rockové pravdy a cti. Dechaři si své hudby (jazzu, swingu, klasiky) zde užili pomálu.

K otázce souhry a doprovodu: hráče, který není zvyklý hrát v divadle, poznáte docela snadno: není zvyklý hrát dynamicky, a to hlavně potichu (hl. bicí, el. kytara). Orchestr může být umístěn v divadle takřka kdekoli. V boku scény, na scéně v zadu, na balkoně, v „díře“ (jak se přezdívá orchestřišti), anebo také v úplně jiném patře, což umožňuje dnešní technika a bylo to vícekrát s úspěchem vyzkoušeno. Protože je zvukem muzikály téměř bez výjimky amplifikovat, řeší muzikant zvuk se zvukařem. Produkce vlastně nikdy nemá na zaplacení zvláštního zvukaře, který by se zabýval situací v orchestru, a tak bývá toto soužití trochu svízelné, co se týče odposlechů i vlastního

slyšení. Zvukař je vždy zavalen požadavky zpěváků a logicky přednější pro něj je to, co zní v sále, takže pult se nějak nastaví, řekne se, aby s ním někdo nehýbal, a je to. Jenže co slyšíme, je velmi subjektivní a každý den je to jinak. Professionalita hudebníků tkví také v tom, že se dokáží se situací vypořádat.

Hraní podle dirigenta není něco, čeho by se měl nezkušený adept bát. V souhře mezi rytmikou, dechy a smyčci je dost důležité definování nástupu jako jednotného bodu. Členové rytmiky jsou zpravidla rychlejší, protože jsou zvyklí na počítačové nahrávání a hraní se sekvencery. U dechů a smyčců sehrává roli zpoždění při rozeznění nástroje, ale i návyk jiného temporytmu, zvláště přicházejí-li z klasických orchestrů. Pomocí je se při nástupu nadechnout. Vzniká tak zpoždění o malé komma a člen rytmiky nepřichází brzo.

– **zkoušky a nahrávka, pozor na smlouvy!**

Noty dostává muzikant většinou domů a má řekněme týden na vlastní přípravu. Často k nim dostane demonahrávku. Zkouší se dále podle dispozic produkce, dost často ani ne v divadle, ale v jiných prostorách (často nevyhovujících) s dirigentem tak, aby se prostřídala všechna obsazení. U zkušených hráčů není důvod delšího zkoušení než tři týdny. Poté se orchestr přidá ke zkouškám se zpěváky a ze zkoušky se přechází přímo do místa konání, kde se za pochodu řeší všechny provozní problémy. To jest zvuk, kostýmy, fotografování do programu a tisíce dalších věcí. Nyní se člověk musí obrnit nekonečnou trpělivostí a diri-

Zvukař Petr Košar kontroluje zapojení mixpultu

foto: Michal Škvor

Benzín a mejkap v Divadle u Hasičů

foto: Michal Škvor

gent si musí dát pozor, aby se jeho orchestr nestal náhražkou přehrávače („půjďte, teď si stejnou akci zkusíme s tím červeným světlem...“). Orchestr v tu chvíli už svou věc umí, ale hráči si musí zvyknout na divadelní akce a zapsat si všechny narážky do not.

Ve chvílích překonávání nejistoty, v období zkoušek, se také navazují ta nejlhubší kamarádství a profesní vztahy. Jdete s ostatními po zkoušce na pivo a teď už můžete prožívat pocit, že jste „v branži“. Vše spěje k premiéře a přijde si vás poslechnout režisér a producent, stojí vám za zády a sledují vše ostřížím zrakem, neunikne jim jediný detail. Jde o dost: vybírá se obsazení pro premiéru. Důležitý význam mají závěrečné zkoušky, které jsou ještě „stavěné“ (režisér zkoušku zastavuje a říká své požadavky) a závěrečná generálka už je tzv. „projížďecí“ – děj se vůle Boží.

Většinou se během zkouškového období připravuje i nahrávka. V poslední době z důvodů, které jsou pro muzikanty spíše smutné: aby byla využita také jako halfplayback. Na tomto místě bych rád upozornil na pár podstatných detailů týkajících se smluv. V celkové euforii a kolikrát i radosti muzikanta z toho, že má práci, se stane, že podepíše smlouvu, která je pro něho nevýhodná a obchází některá jeho nezadatelná práva. Jeden typ smlouvy se týká užití jeho výkonu v divadle. Zde je věc jasná: za odehrání představení včetně včasného příchodu v odpovídajícím stavu, přípravy na představení atd. mu náleží sjednaná odměna. Pro nahrávku je třeba jiná smlouva, která se týká jejího užití a šíření. Muzikant by si měl ohlídat, že je jeho výkon zaznamenaný a definován na zelené lince pro ISRC kód, podle něhož se identifikují nahrávky a proplácají tantiémy z užití. Musíte samozřejmě být členy Intergramu (pro výkonné umělce), aby vám měl kdo tuto odměnu vyplatit, nebo ji může vyplácet sama produkce. Absence kapely v divadle je většinou praktickým důsledkem kalkulace: Dejme tomu, že by muzikant dostal průměrně tisíc korun za představení. Za rok se odehraje řekněme sto představení, kapela má deset hráčů. Producent zaplatí v takovém případě milion. Nahrávka stojí řekněme 200 000 Kč. Není co řešit. Muzikantovi však vzniká nárok na peníze z užití takové nahrávky nejen při jejím klasickém prodeji, ale i při užití v divadle jako podkladu pro představení.

PhDr. Josef Herman (divadelní historik a kritik)

Můžete čtenářům Muzikusu stručně přiblížit činnost a poslání organizace s názvem Jednota hudebního divadla, jíž jste předsedou?

Jednota hudebního divadla je občanské sdružení, členem se může stát každý, kdo má profesní vztah k hudebnímu divadlu (praktikové, teoretikové, novináři, studenti aj.). Vznikla v březnu 1990 s cílem podporovat a ochraňovat tuzemské hudební divadlo, proto vstupuje do konfliktů mezi divadly a zřizovateli, zabývá se organizačními modely divadla, sleduje odborné školství, podporuje kritickou reflexi. Pořádá mimo jiné bienále Festival hudebního divadla Opera, Burzu mladých zpěváků, Kulatý stůl o operetě a muzikálu v rámci každoroční brněnské operetní a muzikálové přehlídky Defilé. Letos začátkem září bude jednat na téma Muzikál na činoherních jevištích.

V devadesátých letech minulého století jsme zažili nebyvalý rozkvět muzikálu v Čechách, přesto řada lidí z laické i odborné veřejnosti se jeho současnou podobou zdá být mnohdy znechucena. Čím si vysvětlujete tento postoj může za to snad diskutabilní kvalita repertoáru, interpreti či nejasnosti kolem produkcí...?

Ano, to všechno není dobré, jenže ne samo o sobě, ale systémově. Muzikál je od svých počátků především komerčním divadlem a jeho vývoj posuvalo snaha vyzrát na konkurenci a více vydělat. Chtělo to vždycky velkou odvahu, neboť se také dá hodně prodělat. Už přes deset let světový muzikál nahání diváky především na barvitou show, co nejjednodušší příběhy a už osvědčenou hudbu prostě kopíruje způsob zábavy dnešní konzumní společnosti. U nás tedy estrády na Nově. Také proto máme jen velmi málo skutečných specialistů, a to nejen herců, ale hlavně libretistů, skladatelů a zejména producentů. Zdejší muzikálové podnikání je ušmudlané stejně jako celá současná společnost – jen jaké totalitní celebrity se v muzikálu dobře uplatňují! Zatím se tím vydělává, byť čím dál méně, proto producenti nehledají nic nového, ale až úzkostlivě napodobují vyzkoušené – proto jsou zdejší komerční produkce jedna jako druhá. Těch pár lidí, kterým se to právě nelíbí a třeba i mají představy, jak muzikál inovovat, se v těchto podmínkách jen těžko dostane k potřebným penězům. Pár dobrých věcí se také producentů dlouho neudrželo – Juno a Avos či Benzín a mejkap. Zázemí pro hodnotnější pokusy mají stálá divadla, jenže specializované soubory se nemožou vmanit z operetně-muzikálové povšečnosti a v činoherních souborech zase přece jen nejsou specialisté a nakonec ani dostatečně finance pro něco většího. Hudební divadlo v Karlíně udržovalo za Ladislava Županíče určitou rozumnou alternativu, Egon Kulhánek ho však zřejmě začíná připodobňovat komerčním produkcím. Nejlépe je rozhodně v Městském divadle v Brně, ale také třeba v Pardubicích či v Uherském Hradišti i občas jinde. U soukromých produkcí tvrdě převažuje komerční kalkulace, ovšem jaksi prvoplánový, který nemyslí na budoucnost. Zdejší muzikáloví podnikatelé zatím neběží dlouhou trať, jen kraťoučké sprinty.

Má našinec (interpret, autor) reálné šance prosadit se do muzikálu v zahraničí?

Muzikálové podnikání je dávno internacionální a rozhoduje produkční síla. Můžeme vyvézt Draculu na Slovensko nebo do Koreje, ale ne na Broadway. Je to stejné jako s uplatněním českého filmu v zahraničí a umělecká hodnota v tom nehraje nejpodstatnější roli. Uplatnit se mohou neobvyklé nápady, pokud by se hodily velkým producentům, až se odhodlají k něčemu novému.

Z hlediska skladatele, dirigenta, sbormistra a korepetitora

– kdo je skladatel muzikálů

Jaké šance má skladatel na uvedení díla? Povšimněme si, kdo je skladatelem velkých muzikálů u nás v poslední době. Vesměs vždy se jedná o nějakou osobnost populární hudby. Karel Svoboda, Janek Ledecký, Michal David, Ondřej Soukup, Daniel Landa, Zdeněk Merta... Skladatel tu vlastně vždy tvoří tandem s producentem. Předpoklad, že by do této hry mohl vstoupit někdo jiný, za kým není silné producentské zázemí, je dost minimální – pokusili se o to např. Jiří Bareš nebo Richard Pachman. V poslední době se muzikantskladatel čím dál častěji stává spoluproducentem. To se týká skoro všech právě zmíněných, stejně jako toho nejslavnějšího – Andrewa Lloyda Webbera, a přesné příčiny tohoto jevu by stály za studií. Někdo je nadán manažerským talentem, jiný se manažerem stane, protože by mu jinak nikdo muzikál nezrealizoval.

Co tu na první pohled chybí, je nějaká produkce, divadlo nebo skupina, která by dávala šanci novým skladatelům, libretistům, textařům, režisérům a dalším tvůrčím kumštýřům, kteří chtějí tento žánr posouvat dál. Po komerčním producentovi, který staví konkrétní show za účelem jejího seriá-

lového uvádění a finanční návratnosti, to nelze chtít. Vzhledem k tomu, že musí jít, kam dobový vkus velí, si tento soukromý podnikatel těžko může vymýšlet nějaký dramaturgický plán zahrnující pokusy s možná objevnými díly dosud neznámých autorů. Kamenná divadla, která jsou poněkud v křeči po udržení kroku s dobou a co do kvality s komerčními produkcemi, v těchto intencích bohužel nepřemýšlí. Jediná slibná a s novými díly

počítající koncepce, se kterou jsem se setkal, byla ta od režiséra Radka Balaše na přeměnu brněnské Zpěvohry. Zůstala však (zatím) jen na papíře, Zpěvohra se totiž ruší...

Zatím mohu jako reálnější návrh skladatelům doporučit, aby se obrátili do ciziny. Letos v zimě je uzávěrka Mezinárodního festivalu muzikálového divadla v Cardiffu, který se bude konat příští rok podruhé a kde mj. probíhá soutěžní přehlídka dosud neuvedených děl. Ta musí splnit podmínky soutěže a projít třemi koly výběru. Bližší informace vyhledáte na internetu. Na internetu se dají také objevit různá scénická čtení a předvádění děl, která probíhají například v New Yorku. Do jaké míry jsou otevřená cizincům, nevím, nemám s nimi osobní zkušenost, mám dokonce obavu, že se za ně musí platit.

Radek Balaš (režisér)

Pochopit příčiny úspěchu či neúspěchu muzikálových inscenací je skoro totéž jako vysvětlit podstatu a smysl vesmíru. Úspěchem lze označit zvláštní průsečík mnoha důležitých prvků, které se (ať už náhodně nebo záměrně) v pravý okamžik sejdou na správném místě. Stačí ale, aby jen jeden jediný z prvků nebyl na pravém místě, a už to nefunguje. Podstatnou roli v tomto magickém soukolí sehrává nejenom tvůrčí schopnost nebo neschopnost autorů, nýbrž také atmosféra ve společnosti, tlaky módních trendů, reklamní a marketingové strategie, načasování projektu a k tomu všemu je zapotřebí také oné „kapičky štěstí“, o níž trefně zpívá popelář Doolittle.

Režirujete muzikály a také jste jako pedagog a vedoucí muzikálového oddělení na JAMU v Brně vychovávali adepty, kteří mají ovládat zpěv-herectví-tanec na vyrovnané úrovni. Jak se potýkáte s možnými obtížemi obsazovaných „známých tváří“, které jsou vždy lákadlem představení z některým z těchto oborů?

Muzikály jsou velice různorodé a žánrově nesmírně pestré. To, co je dnes publikem považováno za muzikál, se může na jedné straně podobat operetě a na straně druhé to může být vysloveně soudobá opera. Obsazování „známých tváří“ – jak to nazýváte – může někdy inscenaci výrazně pomoci stejně tak jako jí uškodit. Výsledek je zcela individuální a záleží na mnoha vnějších i vnitřních faktorech. Jisté je, že univerzální „muzikáloví herci“, to znamená interpreti dobře ovládající zpěv, herectví i tanec, jsou permanentně nedostatkovým zbožím.

A srovnáte-li dispozice absolventů jednotlivých uměleckých oborů a škol u nás, kteří se ucházejí o účinkování v muzikálech...?

Muzikálově vybavený herec je po všech stránkách flexibilnější. Absolventi hereckých, pěveckých nebo tanečních oborů podávají na konkurzech nevyrovnané výkony. V jednom oslní, ve druhém někdy téměř propadnou. A režisér pak musí zvažovat: „Budu potřebovat více herce a nad zpěvem přimhouříme oči? Nebo budu potřebovat kvalitního zpěváka a nenechám ho moc hrát divadlo...“ S taneční přípravou je to obdobné. Mám-li pak srovnat například připravenost studentů AMU, DAMU a konzervatoří – pak výsledek se zcela logicky odvíjí od oboru, který student absolvoval. Takový mladý adept ovládá dobře většinou jen jeden z oborů. To však – zdůrazňuji – není chyba studenta, je to obecný nedostatek uměleckých škol vychovávajících interprety k jednomu specializovanému žánru. A přitom se málo myslí na to, že i operní zpěvák HRAJE divadlo, že činoherní herec v rolích ZPÍVÁ a TANČÍ a že tanečník objevující se v muzikálu by měl umět HRÁT i ZPÍVAT.

Obligátní délka vlastní přípravy představení na Broadwayi je prý šest týdnů. Jak dlouho trvá českému režisérovi nastudovat – nazkoušet muzikál?

Tato informace má skutečně pouze hodnotu „jedna paní povídala“. Neexistuje žádná „obligátní“ délka přípravy. Je tu na jedné straně silný tlak producentů, aby zkoušení hry trvalo co nejkratší dobu, protože každým dnem navíc se příprava velmi prodražuje. Umělecké složky však chtějí tento čas zase prodlužovat adekvátně k náročnosti titulu. Kompromis mezi těmito skupinami pak určuje skutečnou délku zkoušení. V našem běžném divadelním provozu platí, že nastudování muzikálu se v průměru pohybuje v rozmezí od sedmi do deseti týdnů. Ale opět tu hraje velice důležitou roli individuální řešení. Například v divadle Semafor – s nímž spolupracuji – může vzniknout kvalitní představení třeba za dva týdny, ale jsou produkce, kde může příprava trvat klidně i půl roku.

Má našinec reálné šance prosadit se do muzikálu v zahraničí?

Větší šance budou mít pravděpodobně obory, které jsou méně závislé na specifice mluveného jazyka. To znamená, že se rozhodně uplatní takové profese, jako jsou skladatelé, dirigenti, režiséři, hudebníci, choreografové, tanečníci, výtvarníci a zpěváci. Myslím si však, že to vždy budou mít složitě obory, v nichž se realizuje živý jazyk. Můžete se tisíckrát dobře naučit anglicky, ale jakmile přijдете do anglicky mluvícího prostředí – okamžitě to na vás poznají. I Jiří Voskovec, člověk fenomenálně talentovaný na jazyky i mluvené slovo, hrál v USA většinou emigranty nebo postavy s nějakým zvláštním jazykovým akcentem.

foto: Michal Škvor

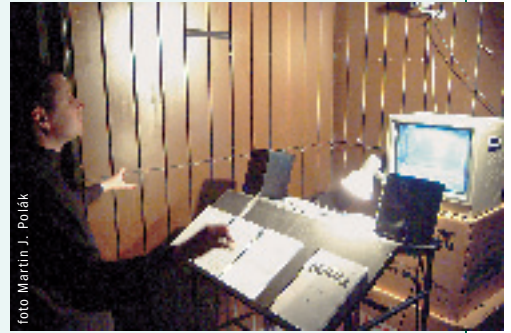

Foto Martin J. Polák

Novou zvláštností (českého?) muzikálového cirkusu je pak dirigent bez orchestru. Tedy někdo, kdo na playback dává prostřednictvím obrazovky hercům nástupy. Ten jako umělec je mi záhadou.

– upozaděná profese: sbornistr

Sbornistr v muzikále je svatý člověk. Kompaktní sbor nemá k dispozici nikdy, takže jeho úloha je už předem těžká. Je dobře, když má vliv na přijímání adeptů do company. Je ještě lépe, když je zároveň hlasový pedagog a schopný klavírista. Dát dohromady dobře znějící a nefalešný sbor je daleko těžší než připravit orchestr. Přesto, slávy se nedočká: není vidět. Zato bdí nad údržbou pěveckých partů, které mají často tendenci sklouzávat do jiných hlasů, odchylovat se od vytýčených melodií a podobně.

– korepetitor

Korepetitorem se stává většinou studovaný klavírista. Jeho práce je úmorná: po dobu zkoušek musí být permanentně k dispozici hercům nebo tanečnickům, mnoha z nich, kteří nemají buď dostatek talentu nebo neznají noty, musí natlouct jejich party do hlavy. Na konkurzech doprovází stovky adeptů a musí umět dobře číst noty, stejně jako improvizovat, být schopen zahrát různé žánry, znát muzikálový repertoár a zahrát vše v libovolné transpozici. Je to člověk na telefonu za hodinovou mzdu, na kterého jako jednoho z mála existenčně nedopadá riziko neúspěchu muzikálu.

Muzikálový herec aneb jak přežít konkurzy

Dost z toho, co bylo řečeno o muzikátech, platí i pro muzikálové herce. Proto se budeme věnovat v této kapitole především konkurzům. Ty zavedl broadwayský režisér George Abbott, předtím se chodilo jednotlivě do kanceláře. Dnes se obě metody kombinují, abych tak řekl. Sám výraz konkurz (někoho eliminovat) užívaný u nás je pro cizince dost nepochopitelný – v cizině se používá výraz audice (audition – náslech) druhdy užívaný i u nás.

Konkurz (pozor – nikoli casting, což je výraz filmový) je vždy dost nenormální až bolestná záležitost, kterou ale musí podstoupit každý zpěvák, který chce v muzikálu hrát. O to hůře, že většinou znovu i ten, kdo už leckde hrál a o kom má produkce jasné povědomí. Vezměme v potaz jedinou pozitivní věc na konkurzu – a totiž, platí-li v životě, že první dojem můžete udělat jen jednou, konkurz je tu od toho, abyste měli další šanci udělat nový „první“ dojem. A ta šance žije vždy a opravdu se může stát, že posuzovatele ohromíte.

Kolikrát je problém se o konkurzu vůbec dozvědět. Příklad, kdy jej známá produkce vyhlásila a přihlásilo na něj 2000 lidí, odrazuje producenty od veřejného vyhlášení a není divu, že raději oslovují herce, které už znají. Samozřejmě každý, kdo o konkurzu řekne známým, tím snižuje vlastní šance, ale kolegalita v tomto oboru převažuje. Dobré je jít ke konkurzu i jen pro zkušenost. Navíc se ocitnete na určitou chvíli mezi lidmi z oboru, může se s nimi (nebo sami se svou představou o sobě) na místě poměřit. A minimálně dáte o sobě vědět!

**Kolikrát je problém se
o konkurzu vůbec dozvědět.**

Již na konkurzu se budují přátelství, protože tam jsou všichni na jedné lodi a nikdo nemá nic jisté. Nutné je se obrnit značnou trpělivostí, vzít si s sebou jídlo a pití, požadované převlečení, notový materiál, k ruce část scénáře nebo nahrávku. Naše produkce si většinou zvou více uchazečů než jsou schopny časově zvládnout. Nemusí se to dít z důvodu špatného záměru: producent a posuzovací komise mohou mít ten den ještě jiné starosti nežli poslech kvanta uchazečů.

Ten, kdo kdy seděl v setmělém sálu za stolem a měl se rozhodnout ze sto či více lidí, vám ▶

poví, že ani pro něj to není moc příjemné. Potřebuje v krátkém časovém úseku zhlédnout hodně adeptů a musí se mezi nimi rozhodnout, řadu z nich – třeba kamarádů – odmítnout. Únava sehrává svou roli, proto se konkurzy často nahrávají audio i video. Prvních několik interpretů nastavuje latku ostatním, asi jako první skokaně na skokanském můstku.

Když už se tedy o konkurzu dozvíte, většinou znáte i telefonní číslo a jméno člověka, který má konkurz na starosti – bývá to *company manager*, (obdoba inspicienta v kamenném divadle) ústřední postava každého souboru – *castu*, protože je to styčná osoba. Nejlépe je nejprve mu zavolat a zeptat se

foto Michal Švorc

Přehrávka při zkoušce muzikálu Krysař v divadle Kalich

ve stručnosti na důležité podrobnosti: kdy a kde se konkurz koná, jaké role se obsazují nebo jedná-li se o tzv. *company* (to znamená sbor, který většinou zpívá, hraje a tančí), popř. jde-li o taneční role, kde se nepožaduje vynikající zpívání, anebo – to je ovšem jen málokdy – jedná-li se o pěvecký sbor, který netančí (může to být výjimečně i back stage choir – čti kwájr – sbor

v zákulisí, který se na scéně vůbec neobjevuje). Dále vědět, jaký rozsah je pro roli požadován (musíte znát svůj pěvecký obor – tj. soprán, mezzosoprán, alt/tenor, baryton či bas a svůj rozsah!), které písně je dobré si připravit (chce-li produkce slyšet konkrétní píseň, tak i většinou dodá nahrávku či noty), kdo bude korepetitor, a bude-li čas si s tím předem zkusit (s tím ale nikdy stoprocentně nepočítejte), bude-li součástí taneční či herecká zkouška. Také není od věci se zeptat na předpokládaný termín zkouškového období, premiéry a i na honorář a procenta účinkování.

Pěvecké konkurzy mají často jednu píseň danou a jednu volitelnou. Najděte si pokud možno dvě tempově i charakterově odlišné písně z muzikálového repertoáru. Nikdy nenoste vlastní písně, které jste složili nebo zpíváte s kapelou, protože ty nikdo nezná a tohle není Porta, ani Mladá píseň Jihlava. V posledních letech se rozmohly základy (které přineste na CD, popř. kazetě či minidisku – zjistěte si, jaký formát bude na místě přehrávatelný) a zpívá se už téměř výhradně na mikrofon. Přitom umění vytvořit správný celek s korepetitorem na místě a být schopen utáhnout celý sál bez ozvučení patřilo donedávna k dokladu schopností. Vybraní adepti jdou dále na taneční zkoušku, kde se krátce seznámí s nějakou choreografickou sestavou a pak ji musí zopakovat. Herecká zkouška může obsahovat dialog nebo improvizaci na téma, které sdělí v tu chvíli režisér. Sborová zkouška (dojde-li k ní) tkví zase v pohotovosti sledování zápisu nebo zapamatování druhých hlasů, udržení čisté intonace ve vícehlasu, pojení hlasové barvy s ostatními. Ale na sborovou zkoušku často nedojde. Adepta nesmí zdrtit, když ho zkoušející utne po jedné nedokončené písni, nemusí to ještě znamenat stop. Po celou dobu zkoušející také sledují, jak se adepti chovají, jak jsou oblečeni a jak odpovídají na doplňující otázky k životopisu, o který jsou zpravidla požádáni (i jeho zpracování už leccos napoví).

Pokud jste pozvaní na dopoledne, je dobré vstát o nějakou tu hodinu dříve a před vstupem se rozezpívat. Projdete-li konkurzem, dostanete nabídku buď *company*, vedlejší role, *swinga* (člověk, který se naučí několik rolí a pak jistí více kolegů – je placen za přítomnost v divadle při představení a hraje jenom občas), *understudy* (vedle vlastní úlohy – *company* nebo menší role – se naučíte jednu z hlavních rolí a jistíte ji), nebo dokonce hlavní role (pak záleží, kolikátí jste v hierarchii, nazývá se to *alternace*).

Přestože výběr umělců pro rozjezd má svou uzávěrku, do muzikálu se dá docela dobře dostat i později postranní cestou, která vede přes nějakou tu práci v divadle (biletářka, šatnářka, správce internetových stránek, dokonce jsem zažil, že byla pro hlavní roli objevena dívka v maskéřně).

A pak už začíná období zkoušek. První je obvykle čtená – každý čte svou roli a režisér vysvětluje své představy (vše je nutné si do textu zapsat), následují zkoušky jednotlivých výstupů kombinované s korepeticemi a pohybovým tréninkem, popřípadě konzultace správné výslovnosti, později dostáváte kostýmy, rekvizity, učíte se zpívat na mikroport (o jehož funkčnost se stará mikroportista), nakonec přichází orchestr a to už jste zpravidla i v kulísách, na jejichž prostor a funkci si musíte zvyknout. Ve finále se rozhoří boj o to, kdo bude hrát kterou premiéru – bývají až tři.

A tady bych své povídání pomalu skončil. Ne, že by tím končil muzikálový příběh herce jako nějakého prince v pohádce po sňatku. Ale domnívám se,

- **odborné školství** • Konzervatoř v Praze – oddělení populární hudby • Konzervatoř Jaroslava Ježka, Praha – studium i při zaměstnání • JAMU, Brno – ateliér muzikálové výchovy a tvorby
- **periodika, relace, spolky** • Divadelní noviny – čtrnáctideník • Musicals – dvouměsíčník, Balanstrasse 19, 81669 München • divadelní programy – neocenitelná studnice informací • Muzikál expres – pravidelná 1/2hodinová relace Michaela Prostějovského na ČRo2 • Divadlo.cz – server Divadelního ústavu v Praze • Český muzikálový server – musical.cz a showcase.cz – (důležitá sekce Odkazy) • Jednota hudebního divadla – informace na www.divadlo.cz/jhd • knihkupectví Prospero, spec. knihkupectví na divadelní literaturu – též na internetu
- **výběr z literatury** • Let's Do a Musical, 1968, kniha dostupná v Městské knihovně a v Knihovně Divadelního ústavu v Praze popisující organizaci muzikálu • Siegfried Schmidt-Joos: Muzikál (s doplňkem o České tvorbě od Iva Osolsobě), Editio Supraphon, Praha 1968 – přehledné dějiny klasického muzikálu s definicí oboru • Nová česká operetní a muzikálová tvorba – 4 díly – přehled českých inscenací vzniklých od 50. do 80. let • Ivo Osolsobě: Marsyas, Apollón a Dionýsos (Přiblížování k muzikálu), Brno 1996, 2 díly – moderní skripta • Mark Steyn: Broadway Babies Say Goodnight (Musicals then and now), Faber and Faber, London 2000 – vzhled do proměn muzikálu
- **co také zkusit** • Burzu mladých zpěváků – vlastní takový konkurz pro vedoucí činitele z převážně dotovaných divadel, pořádá každoročně Jednota hudebního divadla
- **doporučení nade vše** • jet do Vídně, Londýna, když už ze ne do New Yorku, a získat poněti o úrovni světového muzikálu

že to ostatní už přináší divadelní praxe sama: oprašovací zkoušky, život v šatně a zákulisí, společné mimodivadelní akce a „kalby“, pokuty, divadelní pověřčivost (herci si dávají k premiéře dárečky na památku, v divadle se nepíská aj.), veselé kousky z derniéry (za které už nebyvají pokuty), dýchání do balónku (pokud má produkce pochybnosti o vaší střízlivosti), často odlišné pocity účinkujících o zdařilosti představení od toho, co cítí publikum, netypické usínající páteční publikum, které netleská po jednotlivých číslech, aby nakonec zbořilo barák...

Jistě jsem vám zůstal jednu věc dlužen, a totiž říci vám, jak se stát hvězdou. Místo toho vám povím pár moralismů: muzikálový chleba je tvrdý a je dobré se i přesto držet ideálů o sobě, věřit si. Herní stereotyp uklimbává, snažte se stále zdokonalovat, udržovat si kondici. Buďte rovní a nebojte se: platí heslo „jakmile se jich jednou lekneš, nepřestanou tě strašit“. Stáváme se muzikanti, abychom byli volní a s realitou se moc nepotkávali, ale pozor pak na (n)oční stíny...

Mnoho úspěchů v muzikále vám přeje upřímně váš

Jakub Zahradník

jakub.zahradnik@muzikus.cz

rozhovory připravili

Simona Ester Brandejsová a Vladimír Švanda

simona.brandejsova@muzikus.cz, vladimir.svanda@muzikus.cz

Krátce

- Pro onemocnění Chestera Benningtona, zpěváka skupiny Linkin Park, bylo přeloženo plánované evropské turné, v jehož rámci měla kapela vystoupit 16. června v Praze. Turné je přeloženo na termín 29. srpna až 7. září 2003. Přesné datum pražského koncertu nebylo v den uzávěrky tohoto čísla Muzikusu známo. Zakoupené vstupenky zůstávají v platnosti na náhradní datum.
- Slovinská kapela Laibach natočila nové album, které pod názvem **Wat** vyjde 25. srpna.
- Legendární americká kapela Fleetwood Mac v čele se zpěvačkou Stevie Nicks vydala v červnu nové studiové album, které se jmenuje **Say You Will**.
- Skladatel, klavésista a staronový člen skupiny Yes Rick Wakeman má neobyčejnou slabost pro kosmické dálky. Už před osmi lety nesl raketoplán Endeavour do vesmíru hudbu z Wakemanova alba **2000 AD in the Future**, historie se opakovala znovu v roce 2000 s deskou **Journey to the Centre of the Earth**. Zbrusu nové Wakemanovo album **Out There** je pak celé věnováno obětem havárie raketoplánu Columbia, jehož zkáza ho hluboce zasáhla.
- Finská kapela HIM obdržela na září letošního roku pozvání na evropské turné společně se zpěvákem Ozzy Osbournem. Na koncertech v severní a střední Evropě budou HIM v padesátiminutovém bloku propagovat svou albovou novinku **Love Metal**.
- Mladá americká kapela Evenscene, kterou jsme vám minule představili, získala v USA za svůj albový debut **Fallen** platinovou desku a v Evropě si jejich album během prvního měsíce od vydání zakoupilo více než milion příznivců. Zdá se ovšem, že u nás Evenscene na své fanoušky teprve čekají.
- Kultovní snímek Matrix má od 22. května své pokračování i na našich filmových plátech. Jak je zvykem, nový film provází i nový soundtrack, tentokrát v podobě dvojalba. Soundtrack obsahuje opět reprezentativní průřez současnou generační rockovou scénou, včetně několika novinek napsaných přímo pro film. (ik)

DBX

Digitální ekvalizéry iEQ

Americká firma dbx přišla s digitálními equalizéry řady, které pokračují ve špičkové analogové minulosti hejblátek, které dělá už nějakých 30 let. K máni jsou dva typy přístrojů iEQ 15 a iEQ 31 – hádejte, kolik má každý z nich pásem? Oba přístroje mají díky 24bitovému analogově digitálnímu převodu dynamický rozsah 110 dB, v obou grafických ekvalizérech jsou i limitéry typu PeakStopPlus, reduktory šumu Type V, filtry

horní propusti na 50 Hz třeba pro potlačení rázů při mluvení a v neposlední řadě i reduktory zpětné vazby typu AFS (Advanced Feedback Suppression) – všechno evidováno, všechno patentováno. Pásmo mají konstantní činitel jakosti a tedy taky konstantní šířku při přeladování i relativně vůči sobě navzájem. Rozsah regula-

ce lze volit mezi 6 a 15 dB. Ovládací fadery 40 mm dlouhé nejsou až tak klasickými potenciometry, ale spíš bezkontaktními šoupaty, takže nehrozí ani chrastění kvůli zaprášení dráhy potenciometru. Pásmo u iEQ 15 obsáhne 2/3 jedné oktávy, iEQ 31 je třetioktávový. (mm)

KRK

Exposé E7T, Exposé E8T

Pomocí reklamního trička jsem nedávno testoval, co tahle zkratka vybaví běžnému živáčku. Odpovědi šly od části těla přes chorvatský ostrov až po odlehčené citoslovce trávení. Na špičkové americké, přímo kalifornské, reprobredny ku škodě testovaných nedošlo. Dvěma letošními novinkami představenými i na frankfurtském veletrhu byly dva nové aktivní studiové monitory firemní řady Exposé, a to Exposé E7T a Exposé E8T. Obě jsou aktivní dvoupásmové určené pro studiové monitorování. Ozvučnice reprobredny má šestúhelníkový vertikální profil, přičemž dvě ze stran jsou žebrované a slouží jako chladiče zesilovačů.

Exposé E7T je osazena 7" přímomyzařujícím reproduktorem (s polykevlarovou membránou). Ten je buzený zesilovačem o výkonu 160 W. Výškový (1" zářič) má membránu ve tvaru dovnitř obráceného kulového vrchlíku a budí jej zesilovač o výkonu 120 W. Maximální akustický tlak, který bedýnka vyloudí, je 110 dB pro trvalou hudební zátěž a 113 dB ve špičce. Váží nějakých 20 kg. Exposé E8T je osazena 8" basovým reproduktorem (taky s polykevlarovou membránou). Výškáč je též obrácený dovnitř a má taky průměr 1". Stejně jsou i výkony zesilovačů, reprobredna váží 28 kg. (mm)

ALLEN & HEATH

Výkonové mixážní pulty řady PA

Od konce roku 2002 prezentuje britská mixážně pultovní firma Allen & Heath dva nové typy výkonových mixpultů. Pro ozvučení čehokoliv menšího je stačí prostě někde postavit a zapnout. Interní zesilovač s výkonem 2 x 500 wattů efektivního výstupního výkonu stačí v klidu ozvučit menší hospůdku či sálek. A pokud by nestačil, dají se připojit další externí výkonové zesilovače. K prostorovým signálovým úpravám slouží zabudovaný digitální efektní procesor. Mixpulty se dělají ve dvou velikostních verzích PA12-CP a PA20-CP, které se liší v počtu vstupních linek. PA12-CP má 8 monofonních vstupů a PA20-CP 16 monofonních vstupních linek. Zbytek do počtu udaného typovým číslem tvoří dvě stereofonní vstupní linky, v tomhle typovém počítání brané obvykle za čtyři. Každý z těch monofonních má dvě symetrické vstupní sekce – linkovou na konektoru jack a mikrofonní na kanónu s klasickým fantomem připojitelným na každý vstup zvlášť. Ekvalizér je čtyřpásmový s jednoduchým parametrem na vyšším středním pásmu a zvoncovitým průběhem obou okrajových pásem. Mixpult má čtyři pomocné efektní sběrnice, z nichž jedna slouží internímu digitálnímu procesoru s 15 přednastavenými efekty. Návraty z efektních smyček mají vlastní inserty a čtyřpásmové ekvalizéry. Před monofonní výstup, který je už v linkové úrovni a bez výkonového zesílení, lze vřadit filtr dolní propusti na 100 Hz, který pak může sloužit pro přímé buzení společného subwooferu. Výstup 2TRK pro záznam je vyvedený jak v analogové, tak v digitální podobě. Výkonové zesilovače poskytují stejný výkon do zátěže 4 i 8 Ω a zesilovač se přizpůsobí podle polohy příslušného přepínače. (mm)

doporučujeme uším vašim

The Blessed Hellride

Black Label Society

Spitfire Records/Sony Music Bonton

Produkte: Zakk Wylde, Eddie Mapp

Ozzy Osbourne – vokál (host) • Craig Nunemacher – bicí • Zakk Wylde – baskytara, kytara, píáno a zpěv
Představovat Zakka Wyldea asi není nutné. Poslechněte si tedy jeho sólovou desku, kde si i vše sám nahrává a produkuje. (gv)

kytara

basa

bicí

klávesy

zpěv

zvuk

DIGIDESIGN

Pro Tools 6.0.1

Firma Digidesign uvádí upgrade software Pro Tools 6.0.1, který je zdarma ke stažení z firemního webu pro všechny uživatele Pro Tools 6.0 na platformě MacOS X. Verze 6.0.1 opravuje některé potíže předchozí verze

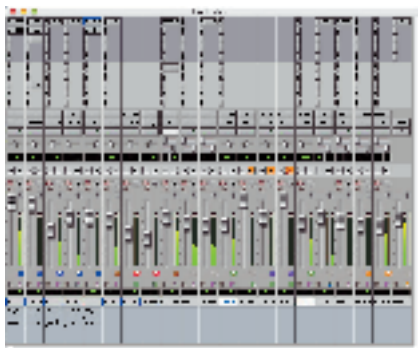
Pro Tools 6.0. Je určen striktně pro MacOS X verze 10.2.3 a 10.2.4 a Digidesign hardware Pro Tools|HD, Pro Tools|24 MIX, Pro Tools|24, MBox, Digi001 and Digi ToolBox (Audio-media III). Digi002 musí čekat až na Pro Tools 6.1.

Nový Digidesign Core

Audio driver umožňuje použít Digidesign hardware pro vícekanalový zvukový vstup a výstup pro aplikace dalších firem, které podporují Apple Core Audio standard. V závislosti na instalovaném hardwaru a aplikaci lze pak nahrávat a přehrávat více kanálů 24bitového zvuku s vzorkovací frekvencí až 96 kHz. Součástí upgrade je i nový Digidesign MIDI I/O driver pro uživatele rozhraní Digidesign MIDI I/O.

Pro Tools 6.1

Na veletrhu NAB v Las Vegas byl ohlášeno Pro Tools 6.1 software pro Windows XP a MacOS X s rozšířenou vzájemnou operabilitou s Avid stanicemi, podporou Mojo, ReWire, s DV Toolkitem pro Pro Tools LE, AVOption|V10 video I/O, podporou pro AAF a Windows Media

Audio 9. DV Toolkit je rozšiřující softwarový balík, který přidá postprodukční funkce do systému Pro Tools LE, obsahuje nástroje pro editaci zvuku s timecodem, podporuje import a export media souborů s jinými aplikacemi včetně nové AAF interchange s Avid Xpress DV. Mojo, nový FireWire video I/O box firmy Avid ohlášeno na konec roku 2003, umožní jak Pro Tools TDM, tak LE systémům kompatibilitu s 8bitovým obrazem. Software Pro Tools 6.1 přidává podporu pro Advanced Authoring Format (AAF) pomocí DigiTranslator rozšíření. AAF je média interchange file format, který umožňuje tvůrcům snadno sdílet informace o sekvenci, digitálním médiu a metadatech napříč platformami a mezi systémy i aplikacemi. Dále budou moci uživatelé Pro Tools využít Windows Media Audio enkodéru, který umožní Pro Tools TDM a LE import i export WMA souborů ve známém a snadno ovladatelném grafickém prostředí Pro Tools. Verze 6.1 se očekává v červnu tohoto roku. (Audiopolis)

Massive Pack

Digidesign dále přichází s limitovanou nabídkou efektových balíčků pro HD systémy na MacOS 9, X a Windows XP. Balíčky Massive Pack v různých verzích pořídíte od 695 USD (pro Windows XP), ale zároveň zhruba trojnásobnou částku ušetříte. Ve verzích RTAS a TDM obsahují takové pluginy jako parametrický ekvalizér Massenburg Design Works nebo Waves Renaissance Reverbator. (jt)

OMLUVA ČTENÁŘŮM I PETRU ZELENKOVI

V červenovém tématu měsíce se nedopatřením objevil dvakrát úvod rozhovoru s Petrem Zelenkou, avšak dokončení byste hledali marně. Celý rozhovor ve správném znění přinášíme zde.

Petr Zelenka: Muzika je malta

Režiséra a scénáristu Petra Zelenku jsem z práce vytrhl ve studiu Sound Square, kde zrovna pracoval na znělce karlovarského filmového festivalu. Pro naše téma měsíce to je téměř ideální muž. Vedle filmové tvorby (Rok dábla, Knoflíkáři...) má za sebou i zkušenosti z Dejvického divadla, kde režíroval svůj vlastní scénář – Příběhy obyčejného šílenství. Právě proto jsem z něj chtěl dostat informace z druhé strany. Jak se při natáčení a v divadle spolupracuje s muzikanty.

Používáš raději hotové písničky, nebo si necháváš k filmu muziku skládat?

Pracuji skoro výhradně s hotovou muzikou. Vlastně jediný případ, kdy jsem si nechal muziku do filmu psát, byli Knoflíkáři. Aleš Březina tam psal asi tři nebo čtyři vstupy. I v tomhle filmu to byla ale menšina muziky. Většinou naopak tvořily hotové věci.

Máš pro to nějaký speciální důvod?

Ty důvody jsou dva. Jednak mám hodně rád nějaké písničky, a když pracuji na scénáři, už si na ně přímo myslím. Když potom přijdu do střizny a pod ty scény si je dám, je to nádherný pocit. Tu písničku, kterou tak miluješ, můžeš potom znova a znova slyšet ve filmu. Ten druhý důvod je, že je strašně náročné si nechat složit hudbu pod celý film. Nikdy jsem na to neměl ani čas ani peníze.

Jsi spíš schopný přizpůsobit obraz muzice, nebo se snažíš upravit hudbu tak, aby šla k filmu?

Ideální je psát scénář přímo na nějakou píseň. Teď zrovna pracuji na scénáři, který budu, když všechno dobře půjde, točit za dva roky. Už teď mám předvybraný „soundtrack“ a scény píši na konkrétní skladby. Strašně se těším, až za tři roky přijdu do střizny a nasadím si tu muziku pod ten obrázek.

Hraješ na nějaký nástroj? Jak vůbec s muzikanty a skladateli komunikuješ?

No tak trochu amatérsky hraji na kytaru, a když je nejhůř, jsem schopný si něco přehrát podle not na klavíru.

To vám při komunikaci může dost pomáhat, ne?

(smích) To třeba Čechomor nebo Nohavicu, když jsme pracovali na Roku dábla, jsem vždycky štvál tím, že jsem jim ukazoval na kytaru, jak má něco znít. Většinou se radši vyjadřují verbálně a ti muzikanti většinou hned chápou, co mám na mysli. Když chci vyjádřit, že část skladby má mít specifickou atmosféru, většinou to přirovnávám k nějakým již existujícím skladbám.

Jinak v Roku dábla jsme některé již hotové písně upravovali docela dost zásadním způsobem. U skladby „Tak málo mám krve“ (Kdo na moje místo) Petr Fiala změnil tříčtvrtkový takt na dvoučtvrtkový, a udělal z toho takové „tango“. Takovéhle úpravy mám hodně rád.

Je těžké autora původní skladby „donutit“, aby takovou předělávku zpracoval?

Chce to, aby ten popud vzešel od někoho jiného, protože autor původní verzi udělal v nějakém tvaru, o kterém byl přesvědčen, že je ideální...

Máš zkušenosti i s divadlem. Vidíš rozdíl v tom, jak se pracuje s muzikou v divadle a u filmu?

Nikdy jsem o tom nepřemýšlel. Já jsem v divadle vlastně udělal to samé – vybíral jsem si už hotové písně. Hodně jsem vzal od Radiohead. U divadla je výhoda, že ty písničky jsou levnější. Tím, že se finální produkt nešíří na žádném nosiči, stačí zaplatit jen poplatek OSA a Intergramu, takže si můžeš dovolit použít věci, které by jinak nezaplátli.

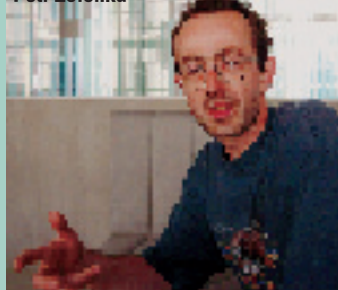
V divadle je také rozdíl v mixu, protože pracuješ s herci. Nemůžeš třeba pustit hudbu příliš nahlas, protože by jim nebylo rozumět. Stačí, že se herec otočí, a už je hůř slyšet. Takže se muziky musí k mluvenému slovu dávat málo. Navíc ve spoustě divadel je dost mizerný zvukový aparát. S tím se nic moc nadělat nedá.

Jaká je vůbec podle tebe role muziky u filmu? Myslíš, že je natolik zásadní, že by mohla celý film zkazit?

Myslím, že hudba většinou neuškodí. Nevzpomínám si na žádný film, u kterého bych si říkal: „Škoda té muziky – kdyby byla jiná, mohlo to být docela pěkný.“ Podle mě může buď nepomocť nebo pomoci, ale uškodit určitě ne. Jen se s ní nesmí nakládat necitlivě, aby nerušila – jsou místa, kde je lepší ticho.

Na druhou stranu může film opravdu hodně zvednout. Viz třeba filmy typu Piáno. Navíc muzika dokáže spojovat i nespojitelné věci. Někdy si ve střizně člověk pouští scény, které na sebe zdánlivě nenavazují. Když je potom ale překleneš tou písničkou, získáš dojem, že se jedná o jednu scénu. Muzika je to pojivo. Je vlastně taková malta – hudební motiv dokáže stmelit obrazy, které neměly nic společného. (jt)

Petr Zelenka

Seznamte se – One Brain

Inteligentní moderní pop s bytelnými jazzovými kořeny a rockovou energií – tak by se dala charakterizovat vyzrálá muzika lanškrounské formace One Brain, vedené klávesistou a skladatelem Iļjou Michalcem. Tak jí také představuje aktuální album *Kompromisy*. Kapela One Brain je vlastně svým způsobem kapela dvougenerační.

Letos jednapadesátiletý Iļja Michalec jí založil v roce 1999, když si své spoluhláče vybral mezi nejnadanějšími členy lanškrounského Junior Big Bandu. Současnou sestavu tvoří zpěvačka Alexandra Sadovniková, baskytarista Jan Pulkert, bubeník Jan Roller a na albu *Kompromisy* hraje ještě saxofonista Jakub Ryba. Ve výhradně původních kompozicích zhudebnil na albu Iļja Michalec poezii Jiřího Žáčka. Živě lze One Brain potkat jak na jazzových klubových pódiiích, tak na jazzových festivalech jako náhodská Prima sezóna nebo Jazz Goes to Tlen, a jak deska *Kompromisy* naznačuje, je to setkání opravdu lákavé. (ik)

Digi002 Rack

Digi002 Rack jako další ProTools workstation firmy Digidesign inovuje přístup k nahrávacímu procesu a nabízí nejen snadnou konektivitu pomocí FireWire, ale i integrované vstupy a výstupy, mobilitu a plnou kompatibilitu s ostatními Pro Tools systémy MBoxem počínaje a Pro Tools|HD konče. Jedná se vlastně o verzi Digi002 bez kontroléru.

Rack pracuje se systémy Windows XP, MacOS 9.x i MacOS X. Poskytuje vše potřebné pro zvukovou výrobu. Skládá se z jednoho přístroje s analogovými a digitálními vstupy a výstupy a MIDI vstupy a výstupy a software Pro Tools LE (32 audio stop, 128 MIDI stop, podpora realtime plug-inů atd). Celkem má 18 vstupů a výstupů, převodníky 24 bit/96 kHz, dynamický rozsah 108 dB; 98 dB (0,002%), monitorovací i sluchátkový výstup s vlastní regulací hlasitosti. DV Toolkit je rozšiřující softwarový balík, který přidává postprodukční funkce do systému Pro Tools LE. Toto rozšíření obsahuje nástroje pro editaci zvuku s timecode, podporuje import a export media souborů s jinými aplikacemi včetně nové AAF interchange s Avid Xpress DV, schopnost náhrady on-camera dialogu a opravy a nahrazení kontaktního zvuku. (Audiopolis)

DiSK

Digidesign také nedávno spustil novou službu s názvem DiSK (Digidesign Sound Knowledge). Je to velice pěkně připravená stránka, která vám zdarma poskytne spousty triků a tipů, jak na digitální audio. (jt)

AUDIOTECHNICA

Artist Elite

Artist Elite je nová kompletní řada mikrofonů japonské firmy Audiotechnica určených pro živé hraní. Řada obsahuje unikátní mikrofon pro kopák AE2500 se dvěma kapslemi – kondenzátorovou a dynamickou – v jednom těle. Pro overheady, perkuse a akustickou kytaru kardioidní kondenzátorový mikrofon s velkou membránou AE5100. Na tomy, malý buben, kytarová komba a ostatní zdroje s vysokým SPL kondenzátorový mikrofon s velkou membránou kolmou k ose AE3000. A konečně i čtyři mikrofony pro vokál. Kondenzátorové kardioidní: AE3300, AE 5400 (mikrofon pro náročné s velkou membránou v ose) a dynamické kardioidní: robustní AE 4100 a hyperkardioidní AE6100 s presence, realistickým detailem artikulací, silou a čistotou zvuku.

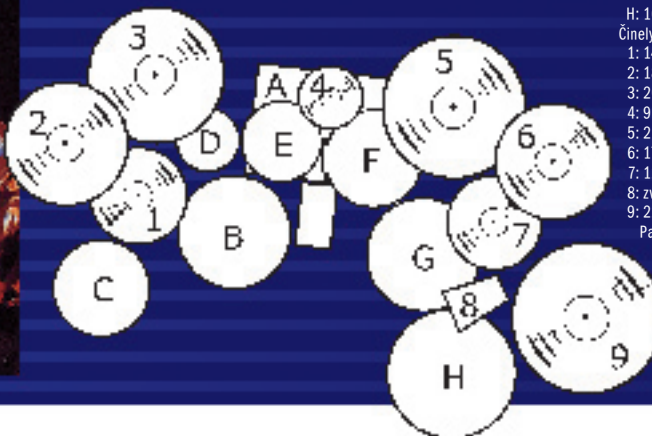

AT 3060

Horkou novinkou japonské „mikrofonní“ firmy Audiotechnica je „flaškový“

Steve Smith

Prohlašuje sám o sobě, že je americký etno bubeník a pokračuje v linii, která začíná raným jazzem a R & B a pokračuje přes blues a country až ke gospelu a fusion. Má vynikající prstovou techniku. V současné době hraje s Vital Information. (vr)

Bicí: Sonor Designer barva Blue Stain

- A: 20 x 14" kopák
- B: 14 x 5" Ocheltree Phantom Steel vírbl
- C: 12 x 5" dřevěný vírbl
- D: 8 x 8" tom
- E: 10 x 8" tom
- F: 12 x 8" tom
- G: 14 x 14" floor tom
- H: 16 x 16" floor tom

Činely: Zildjian

- 1: 14" hi-hat (vršek K, spodek A Mastersound)
- 2: 18" A Custom Fast crash
- 3: 20" A Custom Sizzle ride
- 4: 9" Oriental Trash splash
- 5: 21" K Custom Special Dry ride
- 6: 17" A Custom Fast crash
- 7: 12"/14" China Trash hat
- 8: zvonec Meinl large Kenny Aronoff model
- 9: 22" A Swish Knocker

Paličky: Vic Firth Steve Smith signature model (hickory)

Hardware: Sonor, šlapka DW 9000 Titanium (s hodně povolenými pružinami)

Blány: vírbl Remo FiberSkin Diplomat, tomy nahore i dole čiré Ambassador, kopák PowerStroke 3

mikrofon AT 3060 z již prověřené série 30. Jeho hlavní výhodou je napájení elektronky klasickým fantomovým zdrojem, není tedy potřeba používat jiný externí napáječ mikrofonu. Nově vyvinutá X kapsle s velkou membránou a kardioidní charakteristikou poskytuje vysokou citlivost s nezvlněnou frekvenční charakteristikou a nízkým šumem. Elektronka sama je uvnitř mikrofonu odpružena, a odolává tedy snáze mechanickým rázům při provozu mikrofonu. Elektronky jsou jednotlivě testovány, vybírány a zahořovány pro dosažení špičkového výkonu. Velký oddělovací transformátor zaručuje skvělou linearitu na nízkých frekvencích. Součástí sady mikrofonu je plastový odpružený mikrofonní závěs a koženkové pouzdro na mikrofon.

AE 2500

AE2500 je unikátní mikrofon určený ke kopáku. Obsahuje dvě kapsle – kondenzátorovou (20–17 000 Hz) a dynamickou (30–10 000 Hz) – v jednu těle. Zatímco dynamická kapsle snímá agresivní attack úderu do blány, kondenzátorový element snímá zakulacené jemnější odstíny. Kapsle jsou navzájem přesně sfázovány a nasměrovány, což se dvěma oddělenými mikrofony nelze dosáhnout. Tento robustní mikrofon je vybaven HP filtrem na 80 Hz a –10dB útlumovým přepínačem pro kondenzátorovou vložku a dvěma oddělenými výstupy XLR. Mikrofonní držák je součástí sady. (Audiopolis)

V sérii AE najdete ještě několik dalších mikrofonů.

AE4100 je kardioidní dynamický mikrofon odolný vůči rušivým vlivům. Má velmi robustní konstrukci s kvalitním upevněním kapsle.

AE6100 je vokální hyperkardioidní dynamický mikrofon určený pro snímání zpěvu bez kompromisů. Je velmi odolný proti všem rušivým vlivům, jako jsou sykavky nebo plosivní zvuky. Mikrofon má velmi robustní konstrukci se zavěšenou kapslí velmi dobře vzdorující dotekům a úderům.. AE3300 nabízí vynikající presence, realistický detail artikulace, sílu a čistotu zvuku.

AE3300 vokální kardioidní kondenzátorový mikrofon určený pro snímání zpěvu. Je velmi odolný proti všem rušivým vlivům, jako jsou sykavky nebo plosivní zvuky. Mikrofon vyniká pevnou konstrukcí se zavěšením kapsle velmi dobře vzdorující dotekům a úderům. AE3300 nabízí excelentní realistický detail a čistotu zvuku..

Má integrovaný spínač pro HP filtr (80 Hz) a spínač útlumu (–10 dB).

AE5400 – perfektní vokální kardioidní kondenzátorový mikrofon pro náročné s velkou membránou v ose mikrofonu určený pro snímání zpěvu. Je velmi odolný proti všem rušivým vlivům, jako jsou sykavky nebo plosivní zvuky bez omezení ve vysokých frekvencích. Mikrofon má velmi robustní konstrukci se zavěšením kapsle velmi dobře vzdorující dotekům a úderům.

AE5400 nabízí excelentní realistický detail a čistotu zvuku bez zabarvení.

Integrovaný 80 Hz HP filtr spínač a –10 dB spínač útlumu.

AE5100 je nástrojový kardioidní kondenzátorový mikrofon s velkou membránou určený pro snímání akustických nástrojů, jako jsou např. kytara, perkuse, strunné nástroje, overheady apod. HP filtr má na 80 Hz. Disponuje i –10dB přepínačem a fantomovým napájením. Mikrofonní držák je součástí sady.

AE3000 je nástrojový kardioidní kondenzátorový mikrofon s velkou membránou kolmo k ose mikrofonu, určený pro snímání zdrojů zvuku s vysokým SPL. Je tedy obzvláště vhodný pro kotle, malý buben, kytarová komba a overheady. Mikrofon má velmi robustní konstrukci s velkou membránou kombinující otevřenou architekturu s excelentním detailem s velmi nízkým záběrem směrem do stran. Integrovaný je HP filtr (80 Hz) a –10 dB spínač útlumu. (Audiopolis)

Galerie slavných kytar

Fender Stratocaster Buddyho Gue

Tento už na první pohled zcela nezaměnitelný nástroj postavil pro bluesovou a bluesrockovou legendu Buddyho Gue (Kytaroví velikáni, Muzikus č. 05/1998) vyhlášený kytarář firmy Fender, Larry Brooks: „Jeho fanoušci se jednu dobu sázeli, kolik je teček na celém korpusu a jestli jsou i pod ochranným krytem...“ Guy také trval na tom, aby krk byl z javoru: „Řekl mi tehdy,“ uvádí opět Brooks, „že potřebuje nejen vizuální protiklad ke korpusu, ale i zvukový. Tohle tělo prý navozuje dojem temného zvuku, tak to musíme nějak projasnit.“ Při své snaze o co nejkonekrétnější a nejzvonivější zvuk si nechal od známého chicagského loutnaře Boba Gorneyho instalovat širší pražce, než bývá u strátů obvyklé, a ořech (nut, nultý pražec) si také nechal vyměnit a to za ocelový, ručně vyprofilovaný výrobek: „Mám rád ten kovový zvuk. Chtěl jsem dosáhnout toho, aby zvuk prázdných strun zněl stejně jako barva tónů hraných na hmatníku, to znamená při dotyku s těmi většími pražci. U běžného osazení jsem tam slyšel rozdíl, a tak jsem si řekl, když kov, tak všude.“

Ladící mechanika a kobylka, která je podložena dřevěným blokem kvůli aretaci, jsou vintage. Guy si dále potrpí na to, aby se struny na jeho kytarách měnily jednou týdně: „Struny mají nejlepší zvuk těsně poté, co si zvyknou na své natažení a ustálí se,“ říká Guy. Mark Messner, jeho kytarový technik, namotává struny na kolíky ladící mechaniky s co největším počtem závitů: „Buddy nesnáší, když se volné konce strun jen tak houpají nad hlavou nástroje, nemá rád ani to, když přebytečné konce strun zabalíte do kolečka a necháte je u kolíku či je vsunete pod nějakou strunu na hlavě. No a tak stříhám...“

Snímače jsou Lace Sensory (nejvíce hraje na jednu z mezipoloh – zapnutý prostřední snímač a snímač u krku), na kytáře je pěticestrný přepínač a knoflíky volume, TBX tónová clona (Guy ji má většinou ve střední pozici) a preamp (25dB mid-boost). „Ta kytara zní nádherně,“ uvádí Gorney, „a když se mě zeptáte, jestli to tedy je zvuk fendera nebo není, tak vlastně ani nevím. Je tam samozřejmě ten stratocaster, to jo, ale je tam taky Buddy. Já nevím, jak to vyjádřit, nevím... Běžte si ho poslechnout!“ (vš)

doporučujeme uším (i očím) vašim

Any Given Thursday John Mayer / DVD

Columbia/Sony Music

John Mayer – spev, gitara • David Labruyere – basgitara
• Stephen Chopek – bicie • Michael Chaves – klávesy,
gitara, vokál

Záznam z koncertu amerického pesničkára a gitaristu novej generácie (nar. 1977), typologicky porovnateľného s menami typu Dave Matthews či David Gray. John Mayer posilnený zbožnými pohľadmi fanyniek, mladickým sebedovomim

a neodškriepiteľným rytmickým čítením predvádza na akustických i elektrických gitarách, ako sa z minimá dá vyťažiť maximum. DVD médium ponúka 15 skladieb v zvukových formátoch Dolby Digital 5.1 i PCM stereo, komentovanú stopu a ďalšie dokumenty. (mch)

kytara basa bicí klávesy zpěv joker

Pódiové sestavy slavných kytaristů

Mark Tremonti

Uvedená sestava tohoto výrazného kytaristy pochází z turné jeho kapely Creed z roku 2000, tedy z doby, kdy se jejich deska **Human Clay** stala během dvou let desetinásobně platinová (tzn. prodalo se jí přes deset miliónů kusů, což už odpovídá diamantové desce) a Tremonti se skutinou sklízeli přímo oslnivé úspěchy.

Své kytary, proslulé signature modely řady Paul Reed Smith Mark Tremonti Singlecut, na kterou natahuje struny D'Addario, má zapojeny do přepínače, jenž rozděluje jeho signál do tří cest. První z nich, Markem využívaný pro čistý, nezkrácený zvuk, vede do komba Fender Twin

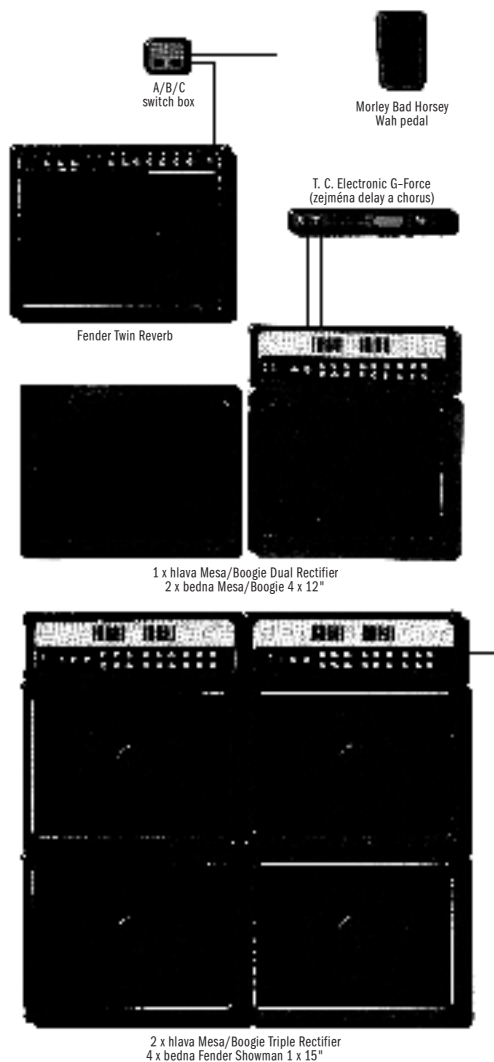
Reverb: „Výsledkem je velmi nekompromisní, harmonicky velmi bohatý zvuk, který podtrhne ty nejlepší zvukové vlastnosti mých kytar,“ uvádí Tremonti. „Nedochází zde k žádnému ovlivňování, je to hodně syrové. Dobře to také zní s Les Pauly Gold Top. Tato komba prostě umějí zvýraznit ten masiv mahagonu.“

Další signál vede do full stacku Mesa/Boogie, který sice slouží také k čistému zvuku, ale měkčímu, než z Twinu a s možností přidání efektů z racku TC Electronic G-Force, zejména pak chorusu a krátkého delaye: „Mark chce prostě i na pódiu zachovat ten zvuk fendera, tu jeho čistotu bez jakýchkoli efektů. A ten stack zase na druhé straně produkuje velmi široké spektrum a dobře bere případný dozvuk nebo modulaci. A když se zkombinují obě cesty...“

Mark Tremonti

1. Paul Reed Smith Soapbar - Platinum Metallic
2. Paul Reed Smith Mark Tremonti Signature

Velmi zajímavá je třetí cesta. Tam jeho signál vede přes Morley Bad Horsey, Tremontiho signature wah pedál, mezi jehož zvláštní specifika patří i to, že je konstruován bez bypass přepínače a reaguje tak díky stykovým mikročidlům na položení či sundání nohy (více viz Kytaroví velikáni v Muziku č. 03/2003). Za tímto pedálem následují už jenom dva hybridní full stacky: „Tato kombinace vyplynula z Markových zkušeností s komy Fender a stacky Mesa/Boogie,“ uvádí jeho technik. „Jeho hlavním požadavkem bylo plné využití mohutného potenciálu zkráceného zvuku hlav, ale přitom se nechtěl vzdát konkrétnosti a určité tvrdosti a průraznosti fenderů. Když jsme tedy zkusili dát pod hlavy bedny jako 412 a podobně, které jsou osazeny 4 x 12", tak se to celé nějak rozplázlo a rozječelo a tón byl příliš chlupatý. A tak nás napadlo zkusit větší reproduktory a bylo to tam.“

Podrobnější informace o této nesporně velmi zajímavé osobnosti současné kytary včetně jeho oblíbených nástrojů a efektů jsem rozvedl v Kytarových velikánech v Muziku č. 3/2003. (vš)

APOGEE

Rosetta 800

Nový vícekanálový AD/DA převodník, spojující charakteristické vlastnosti svých předchůdců – vlajkové lodi firmy Apogee AD 8000 a Rosetty AD – s posledními výtoky výzkumu a vývoje v oblasti high definition zařízení pro zpracování

zvuku. Rosetta 800 standardně nabízí vzorkovací frekvenci 96 kHz s možností zvýšení na 192 kHz, funkci Soft Limit umožňující dosažení adekvátní úrovně bez nechtěného zkrácení a špiček, UV22HR technologii pro redukci datového toku (obzvláště využitelnou pro mastering pro CD – 16bit, internet a DVD) a dvoustupňový Intellclock – redukci jitteru. Převodník je 8kanálový, formáty ADAT, AES/EBU s možností rozšíření o FireWire interface kartu pro kompatibilitu s OS X a Windows aplikacemi.

(Audiopolis)

VHT

Pittbull Super Thirty

„Tone is not for sale“ – tón není na prodej, ale my naplnění posedlostí detailem a zvukovou kvalitou vám ho pomůžeme definovat, říká zakladatel VHT Steve Fryette. V kalifornském Burbanku, přes kopec od Hollywoodu, vznikají lampové kytarové aparáty, které si za posledních 10 let získaly velký respekt. Steve Fryette osob-

ně testuje a seřizuje každý nově vyrobený kus. Mezi mnoho slavných uživatelů patří Michael Landau, Steve Vai, Bill Gibbons (ZZ Top), Axl Rose a Paul Huger z Guns'n'Roses, Kirk Hammett (Metallica), Marti Friedman a Dave Mustaine (Megadeth) nebo např. náš Michal Pavlíček.

Jednou z novinek je Pittbull Super Thirty Combo. Dvoukanál má 30 W/1 x 12", 4 x EL84 (jako všechny VHT aparáty operuje v Class A módu), paralelní/sériovou smyčku, třípružinový lampový Acutronics Reverb, Line out, nožní přepínač s „Channel Boost“ pro každý kanál. (Audiopolis/Guitarpolis)

ANKETA

Děkujeme všem, kdo se zúčastnili čtenářské ankety, kterou jsme vyhlásili v minulém čísle. Toto je seznam výherců velkých cen věnovaných našimi sponzory:

1. zájezd	M. Schejbal	Příbram
2. zájezd	F. Dulava	Nový Jičín
1. Koloběžka	E. Bradáčová	Jihlava
2. Koloběžka	R. Šnajdr	Kostelec na Hané
3. Koloběžka	B. Novák	Litomyšl
1. Jim Beam	P. Kudla	Zlín
2. Jim Beam	I. Kubát	Praha
3. Jim Beam	T. Dolný	Ostrava
4. Jim Beam	L. Malý	Liberec
5. Jim Beam	S. Vitoušová	Olomouc
6. Jim Beam	J. Kalábek	Pardubice

Seznam výherců malých cen bude uveřejněn na www.muzikus.cz. (red)

■ SIEGMUND

Missing Link

Missing Link je půlka koule, kterou si můžete položit i na zem. Ta polokoule je dokonce chromovaná, ale k čemu, že jo? Nevím, ale je to hezké. A na co je to dobré? Zkusím to z angličtiny přeložit: jednoduchý lampový předzesilovač.

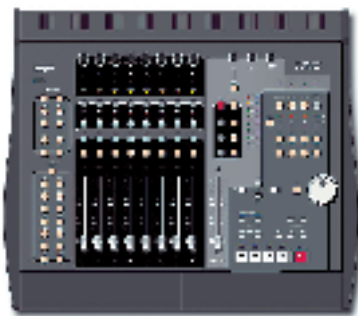

Měl by sloužit k proteplení a zesílení vašeho kytarového (a asi nejen jeho) zvuku. K tomu má posloužit elektronka, která by měla vydržet víc jak 30 000 hodin provozu. Taky ji původně vyvíjeli pro vojáky. Každá takováhle krabička musí mít velkou vstupní impedanci (aby to nekradlo výšky) a malou výstupní impedanci (aby to nebralo moc proudu a nehřálo se to – stačí, jak topí elektronka). Sestaveno je to z velmi kvalitních součástek a napájecí transformátor to má přímo v sobě. Ovládat můžete hlasitost a barvu tónovou clonou. (gv)

■ TASCAM

FW-1884

Ovládač DAW a Audio i MIDI rozhraní firem Tascam a Frontier Design komunikuje s počítačem přes FireWire a je vhodný pro vícekanálovou produkci i pro práci ve stereu. Parametry DAW ovládá pomocí osmi 100mm motorových dotykově citlivých faderů, master faderu, ovladače pan, solo, mute a select na každé stopě. Disponuje i ovládáním čtyř pásem parametrického EQ, vyváženým jogem, sadou tlačítek pro další funkce softwaru. FW1884 má osm symetrických XLR analogových vstupů mikrofon/linka s kvalitními předzesilovači, fantomové napájení a insert na každém kanálu. 24bit/96kHz AD/DA převodníky pracují v plném 96kHz režimu

mu na všech vstupech a výstupech s kompatibilním softwarem. FW-1884 dále nabízí dva FireWire porty, osm kanálů ADAT a stereo S/PDIF vstup/výstup – celkem tedy 18 vstupů pro nahrávání. FW1884 je vybaven osmi analogovými výstupy pro společný výstup do L/P a 5.1 formátu a sluchátkovým výstupem. Celkem čtyři MIDI vstupy a výstupy pro připojení široké škály nástrojů, modulů a synchronizaci. WordClock zajišťuje přesnou synchronizaci s digitálními zařízeními. FW-1884 je kompatibilní s MOTU Digital Performer, Steinberg Cubase a Nuendo, Cakewalk Sonar atd. Pro rozšíření o osm a více kanálů stačí připojit jeden nebo více FE8 expanderů.

(Audiopolis)

Dave Gahan sólově

Po předlouhé úspěšné kariéře v řadách dnes už klasických elektronických novoro-mantiků Depeche Mode se zpěvák David Gahan rozhodl vyzkoušet své štěstí také sólově. V pondělí 2. června spatřilo světlo světa jeho první sólové album **Paper Monsters**. V deseti skladbách se tu David Gahan představuje jako vyzrálá osobnost s moderním pohledem na hudbu a s pevný-

David Gahan

mi kořeny v 80. letech. Dá se proto předpokládat, že obzvlášť pro fanoušky Depeche Mode bude jeho novinka příjemným zpestřením. Tři dny po vydání alba vyrazil David Gahan na triadvacet koncertů evropského turné. Zásadním spolupracovníkem na albu i na turné je pro Davida Gagana kytarista Knox Chandler, který krom jiných spolupracoval v minulosti třeba s R. E. M. nebo aranžoval smyčce na albu Exciter, které Depeche Mode vydali před třemi lety. I ostatní členové kapely jsou ostřílené osobnosti světové rockové a popové scény. Hraje tu třeba Martyn Lenoble, někdejší basista kultovních kapel Porno for Pyros a Jane's Addiction. Za bicími sedí Victor Indrizzo, ostřílený spoluprací s Beckem, Macy Grey, Scotem Wielandem či Avril Lavigne. Klávesy obsluhuje vyhledávaný studiový hráč Vincent Jones, který se podílel na nahrávkách Pink, Bryana Adamse či P. O. D. Dva týdny před albem vydal Gahan singl **Dirty Sticky Floors**, který vyšel jak v DVD podobě, tak na 2CD v řadě remixů. (ik)

doporučujeme uším vašim

Helvete Nasum

Relapse/M. A. B. Records

Produkcce: Matthew F. Jacobson

Shane Embury – baskytara (host) • Jörgen Knot Sandström

– zpěv (host) • Richard Alriksson – zpěv (host) • Peter Freed

– kytara (host) • Miesko A. Talarczyk – zpěv a kytary • Jesper Liveröd – baskytara a zpěv • Anders Jakobson – bicí

Tempo této metalové formace je natolik zběsilé, že na desku lehce natlačí dvacet dva kousků. (gv)

kytara basa bicí klávesy zpěv joker

Rhinehart Guitars

www.fishguitar.com

Výrobce těchto kytar je kytarář, řemeslník a umělec zároveň, což lze vidět na jeho modelech kytar. Všechny jsou ručně vyřezávané a malované. Především těla mají reliéf vyřezán ve tvaru ryb, ptáků a jiných zvířat, oblohy lidských tváří..., tematicky sladěná je i hlavice kytary. Veškeré ostatní prvky (kobyly, snímače, elektronika...) jsou standardní jako u tradičních kytar. Kytary však nejsou jen nějaké výstavní kousky a dá se na ně samozřejmě hrát, mají klasické zvukové vlastnosti, jsou vyrobeny z běžně používaných dřev (mahagon, olše, javor...). Přes jejich netypické tvary by měly být i optimálně využívány. (jp)

Tip

DCL-90 Drop Clutch

Někdo tomu říká čepička, někdo prostě šroub a někdo zase držák na horní čínel. Prostě je to ten „bazmek“, který drží horní čínel u hihaty a tím umožňuje její posláni. O tom, jak je taková věc nepostradatelná, se jistě přesvědčil již ne jeden bubeník, kterému tato drobná součástka „odešla“ (kdo měl někdy, co dočinění s hardwarem Amati – vzhledem k použitému materiálu spíš „softwarem“ – jistě zažil, nakolik může zkomplikovat život stržený závit na utahovacím šroubu.) Dnešní výrobky tohoto druhu jsou již naštěstí trvanlivější. Nicméně poté, co jsem začal používat dvojšlapku, narazil jsem na další problém s touto součástkou. Jak hrát dva kopáky a současně zavřenou hajtku. Řešení pro majetnější je samozřejmě druhá hi-hat. Já jsem tuto možnost neměl, tak mi nezbývalo než si vždycky vyšetřit trochu času a příslušný šroub během hraní povolit a zase utáhnout, což je dost nepohodlné a hlavně se málokdy povede nastavit stejný zdvih. Na tento problém, který jsem zřejmě neměl

jen já, zareagovala firma Pearl svým produktem Drop Clutch. Skládá se tento ze dvou částí. Spodní je v podstatě starý známý držák, který se liší jen tím, že nemá utahovací šroub a tím pádem se i s čínelem pohybuje po tyčce volně. V tom ho usměr-

ňuje díl horní, na němž je utahovací šroub a hlavně jakási páčka se zobáčkem napružená tak, aby spodní část i s čínelem spolehlivě udržela.

Ovládání je stejně snadné jako celý nápad. Potřebuješ „sklapnout“ – stačí jeden úder paličkou navíc do již zmíněné páčky. S tím jsem měl zpočátku problémy, ale velmi rychle se na to dá zvyknout. Ke zpětnému uvedení do normálního hihatkového provozu stačí sešlápnout – napružený zobák se zaklovne a pustí, až když dostane další ránu. Být v teleshoppingu, napadá mě fráze „Je to tak snadné!!!“ a hlavně za tento komfort zaplatíte o pouhé dvě stovky víc oproti standardu (v Praha Music Center 640 Kč), což si může dovolit snad každý. (vr)

ELECTRO-VOICE

Gladiator XL – 2400 W

Speciálně pro taneční hudbu, hudební kluby, diskotéky a „mobilní DJs“ je určen nový PA systém od EV s názvem Gladiator XL.

Jedná se o výkonnější sestavu z nové řady Gladiator sestávající na každé straně ze dvou 18“ subwooferů G118 a jednoho celopásmového boxu G115. Mj. i díky zbrusu novým reproduktorům, které u EV vyvinuli přesně na míru moderním hudebním stylům, se může systém pochlubit frekvenčním rozsahem 32–20 000 Hz, zatížitelností 2 x 1200 W RMS resp. až 2 x 4800 W ve špičkách a dalekým dosahem. Titanové driversy s velkými CD hornami reprodukují čistě a jasně střední a vysoké frekvence nejen v blízkosti beden, ale i do dálky. Cena jednoho boxu je 21 444 Kč; celý systém ve verzi XL tak přijde na cca 128 000 Kč.

Jako optimální napájení pro celý systém slouží jediný výkonový zesilovač CP–2200 o výšce pouze 2HU, který však celý systém nakrmí jmenovitým výkonem 2 x 1000 W. Kompletní pohon pro celý systém stojí 40 832 Kč. (Audio Zeman)

Fretplay – Tablaty

www.fretplay.com

Po delší době přináším link na stránku pro muzikanty dychtící zahrát si známé skladby, aniž by je museli pracně odposlouchávat. Fretplay.com nabízí 30 000 (!) tabulatur,

řazených jednoduše abecedně, případně je lze vyhledat pomocí klíčových slov. Jedná se o klasické tabulatury v ASCII kódu, jak jsme na ně na internetu zvyklí. Kromě kytarových tabulatur jsou zde i partitury pro baskytaristy. (jip)

DYNACORD

Cobra-PWH

Dynacordem již před lety patentovaná konstrukce směrových basových „horen“ – PWH-technologie – přivedla na svět nový výkonný subwoofer pro koncertní systémy – Cobra-PWH. Subwoofer byl vyvinut pro systémy Cobra; samozřejmě je možné ho použít i s jinými systémy – všude tam, kde je třeba dostat basy do dálky.

Cobra-PWH při velmi kompaktních rozměrech (60 x 90 x 80 cm) snese trvale výkon 1200 W, vestavěná aktivní elektronika (bez potřeby jakéhokoliv napájení) zaručuje, že box není možné „odpálit“ jinak než úmyslně. Uvnitř pracuje 18“ woofer Electro-Voice EVX–180. Citlivost boxu je 107 dB /1 W (half-space), frekvenční rozsah 38–160 Hz.

Skříň subwooferu je zhotovena z 18mm překližky a mnohonásobně vyztužena, standardně je box osazen transportními koly. Povrch je opatřen novým vysoce odolným plastovým nástřikem Futura. Součástí je pevný transportní kryt přední strany boxu. Cena nového touringového subwooferu je velmi zajímavých 73 439 Kč. (Audio Zeman)

doporučujeme uším vašim
The Golden Age of Grottesque
Marilyn Manson

Universal

Produkce: Marilyn Manson, Tim Skold a Ben Gross

Marilyn Manson – zpěv • John5 – kytara • Madonna Wayne Gacy – klávesy • Tim Skold – baskytara • Ginger Fish – bicí

Marilyn Manson se možná zdá šílený, ale tomu, jak udělat dobrou desku, určitě rozumí. Snad jen zvuk není pro žádně křehotinky. (gv)

kytara | basa | bicí | klávesy | zpěv | zvuk

ESP

Nové signature modely

Bývalý hlavní protagonista legendárních Megadeth Dave Mustaine se spojil s firmou ESP, která pro něj chystá dva signature modely kytar. Oba budou mít tvar do V, 24 pražců, snímače Seymour Duncan a oficiálně budou představeny na letní výstavě NAMM. (jc)

ADOBE/SYNTRILLIUM

Softwarové šachy

Firma Adobe Systems přebírá technologie firmy Syntrillium Software. Její hlavní produkt, Cool Edit Pro, bude součástí hlavní řady produktů Adobe pro práci s videem vedle Adobe Premiere, After Effects, Encore DVD a Photoshop. (jc)

IK MULTIMEDIA

Sampletank

Sampletank ohlásil podporu MacOS X. Tento sampler nyní podporuje 7 platform. Upgrade je pro všechny registrované uživatele zdarma (registrovaní po 18. dubnu 2003). Ostatní mohou upgrade zakoupit pouze online, a to za cenu 79 USD/89 EUR. (Disk Multimedia)

ESI

Miditerminal 8180fs

K přenosu MIDI dat se v současnosti hojně používají MIDI převodníky s připojením přes USB port. Ovšem vývoj v oblasti hudebního hardware postupuje neustále kupředu, a tak není divu, že se i v produktové řadě MIDI rozhraní objevují produkty využívající k přenosu MIDI dat FireWire. Korejský výrobce zvukových karet, MIDI převodníků a poslechových monitorů firma ESI má ve své nabídce MIDI převodníků „první vlaštovku“ připojitelnou právě přes zmíněné FireWire rozhraní – Miditerminal 8180fs. Tento MIDI převodník má 8 MIDI vstupů, 8 MIDI výstupů (celkem 128 kanálů), SMPTE (LTC) synchronizér, Video Sync vstup, Word Sync výstup (BNC konektor). Celý systém Miditerminal 8180fs funguje i jako samostatný MIDI Patchbay za použití funkce Thru. V jednom PC je možno zapojit až čtyři produkty. Celý systém je napájen přes FireWire nebo z externího zdroje. Miditerminal 8180fs je kompatibilní s Windows a MacOS. Více na www.esi-pro.com. (Disk Multimedia)

Lynyrd Skynyrd čili 100 % jihu

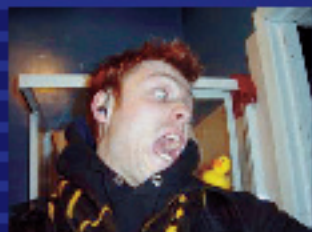
Hluboko do šedesátých let sahá historie americké jižanské kapely Lynyrd Skynyrd. Vznikla v roce 1967 na Floridě a dostala název podle zkomoleniny jména středoškolského tělocvikáře Leonarda Skinnera, proslulého svým bojem proti dlouhým vlasům. V 70. letech patřili Lynyrd Skynyrd k miláčkům amerického publika, jejich kariéru ovšem zastavila v říjnu 1977 letecká nehoda, při níž zahynula část členů kapely, včetně zpěváka Ronnieho Van Zanta. Po deseti letech se zbývají-

cí členové spojili znovu a Ronnieho Van Zanta za mikrofonem nahradil jeho mladší bratr Johnny. Od té doby jsou Lynyrd Skynyrd opět skutečným symbolem typického jižanského rocku, což potvrzuje i jejich úplně čerstvé album **Vicious Cycle** vydané na počátku června. Obsahuje opět stoprocentní „jih“ od těžkých hardrockových boogie po chlapsky rozevláté balady, tedy muziku mimo módu, trendy a čas. (ik)

Steve Jocz

Bubeník kapely Sum 41 – původně teenagerovské punkrockové kapely, která se z předměstí Ajaxu (Ontario – Kanada) dostala až na největší světová pódia a prodala miliony desek. Jednadvacitiletý Steve Jocz je sice tintítko (zhruba 60 kilo), ale o to těžší má údery. A k tomu všemu je obdivuhodně rychlý. (vr)

Bicí: Oregon County Drum & Percussion v úpravě chrom

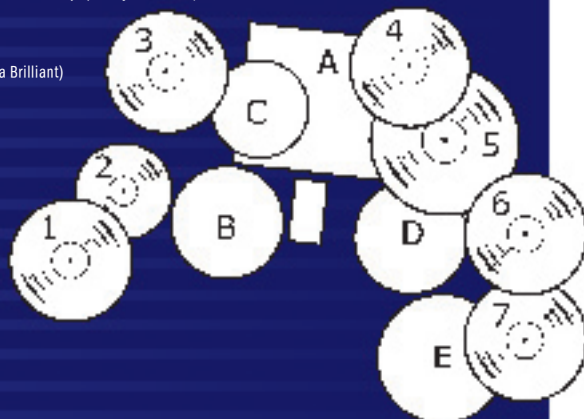
- A: 22 x 20" kopák
- B: 14 x 7" javorový virbl (10 vrstev + 6vrstvý zpevňující kroužek)
- C: 12 x 8" tom
- D: 14 x 10" tom
- E: 16 x 14" tom

Činely: Zildjian (povrchová úprava Brilliant)

- 1: 18" A Crash
- 2: 14" hi-hat A New Beat
- 3: 18" A Crash
- 4: 18" A Crash
- 5: 22" K Heavy ride
- 6: 18" Oriental trash
- 7: 18" A Crash

Paličky: Vic Firth Stevo 32 signature model (podobné jako 5A s dřevěnou hlavičkou)
Hardware: DW 9000, dvojláпка DW 5002TD, hi-hat 5500TD
Delta II (zdvojené nohy)

Blány: virbl Remo coated CS, tomy nahore coated PinStripe, dole čiré Ambassador, kopák čirá PowerStroke 3

Příjemný Experiment Pehy

Jedna z nejvýraznějších současných slovenských kapel Peha vyslala do světa své v pořadí už třetí album pod názvem **Experiment**. Navzdory jménu se na ní ale Peha nepouští do pokusů a pátrání po neprobádaných cestách. Naopak. Drží se svého vybroušeného vzdušného příjemného písničkového stylu. Velice příjemný je i kytarový sound téhle prešovské party založené v roce 1997, její silné melodické nápady a především přirozený zpěv vynikající Kataríny Knechtové. Zpěvačka se také výrazně podílí na původním repertoáru kapely, který se vedle už zmíněné melodické invence může pochlubit i inteligentními a nápaditými texty. Je opravdu škoda, že na českém břehu řeky Moravy nezní muzika Pehy prakticky vůbec. (ik)

doporučujeme uším vašim

Trojka Slobodná Európa

Universal Music

Produkcce: Laco Lučenič

Whisky – zpěv • Braňo Alex – baskytara • Svefo Korbel – kytara
• Tomáš "Tuleň" Vojteck – bicí • Dorota Nvotová – vokály

• Laco Lučenič – kytara

Slobodná Európa i na pražském koncertě předvedla, že zůstává ozdobou slovenského punku. I nová deska, překvapivě třetí, potvrzuje, že kapela neztrácí ani na tempu, ani na kvalitě. Skalním fanouškům bych ale doporučil přehrát si CD na třikrát přemazanou kazetu – tím deska, která má výborný zvuk, získá tu pravou punkovou patinu :-). (jt)

kytara | basa | bicí | klávesy | texty | energie

MOTU

MIDI Express 128, Micro Lite

Aktivita americké firmy MOTU v oblasti zavádění nových produktů na trh neustává. Nyní po sérii nových profesionálních audio rozhraní přichází i se dvěma novinkami pro práci s MIDI. Jedná se o dvě MIDI rozhraní MIDI Express 128 a Micro Lite. Jde o vysoce kvalitní a přesné systémy, z nichž prvně jmenovaný EXPRESS 128 disponuje 8 x MIDI in a 9 x MIDI out a je řešen jako 19" racková jednotka. Micro Lite nabízí neobvyklých 5 in/5 out. Oba převodníky komunikují s počítačem přes USB rozhraní a jsou kompatibilní s Windows i Macintosh systémy. Přes USB je řešeno i napájení, odpadá tedy použití externího adaptéru. Další informace na www.motu.com. (Disk Multimedia)

828mkII

S novou generací populární FireWire zvukové karty MOTU 828 přichází americká firma Marc of the Unicorn. Systém MOTU 828mkII nabízí vše, co můžete potřebovat k vytvoření stabilního i mobilního výkonného profesionálního studia 24 bit/96 kHz na vašem počítači PC/Mac. 828mkII disponuje celkem dvaceti vstupy a dvaadvaceti výstupy, z toho 10 analogových (AD 24 bit/96 kHz) a 8 digitálních ADAT in/out s podporou 96 kHz. Systém je možno kombinovat i s MOTU 896 a MOTU 828.

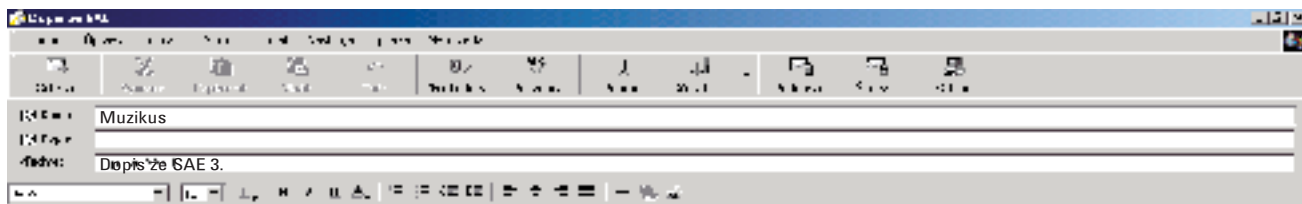
MOTU 828 disponuje deseti symetrickými vstupy a výstupy (1/4" jack, 2x XLR s preampy) s 24bitovými převodníky a 96kHz smplovací frekvencí. Dalších osm in/out v digitálním formátu ADAT, dva in/out formátu S/PDIF a MIDI in/out činí z MOTU 828mkII naprosto univerzální systém, řešící kompletně potřeby stabilního i mobilního studia.

Mezi další vybavu patří ADATsync vstup pro synchronizaci s jinými systémy s ADAT rozhraním, vstup pro připojení nožního pedálu pro hands-free ovládání systému, SMTPE in/out, sluchátkový výstup se samostatnou regulací hlasitosti. (DISK Multimedia)

Koncerty

Johnny Winter 19. 7., Praha, Střelecký ostrov

The Original Blues Brothers Band + zvláštní host Eddie Floyd
20. 7., Praha, Střelecký ostrov

Ahoj ctenari,

nyni se nachazim na zacatku 16. tydne, tedy tesne pred polovinou delky kurzu na australske SAE, takže vam mohu podat další informace o tom, jak to zde vlastně všechno probíhá. Tyden číslo 9 byl ve znamení procesu, kterému se zde říká mixdown cílí výsledný mix. Byli jsme seznámeni s průběhem, zvyky, různými postupy, čemu se máme vyvarovat a abych pravdu řekl, byl jsem překvapen, protože neustále zjistuji, že z předeslé praxe mám vypestované same špatné návyky. 10. týden jsme začali pronikat do základu elektrotechniky. Probrali jsme strukturu atomu, vodiče, polovodiče, elektrický obvod, nábój, Ohmuv zákon, Kirchovu zákon, rovnice, paralelní a seriový obvod, konektory a magnetické pole. Dale také rozdíl mezi střídavým a stejnosměrným napětím, domácí rozvod elektrického proudu, trifázový rozvod (který je zde v Austrálii 415V 30/40A), rovnice pro výpočet rezistoru, kondenzátoru, induktoru a schematické značky pro výše uvedené. Dale také transformátory vstupní a výstupní impedanci pro jednotlivé přístroje, nástroje atd.

11. týden byl zasvěcen reproduktorům, konstrukce jednotlivých typů, rozdíly, specifikace, rovnice pro Power, Speaker sensitivity rovnice pro výpočet voltáže, rozdíly a výpočet dBm, dBu, dBVA VU. Na konci týdne jsme probírali PA systémy – definice a rozdíly mezi jednotlivými sestavami a konstrukce jednotlivých boxů.

Tyden číslo 12 byl pokračováním orientace v PA světě. Probrali jsme podrobně rozmístění PA, umístění FOH mixu, Delay P. A. system, crossovery, rozdíly, výhody a nevýhody jednotlivých druhů a delcí frekvence. Další v pořadí byly zesilovače. Poznáváme rozdíly mezi jednotlivými typy, specifikace zesilovačů a ochranu proti poškození P. A. Ve středu následovala praktická ukáзка vyladení P. A. systému, jak zde říkájí, ROOM TUNING. Bylo pro mne velice zajímavé a hlavně přínosné sledovat naše učitele v akci. A ve čtvrtek následoval druhý teoretický test :-).

V další fázi mě bude čekat hudební teorie. Dam vam vedet, jak na ni tady jdou.

Zatím se mejte
s pozdravem
Petr Kovanda

CASIO

CTK-591

Na českém trhu se již objevila první letošní novinka firmy CASIO – elektronický klávesový nástroj CTK-591. Ten, kdo sleduje modelové značení, jistě ví, že se v této „pětkové“ řadě již řadu let objevují nejnižší modely vybavené dynamikou úhozu (rychlostní citlivostí). Model CTK-591 však do vlnku dostal i další funkce. Novinkou u této modelové řady je možnost připojení mikrofону s nastavitelnou citlivostí vstupu. Počet zvukových rejstříků se rozšířil na 255. K obvyklým 100 předprogramovaným rytmům s doprovodem přibylo dalších 20 čistě klavírních doprovodů. Mezi obvyklé funkce v této řadě patří zejména General MIDI, dvoustupňový sekvencer (paměť skladeb) na 2 skladby, metronom, vrstvení zvuku a dělení klaviatury (Layer/Split), pokročilý třístupňový výukový systém. Doporučená maloobchodní cena tohoto nástroje je stanovena na 7 990 Kč. (Fast)

Natacha Atlas opět bez hranic

... a předsudků – dalo by se doplnit. Takové je totiž zbrusu nové album **Something Dangerous**, této svébytné a nezařaditelné zpěvačky. Natacha Atlas s rodinnými kořeny na Středním východě, narozená v arabské čtvrti Bruselu a s lety dospívání strávenými v průmyslovém Birminghamu, dokázala citlivě vstřebat a přetavit do hudebního projevu všechno to, co jí její pestrý život nabídl a nabízí. Prokázala to už coby vokalistka Transglobal Underground a prohlubuje na své sólové dráze. Novinka **Something Dangerous** je toho dalším důkazem. Bez předpojatosti kombinuje vlivy etnické hudby s popem, soulem a moderní elektronikou, zpívá v arabštině, francouzštině a tentokrát především v angličtině. Bez zajímavosti rozhodně nejsou ani hosté na albu. Zaspívala si tu Sinéad O'Connor, západoindická legenda Princess Juliana, symfonický part v orchestraci Jocelyn Pook natočil Pražský symfonický orchestr. Souhrnně řečeno, je nové album Natachy Atlas jednou velkou vzrušující procházkou kulturami pořádného kusu světa. (ik)

Zemřel Vladimír Tesařík

V pondělí 9. června podlehl vážným zraněním po pádu z kola v pražské střešovické nemocnici zpěvák, pianista a skladatel Vladimír Tesařík. Narodil se 20. září 1947 ve Svitavách v rodině legendárního československého armádního generála Richarda Tesaříka. Vladimír spolu s bratrem Richardem založil na sklonku roku 1974 jednu z nejosobitějších tuzemských hudebních formací Yo Yo Band. Jejich pěvecký tandem vynikal nejen charakteristickou barvou hlasu, ale i neopakovatelným citěním reggae, blues, soulu a funky. Po dlouhá léta patřil Yo Yo Band spíše ke klubovým lahůdkám. Plného docenění u široké veřejnosti dosáhl pak v polovině 90. let. Vladimírův přínos byl zásadní nejen po pěvecké a muzikantské, ale i po autorské stránce. Vedle Yo Yo Bandu bylo svébytné duo bratří Tesaříků vyhledáváno ke spolupráci i celou řadou kapel a interpretů. Na sklonku 90. let se Vladimír zabydlel i na muzikálové scéně. Spolu s bratrem vytvořil nezapomenutelné duo hrobníků v Hamletovi Janka Ledeckého. V posledních týdnech svého života účinkoval rovněž s Richardem ve dvojici kardinálů Ledeckého Galilea. Spíše introvertní Vladimír byl svými přáteli a kolegy vyhledáván i pro své léčitelské schopnosti. Tragická nehoda ukončila životní i uměleckou dráhu velmi výrazné a originální osobnosti. (ik)

MESA/BOOGIE

Venture

S novým basovým zesilovačem přichází Mesa/Boogie. Model Venture patří do série M-Pulse. Disponuje pětipásmovým semiparametrickým

ekvalizérem, lampovým předzesilovačem a kompresorem. Tohle šestisetwattové dělo dodává firma jako krabici s místem pro dva rackové efekty, ale i jako (600W!) kombo s patnáctipalcovým reproduktorem. Ani nechci vědět, kolik bude stát. (jt)

Recto Recording Preamp

Tato americká firma se rozhodla, že umožní kytaristům nahrát svou kytaru přes Dual a Tri Rectifier. Na rozdíl od trendu poslední doby,

Recto Recording Preamp je čistě analogový, bez digitálních efektů. Je to dvoukanálové zařízení do racku, a jak už bylo řečeno, umožňuje i nahrávání. Disponuje samozřejmě několika typy zkreslení (jak by firma řekla: od country až po metal), live output, solo level control a další. Na webu: www.mesaboogie.com. (ms)

FENDER

400 Pro

Nový přírůstek má také rodina fenderovských bassmanů. 400 Pro je kombo s pětipásmovým ekvalizérem (3 pásma semiparametrická). Dva desetipalcové reproduktory s hornou vytlačí až 350 W, s přídatnou bednou dokonce až 500. Spoustu basáků asi potěší vestavěná ladička Korg DTR-1000.

Fender a SWR

Nových basových komb od Fendera asi přibude. Nedávno totiž Fender Musical Instruments Corporation podepsala smlouvu o koupi majetku, značek a výrobních technologií známého basového giganta SWR Sound Corporation. Fender ihned naváže na výrobu současných produktů SWR a zároveň v jejich basových laboratořích začne vyvíjet nové modely, které se již nejspíš budou distribuovat pod hlavičkou Fender. (jt)

Kytarové efekty

www.guitars-fx.com

Pěkná stránka vhodná pro ty, kteří se rozhodují o koupi kytarového efektu. Na stránce je přehledný výčet firem prodávajících krabičky, efektové konzoly, pódiové procesory a racková zařízení. Ze stránky vedou odkazy přímo do on-line shopu, kde lze najít všechny výrobky dané značky. U každého výrobku je popis a několik uživatelských recenzí. Možná vás překvapí, kolik různých zajímavých efektů existuje a u nás se o nich neví. (jp)

WALDORF

Analog Filter Bank

Firma Waldorf představuje svůj nový analogový filtr do racku 19"/2RU, který byl vyroben pro přímé použití s PC nebo Mac. Jedná se o 16 analogových rezonančních filtrů 24 dB na oktávu se

samooscilací a analogovým zkreslením (4pólový kaskádový low pass filtr). Propojení přes USB 2.0. AFB 16 vám tedy nabízí svoji analogovou kvalitu při úplné integraci do vašeho digitálního studia v počítači.

Více na www.waldorf-music.de. (K-Audio)

LINE6

Variax

Kytara Variax: Nástroj nové generace od firmy Line 6 nabízí širokou škálu simulací zvuků legendárních kytar (od elektrické – Les Paul, Fender – až po akustickou kytaru a bendžo). Hlasitost a barva zvuku věrohodně odpovídá každému požadovanému modelu. V ceně je A/B footswitch, kterým je možno volit mezi dvěma výstupy: 1/4" standardním kytarovým výstupem pro propojení s jakýmkoliv zesilovačem nebo symetrickým XLR pro zapojení např. přímo do mixážního pultu. Barevná provedení – sunburst, černá nebo červená. Více na www.line6.com. (K-Audio)

POD XT Pro

Již samozřejmostí je, že po nové verzi POD se objeví

záhy nová verze POD Pro. V tomto případě je to POD XT Pro. Tento model vám poskytne téměř takový komfort, jako současné série Vetta. Má přes 40 klasických efektů jako Echoplex, Uni-Vibe nebo Tube Screamer. Samozřejmě je vybaven rozhraním USB, MIDI atd... (ms)

WARWICK**Rockcase**

Firma Warwick představuje inovovanou řadu svých populárních obalů řady Rockbag včetně některých nových typů, kterými jsou např. pevná vyztužená pouzdra typu Soft Light (tvrdá pouzdra pro kytary v kombinaci s plastexovou fólií). Vlastnosti těchto pouzder kvalitativně odpovídají typickým pevným obalům, vyznačují se však nízkou hmotností a bezkonku-

renční cenou. Firma Warwick ve své produktové linii Rockcase Soft Light nabízí pouzdra jako „ušitá“ pro všechny základní typy el. a ak. kytar a baskytar (Jazzmaster, SG, Fender Strat, Les Paul, Explorer, Flying V, akustické kytary, klasická kytara, Jumbo). (K – Audio)

CELEMONY SOFTWARE**Melodyne 2.0**

Melodyne je samostatný editační software pro Mac i PC. Analyzuje ladění a čas monofonního záznamu a může měnit tyto parametry na MIDI úrovni. Změna ladění se docílí podobně, jako když se edituje MIDI nota. Stejným způsobem se ovládá jednotlivá nota i celá nahrávka. Nejsou stanoveny žádné limity na zpomalení, při hodnotě nula nastane v okamžitém bodě na časové ose kontinuální tón příslušného zvuku. Pracuje se zvukem (hlasy i nástroje) bez jakéhokoliv vlivu na vlastní charakter nahrávky.

Novinkou ve verzi 2.0 je možnost integrace software do standardních nahrávacích prostředí, jako je VST, ReWire a AudioUnits. Obsahuje rovněž MIDI a širokou škálu VST pluginů. Nahrávání kytar může probíhat nezávisle na ladění a tempu, kdy je každá nota editována samostatně, a to přes speciální virtuální snímáče. Melodyne 2.0 je k dispozici ve dvou verzích – Melodyne Cre8, (levnější) a Melodyne Studio Edition (profesionální využití, 3 licence). (Mediaport Pro)

dB TECHNOLOGIES**Compact**

Firma dB Technologies přichází s novou řadou mixpultů – Compact série. Při vývoji byl kladen důraz na nízké zkreslení a minimální šum. Compact 208 je nejmenším z řady. Má čtyři vstupy mono a dva stereo.

Mono vstupy s citlivostí Mic/Line mají možnost zapnutí filtru 75 Hz, stereo vstupy mají linkovou citlivost. 3pásmový ekvalizér, fantomové napájení – 48 V, 1 x aux pre, 1 x aux post, tape in/out cinch RCA a výstup na sluchátka. Compact 214 X má mono vstupů šest a stereo čtyři.

Mono vstupy s citlivostí Mic / Line mají insert a možnost zapnutí filtru 75 Hz, 3pásmový EQ s parametrickými střední a fantomové napájení – 48 V. Stereo vstupy mají linkovou citlivost a 4pásmový EQ, 7pásmový

Jak to bylo na Led Zepelin

Jestliže patříte k příznivcům té neklasičtější rockové muziky, stoprocentně by vám nemělo uniknout právě vydané trojalbum, respektive 2DVD *How the West Was Won*. Oba nosiče vznikly pod osobním vedením kytaristy Jimmyho Page. Na prvním z nich najdete záznam dvojice koncertů Led Zepelin 25. června 1972 v LA Forum a 27. června 1972 na Long Beach Areně v USA. Zvukově precizní, dokonale vyčištěný záznam zachycuje Led Zepelin ve vynikající formě na strhujících vystoupeních, o kterých může dnešní fanoušek klasického hardrocku už jenom snít. Koncerty tu nejsou řazeny samostatně, jednotlivé skladby jsou pospojovány do jedné celistvé koncertní show. *How the West Was Won* v podobě 2DVD obsahuje na pěti a půl hodinách koncerty z let 1970-9, raritní TV vystoupení, promo videoklipy, TV rozhovory a záběry ze zákulisí. (ik)

Synthmuseum

www.synthmuseum.com

Klávesovým nástrojům je věnován tento web, dokonce nese název (volně přeloženo) Zdroje pro vaše vintage syntezátory. Podstatnou část tvoří opravdové

muzeum – seznam firem vyrábějících tento typ přístrojů a konkrétní modely s obrázkem a popisem. Samozřejmě zde naleznete spoustu článků a zdrojů, především odkazy na firmy, které mají něco společného s opravami nebo náhradními díly, jsou užitečné. Také jsou zde recenze literatury z oblasti a další... (jp)

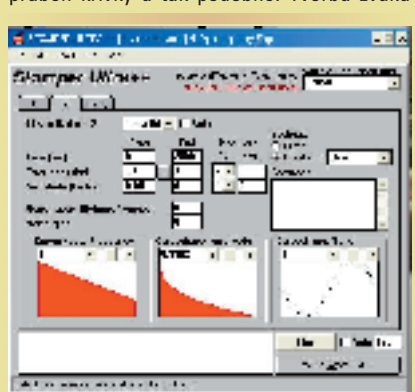
Master EQ, 1 x aux pre, 1 x aux post, tape in/out cinch RCA, výstup na sluchátka, integrovaný multieffekt s 16 presety, 2 SUB-group, PFL-sólo vypínač pro každý kanál včetně rackových úchytlů.

Compact 216 má osm vstupů mono a čtyři stereo. Jedná se o rozšířenou verzi Compact 214 X, ovšem bez efektové části. Doporučené ceny vč. DPH: Compact 208 – 8210 Kč, Compact 214 X – 18 030 Kč, Compact 216 – 16 740 Kč. (MediaTech)

Kde vzít a nekrást Stomper Hyperion 5.0

Progránek, který napsal Hakkan „Master Zap“ Anderssons, je určen hlavně pro ty, kdo se zabývají komponováním elektronické hudby, zejména pak bicích smyček. Je to jednoduchý syntezátor, který po krátkém „oškání“ dovede vyprodukovat solidní bici i jiné zvuky, s trochou snahy i slušně znějící „smyčky“.

Stomper je docela jednoduchý, je pouze potřeba rozumět základním pojmům, jako např. oscilátor, filtr, frekvence, amplituda, šum, průběh křivky a tak podobně. Tvorba zvuku začíná přidáním oscilátoru (popř. oscilátoru nastaveného jako filtr) a nastavením jeho parametrů (výše zmíněné + načasování spuštění + doba trvání + změna parametrů za dobu trvání + ... je toho docela dost). Zbývá upravit průběh změny parametrů pro frekvenci, amplitudu a tvar vlny výsledného tónu. Navrch je k dispozici okénko comment, ve kterém můžete vysvětlit, co daný oscilátor pro výsledný zvuk dělá, což je pro zvuky (nebo dokonce „smyčky“) s více než 10 oscilátory docela praktická věc. Dlužno podotknout, že „smyčky“ tvoříte pomocí načasování jednotlivých oscilátorů, což není zrovna dvakrát pohodlné a může způsobit pěkný chaos. Na druhou stranu se díky možnosti editovat úplně všechno dá dostat k zajímavým rytmickým soustavám, je ale nutné si v hlavě uchovávat vztah pro BPM a milisekundy, jinak je vaše „smyčka“ nemilosrdně oříznuta (např. při 120 BPM není úplně moudré počítat se zvukem, který začíná na 500 ms). Pokud by se vám to všechno zdálo příliš složité, nabízí Zap i shareware „Little Drummer Boy“, což je takový roztomiloučký sekvencí určený právě ke spolupráci se Stomperem. Závěrem zbývá už jen říci, že Stomper není úplně freeware, nýbrž MusicWare, což znamená, že byste se o své výtvořky z něj měli podělit s autorem. Musím říct, že pokud to nějaký plodný autor dodržuje, je Zap docela chudák.

Stáhnout si ho můžete na www.masterzap.com. (jc)

SOLTON

SG-X

Německá firma Solton opět navazuje na tradici výroby svých klávesových nástrojů a na trh přichází s dlouho očekávanou novinkou, zvukovým modulem s označením SG-X. 1U rackovou jednotku s hmotností 2 kg lze charakterizovat jako 128hlasý zvukový modul se rozšířenými GM zvuky, variacemi a velkým množstvím osvědčených zvuků (hlavně dechových nástrojů a akordeonů) z le-

gendárních keyboardů firmy Solton. Komu by nestačilo úctyhodných 128 hlasů polyfonie, může si dokoupit ještě rozšiřující desku s dalšími zvuky, která se nainstaluje přímo do SG-X a zvýší polyfonii zařízení ještě o 64 až 128 hlasů, tedy na maximum – celkových 256 hlasů. Na výběr jsou celkem tři různé rozšiřující karty, dvě z nich se vzorky firmy Roland GM/GS. SG-X je dále vybaven třemi MIDI vstupy pro totální kontrolu vašeho MIDI řetězce a hodí se zejména jako rozšiřující doplněk pro sólisty s SMF doprovodem nebo jako kvalitní studiová databanka klasických zvuků. Zbývá dodat, že první kusy SG-X již dorazily do ČR a prodávají se za cenu 26 990 Kč včetně DPH.

(Music Electronic Service)

HUGHES & KETTNER

Edition Blue

Německá firma Hughes & Kettner přináší dlouho očekávaná malá komba pro začínající a méně majetné kytaristy – řadu Edition Blue. Edition Blue 15 je dvoukanálové tranzistorové komba s třípásmovým ekvalizérem, efektovou smyčkou, CD vstupem a reverbem. Je osazeno 8" reproduktorem Celestion. Výkon komba je 15 W. Typ Edition Blue 30 má stejnou výbavu jako předchozí model, liší se pouze výkonem,

ktej je 30 W, a 10" reproduktorem Jensen. Oba modely mají ovládání na horní straně boxu a celý panel je podsvícen modře.

Warp Factor

Dalším přírůstkem je krabička určená pro příznivce tvrdších hudebních stylů. Jedná se o kytarový efekt Warp Factor, který je konstruován pro brutální zkreslení a sedmistrunné kytary. Má jednoduché ovládání – Gain, Warp (míra zkreslení), Level a tlačítko SUB, kterým po zapnutí ztuhne celkový zvuk. (MusicData)

Guitar nuts – technické rady

www.guitarnuts.com

Výborná stránka, pomocí které lze vyřešit spousty problémů, případně zlepšit si především elektroniku na kytáře. K dispozici je totiž spousta schémat, diagramů, plánek,

některé z nich jsou velmi podrobně a přesně rozkresleny, takže i laik by jim měl rozumět. Komentáře jsou obsáhlé a nabitě informací. Jedna kapitola obšírně pojednává o tom, jak zabránit úrazům a předejít elektrickému šoku, který může končit smrtí kytaristy. Jsou zde rozebrány tři části kytaristova vybavení, kde může dojít k problémům. Velká kapitola je také věnována tomu, jak zamezit pískání snímačů. To je ovšem jen zlomek webu... (jp)

LANEY

MXD

Po loňském úspěšném uvedení řady Hardcore Max se firma Laney rozhodla rozšířit tuto nabídku o řadu s označením MXD. Jedná se o stejnou sestavu komb (15, 30, 65, 120 W) a zesilovače (120 W) s boxem 4 x 12" jako u řady Hardcore Max, doplněnou o digitální efekty.

Paleta efektů obsahuje např. Reverb, Chorus, Delay (až 600ms), Flanger, Rotary, Octaver a jejich vzájemné kombinace. Ve své cenové kategorii disponují zesilovače nadstandardní výbavou např. nezávislé korekce (od 65W modelu), vstupem pro CD, výstupem pro externí box a v neposlední řadě reproduktory Celestion.

Richter

Další novinka z letošního Frankfurtu od britské firmy Laney potěší především basisty. Nová řada Richter střídá velice úspěšnou řadu basových aparátů stejného jména, která je na trhu od roku 1997. Všechna komba, zesilovače a boxy této nové řady prošly důkladnou úpravou svého zevnějšku vč. např. nových předních panelů nebo nových předních mřížek eliminujících nežádoucí vibrace. Modely R1,2,3 nahrazují dřívější RBW100, 200 a 300. Z výbavy nových modelů můžeme uvést

např. dvoupolohový box, dvojitě parametrické korekce, vypínatelnou hornu, XLR výstup před korekcemi, vypínatelný kompresor a limiter, enhancer, efektovou smyčku, sluchátkový výstup, výstup pro ladičku nebo výstup pro externí box. Model RBG 500 byl vystřídán modely R4 a R5. R4 je věrnou kopií svého předchůdce vč. grafického EQ, klasického kolmého boxu a osazení 1 x 15" + HF. Naproti tomu model R5 disponuje sice stejným výkonem (300 W), zato však překvapí neotřelým osazením 2 x 10" + HF a dvoupolohovým moderním boxem. (*Music Trade*)

Mike Oldfield = Tubular Bells a naopak

15. května oslavil své 50. narozeniny britský kytarista a skladatel Mike Oldfield. Představovat tuto významnou osobnost světové poprockové a new age hudby by bylo zhoła zbytečné. I u nás patří jeho alba k tradičně nejprodávanějším titulům. Je ovšem třeba připomenout, že mezi nimi vévodí dnes už legendární dílo **Tubular Bells**, kterým Oldfield debutoval v roce 1973 a v různých úpravách se k němu vrátil ještě dvakrát. Právě teď, 30 let po vydání **Tubular Bells**, oživil Mike Oldfield toto hudební téma počtvrté a na sklonku května vydal víceméně orchestrální album **Tubular Bells 2003**. Obsahuje nový hudební a zvukový pohled na Oldfieldovu proslulou hudební látku. (*ik*)

Christophe Godin Bravurní jazz-metalista z Francie

S Christophem Godinem jsem se setkal (jak taky jinak) na frankfurtském Musikmesse, konkrétně u stánku firmy Laney. Jeho styl hry je natolik zajímavý, že jsem se nemohl nedívat (a neposlouchat). Bravurní arpeggia, hammeringy, hojné používání chromatiky a přehršel různých rytmických „vtípků“ mě donutila celý jeho set více než dvakrát vyposlechnout. Christophe hraje na kytaru už 21 let, začal s ní ve třinácti. Za své největší vzory považuje Eddieho Van Halena, Allana Holdswortha a také Franka Zappa. Ostatně, občas hraje i Zappovy kompozice, mimo jiné se zúčastňuje i Zappanale, které každoročně probíhá u našich německých sousedů. Hraje převážně na kytary značky Vigier, modely Excalibur (má i 7strunnou), aparáty používá samozřejmě Laney (VH100 a VC50). Struny natahuje Ernie Ball hybrid 10/12, podladěné do D.

Tvoje technika je opravdu obdivuhodná, věnoval ses nějakým speciálním cvičením?

Ani ne. Nikdy jsem nenavštěvoval žádné lekce. Moje maminka hrála velmi dobře na mandolínu a snažila se mě i mé sourozence vést k hudbě. Všichni jsme zkusili kytaru, ale pouze já jsem u ní zůstal. Asi jsem byl houževnatější než ostatní, a to je i cesta jak si vypracovat, když říkáš, obdivuhodnou techniku.

Jak jsi se dostal k firmě Laney?

Oslovili mě před třemi lety pro výstavu v Paříži a od té doby jsem u nich, jak doufám, k oboustranné spokojenosti.

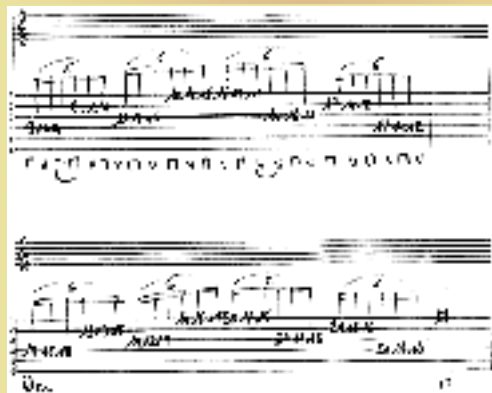
Baví tě hrani na výstavách a tak?

Moc. Je to šance potkat spoustu dobrých lidí. S některými se setkávám poprvé, s jinými, jako třeba s Andym Timmonsem, se vídám právě díky výstavám častěji. Mám rád tu atmosféru. Je to pro mě i šance vyzkoušet si naživo nějaké nové věci, něco nového přímo na místě vymyslet, nebo si alespoň veřejně zacvičit.

Můžeš říct něco o kapelách ve kterých hraješ nebo jsi hrál?

Posledních pár let jsem hrál s kapelou Mörglbl a nedávno jsem sestavil vlastní trio Gnô. V obou případech hrajeme takový hybridní styl – jazz, tvrdý rock, Beatles, všechno dohromady. (jc)

Ukázka: finále skladby David Vincent

PEARL

SR-017

Firma Pearl vypustila do světa nový virbl z řady Concert Series. Jedná se o koncertní kus ze 7,5 mm tlustého javoru s 2,3 mm tlustými „SuperHoop II“ ráfky a blanami Remo Renaissance. K dispozici je v barvách Natural Maple nebo Piano Black, cena za 6,5" x 14" je 629 USD.

Více na www.pearldrums.com. (vr)

VIC FIRTH

Akira Jimbo

Vic Firth má další signovanou řadu, tentokrát Akira Jimbo o rozměrech 16" x 0,565". www.vicfirth.com (vr)

LT LUG LOCK

Tempo Ref

Za tímto složitým označením leďte metronom, který umí i poslouchat a ukazovat, jak rychle hrajete, takže si rychlost hlídáte sami a neprudí vás „nepřesný“ klik v uchu :o). Zabírá plochu 1 čtverečního palce a může ležet buď bezprostředně na bláně nebo být připojen i externě. www.luglock.com (vr).

B. C. RICH

Kerry King

Po novinkách Body Art Collection ze začátku roku přilétá ze stáje B.C. Rich model Kerry King. Je to signature model kytaristy skupiny Slayer.

Tvar je klasický Flying-V s působivou povrchovou úpravou. Je vyrobená z americké lípy, krk je z javoru a hmatník palisandrový. Je nutné podotknout, že tremolo je tentokrát pevné. Zkustejte, zkustejte. www.bcrichguitars.com (ms)

FOKUS-H

Signature modely Root7 Sig a Root7

Třebíčská firma Fokus-H, která se zabývá dovozem a výrobou kytar, nyní představuje dva zcela nové vlastní modely kytar Root7 Sig a Root7. Při návrhu kytar spolupracoval Fokus-H s kytaristy z blackmetalové legendy Root – Blackiem a Ashokem. Výsledkem je sedmistrunná kytara Root7 Sig s korpusem z mahagonu, javorovým krkem a palisandrovým hmatníkem. Hardware je v černé barvě. Použité tremolo má licenci Floyd Rose. Na dražší variantě byly použity dva humbuckery DiMarzio Blaze, levnější Root7 disponuje snímači Sky Pickups (Kent Armstrong designed). Oba modely mají mechaniky Groover. Kapela Root je momentálně ve studiu, kde natáčí nové album. Na výsledném temném zvuku by měly mít podíl právě uvedené signature modely. Další signature model připravuje Fokus-H ve spolupráci s Honzou Běhunkem (Seven). Opět by se mělo jednat o „sedmičku“, která by mohla zaznít na novém albu kapely Warlock. (Fokus-H)

Blackie a Root7

BEHRINGER

Ultra-Curve Pro DEQ2496

Digitální procesor (ekvalizér/analýzátor) Ultra-Curve Pro DEQ2496 je díky vynikajícím parametrům a

rozlišení 24 bit/96 kHz ideálním nástrojem pro audiofilský mastering a provoz PA systémů. Tvoří jej čtyři souběžně volitelné EQ moduly (31pásmový grafický EQ, 10pásmový parametrický EQ a omezovač zpětné vazby – Feedback Destroyer, dále tři dynamické ekvalizéry a obvod kompresor-expandér-limitér na každý kanál. Další perličkou je 61pásmový spektrální analyzátor, který může pracovat souběžně s korekčními sekcemi. DEQ2496 je osazen AD/DA převodníky AKM 24 bit/96 kHz špičkových parametrů a dvěma vysoce účinnými digitálními procesory SHARC 32/40 bit, které provádějí operace s plovoucí řádovou čárkou. Zaručují tak maximální zvukové rozlišení a dynamický rozsah 113 dB. K dispozici jsou také víceúčelové indikátory úrovně (špička/RMS, VU a SPL s filtry typu dBA/dBC na mikrofonním vstupu analyzátoru) a 64 uživatelských pamětí. Přístroj je vybaven samostatným vstupem mikrofon/linka pro spektrální analyzátor, profesionálním vstupem pro WordClock a MIDI rozhraním pro dálkové řízení, výpisy obsahu paměti a aktualizace systému. Kromě toho je DEQ2496 osazen symetrickými vstupy a servosymetrickými výstupy s pozlacenými XLR konektory, stereofonním pomocným výstupem AUX s individuálně nastavitelným zpožděním a digitálními vstupy a výstupy AES/EBU a S/PDIF (s konektory XLR a v optickém provedení).

Ultra-Drive Pro DCX2496

Ultra-Drive Pro DCX2496 je nejen digitální reproduktorová výhybka, ale špičkový digitální systém pro řízení reproduktorů s nadprůměrnou zvukovou kvalitou a nevídanou nabídkou funkcí. Jedná se o nepostradatelný nástroj k přesnému nastavování systémů nebo polí více reproduktorů...

Systém má 3 analogové vstupy (z toho jeden nastavitelný jako digitální stereo vstup AES/EBU) a 6 analogových výstupů, vysoce kvalitní AKM 24 bit/96 kHz AD/DA převodníky pro maximální celistvost signálu a široký dynamický rozsah (113 dB), zabudovaný převodník vzorkování pro snazší připojení na externí zdroje signálu se vzorkováním od 32 do 96 kHz. DCX2496 obsahuje též přesné dynamické EQ pro úrovně závislou ekvalizaci a extrémně muzikální parametrické ekvalizéry přiřaditelné k libovolnému vstupu nebo výstupu, limitéry s nulovou dobou náběhu na všech výstupech pro optimální ochranu reproduktorů, čtyři různé pracovní módy mono a stereo, nastavitelné

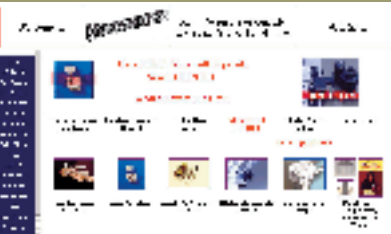
zpoždění pro všechny vstupy a výstupy.

Na PCMCIA kartu je možno uložit 60 editovatelných presetů. Software umož-

ňuje dálkové ovládání jednoho nebo více zařízení pomocí PC přes rozhraní RS-232 a RS-485. Možnost napojení více zařízení na sběrnici RS-485 dovoluje kaskádování dalších zařízení Ultra-Drive Pro. Dodavatelé provádějící instalace, zvukaři, provozovatelé kin/diskoték/koncertních sálů – ti všichni si bohatou nabídkou funkcí tohoto systému rychle zamilují. (AudioPro)

Hipshot – netradiční hardware

www.hipshotproducts.com

Nedávno mi položili dotaz, kde hledat nějaká basová tremola s vibráky. Je to celkem speciální neobvyklá věc, přesto existuje firma, která takové tremolo vyrábí. Při bližším seznámení zjistíte, že se u ní dají sehnat další speciální součástky. Třeba takový B-bender pro basu, unikátní přeladovací kolík pro strunu E, kity pro konverzi basy ze čtyřstrunky na pětistrunku, znehynbnění pro basové tremolo a také kytarové tremolo Trilogy s možností trojí aretace každé struny a tím nepřebírného množství ladění. U všech těchto specialit jsou velmi dobře připravená schémata a návody k instalaci. (jp)

Pretenders 2003

Zejména v 80. letech patřila k velmi populárním jménům světové poprockové scény kapela Pretenders v čele se zpěvačkou Chrissie Hynde. Kontroverzní Chrissie Hynde, bývalá manželka frontmana skupiny Simple Minds Jima Karra, emancipovaná bojovnice za práva žen a zvířat, upozornila na svou osobnost i řadou výstředních událostí a skandálů. Daleko podstatnější je ale její nesporný talent osobitě zpěvačky a skladatelky. Znovu ho projevila na úplně čerstvém albu Pretenders, které vyšlo koncem jara pod názvem **Loose Screw**. Chrissie Hynde je tu podepsána pod většinou skladeb, a i když tu těžko pátráte po písni srovnatelných s největšími hity zlaté éry Pretenders, připravila příjemnou kolekci moderního inteligentního poprocku. (ik)

Lukáš Máchal

Gang-ala-basta je hudební seskupení, ve kterém se sešli synové slavných českých rockerů Michala Pavlíčka a Milana Brouma. To ale zdaleka není na téhle kapele jediná zajímavá věc. Povíдали jsme si s jejími vůdčími osobnostmi, bubeníkem Michalem Pavlíčkem mladším a klávesistou Lukášem Máchalem.

Nejsme továrna na tříminutový popůvky

Rozhovor se asi nedá začít jinak: jak vás jako kapelu ovlivňuje „dědictví slavných otců“?

M: Chvilkami je to na obtíž, ale teď už se tím, jak se jmenujeme, příliš nezabýváme. Vždycky se najde pár lidí, kteří v tom vidí nějaký kalkulo, nebo jak bych to nazval. Já většinou říkám „tady Michal“, a když chce někdo znát i příjmení, až pak mu ho řeknu. A určitě lidi na to pochopitelně reagují. Se svým otcem se podílím na různých projektech, máme spolu dokonce kapelu. A je fajn zahrát si s člověkem, kterej svůj nástroj dobře ovládá.

Myslíte při vytváření muziky na to, aby se mohla hrát v rádiu nebo v televizi, tedy aby byla i komerčně „použitelná“?

L: Naštěstí se nemusím hudbou živit. Když dělám muziku, jsem absolutně volnej. Nechci skládat tak, že když si na začátku sednu k počítači, měl bych myslet na výsledek. Ale i přesto může vzniknout komerčně úspěšná skladba.

M: Neříkáte se tím a je na lidech, co si v naší hudbě najdou. Baví nás všechno možný. Určitě nejsme továrna na tříminutový popůvky, ale znám lidi, který v tom uměj celkem chodit a je jich tady spousta. A trochu mě to nebaví...

Učili jste se někdy jak skládat? Přemýšlíte nad tím, že by skladba měla mít nějaké náležitosti, nebo se řídíte jen citem?

L: Nikdy jsem se hudbu skládat neučil. Myslím, že se to moc naučit nedá. Člověk to v sobě buď má, nebo ne. Hudba ale jistě má určitá pravidla a jejich znalost nemůže být žádnému skladateli ke škodě.

M: Navštěvoval jsem jako dítě různé školy, ale mám pocit, že skládat hudbu se naučit nedá. Skladatel vážné hudby by teorii znát měl, ale v našem případě je to především o pocitech.

Co je pro vás inspirací při tvorbě?

L: Rozhodně mě inspiruje hudba, kterou poslouchám. Spíš tak nějak podvědomě. Pravda je, že občas, když udělám něco nového, mívám pocit, že už jsem to někde slyšel. A muziky poslouchám spousta. Z klasicejch věcí, který jsem

poslouchal dřív a mám je rád i dneska, jsou to určitě The Doors, The Beatles, Nirvana, Beastie Boys, Prodigy, z těch novějších The Orb, Transglobal Underground, Massive Attack... atd.

M: Mám rád hodně kapel a žánrů a podle mě to určitě vliv má. Ovlivňuje vás hudba, kterou máte rádi, a vlastně i jiný věci. Město, příroda, kamarádi atd.

Jakým způsobem skládáte? Čekáte na „múzu“ nebo prostě sednete k nástroji a nevstanete, dokud něco smysluplného nevznikne?

L: U mě to je hodně otázka chuti, a když se mi nechce, tak fakt nic neudělám, ani to nějak nejde. „Technicky“ pak používám dva postupy. Buď už mám vymyšlenej základ, zpravidla vznikne u klavíru, a mám i hrubou představu o té písni. Pak sednu k počítači a začnu představu realizovat. Důležitěj je samozřejmě zvuk, takže si ho zkouším na klávesách nebo hledám v sampleru, a když je hotovo, udělám si z toho sampl. Pak třeba vymyslím basovou linku, udělám bicí – a to tak, že nahraju do sampleru banku, dělám je vždy po jednotlivějch úderech, nerad používám cizí, už hotový sampl. Pak si udělám zvoučky na podbarvení. Moc mě nebaví hledat na samplerovejch céděčkách, proto se snažím veškerý zvuky udělat nebo nějak „vykrotit“ z kláves. Mám naštěstí dost příjemnej nástroj k tomuhle účelu – Roland JD 800, je v něm pro to obrov-

Když dělám muziku, jsem absolutně volnej.

skej prostor. Pak udělám finální aranž, různé fóry a tak.

Varianta číslo dvě: to je způsob, kdy sednu k počítači a představa, kterou jsem měl vymyšlenou, selže. Takže

pak čekám na invenci od Boha, ta občas přijde a je fakt božská...

U Lukáše je to jasné, ale jak skládá Michal, na jaký nástroj a jak dobře na něj umí (připadá mi, že vaše muzika asi těžko vzniká hraním „mahama“ na španělku...)?

M: To by ses divil, nějaký pecky na desce jsou hodně dodělaný podle španěly! Zároveň skládám na klávesy, teď můžu nahrávat živě i bicí a k tomu si stavím basový linky. Prostě se snažím využít co nejvíc nástrojů.

L: Chtěl bych ještě říct, že spousta věcí děláme dohromady s Michalem. Je to kombinace, která mi hodně vyhovuje. Další člověk může tu skladbu posunout tak, že výsledek je mnohem lepší, než když to děláš úplně sám. Nicméně když tvořím, chci bejt úplně sám. Nesnáším, když se dva lidi tlačej u jednoho počítače.

Počkej, jak tedy ta vaše spolupráce vlastně vypadá?

L: Nikdy nedělám dohromady, to mi moc nejde. Vypadá to asi tak, že dám Michalovi polotovar písni, kterou jsem nějak připravil, a on ji dotáhne, posune dál. Nebo naopak on mně dá nějakou jeho věc a já ji dotahuju.

Když máte pecku hotovou, co se s ní děje dál?

Pokud vytváříte dema, jaké přístroje, mašinky a krabičky používáte?

M: Většinou je to tak, že máme hrubou představu o písničce a tu pak převádíme do určitý koncertní podoby. Jsme už teď ve stádiu, kdy můžeme natáčet celkem dobrý snímky. Pracujeme v Pro Tools a máme dobrý převodníky. Mícháme na pultu Yamaha 02R, více poslechů a mikrofony Audiotechnica. Zároveň děláme na sampleru Akai 3000 XL, používáme Logic Audio Gold a různé efekty.

V hudbě, kterou děláme, jsou pochopitelně určitá pravidla. Jsou například jasně dané formy, který máme dopředu nahraný v Rolandu VS880. Ve studiu používáme Maca, ale zároveň PC na sekvencer.

Jak pracujete ve studiu – točíte dohromady, nebo každý zvlášť? Jak to bylo v případě vaší ještě „teplé“ desky?

M: Tahle deska je zmapování posledních tří let, takže nejdřív jsme si stočili formy starých skladeb a potom je měnili.

Nahrávali jsme každý zvlášť, začínalo se rytmikou. Potom kytary, klávesy společně s vyšperkovaním nějakýma zvučkama a nakonec zpěv. Ve finále jsme mazali to, co přebývalo.

Vaše muzika na mě působí hodně pocitově, jak tam ty emoce nejlépe dostat?

L: Pocit do nahrávky dostanu tak, že zmáčknu červený tlačítko record. Nebudu prozrazovat výrobní tajemství...

Měl bys přece začínajícím muzikantům aspoň trochu poradit... Nemůžou přitom pomoci třeba i různé „podpůrné prostředky“, myslím tím nějakou tu kapku alkoholu nebo tak?

L: Jak odpovědět, nikdy jsem o tom nepřemýšlel... Pocit se tam dostane tak nějak sám, nevím, jestli je to odraz mého rozpoložení, nebo zachycení určitého okamžiku právě v ten moment, když vymyslím nápad. Alkohol mě moc u skládání nebaví. A něco jiného, na co asi myslíš, je celkem použitelný, ale jen ve chvíli, když si už fakt nevíš rady, jak dál. Může to otevřít nějaký jiný prostor, ale taky se nemusíš vůbec nikam hnout. Když tu věc v tomhle stavu posloucháš, jsi skoro vždycky nadšenej. A to je velký úskalí.

Proč vlastně natáčíte desky a jezdíte po koncertech, proč si nehrajete jen tak pro radost doma?

L: Někdy se taky sám sobě divím, ale zase sedět doma je fakt nuda.

Co chcete v muzice dosáhnout, co vás uspokojuje?

L: Pro mě je hlavní vnitřní uspokojení. Jsem střelec, takže mám cíle vysoký.

To znamená co?

L: Ty cíle se pořád mění. Dosáhneš jednoho a chceš zase výš. Člověk nemůže být spokojenej snad nikdy.

Rád bych prorazil do zahraničí. A co se týče vnitřního uspokojení, to mi přináší tvorba sama, hraní s kapelou a hraní pro lidi...

M: Pro masy naše muzika asi fakt není. Já jsem osobně spokojenej po dobře zahraném koncertě, a když lidi poslouchaj naši hudbu a baví je to.

Hodně problematická věc je určitě financování provozu kapely, jak to řešíte vy? Pokryjete náklady výdělky z koncertů, nebo je to pro vás především „hodně finančně náročný koníček“?

L: Pár nástrojů jsem nakoupil na leasing, něco i společně s kapelou. Nástroje jsou přišerně drahý a průměrně vydělávající člověk a zvlášť třeba student, kterej začíná, na ně fakt nemůže vydělat (mluvím teď hlavně o klávesách). Leasing je jedna z variant, jak tu věc řešit, i když ve finále se to pak stejně prodraží. Na desku jsme si taky půjčili a zadlužili se, doufám, že zaplatíme aspoň náklady.

M: Hudba je hodně finančně náročnej koníček, hlavně pokud jde o vybavení. Takže když prodáš nějaký cédéčka, je fajn, když na nějaký činec nebo klávesu zbude. Z koncertů pokryjeme tak zábavu na koncertech...

A jaké je tedy vaše nástrojové vybavení?

L: Korg I3, Roland JD 800, Akai 3000 XL, MIDI Controller.

JD 800 mě skutečně nadchnul, především má skvělý realtimeový možnosti. Je super hrát a zároveň dávat na zvuk filtry. Až si budu kupovat nový nástroj, určitě bude typově podobný. Akai 3000 XL mně byl doporučen a jsem s ním docela spokojen, má však určitá omezení (hlavně malou operační paměť). Korg je sice relativně dobrý nástroj, ale ta firma mě naštvla. Nemá tady přímý zastoupení, a když se mi podařilo rozbít klávesu, čekal jsem na novou skoro půl roku. Z tohohle důvodu bych si Korga už nekoupil. Když chce někdo prodávat tak drahý věci, měl by mít zajištěn i patřičný servis.

M: Já hraju na bicí Yamaha Beech Custom. Mám k tomu tři malé bubínky „hand made by“ John Zalstra 6“, 8“ a 10“. Činely používám především Sabian.

Co dělají vaše nástroje v době, kdy nekonzertujete ani nejste ve studiu? Sedá na ně prach?

L: Každou volnou chvíli odskakuji relaxovat ke klavíru. Takže se nedá moc mluvit o cvičení, spíš to vnímám jako potěšení.

Dřív jsem systematicky cvičil, ještě dneska mám i nějaký hodiny klavíru. Jsou to teda spíš takový konzultace. S přibývajícím věkem mám na to méně a méně času. Což je škoda, člověk by měl cvičit pořád.

M: Prošel jsem pár období. Hodně jsem cvičil na začátku a teď, když skládám, věnuju se samozřejmě spíš mašinkám a cvičím potom. Ale třeba v létě se do toho chci pořádně obout. Poslední tři měsíce jsme natáčeli, takže mám potřebu si pořádně zahrát a zlepšit kondici.

Jelikož jsem dostal určité základ hraní na bicí na začátku, teď víceméně procvičuju techniku. Někdy si zapnu nějakou hudbu, do který hraju různý groovy.

Co by podle vás měl muzikant resp. kapela mít, aby mezi ostatními v branži „uspěl“? Talent, píli, štěstí, schopnost dělat kompromisy...?

L: Tak trošku všeho z toho, co jsi řekl, asi kromě dělání kompromisů. Pokud tím ovšem nemyslíš vztahy uvnitř kapely, protože ty bez kompromisů nemohou existovat.

M: Já si myslím, že talent je samozřejmě podstatná věc, ale v téhle době záleží spíš na štěstí, koho potkáš. Pochopitelně pokud jde o nějaké vyšší cíle, je každého věc, jakou cestu si zvolí.

Muzikou se nežívíte. Chtěli byste, aby to tak bylo, budete k tomu směřovat?

L: Určitě by bylo skvělý žít se tím, co mě nejvíc baví. Jenže bych se bál, že by se mohlo ztratit to kouzlo, který to pro mě má. Prvoplánovitě k tomu nesměřuju.

M: Bylo by to fajn, žít se svobodně hudbou. Mám ale pocit, že to bude čím dál obtížnější. Doba totiž šlape tak rychle, že lidi budou zůstat víc doma, kde budou mít všechny věci, co je budou bavit. Takže je lepší udržet si svobodu v tvorbě a dělat něco, co tě nějak normálně uživí.

Budoucnost muziky vidím spíš v remixech a mixech různě stylů. Ale na druhou stranu si myslím, že se lidi budou chodit bavit na kapely, který hrajou přímočarou hudbu s vtipnými textama. Je jich tady celkem dost.

Martin Zika

martin.zika@muzikus.cz

foto **Marek Galnor**

Michal Pavlíček ml.

Dnes se opět vracíme k slíbenému pokračování článku *Rockové styly – přehled vývoje rockové hudby za posledních 40 let z Muzikusu č. 1/2003*, který nám posloužil jako nultý, úvodní díl k dalším článkům s touto problematikou, tedy i k dnešnímu, v němž si zcharakterizujeme hard rock včetně jeho vnitřních směrů, vývojových trendů a jednotlivých nuancí, zpřehledníme si typické představitele žánru, poukážeme na jejich celkovou úlohu v historii rocku... Celkové zhodnocení tohoto stylu včetně druhé přílohy najdete v dalším volném pokračování tohoto tématu, tentokrát v Muzikusu č. 11/2003, kde se budeme věnovat art rocku.

Hard Rock

Rád bych vás také upozornil na to, abyste si v zájmu lepší přehlednosti a hlubšího pochopení podstaty věci dávali jednotlivé články do souvislosti jak mezi sebou (dnes to platí zejména o tématu **Blues, blues rock** v **Muzikusu č. 4/2003**), tak i vzhledem k nultému dílu a jeho dvěma přílohám. Totéž platí i o dnešních dvou přílohách, kdy první z nich představuje kompletní informace o vlivu skupin na hard rock a druhá, která bude uvedena v rámci tohoto seriálu v čísle 11/2003 (přehledně tak vyplyne vztah k dalšímu rockovému stylu, art rocku), přinese shrnující, obecný pohled na celkový vývoj stylu jako takového včetně přehledu klíčových alb.

Dnes si tedy čeká jeden z určujících stylů rockové hudby, **hardrock**. Vlastně by se dalo říci, že pro mnohé fanoušky rockové muziky je právě hardrock synonymem rockové kultury a to zejména od konce šedesátých let do poloviny let sedmdesátých. Na rozdíl od mnoha jiných směrů se tento styl nikdy nepřestal výrazně prezentovat a to ani v obdobích, kdy se celkový zájem hudbymilovné veřejnosti obracel podle soudobých nejnovejších módních trendů k úplně jiným stylům. Pořád zde existoval, ať už v sestav, klasických pro daný styl, které se stáhly v osmdesátých letech do menších sálů nebo pouze do studií včetně vydávání různých výběrů pro skalní fanoušky či v nových formacích, které z něho vyšly a mnohdy se k němu i vracely. Na přelomu devadesátých let, v atmosféře všeobecné renesance zájmu o hudbu let šedesátých a sedmdesátých, se staré kapely zase vrátily, a i když jim až na některé výjimky došel zejména z hlediska skladatelské invence dech, tak prokázaly životnost této hudby a její vliv na celou rockovou scénu.

Nejdříve je nutné si termín hardrock přesněji specifikovat. Když pomíneme některá vyloženě úletová a nesprávná zařazení podle jednostranného klíče (věřili byste, že Jimi Hendrix byl na začátku 70. let označen jedním britským časopisem za heavymetalového kytaristu?), tak v samých základech tohoto stylu nalezneme bílé blues a rhythm and blues, které v sobě v ně-

kolika případech neslo ještě prvky anglické rané psychedelie a první část hnutí Mods.

To vše ve velmi rychlém nástupu vykrystalizovalo do obrovského náporu vlastního hardrocku, který svou skladatelskou invencí sevrženějších struktur skladeb a instrumentální virtuozitou, vzniklou jak na základě hlubšího proniknutí do filozofie nástroje, tak i vstřebáváním jazzových linek, bluesových kořenů a mnohdy i studia klasické hudby, přetavil první polovinu 70. let do na jedné straně svébytného, ale na straně druhé široce otevřeného stylu plného razantní rytmiky, nápaditých riffů a sól, vzniklých jak z improvizace, tak i z kompozičně propracovaných a do skladby zarámovaných postupů.

Proto si musíme uvědomit, že už jenom v rámci přehlednosti sem nemůžeme řadit kapely a interprety výrazně jiného stylového zaměření, u nichž občas, často jen v jednotlivých skladbách či jejich částech, zazněly tvrdší tóny, hutnější zvuk a mohutné riffy. Z celé plejády jde např. o Jethro Tull (např. *Bursting Out*), artrockové kolosy King Crimson (např. *In the Court of the Crimson King*) a Yes (např. *Yessongs*), patří sem i ojedinělé výlety do oblasti tvrdšího rocku u kapel jako Family s Johnem Wettonem, Pretty Things (*Parachute*), Spooky Tooth nebo Toto (*Hydra*), nemluvě už o pódiových prezentacích písničkového rocku a la Creedence Clearwater Revival, Herman's Hermits či Smokie. Styl těchto souborů vznikl za jiných okolností a hlavně se rozvíjel úplně jinou cestou. To bychom mohli tvrdit i opačně, že podle několika skladeb jsou Led Zeppelin a Deep Purple folkrockovými skupinami...

Berme prostě převažující filozofii kapely a uvědomme si, že rocková muzika je tvořena individualitami, které do tvorby svých skupin vnášejí osobitý feeling, což dává vzniknout širokým a rozmanitým formám výrazu.

Naopak, zařadíme sem, i když jen okrajově, styly, vzešlé z hardrocku a mající hodně příbuzných prvků. Jde zejména o pomprockové soubory, které už pro strukturu skladeb, jejich vznění a hudební kořeny nelze brát jako přechod

k artrockovým strukturám, a některé glam-rockové party, u nichž by byla škoda nezmínit se o jejich tvorbě. Uvedeme i ta jména, která se pojetím už blížila dalšímu mocnému stylu, heavy metalu, ale hardrockové citění u nich stále převládalo. Jinak až na výjimky nebudeme uvádět alba (ta klíčová jsou uvedena v příloze č. 2) a pro lepší orientaci vývoje nástrojových sestav za názvem skupiny najdete základní sestavu. Po tomto nutném úvodu se již podívejme na vlastní styl.

Kořeny

Pokud chceme mluvit konkrétně, tak přímé kořeny hardrocku můžeme nalézt ve třech rovinách. První a nejdůležitější byla tvorba **Cream** (g, bg, dr) se syrově rvavým a hřmotným projevem, bluesovým feelingem, omračující instrumentalitou a improvizacími schopnostmi, doplněná osobitým vlivem **Vanilla Fudge** (g, bg, key, dr), kteří přes své lehce psychedelické začátky výrazněji upozornili na zvuk kláves a jejich využití v hutnějším zvuku. Jako mezistupeň mezi první a druhou rovinou bychom mohli chápat tvrdou kanadsko-americkou rockovou partu **Steppenwolf** se zvukem dvou kytar a kláves (g, g, bg, key, dr).

Druhou rovinu pak rozhodně představuje temný a hlasitý zvuk **Iron Butterfly**, rovněž s výraznými klávesami a textovými vizemi, a třetí rovinu, zastupující komplexní vliv skupin zejména po stránce písňových struktur, důraznosti zvuku a v neposlední řadě i instrumentality, pak prezentují skupiny původně většinou z oblasti rhythm and blues jako **Who** (voc, g, bg, dr) a jejich hřmící rock se sólovým zpěvákem a stále častěji zřetelným vmaněním se z bluesových struktur, **MC 5** s hlasitým a velmi tvrdým „detroitským“ zvukem (někdy až skoro punkového řinčení), kanadští **Guess Who** (g, g, bg, key, dr) s vykřičenými skladbami a v neposlední řadě i proslulá líheň talentů, zejména kytaristů – **Yardbirds**.

Klasický hardrock – 1. fáze, klasická, syrová – Bouřlivý nástup

První klasickou fází hardrocku můžeme datovat do období let 1968–1971, kdy tato hudba zazna-

Guns (voc, g, g/key, bg, dr), dále monštróznější **Kingdom Come** (g/voc, g, g/key, bg, dr), ambiciózní **House of Lords** (voc, g, bg, key, dr), řinčivější **Tesla** (voc, g, g, bg, dr) s bluesovými a akustickými momenty, **hard & heavy F.M.** (voc, g, bg, key, dr) a 70. léty ovlivnění **Little Angels** (voc, g, bg, key, dr).

K samému přelomu 80. a 90. let můžeme uvést **hard & blues & boogie & street hudbu Quireboys** (voc, g, g, bg, key, dr), klasicky hardrockové **Firehouse** (voc, g, bg, dr), nekompromisní **Gun** (voc, g, bg, dr – neplést s The Gun konce šedesátých let), **Damn Yankees** (voc, g, bg, dr) a pohodovější **Thunder** (voc, g, g, bg, dr), umírněné **Bad English** (voc, g, bg, key, dr), od blues rocku k energickému hardu směřující **Jeff Healey Band** (g, bg, dr), **Badlands** (voc, g, bg, dr) s bluesovými i metalovými názvy a velké obdivovatele 70. let, **Black Crowes**.

Do této doby pak spadá i přípravná fáze renesance hardrocku, kdy se mnohé klasické soubory začínají opět dávat dohromady či vyvíjet zvyššnou činnost.

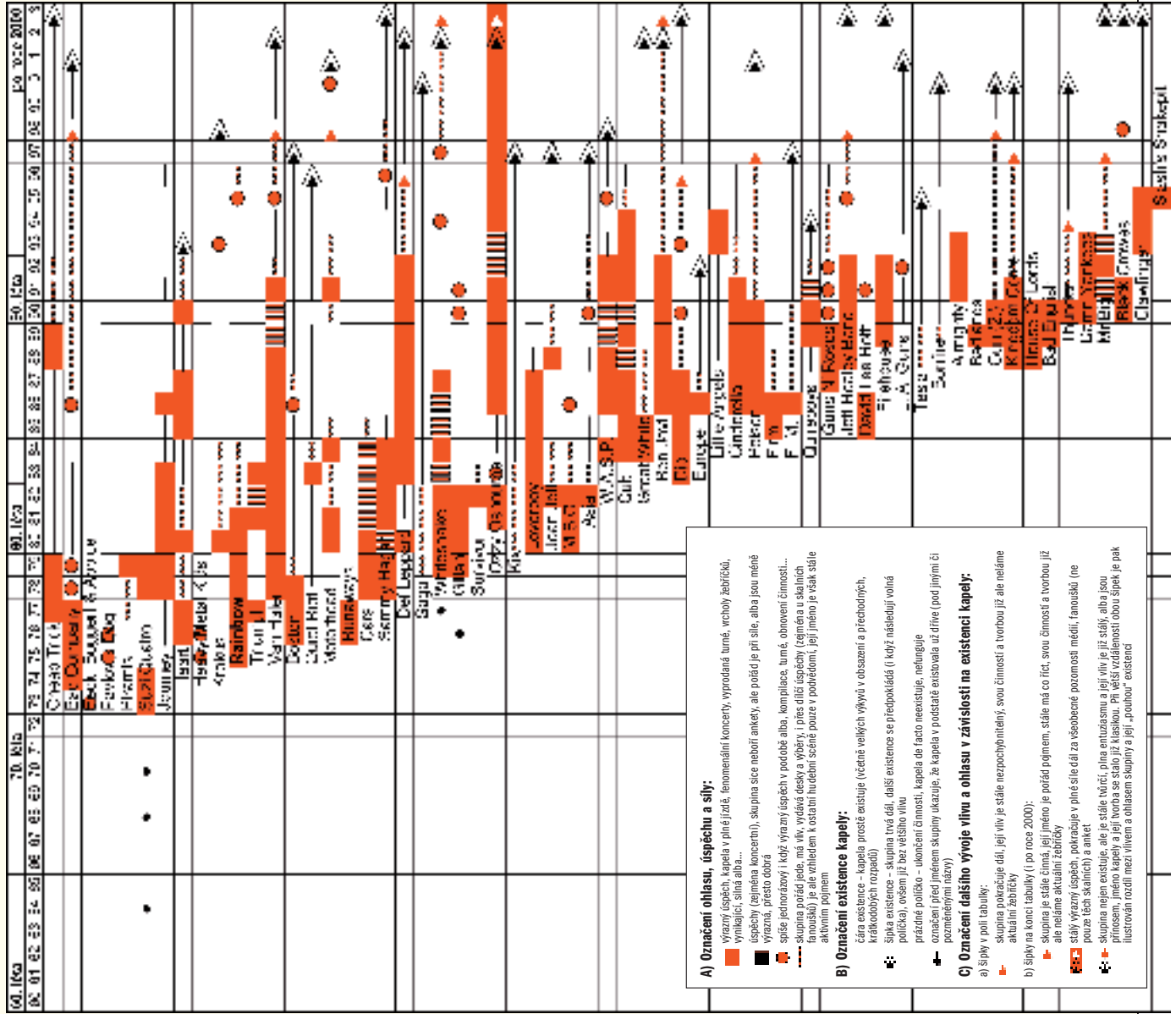
Renaissance hardrocku – 1. polovina 90. let – Probuzení

V tomto období zvýšeného zájmu o hudbu 60. a 70. let sice mají nově vzniklé kapely svou šanci, ale ve srovnání se znovu se navracujícími legendami upadají rychle do pozadí. Renovované a znovu nastartované kapely se sice vrací v plném lesku, ale i když brzy (až na výjimky) ztrácejí sílu (hlavně z pozice skladatelské invence, muzikantsky jim to hraje pořádku dobře), díky historické síle svého jména pokračují v pozici klasika dál. Jimi smetené kapely se začínají soustřeďovat spíše na koncertní činnost (viz tabulka). Z nových jmen pak lze v 1. polovině 90. let vyzdvihnout instrumentální smrš kvarteta **Mr. Big** (voc, g, bg, dr) a pak snad jen skotské **Almighty** (voc, g, bg, dr) s prvky Cuit a Motörhead, švédské **Clawfinger** (voc, sample, g, bg, dr) se směřováním k funky a krátce se mihnoucí Slashovi hardrockové bluesové **Snakepit** (voc, g, bg, key, dr). Do dalších nových souborů výrazně pronikají vlivy jiných stylů, např. funk, rapu, grunge atd.

Hard rock 2. pol. 90. let + současnost – Zklidnění, pozice klasiky
Vedle stále činných legendárních skupin, z nichž některé na síle neztrácejí a základ jejich činnosti je zejména v koncertních turné (Uriah Heep, Status Quo...), v albech (Deep Purple...) či v obojím (Ozzy Osbourne, AC/DC...), se u nových kapel hodně rozvíjí fenomén využívání či dokonce zneužívání a plagiátorství hardrockové látky 70. let.

Pozn.: Pokud by vás zajímala statistika nejčastějších sestav hard rocku, tak jasný primát drží typ **voc, g, bg, dr** (a la Led Zeppelin, Free...), následuje **voc, g, bg, key, dr** (a la Deep Purple, Uriah Heep...), těsně za ním jsou dva druhy sestav, **g, bg, dr** (a la Kiss, Wishbone Ash...) a **voc, g, bg, dr** (a la Aerosmith, AC/DC...) a na pátém místě najdeme typ **g, bg, dr** (a la Cream, The Gun...).

Vítězslav Štefl
vitezslav.stefl@muzikus.cz
foto archív

A) Označení ohlasu, úspěchu a síly:

- výrazný úspěch, kapela v plném žlzá, fenomenální koncerty, vyprodaná turné, vcelky zabitá, vynikající, silná alba...
- výrazná, přísto dobrá
- spíše jednotvárný i když výrazný úspěch v podobě alba, kompilace, turné, obnovení činnosti...
- skupina pořádá, má vliv, vydává desky a epěry i přes delší období (zájmu o skálinách, fanoušků) je ale omezen v osobním hudebním scéně pouze v podobě turné, její jméno je však stále aktivním pojmem

B) Označení existence kapely:

- čára existence - kapela prostě existuje (čtené velkých výkřiv v obsazení a přechodných, krátkodobých rozpadů)
- šipka existence - skupina tváří, další existence se předpokládá (i když následující volná políčka, ovšem již bez větší vlivu)
- prázdné políčko - ukončení činnosti, kapela de facto neexistuje, neudělje poznamenání názvy)
- označení před jménem skupiny ukazuje, že kapela v současnosti existovala u držive (pou jediným či poznamenání názvy)

C) Označení dalšího vývoje vlivu a ohlasu v závislosti na existenci kapely:

- skupina pokračuje dál, její vliv je stále nezpochybnitelný, svou činností a tvorbou již ale nealme aktuální žánřový
- skupina na koncert tabulky (i po roce 2000):
 - skupina je stále činná, její jméno je pořád págmem, stále má co říci, svou činností a tvorbou již ale nealme aktuální žánřový
 - silný výrazný úspěch, pokračuje v plné síle dál za všeobecné pozornosti médií, fanoušků (ne pouze těch skáliných) a anket
 - skupina nejen existuje, ale je stále tvůrčí, plna entuziasmu a její vliv je již stálý, alba jsou přínosné, jméno kapely a její tvorba se stalo již klasikou. Při větší vzdálenosti obou šipek je pak ilustrován rozdíl mezi vlivem a ohlasem skupiny a její „působou“ existenci

Jednou z největších autorit kytarové hudby posledních tři desetiletí je nepochybně bývalý studiový spoluhráč Taje Mahala, Captaina Beefhearta, Randyho Newmana, Johna Hiatta, Rolling Stones i mnohých dalších, skvělý slideový kytarista, producent a věčný experimentátor, který za své multikulturní projekty z devadesátých let posbíral tři ceny Grammy, nenápadně vyhlížející klidás Ry Cooder.

Ry Cooder

Cooder s Manuelem Galbánem, s nímž vytvořil desku *Mambo Sinuendo*

Po prvních čtyřech sólových deskách zaměřených na blues a folk začal v polovině sedmdesátých let Rynald Peter Cooder s experimentováním v oblasti World Music a natočil společně s Gabbym Pahinuim a Flacem Jimenezem album v havajském stylu *Chicken Skin Music*. Následující Cooderova deska *Jazz*, jak už název napovídá, je však již žánru odlišného a obsahuje prvky starého *ragtime* a *vaudeville* jazzu. Alba Ry Coodera z let osmdesátých jsou opět spíše v oblasti folku a blues a vyznačují se obrovskou vyspělostí Cooderovy slideové hry, vynikajícími vokály a celkovou hloubkou hudebního projevu. (Odměnou jsou mu též vítězství v anketách časopisů pro muzikanty v kolonce „Slide“.) V devadesátých letech se však Ry Cooder vrací k World Music, vydává se na cesty po světě a začíná zasívat na pozdější sklizeň cen Grammy. Prvním oceněným projektem bylo album *A Meeting by the River*, natočené ve spolupráci s V. M. Bhattem, indickým hráčem na mohan vina (něco jako loutna). Následovalo skvělé *Talking Timbuktu*, společná práce Coodera a vynikajícího kytaristy z afrického

Mali, Ali Farky Toureho, a slavný havanský projekt nazvaný *Buena Vista Social Club*, zahrnující kubánské umělce, jako jsou např. Ibrahim Ferrer, Ruben Gonzalez, Omara Portuondo a další. Nejnovějším albem Ry Coodera je letošní skvělé *Mambo Sinuendo* natočené opět v Havaně, tentokrát však ve spolupráci se slavným kubánským *surf*-kytaristou ze šedesátých let, vynikajícím Manuelem Galbánem. Na rozdíl od *Buena Vista Social Clubu* se však nejedná o tradiční lidovou hudbu. *Mambo Sinuendo* obsahuje vedle tří původních věcí Galbána a Coodera kubánské rádiové hity z padesátých let a zvuk této desky rozradostní každého milovníka hudby let šedesátých a kytarového „twang“ soundu. (Leccos již prozrazuje název třetí skladby: *Los Twangueros*.)

Co se nástrojů týče, nepatří Cooder zrovna mezi příznivce jednoduchých řešení. Zastává názor, že slideová kytara plní poněkud jinou funkci než obyčejná elektrická kytara. Je prý daleko citlivější a v aranžmá má zaplňovat širší zvukové spektrum než jen středy. (Podobně jako akustická kytara.) Tomuto cíli je podřízena

celá koncepce nástrojů, efektů a aparátů Ry Coodera.

Kytar vlastní tento mág ze Santa Moniky celou řadu. Ale jeho nejoblíbenějším nástrojem je modifikovaný Fender Strat z šedesátých let, hybrid složený ze sunburst těla a masivnějšího rosewood krku. (Krk dostal od Davida Lindleyho.) Místo původních snímačů jsou na tomto kousku umístěny snímače z kytar Teisco Del Rey (u krku) a z Oahu Lap Steel kytary (u kobyly). Mají prý slabší signál, ale zato příjemně široký a barevný zvuk.

Dalším Cooderovým oblíbencem je krásný, opět modifikovaný '67 Fender Strat barvy „toilet-seat blue“, tentokrát se snímači Guyatone a Bigsby (původně určený z kytar Teisco Del Rey) a opatřený Bigsby tremolem. Tento nástroj má prý nádherný, teplý zvuk a Ry Cooder s ním nahrává především balady, zatímco poslední desku *Mambo Sinuendo* natočil převážně s použitím japonské kytary Guyatone z roku 1959. (Příjemně zvukově kontrastuje s Galbánovým telecasterem.) Dalšími v současnosti Cooderem používanými kytarami jsou: malý Guya-

Diskografie

Rising Sons (1964 – s Taj Mahalem)
Ry Cooder (1970)
Into the Purple Valley (1972)
Boomer's Story (1972)
Paradise and Lunch (1974)
Chicken Skin Music (1976)
Jazz (1978)
Bop Till You Drop (1979)
Long Riders (1980 – první z jeho asi 25 soundtracků)
Borderline (1980)
The Slide Area (1982)
Paris, Texas (1985 – soundtrack)
Why Don't You Try Me Tonight? (1986)
Get Rhythm (1987)
Little Village (1992 – s Johnem Hiattem, Nickem Lowem a Jimem Keltnerem)
Meeting by the River (1993)
Talking Timbuktu (1994)
Buena Vista Social Club (1997)
Mambo Sinuendo (2003)

tone z počátku 60. let, lubovka '49 Gibson ES-9, devítistrunný '49 Kay (takovou kytaru měl Big Joe Williams), '64 Favino Gypsy (akustika stylu Django Reinhardt), akustický Martin D-45 a zakázková Steve Ripley Stereo Guitar, se kterou Cooder točí převážně filmovou muziku.

Ry Cooder natahuje na všechny své kytary velmi tvrdé struny (.012-.052) s vysokou akcí (vysoko nad hmatníkem, ale jen tak, aby se na ně ještě dalo hrát normální technikou). Zvláštní pozornost si zaslouží Cooderův bottleneck. Jedná se skutečně o odříznutá hrdla z lahví od Bo Joseph Amaretta, nebo od Fighting Cock Kentucky Bourbonu. Na rozdíl od kovových bottlenecků má sklo plnější zvuk a svou nenahraditelnou roli zde sehrává i šev, který mají pouze skleněné láhve. (Dobrá je i flaška od Hennessy, ale blbě se to odřezává, jestli máte někdo nějaký nápad, jak to nejlíp upicnout, dejte mi vědět...)

Velmi osobitý přístup má Ry Cooder k aparátu. Jak už bylo naznačeno v úvodu, klasický model ječící středové kytarové bedny mu vůbec nevyhovuje. Jeho aparát musí mít hi-fi parametry, aby kytara zněla v co nejširším spektru. Takže už po mnoho let s sebou vozí kompletní studiovou stereo cestu, která sestává z malých prastarých kombíčků Gibson GA-20, původně akordeonového Flot A Tone, nebo Standel 25L 15 Vintage Plus, dvou mikrofonních předzesilovačů Neve i s pultovými korekcemi Neve, dále rack plný lampových kompresorů a mikrofonních zesilovačů převážně

od firmy Demeter spolu s Real Reverbem RV-1 stejné značky, Ampexem MX-35 čtyřkanálovým lampovým mixerem, Mutronics Mutatorem, Eventide H3000 Ultra Harmonizerem a se síťovým kondicionérem Furmanem PL-8. Na konci tohoto řetězce jsou zesilovač Magnatone Custom 280 High Fidelity, Hiwat Custom Slave a dva kabinety (2 x 12" a 1 x 15") osazené reproduktory JBL.

Cooderův styl hraní na kytaru se vyznačuje zvukovou šíří, intonační čistotou a dokonalým tónem. Pravou rukou hraje Ry Cooder převážně prsty a při hře s bottleneckem často využívá jakéhosi „pickingu“ skleněného švu o struny. Nemá rád zkreslené zvuky a přebuzení rebráků. Prý, kdyby se zapojil do Marshalla nebo Mesa/Boogie, zabil by většinu toho, čím je jeho hudba zajímavá. Podobně jako většina slideových specialistů i Cooder používá otevřená ladění. Nejčastěji **G** (odspoda nahoru: D G D G B D) a na blues volí temnější ladění **D** (D A D F# A D).

Ry Cooder je mimořádně citlivý hudebník i člověk. Snaží se pomáhat muzikantům ze vzdálenějších částí světa. Produkuje jejich desky a dostává je tím na světový trh. Možná, že se někdy zastaví i u nás... Zatím si, vážení kolegové, v klidu poslechněte třeba soundtrack k filmu **Paris, Texas**, abyste slyšeli, jak to má Ry Cooder „zatraceně v pazourách“!

Mirek Linhart

mirek.linhart@muzikus.cz

foto **Warner Music**

Firma Bogner sice není známa širokým kytaristickým vrstvám Evropy, za oceánem však platí za jednoho z nejrespektovanějších výrobců. Kromě ní se snad žádná z menších firem nemůže pochlubit tím, že téměř každá kytarová hvězda (Vai, Johnson, Holdsworth...) má mezi svými aparáty alespoň jeden její kousek (někdy se prý i stává, že aparát některého kytaristy, ač navenek od jeho oficiálního sponzora, skrývá bogneří vnitřnosti). Jeho

původem německého zakladatele, majitele a tvůrčí mozek v jedné osobě, Reinholda Bognera, se mi po opakovaném nahánění podařilo oloupit o pár minut času na letošním Musikmesse.

Americký sound z Německa

Bogner

Internet

www.bogneramplification.com

Trocha historie

Se stavbou svého prvního zesilovače jsem začal asi v šestnácti letech, víceméně z donucení. Koupil jsem si od kamaráda první elektrickou kytaru a už mi nezbývaly téměř žádné peníze, rozhodně ne dost, abych si mohl koupit zesilovač. Můj táta byl trochu přes elektroniku a navrhl mi, abych si zkusil nějaký postavit. Tak jsem to zkusil... Nějaký čas jsem se v tom přehraboval, zkoušel jsem různé aparáty, abych věděl, co ještě můžu na zvuku upravit. Už tehdy jsem získal dojem, že je třeba stavět zesilovač spíš ušima než pájkou. V té době jsem si také ujasnil svůj zvukový ideál, hodně ho tvořily firmy jako Mesa/Boogie nebo Soldano. Asi po roce se naskytla příležitost předvést svůj výtvar kamarádovi, ten ho zkusil a byl docela nadšený. Dokonce natolik, že mě poprosil o jeden kousek pro sebe. Tímhle způsobem jsem v Německu několik aparátů prodal. Snažil jsem se dostat svůj aparát k nějakým slavným uším, a tak vždycky, když u nás koncertoval nějaký slavný kytarista, procpal jsem se k němu a nechal ho jeden ze svých kousků vyzkoušet. Všem se ten zvuk líbil, a tak jsem se v roce 1989 rozhodl přesunout se do Los Angeles a zkusit štěstí tam. Zpětně si uvědomuji, jaké jsem měl obrovské štěstí, protože na trhu byl v té době docela klid a mně se podařilo se uchytil. Dnes by to všem bylo daleko těžší... V L. A. tehdy existovala (a pořád existuje) dost velká komunita vynikajících hráčů, kteří byli v neustálém kontaktu. Čili, když jsem sem tam někomu procpal svůj aparát, rychle jsem se dostával do podvědomí. Nikdy jsem svoje výrobky nemusel nijak propagovat, reklamu si vždycky obstaraly samy.

Současnost

Co se obchodu s aparáty týká, myslím si, že Evropa je mrtvá, alespoň co se mě týče. Rok od roku je to horší, sem na Messe už jezdím více méně jen proto, abych se podíval do Německa. Dokonce i Japonsko je pro mě důležitější než celý evropský trh. Devadesát pět procent apa-

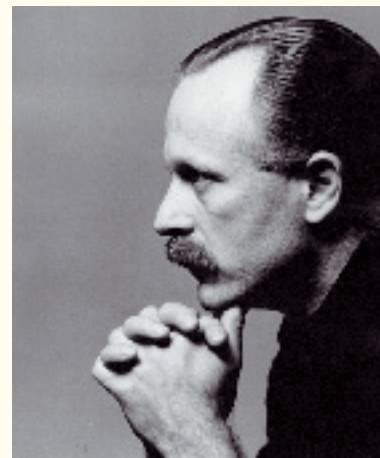
rátů prodávám v Americe, čtyři procenta v Japonsku a na Evropu zbudě pár kousků. Je tady úplně jiná situace na trhu, lidé se mi tu zdají neochotní aparáty shánět a ty moje jsou tak drahé, že samozřejmě nemohou být v každém obchodě. Ale musím přiznat, že si rozhodně nemám na co stěžovat, obchody se mi dobře hýbou. Myslím, že se mi povedlo ukázat, že je možné postavit flexibilní vícekanálový aparát, který může pořádně hrát. Není zas až tak těžké postavit perfektně hrající jednokanálový, ale u vícekanálových je to o hodně složitější. Všechny ty věci navíc se obvykle na zvuku negativně podepíší. Spousta kytaristů vůbec nevěřila, že to lze udělat, ale naštěstí tenhle názor postupně mizí. Moje firma je malinká, na výrobě se podílí jen sedm lidí, a jak už jsem říkal, neděláme žádnou reklamu. Nikomu svoje kousky nenutím, stavím je podle sebe a je na muzikantech, jestli se jim můj názor na zvuk bude zalouvat nebo ne. Je spousta dobrých výrobců a já jsem jen jeden z nich. Je to jako u aut, závisí na tom, co člověk chce – jestli sporták nebo limuzínu.

A do budoucna

Vývojem nových modelů se nijak programově nezabývám, mám rozpracovaných asi deset kousků, ve kterých se pořád přehrabuji, a hledám nové cesty, kudy se vydat. Občas si taky zvu hráče různých stylů, aby mou práci posoudili nebo s něčím poradili. Někdy je napadne něco, na co bych sám jen těžko přišel. Tak se rodí nové věci. I když, teď si uvědomuji, že se už pár let snažím zefektivnit výrobu současných modelů a do toho nové produkty moc nezapadají. Navíc, za těch pár let jsem získal docela důležitou zkušenost: člověk si může myslet, že postavil ten nejlepší aparát na světě, ale na trhu se většinou chytí něco úplně jiného. Těžko tomu rozumět...

zaznamenal **Jan Císař**
jan.cisar@muzikus.cz
foto **archiv**

„Nejsem jednorozměrný,“ tvrdí o sobě a svém díle tento písničkář, překladatel, textař, autor rozhlasových pořadů a televizní „popularizátor poezie“. Jeho vlastní poezie může na první pohled zaujmout kromě britkého humoru přísnou kritičností, sarkasmem a nesmlouvavými postoji, ale má podle vlastních slov i vlídnou, laskavou a lyrickou stránku. Přesvědčit se můžete sami, třeba zrovna v obsáhlém reprezentativním výboru z jeho tvorby, který pod názvem Blues pro slušný lidi vydalo loni nakladatelství Academia. Jako znalý Evropan a šansonier má Jiří Dědeček úzký vztah k frankofonnímu prostředí a ve Francii se prý hodlá časem částečně usadit. Pokud jde o domácí posluchače, pro ně právě (mimořadně v roce, kdy je na světě přesně půl století) dokončil několik zajímavých projektů a další připravuje...

bojovník proti lidské blbosti

Jiří Dědeček

Jako překladatel se systematicky věnujete francouzským šansonům. Proč vás zaujal právě tento žánr a kteří umělci ve svém oboru vás nejvíc inspirují?

Jako prvního jsem začal překládat **Georgese Brassense**. Zemřel v jedenaosmdesátém roce. Nikdy jsem ho živě neviděl a překládal jsem si ho vlastně z takových „cenzurně ideových“ důvodů. Moje vlastní texty způsobily někdy potíže a někdy i horší události, ale když se řeklo, že se bude zpívat Brassens, nikomu to nevadilo, přestože jeho myšlenky byly úplně stejné jako

ty moje a například o problému lehkých žen se vyjadřoval, jak já bych si ani tenkrát netroufil. V roce 1978 jsem napsal písničku **Kdybych měl ségru**, pojednávající o prostitutkách, Brassens už v padesátém šestém napsal **Zalozpěv pro lehký holky**, což je daleko tvrdší píseň, ale zároveň daleko laskavější, než bývá zvykem vůči těm lehkým ženám. To je jeden příklad, jak mi překlady francouzských šansonierů mohly posloužit a mohl se za ně v určitém smyslu schovat. Když jsem měl asi pět nebo šest Brassensových věcí, začalo se mi to líbit a překládal jsem jich víc a víc. Začalo to možná jako určitá z nouze ctnost, ve smyslu „když nesmím zpívat svoje, budu zpívat cizí“. V tom jsem ostatně nebyl sám, tehdy to takhle dělala spousta lidí: Merta zhudebňoval Shakespearovy sonety, Burian zpíval Randyho Newmana a bylo nás víc, kdo jsme si překládali z různých jazykových oblastí. Ještě před revolucí mi na základě ceny od Obce překladatelů vyšla v Pantonu knížka

z Brassensových překladů (**Klejme píseň dokola** – pozn. aut.). Tak jsem se vlastně dostal do role člověka, který překládá francouzské šansony, a jsem rád, že mi to zůstalo až dodneška. Když vezmete výčet těch, jejichž písně jsem překládal – Brassens, Brel, Vian, Piaf, jsou to pravda klasikové 50. a 60., let, není to nic v tom prapůvodním slova smyslu současného, aktuálního teď a v tuto chvíli. Jsou to vesměs velmi nadčasové texty. Promlouvají k lidem stále. Kdyby takové nebylo celé dílo těch lidí, tak se v něm jistě dají vybrat věci, které jsou aktuální i dnes.

Nadčasové jistě jsou, ale netrápí vás poměrně nízká obliba tohoto „okrajového žánru“ v dnešní době?

Já jsem se s nijak zvlášť velkým zájmem o to, co dělám, nesetkával celý život, takže mě to nezaskočí nebo nepřekvapí, vždycky jsem tvořil pro určitou menšinu, nechci říct intelektuální či oduševnělou, ale asi bych to říct měl, zkrátka tak to je, nikdy jsem nedělal kulturu masovou a netrápí mě, že to, čemu se říká šanson, má omezený okruh diváků. U nás vlastně tu pochodeň hrdě nese akorát Hana Hegerová a vlastně o nikom jiném se tohle říct nedá. Jedním z velmi významných jmen tohoto žánru, které jsem nechtěl opomenout, je ovšem také Rudolf Pellar, který je navzdory věku jedním z nejlepších šansonierů, které jsme kdy měli. Nedávno jsem

Brassense. Zpívali normální populární hudbu, která fungovala paralelně s Beatles, ve Francii většinou úspěšněji než Beatles a někdy se dokázala – v případě Edith Piaf a Jacquese Brely – prosadit i daleko za hranice.

Považujete za vhodné, když české texty na převzaté melodie nejsou věrně přebásněny, ale vypůjčená melodie je podkladem textu v češtině zcela jiného významu, než je ten původní?

Přístup k překládání textů celkově a šansonů zvláště může být dvojitý, ale oba dva přístupy jsou správné. Já si nemyslím, že jeden by měl být preferován na úkor druhého, je to vždycky jenom věc překladatele, jak se rozhodne, ale musí to v obojím případě udělat dobře. Když si vypůjčíte hudbu a vymyslíte text, berete na sebe, řekl bych, větší závazek, protože takový text je pak už původní tvorba, a vy se nemůžete odvolávat na nějakého autora, jehož myšlenky pouze tlumočíte. Je to taky velmi ošidné, protože ne každý to umí. Velmi dobře to třeba uměl Pavel Kopta, jehož texty v podání právě Hany Hegerové dodneška známe a zakořenily v nás dokonce tak hluboko, že písně jako *Láska prokletá* už ani nevnímáme jako překlad, v tomto případě Jacquese Brely. Pro mnohé posluchače je to zkrátka „jejich písnička“ s „jejich Hankou“, a to je do značné míry zásluha Pavla Kopty, který to tak krásně přebásnil. Já se snažím překládat věrně, protože si vybírám jenom ta-

Lidská hloupost je taková nepřekonatelná mohyla, se kterou se potýká člověk celý život.

byl na jeho pořadu v Lyře Pragensis a bylo nás tam v publiku asi šestnáct, ale on byl okouzlující. Bylo to opravdu krásné jak pěvecky, tak výběrem repertoáru, který ten večer předložil. Šanson je dneska a v České republice záležitost menšinová, to je pravda, jenže doby se mění a kdo ví, jak to třeba bude za deset patnáct let, protože to, čemu my dnes s velkým „Š“ říkáme šanson, tak to v 60. letech byla francouzská populární hudba. Edith Piaf tehdy nikdo nehodnotil jako něco mimořádného, co se vymyká běžným zvyklostem, stejně tak jako

kově autory, jejichž myšlenky za to věrně přetlumočení stojí. Vian, Brassens nebo Brel byli vždycky autoři s velmi hlubokým poselstvím obsaženým v textu. A mně se zdá nereseriózní to poselství nepřetlumočit. Samozřejmě je těžké to udělat tak, aby text byl věrně přeložený a ještě zpívatelný, ale jde to. Edith Piaf je v mém výběru výjimka, protože její texty jsou často komicky plytké, těžce sentimentální, romantické, ale taky si zaslouží, aby český posluchač věděl, co to ta dáma zpívala a nad čím lidi v 50. a 60. letech ve Francii plakali a rvali si

vlasý a jak je možné, že patos, který dneska cítím jako falešný, tehdy tak dobře fungoval... Zřejmě to bylo možné jenom ve spojení s tak mimořádnou osobností, jako byla ona.

S jakými pocity a jak přistupujete k textování písní Edith Piaf a dalších šansonierů, ke kterým už existují notoricky známé české verze třeba právě od tvůrců, jako byl Kopta...

Ono to svým způsobem pomáhá. Ne proto, že by se člověk orientoval lépe ve francouzském originálu a hledal nějaká slovíčka u Kopty. To by ostatně byla marná práce, protože on se toho originálu ani nedrží. Určitým způsobem vám ale dá vzor zpěvnosti v češtině. Když text slyším česky přebásněný, tak mi často okamžitě naskakují přesnější fráze, nežli použil dotyčný autor, a stejně zpěvné. Takže když Hana zpívá: „Už deset let nám láska slouží“, tak hned vím, že tenhle první řádek v Brelově textu, který je dost důležitý, bude: „Co bouří prošlo mezi námi.“ A to je přesné – Koptův verš je jenom velmi přibližný. Píseň se původně jmenuje *La Chanson des vieux amants* a první řádek zní v originále: „Bien sur eumes des orages,“ což je doslova: „Samozřejmě, měli jsme i bouře.“ Kopta často fabuluje i ve faktech, ve kterých by nemusel. Zpívá se tam o dvaceti letech, zatímco on píše „už deset let...“ V originálu téhle slavné Brelovy písně jde o to, že dva lidé jsou spolu strašně dlouho, znají se hodně dobře a vzpomínají, co všechno se mezi nimi odehrálo, a jejich vztah

přesto drží. Je to jeden z nejkrásnějších textů o lásce, jaký jsem kdy slyšel. Bylo by škoda ho nepřeložit přesně. Když si představím, že by někdo překládal moje texty – jako že se mi to stalo, třeba do polštiny... Polsky rozumím a čtu a vzpomínám si, jaké silné rozčarování jsem cítil, když se překlad odchyloval. Úplně jsem naskakoval na židli. Tak proto se snažím těm – i když mrtvým – klasikům vyjít co nejvíc vstříc.

Když odbočíme od francouzského šansonu, nemohu pominout otázku po vaší spolupráci s Vladimírem Mišíkem, pro kterého jste napsal spoustu vynikajících textů...

To nepamějte, to je jedna z nejsvětějších kapitol mého psaní. V kariéře, to ne, ale v psaní celkově ano. On mi většinou zavolá, když připravují desku, a domluvíme se na tom, jako třeba v případě alba *Město z peřin*, že mi přinese hudbu, kterou otextuji, anebo – a v tom má volnou ruku a to on ví – když mi něco vyjde, tak si to může prolistovat, kterýkoliv text si vybere, a stačí, když mi dá zprávu, abych o tom věděl. Vladimír má ještě jedno takové privilegium. Texty, které si ode mě bere, si smí upravovat – trošku. Ne že by vynechával nebo prepisoval moc – chci to jenom vědět, ale nemluvím mu do toho, protože je pro mě osobností, která má právo si ty věci modulovat do úst, jak potřebuje. Takže tohle je náš druh spolupráce a myslím, že díky té jednoduchosti nic nebrání tomu, aby pokračovala i do budoucna.

Jednou z vašich neznámějších písní je ta s názvem *Vraťte mi nepřitele*. Je dnes něco v přeneseném slova smyslu vašim nepřítelem, co vás v současné společnosti štvě?

Nepřítelem obecně je lidská blbost. A kdybych parafrázoval Wericha, tak musím říct, že „boj proti blbosti je sice marný, ale povinný“. Setkáváme se s ní v přenesených smyslech slova všude. Možná bychom ji mohli ještě specifikovat na drobnější a drobnější podúrovně blbosti, ale celkem vzato je to jenom ta lidská blbost a nic jiného, co brání pokroku lidstva a dobrým pocitům ze života. Konkrétní osobu nebo osobnost nemůžu v tomto smyslu jmenovat, nikdo takový neexistuje, nebudu si přeče kazit život tím, že si budu z někoho dělat nepřitele – to by byla taky blbost. Lidská hloupost je taková nepřekonatelná mohyla, se kterou se potýká člověk celý život. Často i s tou vlastní.

Jste nebo se cítíte být členem nějakého tvůrčího okruhu v Čechách?

Ani ne. Vlastně do žádného toho oboru, který dělám, úplně nepatřím, mezi překladateli mě berou, jako že překládám „ty písničky“, to není „vpravdivá literatura“, na to se kouká trochu s despektem. I když – přeložil jsem i jednoho francouzského filozofa, Gilese Deleuze, a jeho úvahy o filmu, přeložil jsem se svou ženou Jeana Clauda Carriera, který uvažuje o filmovém scénáři, a tyhle překlady se dodnes používají jako studijní literatura na FAMU. Mezi překladateli ale

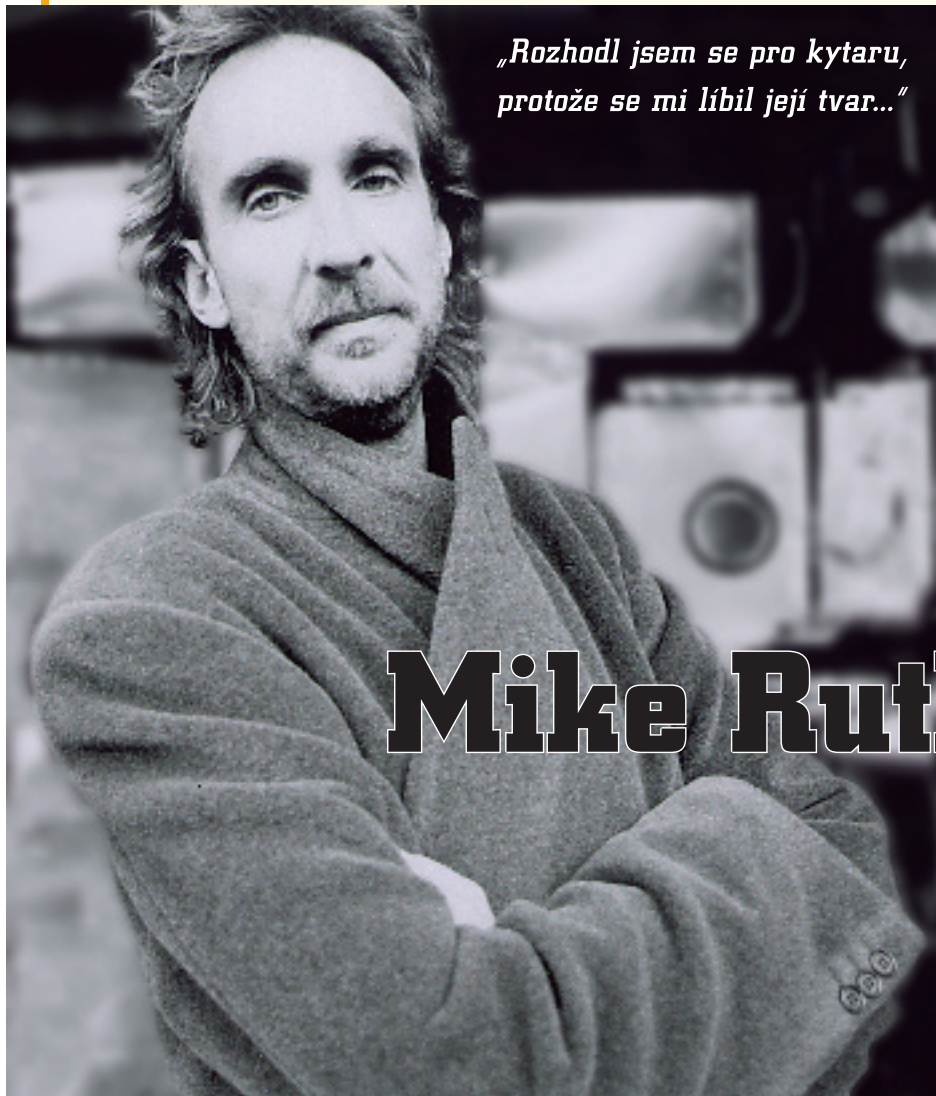
jsem moc doma, mezi básníky mě zase považují za písničkáře a mezi písničkáři za literáta. Takže v tomto širokém slova smyslu se cítím „nezařazen“, a kdybych měl někdy vyjádřit nějakou příslušnost k něčemu, tak se mi kdysi líbilo písničkářské sdružení Šafrán, které vzniklo na počátku 70. let a jehož jsme byli s Honzou Burianem nějaký čas členy. Vlastně určité spříznění s těmi lidmi cítím dodnes.

V úvodu jsem naznačila, že prozradíte své nejnovější tvůrčí aktivity...

Dokončil jsem překlady písní Edith Piaf na CD pro Světlanu Nálepkovou, nedávno mi také vyšla u Indies Records vlastní deska, která se jmenuje *Kdyby smrtka měla mladý*. Připravuji desku z písniček Jacquese Brely, ta by měla být hotová do Vánoc. A na co se těším úplně nejvíc, je hraní. V Divadle v Dlouhé mi jako dlouholetému literárnímu spolupracovníkovi nabídli také jevištní prostor, takže příští sezónu tam budu mít možnost jednou měsíčně vystupovat a střídavě uvádět své pořady, kterých je dneska tři až pět, podle toho, jak písničky rozdělím. Přinejmenším jeden pořad z písní Jacquese Brely, jeden z Georsese Brassense a třetí z mých vlastních...

Těším se na ně a děkuji za rozhovor.

Simona Ester Brandejsová
simona.brandejsova@muzikus.cz
foto archiv Jirího Dědečka

„Rozhodl jsem se pro kytaru, protože se mi líbil její tvar...“

Mike Rutherford

I když byl tento velmi precizní a na první pohled nenápadný muzikant znám z počátků Genesis spíše jako baskytarista a druhý kytarista, který sekundoval sólovým linkám Anthonyho Philipse, Stevea Hacketta a Daryla Stuermera, přesto šlo vždy o kytaristu s velmi osobitým přístupem ke hře, schopného vytvářet širokou zvukovou paletu, ušitou přímo na míru Banksovým klávesám, Collinsově stylu hry a Gabrielovým vizím.

k „velké radosti“ Mikeova otce a sousedů se hlasitost hry a frekvence cvičení na kytaru nepoměrně zvýšila: „Měl jsem z toho zvuku velkou radost, ale brzo jsem si začal uvědomovat, že by to chtělo lepší nástroj. První, který už za něco stál, byl Hofner Verithin. Ale pořád to nebylo ono až do té doby, kdy jsem si pořídil stratocastera.“

Už na základní škole založil první skupinu, The Chesters, kde Mike spolu se svým kamarádem Dimitriem Griliopoulousem nacvičoval takové popěvky, jako např. *Sweets for My Sweet*, která ale nikde nevystupovala a trvala velmi krátce. Jiná situace ovšem nastala, když roku 1964 nastoupil do školy v Charterhouse, kde se setkal s Anthonyem Phillipsem. Phillips, který hrál na kytaru, zde spolu s Riversem Jobem (bg), Robem Tyrellem (dr) a Richardem McPhailem (voc) založil školní skupinu The Anon a zrovna hledal doprovodného kytaristu. Slovo dalo slovo a v létě 1965 se k nim Mike přidal: „Přebírali jsme skladby hlavně od Rolling Stones, protože nám připadaly hodně rebelantské. Reagovali jsme tak na ten neuvěřitelný školskej drill, co tam panoval.“

První vystoupení měli 16. prosince 1965, a když odešel McPhail (na naléhání rodičů), Mike se ujal mikrofonu. Protože ale neměl potřebný rozsah, z kapely vystoupil a založil si svou vlastní skupinu (různé prameny uvádějí různé názvy, dva včetně Mikeových vzpomínek uvádějí souhlasně název The Climax), která ale nijak zvlášť ne fungovala, a tak Mike občas spolupracoval s Anon a stále více jamoval s Phillipsem. Spolu také začali skládat své první skladby.

Souběžně s kapelami Anon a Climax existovala na škole ještě jedna skupina, The Garden Wall, jejíž základ tvořili Tony Banks a Peter Gabriel. V létě 1966 se měla konat oslava konce

Od konce sedmdesátých let, kdy se Mike stal v osiřelém triu (Collins – Banks – Rutherford) jediným kytaristou (vzhledem k jeho multiinstrumentálnímu schopnostem by se slušelo říci spíše jediným muzikantem, schopným hrát na strunné nástroje), se jeho feeling rozvinul naplno. A když k tomu připočteme výraznou skladatelskou činnost jak pro Genesis, kde spolu s Banksem tvoří výraznou, navzájem vyváženou dvojici (jeho skladby představují určitý protipól Banksovým plochám), tak i pro jeho úspěšný projekt Mike and The Mechanics, pak není divu, že je tento hudební sangvinik všeobecně ctěn a vážen a to i za hranicemi artrockového světa.

Michael John Cleote Crawford Rutherford se narodil 2. října 1950 v Guildfordu, hrabství Surrey v Jižní Anglii. Dětství trávil v Porsmouthu, kde jeho otec vykonával funkci kapitána válečného námořnictva. Po otcově předčasném odchodu do důchodu se rodina přestěhovala do Cheshire. S muzikou se seznámil díky deskám své o čtyři roky starší sestry Nicolette, která tehdy poslouchala Elvise Presleyho, Shadows a další. Mikea tato hudba chytla a začal se shánět po dalších nahrávkách a interpretech: „Byla to fantastická doba, protože jsem poslouchal muziku, která vlastně položila základy celé současné hudební scény. Úplně

jsem hltal nahrávky The Beatles, Rolling Stones, Kinks, Small Faces a dalších.“

V sedmi letech nastoupil do internátu v Hoyalake a v tomto věku také dostal od rodičů svůj první nástroj, akustickou kytaru s nylonovými strunami: „Rozhodl jsem se pro kytaru, protože se mi líbil její tvar! Líbily se mi také klávesy, ale v té době to nebylo to pravé. Naučil jsem se pár akordů, snad asi jen tři, a pamatuji si, že mě z toho hrozně bolely prsty...“

V deseti letech ho rodiče vzali na koncert Cliffa Richarda a The Shadows a Mike se zcela zhlédl v elektrické kytáře: „Musel jsem ji prostě mít. Jenže jsem vůbec netušil, že je třeba tu kytaru taky do něčeho zapojit. Domníval jsem se, že ji prostě jen tak zapojíte do zásuvky a ona bude hrát! Vzpomínám si, že jsem to jako kluk viděl v nějakém comicsu, nebo co. A tak, když jsem vstoupil s nějakými ušetřenými penězi do hudebnin, tak mě ten prodavač zmátl, protože se mě zeptal, jaký si ke kytáře koupím aparát? Z debaty, která se pak rozvinula, jsem poznal svůj omyl, a tak jsem odtud odcházel nejen s kytarou, ale i s kombem Selmer Little Giant. Kytara byla díky tomu, že mi na ni nezbylo moc peněz, úplně příšerná, ale byla to kytara elektrická a to mi rozhodně stačilo.“ Nutno poznamenat, že

...vůbec netušil, že je třeba tu kytaru taky do něčeho zapojit.

školního roku a bylo rozhodnuto, že na ní vystoupí Garden Wall a Anon. Celá akce nakonec

Přebírali jsme skladby hlavně od Rolling Stones...

proběhla, ale Garden Wall si museli na doplnění stavu vypůjčit Joba a Phillipse. Hlavní devizou bylo, že se mezi sebou zkontaktovali, a tak, když se Mike s Anthonym rozhodli, že se pokusí některé své skladby natočit a potřebovali nějaké spoluhráče, vzpomněli si na Bankse a Gabriela. A tak se stalo, že o Velikonočních prázdninách roku 1967 se tato čtveřice spolu s bubeníkem Chrism Stewartem sešla ve velmi prostém, v podstatě domácím studiu, a natočila *Try a Little Sadness, That's Me, Listen on Five* a *Don't Want Your Back* včetně *She's Beautiful* a instrumentální skladbu *Patricia* (kteřou Phillips napsal už ve třinácti letech).

Skupina si také našla manažera, Jonathana Kinga, a přes různá dohadování o stylovém zaměření a změny bubeníků (Stewarta vystřídal John Silver) se nakonec odhodlala k natočení a vydání první desky u společnosti Decca, **From Genesis to Revelation**. Velký ohlas i kvůli neumělé produkci LP nevyvolalo, ale skupina si neustálým koncertováním a až fanatickou snahou o sebezdokonalování začala vytvářet oddaný okruh fanoušků. Jednotliví členové si začali navzájem hudebně rozumět a výsledkem začínal být sound, pro který se dobově vžil název progresivní rock, s odstupem času a v širším kontextu označován za art rock.

Po další změně bubeníka (přišel John Mayhew) skupina podepsala smlouvu s vydavatelstvím Charisma a výsledné album **Trespass** získalo daleko větší zájem kritiků. Phillips se přesto rozhodl, že postup kapely je příliš pomalý, a rozhodl se odejít. Ukončil tak první období skupiny, pro které jeho kytara a texty plné historie a romantiky byly typické. Spolu s ním odešel i Mayhew.

Kapele tyto změny ale nakonec prospěly. Novými členy se stali Steve Hackett (g) a Phil Collins (dr). Tato sestava začala produkovat al-

ba zcela v duchu tehdy se značně rozvíjejícího art rocku a velmi rychle si vytvořila vlastní tvář. Úspěšné kompozice (zejména Rutherforda a Bankse) byly zvýrazňovány pozoruhodnými paletami zvuků a složitě prokomponovanými plochami, dynamické Collinsovo cítění celkový dojem potvrzovalo a Gabrielův cit pro vyjádření skladby se stal pověstný, celé dílo skupiny pak ideálně završovala zejména jeho nápaditá, mnohdy až surrealistická teatralnost. Pouze Hackettova hra, jakkoli precizní, byla přece jenom ve stínu výkonů ostatních členů (při poslechu se neubráníte dojmu, že tam prostě na ni ani nezbylo moc místa. Anebo byste nesměli poslouchat Yes, kde byly „síly“ daleko lépe vyrovnány...).

Genesis sklízeli úspěch za úspěchem a svou sílu neztratili ani po odchodu Petera Gabriela roku 1975. Collins se ujal zpěvu a jeho vliv se v kapele značně zvětšil, zvláště po skladatelské stránce, která svým k melodice se ubírajícím směrem a pevnější, sevřenější strukturou naznačovala, že Genesis budou moci oslovovat i jiné než artrockové publikum. Na koncertech občas zaskakoval Bill Bruford (dr, legenda z Yes a King Crimson), takže skupina nemusela odříkat žádné turné, ale v létě roku 1977 najednou odešel Steve Hackett. Jednotliví zbylí členové ale byli tak sehraní, že následná deska **... And Then There Were Three...** se nakonec stala senzací, a potvrdila tak správnost hudebního směřování Genesis. Právě tehdy se Rutherford vrací ke všem kytarovým partům, rozehrává své schopnosti a nové, široce se rozvírající obzory uplatnění ho inspirují nejen k dalším skladbám mateřské skupiny, ale i vlastním projektům.

Roku 1980 Mike za pomoci Anthonyho Phillipse (hrál na klávesy), Noela McCalla (voc) a Simona Phillipse (dr) vyprodukoval své první

sólové LP **Smallcreep's Day**, na které napsal všech dvanáct skladeb. Dlužno uznat, že příliš velký ohlas nesklidilo, protože přes nespornou instrumentální propracovanost a náročnější formu skladeb nebylo čeho se na desce chytit. Druhé sólové LP vydal Mike v období, kdy se Genesis blížili k dalšímu velkému úspěchu, desce **Genesis**, celosvětovému monstróznímu turné **Mama's Tour** (podle stejnojmenného hitu z alba) a vynikajícímu dílu **Invisible Touch**. Jenže celkový dojem, možná i z těchto důvodů, je snad ještě slabší, než z předchozího LP (až na *Acting Very Strange* a snad i závěrečnou *Hideaway*). Na realizaci se sice podílely mnohé osobnosti včetně Stewarta Copelanda (dr) a Daryla Sturmera, ale výsledek byl velmi nevýrazný. K celkovému vyznění rozhodně nepřispělo ani to, že Mike sám nazpíval všechny sólové stopy. Tady bylo jasné, že pokud chce pokračovat ve vlastní činnosti, tak se musí orientovat na sevřenější formy skladeb, nestavět tolik na odkazu mateřské skupiny a hlavně dát dohromady kapelu, která by už ve svém výsledku působila kompaktněji, než jakkoli dobře se sehrávající studioví muzikanti. A tak na základě těchto skutečností vznikla roku 1985 skupina Mike and the Mechanics.

Genesis

Rutherford tentokrát neopouštěl nic náhodě a vybral si opravdu zkušené hračovníky. Spolu s ním tedy skupinu tvořil zpěvák a klávesák Paul Carrack (působil např. u Ace, Roxy Music, Frankieho Millera, Simply Red, Nicka Lowe, Johna Hiatta, The Squeeze, Erica Claptona...), další zpěvák Paul Young (ex-člen pubrockové formace Sad Cafe), bubeník Peter Van Hooke (studiový muzikant, známý např. ze spolupráce s Vanem Morrisonem) a klávesák Adrian Lee (taktéž studiový muzikant, který hrál např. s Grahamem Bonnettem a Adrianem Gurvitzem). Mike si dal záležet i na psaní a výběru skladeb a i v této oblasti včetně producentské činnosti začal spolupracovat s B. A. Robertsonem a Christopherem Neilem. Výsledné LP, nesoucí název nové skupiny, se nakonec opravdu podařilo, přineslo dva hity, *Silent Running* a *All I Need Is a Miracle*, které zabodovaly až v Top Ten, vyvolalo velký ohlas mezi fanoušky a kritiky a bylo dokonce nominováno na Grammy.

Po tomto jednoznačném úspěchu se Mike zase zcela věnoval natáčení dalšího (a velmi úspěšného) alba Genesis a jejímu dalšímu matutímu turné a roku 1988 svolal své již osvědčené „Mechaniky“ znovu do studia. Druhé LP, **Living Years**, zaznamenalo ještě větší úspěch než debut. Titulní skladba se dokonce vyšplhala na druhé místo britských anket. Mike zde také nechal naplno promluvit své nitro, když se textově vyjádřil ke smrti svého otce, který mu zemřel během turné k desce **Invisible Touch**.

Následující roky byly tak trochu dobou odpočinku. U Genesis začal na Farmě, v jejich studiu, vznikat velmi volná materiál na další LP, a tak byl čas na další Mikeovu desku. Složení The Mechanics zaznamenalo trochu změn, do sestavy přibyl (zejména ve studiu a na koncertní show) exkluzivní kytarista Tim Renwick,

Mike Rutherford

A - raritní ukázka z jeho sólových postupů (improvizace na session v Cowdray House)

B - ukázka melodiky a práce s tónem

C - ukázka minimalismu a feelingu na doprovod

Diskografie:

A) Mike Rutherford + Genesis (včetně live a doporučených, vybraných kompilací):

From Genesis to Revelation (1969, Decca)
Trespass (1970, Charisma)
Nursery Cryme (1971, Charisma)
Foxtrot (1972, Charisma)
Genesis Live (1973, live, Charisma)
Selling England by the Pound (1973, Charisma)
The Lamb Lies Down on Broadway (1974, 2LP, Charisma)
A Trick of the Tail (1976, Charisma)
Wind and Wuthering (1977, Charisma)
Seconds Out (1977, live, 2LP, Charisma)
... And Then There Were Three... (1978, Charisma)
Duke (1980, Charisma)
Abacab (1981, Charisma)
Three Sides Live (1982, 2LP, tři strany live, Charisma)
Genesis (1983, Charisma)
Invisible Touch (1986, Charisma)
We Can't Dance (1991, Virgin)
Live: The Way We Walk - Vol.1: The Shorts (1992, live, Virgin)
Live: The Way We Walk - Vol.2: The Longs (1993, live, Virgin)
Calling All Stations (1997, Virgin)
Archive: 1967 - 75 (1998, 4CD, kompilace, Virgin)
Turn it on Again... The Hits (1999, kompilace, Virgin)
Archive 2: 1976 - 1992 (2000, 3CD, kompilace, Virgin)

B) Mike Rutherford sólově:

Smallcreep's Day (1980/1998, Charisma/Passport/Virgin/EMI)
Acting Very Strange (1982/1984, s Darylem Stuermerem, WEA/Atlantic)

C) Mike Rutherford + Mike and The Mechanics (včetně kompilace):

Mike and the Mechanics (1985, WEA/Atlantic)
Living Years (1988, WEA/Atlantic)
Word of Mouth (1991, Virgin/Atlantic)
Beggar on a Beach of Gold (1995, Virgin)
Hits (1996, kompilace, Virgin)
M6 (1999)

D) Výrazná hostování:

- s Anthony Phillipsem - *The Geese and the Ghost*
 - se Stevem Hackettem - *Voyage of the Acolyte* (1975)
 - s John Verity Band - *Interrupted Journey* (1983, s Rodem Argentem a Russem Ballardem), *Truth of the Matter* (1986, opět s Rodem Argentem)
 - se Sad Cafe - *Politics of Existance* (1986, s Paulem Youngem, Paulem Carrackem, Melem Collinsem a dalšími)

E) Neměli bychom také zapomenout na videa:

1) v případě Genesis (a Rutherfordovy pódiové práce) velmi podnětné tituly: *Three Sides Live* (1986, Virgin), *Live: The Mama Tour* (1986, Virgin), *Visible Touch* (1987, Virgin), *Genesis 2* (1988, Virgin), *Genesis 1* (1988, Virgin), *Invisible Touch Tour* (1989, Virgin), *Genesis, A History 1967 - 1991* (1991, Virgin), *A History* (1992, Virgin), *Live: The Way We Walk* (1993, Virgin)
 2) Mike and The Mechanics: velmi zajímavý snímek *A Closer Look* z roku 1991

Mike and the Mechanics

nejvíce známý ze své již dlouholeté účasti na koncertních show Pink Floyd: „*Na této skupině jsme si vždycky cenili jedné věci,“* podotýká Mike. „*Totíž že jsme nic nedělali v křeči, v úsilí, že musíme mít za každou cenu úspěch, že teď to tedy musí opravdu vyjít. Ne, každý z nás měl již své jméno, když jsme natočili album a absolvovali turné, tak jsme se zase vrátili ke svým závazkům, prostě jsme si muzicírovali a každý z nás vždycky získal v té přestávce.*“

LP *Word of Mouth* sice nezopakovalo velký úspěch předcházejících titulů, ale rozhodně se nedalo mluvit o slabé desce či nějakém neúspěchu. Na celkovém přijetí desky se také výrazně podepsalo i to, že zrovna ten stejný rok Genesis vydali až neuvěřitelně úspěšné album *We Can't Dance*, které zapůsobilo doslova jako bomba a vystoupalo na první místa žebříčků. Mike se v této hektické atmosféře pokusil napravit poněkud nepříznivý dojem z předchozího alba a pustil se do natáčení nové kolekce skladeb. V kapele došlo trochu k přeskupení sil, autorskou a interpretační pá-

ter Rutherford, Carrack a Young. Vedle Leea a Van Hookeho se na realizaci desky také podílel další člen koncertního týmu Pink Floyd, bubeník Gary Wallis. Deska se povedla, ale byla zastíněna velkým úspěchem velmi dobře udělané kompilace *Hits* (zejména kvůli celosvětovému hitu *Over My Shoulder*). Ale ještě jedna odášlost, tentokrát ze strany Genesis, přebila ohlasy na desku – po úspěšném turné a během příprav k natáčení další desky přišlo jako studená sprcha Collinsovo prohlášení o odchodu z kapely. Mike s Banksem se ale nevzdali a začali hledat odpovídající pěveckou náhradu. Sice se přímo nabízela ta možnost využít zpěváky z Mike and The Mechanics, ale nakonec volba padla na Raye Wilsona (ex-Stiltskin). Sestavu pak doplnili bubeníci Nir Zidkyahu a Nick D'Virgilio (zejména na desce). LP *Calling All Stations* bylo přes výrazný posun k sedmdesátým létům nakonec zklamáním, daleko lépe dopadly následující kompilace a koncertní šňůry, kde sestavu doplňoval i kytarista Anthony Drennan.

Mike se v tomto období zase vrhl do práce a výsledné LP *M6* splnilo očekávání. Svým ohlasem se sice nemohlo rovnat prvním dvou deskám kapely a hodně populárnímu výběru (i když některé skladby zabodovaly v britských anketách), ale ukázalo, že skupina je stále plná invence a vnitřní vyrovnanosti. Jak prohlásil jeden z jejich manažerů, v jejich hudbě naleznete nejen moudrost prošliých zkušeností, ale i uvolněnou radost z toho, že si prostě hrají takovou muziku, která se jim líbí. Po dobře přijatém turné ale 15. července roku 2000 umírá náhle na infarkt Paul Young.

V současné době připravuje Mike s Carrackem další album a společně s Banksem stále pevně drží v rukou otěže Genesis, artrockového giganta první poloviny sedmdesátých let, který od svých počátků na konci šedesátých let prodal až do dnešních dob přes sto miliónů alb.

Ostatně, nechme se překvapit, co má osvědčená dvojice Banks – Rutherford za lubem. Během posledních let se již několikrát stalo, že se pánové setkali a zahráli si znova s Anthonym Phillipsem, Philem Collinsem, Peterem Gabrielem, Stevem Hackettem, Billem Brufordem...

Během své kariéry hrál Mike na celou řadu kytar (zejména na Fendery Stratocastery a Steinbergery), ale protože zároveň obstarával i baskytarové party, tak zejména kvůli této nezastupitelné roli i na pódiu hrály v jeho sbírce významnou úlohu dvoukrké nástroje. Máme zde na mysli zejména spojení kytary a baskytary. Vedle běžných „double-necků“, spojujících v těchto případech šestistrunný krk a basový čtyřstrunný krk (zde si oblíbil zejména dobové Rickenbackery, na které hraje od roku 1972), Mike vlastní nástroje, jejichž spodní, dolní krk je sice určen pro basovou část kytary, ale horní krk je zkonstruován pro dvanáctistrunný potah. Jde o kytary Shergold, což je anglická značka, která je vedle Voxů a Burnsů asi jako jediná známá i za hrani-

ci Velké Británie (zakladatelem je Jack Golder, bývalý zaměstnanec Burnse). Nástroj, který nese označení Shergold/Rutherford Custom Double-Neck, vznikl docela prozaicky: „*Navštívil jsem jejich obchod a zalíbila se mi jejich dvanáctistrunka,*“ uvádí Mike. „*Tak jsem si ji vyzkoušel a zněla nádherně. Zeptal jsem se, jestli nemají také nějaké baskytary. Když mi jednu přinesli, byl jsem z jejího zvuku také unesen. A tak jsem se zeptal: „Můžete mi z nich udělat dvoukrkou kytaru?“*“

Můžete mi z nich udělat dvoukrkou kytaru?

Z akustických kytar preferuje Gibsony, Epiphony, Martiny a v poslední době zejména Alvarezy.

Efektů Mike vyzkoušel opravdu hodně. Z celé té nepřehledné plejádý různých značek a typů ale nedá dopustit na staré, prověřené krabice jako klasické MXR (Flanger, Fuzz Box a Graphic Equalizer) a letité Rolandy – Space Echo a Chorus. Kytarové syntezátory, u kterých se orientuje vždy na novinky (takže si prošel vše od 707), používá velmi rád (zejména při skládání), MIDI snímáče (řady GK a další) má většinou instalované na Steinbergerech: „*To jsou kytary, které neevokují určité stylové zaměření, takže se dá na nich vytvářet všechno. Ale tohle už někdo řekl, ne...?*“ (Ano, podobně se v polovině devadesátých let o těchto nástrojích vyjádřil i Steve Howe, pozn. aut.) Z celé řady aparátů preferuje většinou Marshalla a Mesa/Boogie.

Mike je vedle své činnosti v Genesis a Mike and The Mechanics vyhledáváním session muzikantem a producentem, mezi jeho koníčky patří i fotografování, což lze dokladovat jeho prací na obalech Charlie Daniels Band, Rickyho Skaggsa, Tapestry a dalších. Hodlá se také ještě více věnovat textování: „*Jeden z mých předků byl básník Percy Bysshe Shelley, tak by to mohlo něco přinést, ne?*“

Vítězslav Štefl

vitezslav.stefl@muzikus.cz

foto archiv

Korai Öröm

Kapela Korai Öröm, jedna z nejpůvodnějších maďarských kapel současnosti, hrající směrů pohybujiících se na hranici taneční muziky a tribal či etno, měla v červnu vystoupení v pražském Rock Café. Součástí ansámblu o minimálně dvanácti členech je osm hudebníků hrajících na klávesy, bubny, perkuse, basu, kytaru, fujaru, trumpetu, klarinet, píšťaly a spoustu dalších i doma vyráběných nástrojů a čtyři tzv. VJs, starající se o vizualizace a promítání v průběhu vystoupení. Se skupinou také většinou cestuje několik DJs z uskupení Korei Banditos, kteří hrají před a po vystoupení samotné skupiny. Před vystoupením jsem si popovídal s Miklósem Paizsem.

Hrajete na několik, v moderní muzice netradičních nástrojů, můžete je popsat?

V České republice nejsou všechny vyložené netradiční. Hraju třeba na fujaru, tu určitě v Čechách znáte. Dále třeba na trubku, klarinet, gumovou zahradní hadici, různé dřevěné trubičky a několik dalších.

Jak tě napadlo zakomponovat do vašeho stylu hudby zvuk fujary?

Fujaru jsem poprvé slyšel před několika lety na jednom festivalu v Maďarsku a moc se mi ten zvuk líbil. Začal jsem ji tedy shánět a za několik týdnů už byla fujara součástí mého nástrojového panoptika.

Jak reaguje na tvůj doprovod publikum? Jaké jsou obecné reakce, když hraješ na zahradní hadici?

Já bohužel publikum nesleduji, takže přesné reakce neznám. Obecně je mi ale lépe, když hrají v zemích ve vý-

chodní Evropě. Lidé tady jsou mnohem přátelštější. Nevím, jestli to je společnými dějinami, nebo slovanskými kořeny, ale když přijedeme do Německa nebo do Británie, je to opravdu markantní rozdíl. Ne že by k nám nebyli na západě přátelštější a vstřícní, ale opravdu doma a ve své kůži se cítím tady. Je sice pravda, že na západě nám koncerty zaplatí publikum. Tady je potřeba sponzor, protože nás je v kapele opravdu hodně.

Máte nějak zvládnutou distribuci svých CD v zahraničí?

Protože trvale odmítáme vydávat CD u velkých labelů a vydáváme si je sami, jediný způsob, jak dostat CD do světa, je internet. Na našich stránkách funguje internetový obchod. Bohužel, nemáme přesná čísla o tom, kolik a kam se za rok prodá CD.

Můžeš popsat nástroje, na které hrajete?

Máme hodně druhů bubnů – bonga, perkuse, klasické

Kapela hrála v Praze v následujícím složení:

Biljarszki Emil – klávesy
Csányi Viktor – bubny
Jócsik János – perkuse
Kilián Zoltán – basová kytara
Nádasdi Zsolt – perkuse a bubny
Paizs Miklós – fujara, trubka, zahradní hadice apod.
Szalai Péter – kytara
Vécsi Tibor – vokály

O vizuální stránku

vystoupení se zasloužili:
Bonnyai Zoltán – diapositivy
Szűcs László – světla
Varga Tibor – živý videomix
Völgyi Gábor – diapositivy

Baskytarista Zoltán Kilián a jeho milenka Hohner hráli mimořádně dobře. Basy byly zdůrazněny více, než je obvyklé, a kytara byla proto velice dobře zřetelná.

Emil Biljarszki hrající na klávesy určoval pomocí skvělého syntezátoru Emulator 4 melodii skládek. Té tam po pravdě vesměs moc nebylo. Na klávesách se také tvořily další efekty jako různé skřeky a skřípot.

sových nástrojov sa mi páči Alesis Andromeda a Yamaha Motif.

Čo tvoja dirigentská činnosť?

Na Slovensku je pre mladého dirigenta málo príležitostí. Niekoľkokrát som dirigoval Košickú štátnu filharmóniu, tam som aj absolvoval s Brahmovou *Druhou symfóniou* a dirigoval som aj ďalšie veci (Barber, Copland) a vždy k nim pridám aj skladby môjho priateľa dnes už nebohého, Mareka Brezovského. Naposledy v máji, minulý rok, v rámci festivalu Košická hudobná jar, kde som dirigoval komorný orchester Mladí bratislavskí sólisti. Hrali sme Šostakovičovú symfóniu Opus 110a. Marekov koncert pre tenor saxofón a sláčikový orchester a Hindemithových päť kusov pre sláčikový orchester. Smutný, ale krásny program. Ak komponujem hudbu k filmu, tak si ju dirigujem tiež sám.

Tebe sa podarilo nahrávať posledné CD Deža Ursinyho Príbeh, ako na to spomínaš?

Nahrával som ho ako 19ročný, nepoznajúc ani Dežovu muziku, ani muzikantov. Mal som dosť veľkú trému a vôbec som netušil, ako to dopadne. Bola to jedna z najkrajších skúseností, aké som kedy zažil. Dežo mal jasnú koncepciu a presnú predstavu, ako to má celé znieť. Prvý deň sa zvučilo a celé CD sme nahrali za dva dni. Tam som sa zoznámil z Andrejom Šebanom a tým sa v podstate odštartovala moja profesionálna štúdiová prax.

Cítiš sa viac rockovým alebo jazzovým muzikantom?

Cítim sa byť Muzikantom. A čím dlhšie sa hudbe venujem, tým viac sa jej otváram a tým menej ma zaujímajú žánrové obmedzenia.

Ktoré zo známych kapiel si v N. Y. videl a počul?

Videl som ich množstvo a všetky hrali veľmi dobre. Spomeniem len niektoré, Keith Jarrett trio, Erykah Badu, Pat Metheny Group, Mike Stern trio a iné. Ešte raz zdôrazním, že to bol za každým nevšedný zážitok.

Podarilo sa ti v New Yorku nadviazať pracovné kontakty?

Raz sme s bubenikom Martinom Valíhorom

našli v novinách inzerát. V tom inzeráte speváčka hľadala hudobníkov na nahrávanie. Odpovedali sme a vznikla veľmi príjemná spolupráca. Máme spolu rozrobený materiál na jej cédečko, ktoré by som mal aj produkovať. Hrávam aj s americkým trumpetistom Danom Brantiganom a gitaristom John Shannonom. Tí by dokonca aj mali v marci prísť zahrať nejaké kluby po Slovensku. Príležitosti sa pomaličky začínajú vyfarbovať, ale nevýhodou je, že pendlu-

jem hore-dolu, a keď sa v USA niečo objaví, tak ako naschvál práve idem na Slovensko. Mám však aj tu projekty, ktoré sú pre mňa atraktívne. Mňa vlastne nezaujímajú, kde nahrávam. V Bostone alebo na Kamčatke, dôležité pre mňa je, či som pri tom šťastný.

Čo pripravuješ v najbližšej dobe na Slovensku alebo v Čechách?

Pripravujeme s Lubošom Priehradníkom snúru po Slovensku, ide viac menej o projekt, kde chceme experimentovať aj z loopami a samplami, plus voľná improvizácia. Oslovil ma aj Marián Varga na produkovanie jeho pripravovaného albumu. Ivan Tásler chystá novú dosku, na ktorej by som mal hrať. Práve sme nahrali veľmi zaujímavý projekt s fenomenálnym pianistom Mikim Skutom, ktorý čaká na zmixovanie. V Čechách som teraz zhodou okolností už dlhší čas nehral, ale snáď sa tam zasa objavím!

Myslíš si, že pre mladých muzikantov, pokiaľ majú na to prostriedky, je škola ako Berklee potrebná?

Môže a nemusí. Každý má svoj osobný hudobný vývoj a nie každému musí spôsobiť americkej výučby vyhovovať. Vyučuje sa tam obrovské množstvo predmetov niekedy aj zbytočne komplikovaným spôsobom a mladému muzikantovi to môže pekne zamotať hlavu. Zrazu zistí, že vlastne nič nevie a slabšie náтуры to položí. Naopak, keď je niekto skúsený a má už niečo za sebou, môže sa tam aj často nudiť. To bol aj môj prípad. Ale stretol som tam pár neskutočne zaujímavých ľudí a neskutočných muzikantov. Myslím si, že najväčší prínos tej školy je v tom, že človek má možnosť si vytvárať fantastické kontakty a vzťahy s muzikantmi z celého sveta. Ale aj tak reálny muzikantský život je za desať škôl, či už tu, alebo tam.

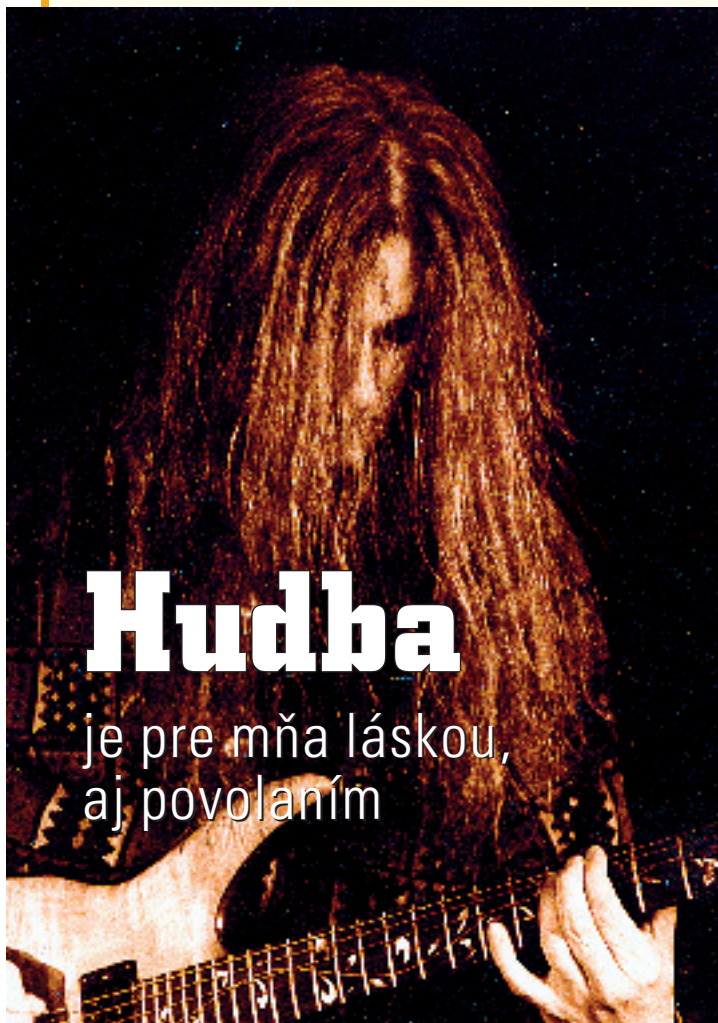
Pozdravujem čitateľov Muzikusu.

Roman Chrastek

roman.chrastek@muzikus.cz

foto autor

Hudba

je pre mňa láskou,
aj povoláním

Ako si sa dostal k hraniu na gitare?

K tomu ozajstnému rockovému hraniu som sa dostal v štrnástich rokoch, kedy som si za brigádnicke zarobené peniaze kúpil prvú elektrickú gitaru. Začal som usilovne cvičiť a sťahovať prvé skladby a sóla. Pamätám sa, že v pätnástich rokoch bol pre mňa obrovský šok, keď som počul LP skupiny Tygers of Pan Tang – *Hellbound*, kde v prvej skladbe gitarista John Sykes odpálil na tú dobu neuveriteľné sólo. To bol u mňa zlomový moment. Vtedy som si povedal, že aspoň takto musím raz hrať aj ja. No a začal som cvičiť ozaj naplno.

Tvoje prvé nástroje a aparatury?

Moja prvá gitara bola Jolana Iris a k tomu elektrónkový zosilňovač Tesla Mono 70 a reprobiedňa Delicia. Vyskúšal som vtedy viacero československých gitár a neskôr sme spolu s mojím starým otcom, ktorý bol stolár, vyrobili dve gitary Flying V. Na jednej z nich bol dokonca osadený Floyd Rose, čo bola v tých časoch úplná novinka. Výsledok bol prekvapujúco slušný! Véčko bolo vtedy pre mňa „kultovou“ záležitosťou. Od týchto čias mladosti som samozrejme vystriedal a vyskúšal množstvo rôznych gitár.

Hudobné vzdelanie?

Navštevoval som sedem rokov LŠU hru na klavír a hru na klasickú gitaru. V štrnástich rokoch som mal už elektrickú gitaru a tým bolo všetko jasné. Rozhodol som sa, že budem pokračovať sám.

Obľúbení gitaristi a kapely, prípadne vzory?

To by bolo na dlhé rozpísavanie. Tých vzorov som mal viac. Začalo to najskôr klasickými hardrockovými kapelami Led Zeppelin, Deep Purple, Black Sabbath. Neskôr sa to rôzne menilo podľa toho, v akom som bol veku. Čo sa gitaristov týka, išlo to od Johna Sykesa, cez Eddieho Van Halena, Akiru Takasakiho, Yngwieho Malmsteena až

Palo Chodelka, ročník 1967, sa narodil v Hodoníne a v súčasnosti žije v Žiline.

Je to vyspelý muzikant, gitarista, autor ôsmich vlastných CD, a na ďalších spolupracoval. Vydal gitarovú školu pre pokročilých, ktorá je orientovaná smerom ku modernej rockovej gitare. Ako prvý takýto projekt, bola pravidelne vysielaná aj v Slovenskej televízii. Teraz mu vychádza táto škola na multimedialnom CD. Patrí v súčasnosti medzi najlepších slovenských gitaristov, jeho hra je štýlovo čistá, precízna a pritom technicky náročná. Začiatkom deväťdesiatich rokov spolupracoval s kapelou Citron a neskôr sa začal naplno venovať inštrumentálnej tvorbe. Jeho tvorba a aj spomínaná gitarová škola budú určite zdrojom inšpirácie pre mladých gitaristov.

po Paula Gilberta. Ak to mám však s odstupom času zrekapitulovať, mojím najobľúbenejším gitaristom je Steve Morse. Nielen kvôli jeho hre, ktorá je plná neuveriteľného feelingu, ale aj kvôli jeho kompozičným schopnostiam. Mám rád aj Steva Vaia a jeho moderné poňatie gitarovej hry a samozrejme Steva Stevensa, ktorého silnou stránkou je aj akustická gitara. Z kapiel najradšej počúvam Dream Theater, Liquid Tension Experiment, Black Light Syndrome, zo starších Rush, Yes, Kansas... Ale celkom rád si vypočujem aj kapely Korn, Nevermore a Pantera.

Každý má svoj vlastný prístup k nácviku, ako si šiel na to ty?

Počúval som strašne veľa muziky a samozrejme som s ňou aj hral. Pamätám sa, ako som v svojich začiatkoch kopčil gitarové sóla. Mal som doma starý gramofón, na ktorom bola aj rýchlosť 16, a tak som si nahrávky na platniach mohol spomaľovať. Znelo to síce ako zbor znudených medvedov, ale pri troche snahy sa z toho dalo odpočúvať, čo vlastne gitara hrá. Potom sólo nacvičil a došolíčať ho v normálnej rýchlosti. Vždy som sa tešil z toho, keď sa to čo najviac podobalo na originál. Postupne som si však vytváral vlastný spôsob hry a svoj štýl prejavu a zvuku. Ono to vlastne postupne prišlo samo, akoby súčasťou prirodzeného vývoja.

Koľko času denne si venoval nácviku na začiatku a dnes?

V mladosti som cvičieval tak štyri hodiny denne a okrem toho sme s kapelou každý deň hrali a jamovali. Dnes je to trochu iné. Aj keď mám gitaru pri komponovaní v ruke celý deň, je to iné ako hodina intenzívneho cvičenia. Denne ale cvičím zhruba hodinu na elektrickej gitare, polhodinu na akustike a snažím sa aj v tejto dobe stále zlepšovať a zdokonaľovať.

Na akých nástrojoch a aparaturách v súčasnosti hrávaš, spomeň aj efekty, krabičky a pod?

Za tie roky mi prešlo rukami už dosť gitár a vo svojej zbierke mám viacero nástrojov. Najviac ale používam elektrické gitary UPG – Urban Professional Guitars, ktoré mám vyrobené presne „na mieru“ a ktoré plne uspokojujú všetky moje nároky. Sú osadené snímačmi Kent Armstrong a hardwarom Gotoh. Na clean zvuky mám piezoelektrickú gitaru a používam aj sedemstrunovú gitaru, taktiež značky UPG. Z efektov je to ultraharmonizer Eventide H3000 D/SE a processor Lexicon PCM 80. Ďalej používam staršie elektrónkové predzosilňovače Mesa/Boogie – Studio Preamp. Mám dva kusy, jeden z roku 1991 a druhý z roku 1989, ktorý hrá výnimočne dobre. K tomu samozrejme elektrónkový stereo koncák Hunter Dynamic a reproboxy s reproduktormi Celestion. Okrem toho mám aj legendárny Marshall – Chuck Berry model a tranzistorový stereo aparát Gallien-Krueger.

Aké struny používaš, značka, hrúbka, prípadne v akej kombinácii?

Kedyśi som používal struny GHS a určitý čas som kvôli mojej razantnej hre používal miesto tenkého éčka strunu h. Takže som mal jedenástku aj éčko aj háčko. Dnes hrávam na strunách Ernie Ball – Hybrid Slinky, teda hrúbky 9, 11, 16, 26, 36 a 46 a na sedemstrunovej gitare spodné háčko 56.

Kde všade si hral, v zahraničí, doma, na významnejších podujatiach?

Okrem Slovenska som vystupoval aj v Čechách, Poľsku, Rakúsku a Francúzsku, v kluboch aj na veľkých festivaloch. Z tých ojedinelých koncertov stojí za zmienku **Concert for 2001** klávesistu Boba Kantora, kde okrem

Cítil som, že je najvyšší čas, aby som postavil svoju kapelu.

rockovej formácie (gitara, klávesy, basa a bicie) účinkoval aj Štátny komorný orchester Žilina a spevácky zbor Cantica Collegium Musicum, takže na pódiu bolo viac ako sedemdesiat účinkujúcich a celé vystúpenie dirigoval Leoš Svárovský. Jednalo sa o zaujímavé spojenie rockovej a vážnej hudby, ktoré bolo doplnené videoprojekciami.

Ktorého českého a slovenského gitaristu, kapelu máš v obľube?

V mladosti som zo slovenských gitaristov najviac počúval Fera Grigláka a Fermátu. Mal som dokonca jeho plagát nalepený nad posteľou. Z českých kapiel sa mi najviac páčil Pražský výběr. V období heavymetalovej éry som samozrejme počúval Citron a nikdy by ma nenapadlo, že raz budem v tejto kapele hrať. V súčasnosti už „československú“ muziku veľmi nepočúvam. No myslím si, že momentálne patrí na Slovensku medzi najlepších gitaristov asi Henry Tóth. Henry si so mnou zahral ako hosť aj na druhom albume Liquidu, kde sme si v jednej skladbe odpálili taký malý gitarový „duel“.

Hral si s kapelou Citron, ako si na obdobie spomínaš?

S kapelou Citron som hral od jesene 1989 až do začiatku roku 1991. Bolo to pre mňa dosť poučné obdobie, pretože som ako amatér vzhupol rovnými nohami do zabehutej profi kapely. Bol som vlastne jediný Slovák v českej kapele. Jazdili sme po koncertoch asi s najväčším aparátom a svetelným parkom, aký vtedy v Československu existoval. Navyše bola okolo všetkého perfektná a profesionálna organizácia. Užil som si aj veľa srandy, takže na toto obdobie spomínam rád.

Čo nasledovalo potom?

V ďalšom období sme založili kapelu Dr. Bier. Kapela fungovala asi tri roky a vystriedalo sa v nej viacero spevákov. Spočiatku to vyzeralo celkom sľubne, no po troch rokoch sme to zabalili. Chcel som hrať hudbu na kvalitatívne vyššej úrovni. Cítil som, že je najvyšší čas, aby som postavil svoju kapelu, v ktorej sa budem môcť naplno realizovať, pohrať sa s gitarovými riffmi, feelingovými melódiami, ale aj arpeggióvymi, hammeringovými a šialene rýchlymi sólovými pasážami.

A tak sme v roku 1994 spolu s bassgitaristom Tomášom Mastišom a bubeníkom Ďusom Petrusom založili skupinu Liquid Boogie Roll a rozhodli sa venovať iba inštrumentálnej muzike. Začali sme teda hrať poctivý gitarový rock. Za ten čas sme s kapelou vydali tri albumy a ja som natočil ešte niekoľko sólových projektov.

Prečo je podľa teba gitara tak obľúbený nástroj? Je tu veľa dobrých gitaristov, ale málo bubeníkov, basistov, v čom to podľa teba je?

Myslím si, že prvý impulz prichádza v tom pubertálnom veku, kedy je snom asi každého cha-

lana stať sa gitaristom. Nie každému sa to splní, ale myslím si, že väčšina o tom aspoň sníva. To je ten vek, kedy mnohí siahnu prvýkrát po gitare, a pokiaľ majú talent, tak je už len malý krôčik k tomu, aby si zaobstarali elektrickú gitaru a začali sa tomu venovať vážnejšie. V tomto smere bude asi gitara vždy tým atraktívnejším nástrojom oproti bicím a base.

Máš vysnívanú gitaru, aparáturu, efekt, ktorý by si chcel vlastniť?

Vysnívanú gitaru nemám, ale teším sa na novú gitaru UPG, ktorú pre mňa v tomto čase vyrába Bruno Urban. Bude sa jednať o luxusné prevedenie šesťstrunovej gitary s pákou a alnico snímačmi.

Čo ty na to, že sa v rádiách vysiela tak málo inštrumentálnej muziky, ako tomu pomôcť, aby sa to zmenilo?

To už je údel inštrumentálnej muziky. Je vo veľkej nevýhode oproti komerčným spievaným veciam. U nás je navyše drvivá väčšina rádii zameraná hlavne na tie najširšie masy. Poznám viacero slušných muzikantov, ktorí práve kvôli tomuto začali hrať plytké p... Ja som, našťastie, nikdy nepodľahol týmto vplyvom a snažil som sa hrať hudbu na vyššej úrovni aj za tú cenu, že nebude až tak mediálne známa.

Čo ti hudba v živote dala a naopak vzala?

Muzika je pre mňa na jednej strane povolaním a na druhej strane celoživotnou záľubou. Je to podľa mňa to najideálnejšie spojenie, aké si môže hudobník priať. Samozrejme si pamätám aj na ťažšie obdobia, hlavne v začiatkoch, ale pokiaľ ich človek dokáže prekonať, pozitívny výsledok sa skôr, či neskôr dostaví.

Vydal si gitarovú školu, ako vznikla táto myšlienka?

Už dávnejšie som si zostavil vlastnú metodiku výuky a v druhej polovici 90. rokov som začal organizovať workshopy pre mladých pokročilých

gitaristov. V marci 1999 som natočil svoju 15dielnu televíziu reláciu Gitarová škola, ktorá bola odvysielaná v Slovenskej televízii. Pretože sa táto relácia stretla s veľmi priaznivým ohlasom u širokej diváckej verejnosti, rozhodol som sa zrealizovať nový multimediálny projekt **Rocková gitarová škola**.

Pre koho je táto škola určená?

Je určená hlavne pre pokročilých rockových gitaristov a jej cieľom je predstaviť všetky gitarové techniky, ktoré sa v modernej rockovej hre používajú. CD ROM obsahuje hudobné video ukážky, základné spôsoby hry a celú škálu gitarových cvičení. Cvičenia sú odprezentované vo viacerých tempách a okrem obrazového prevedenia sú znázornené aj notovými a tabulátorovými zápismi. Okrem toho

sú tu

dopodrobna rozobraté gitarové sóla, v ktorých sú uvedené cvičenia aplikované. Samozrejme je na každom gitaristovi, aby potom vložil do hry niečo zo seba, no predpokladám, že táto škola je aj v tomto smere dostatočne inšpirujúca. Zatiaľ vyšla prvá časť tohoto projektu, ale chystáme aj ďalšie dve časti.

Čo ťa čaká v bližšej a vo vzdialenejšej budúcnosti? Aké máš plány?

V najbližšej dobe chystáme s kapelou Liquid Boogie Roll najnovší album. Budeme ho nahrávať v novom zložení s klávesistom Ľubošom Tomáščikom, basistom Robom Trunkvalterom a bubeníkom Janom Huljakom. Bude ešte o niečo razantnejší ako predošlé albumy a okrem klasického „šťavnatého“ gitarového nárezu sa na ňom objavia aj voľnejšie akustické pasáže a množstvo moderných samplov. S touto partiou hudobníkov si perfektne rozumíme a muzika šľape tak, ako má. Chystáme po dlhšej dobe aj spievavý projekt Stage five, so spevákom Danom Frimlom. Bude sa jednať o taký zdravý rockový bigbeat.

Ako sa ti pozdáva časopis typu Muzikus, čítaš ho?

Muzikus je najkvalitnejší časopis svojho druhu na českom a slovenskom trhu. Čítam ho už viac ako desať rokov a musím konštatovať, že za ten čas veľmi stúpila jeho úroveň, nielen po obsahovej, ale aj po grafickej stránke. Len tak ďalej!

Roman Chrastek

roman.chrastek@muzikus.cz

foto **Richard Köhner**

Annie Lennox

vše
o sobě

V současnosti ovšem zpěvačka nejen vydává nový albový počín, ale od května i živě koncertuje se svou novou doprovodnou kapelou. O návratu na koncertní pódia říká: „Když jste se skupinou muzikantů, děláte muziku společně. To je velmi silné. A vidíte reakce lidí, vytvoříte nabitě prostředí. A vidím, že to pozitivně působí i na ostatní v kapele. Člověka to pozitivně nabíjí. Moje nová kapela je bezvadná. Jsou mladí, nadšení a jsou mi velkou podporou. Snaží se z písniček něco dostat a hraji je s obrovskou chutí. Zjistila jsem, jak moc fajn je být s lidmi, které jsem před tím sotva znala, a zpívat své písničky. Spojilo nás to. Myslím, že teď mám výbornou skupinu. Tedy, vždycky jsem měla vynikající muzikanty, ale tentokrát jsou opravdu zcela výjimeční.“

Tím nejdůležitějším současným bodem v kariéře Annie Lennox je ovšem čerstvé album **Bare**. Deska, o níž se bezprostředně po jejím vydání začalo mezi řadou zahraničních kritiků tvrdit, že bude tím nejlepším, co zpěvačka kdy vydala. Annie Lennox svou novinku komentuje slovy: „Je hlubší, vážnější v určitém smyslu a nepatří ve skutečnosti nikam, do určitého žánru, není záležitostí módy... Je to jedinečný kousek práce sám o sobě, je to vyjádření mě samé... neschovávám se za žádné postavy. Myslím, že je velmi emocionální.“

Jestliže v hudbě a projevu Annie Lennox byly odjakživa cítit vlivy černošské muziky, na albu **Bare** jim zpěvačka dopřává snad ještě více prostoru. „Co se mně na hudbě líbí,“ vysvětluje, „je to, že překračuje rasové hranice a kulturní předěly. Mluví ke každému, k místu v srdci, k místu v mysli. Je to společně sdílený zážitek, zkušenost. Něco takhle úžasného se mi přihodilo, když jsem byla teenager a seznámila se s černou muzikou z Ameriky, která vlastně neměla nic společného s mou vlastní kulturou. A z nějakého důvodu, opravdu nevím proč, jsem tam našla nějaký hlas, nějaké místo a vůbec nezáleželo na barvě kůže. Mohla být bílá, ale nezáleželo na tom. A doufám, že nikomu. Ale cítím, když zpívám, že se dotýkám něčeho, co přesahuje barvu kůže, kulturu, žánry, všechno. A to je povznášející. Cítím, jako bych vstupovala do toho místa, toho společného místa. Je to krásné privilegium, mít dar dělat muziku.“

Annie Lennox patří nesporně ke stálícím světové populární hudby. Je tudíž zajímavé, jak z jejího pohledu vypadá současná populární hudba a jak do ní zapadá její vlastní muzika, včetně právě aktuálního alba **Bare**.

„Myslím, že hudba, která se nyní hraje, je skvělá

Pod poněkud nudistickým názvem **Bare** vydala 9. června své třetí sólové album, někdejší členka legendy Eurythmics, zpěvačka Annie Lennox. Po sólovém debutu **Diva** a následujícím albu **Medusa** si museli fanoušci této neopakovatelné zpěvačky počkat plných osm let, přerušených comebackem Eurythmics na sklonku devadesátých let.

a mám ji ráda, ale není kolem nás v současné době příliš muziky, která člověka intelektuálně nebo emocionálně zasáhne. Možná taková bude moje deska, doufám v to. Kdyby tak na světě byly miliony lidí, kteří se s ní budou identifikovat. To by bylo, co?!”

Jako zpěvačka Eurythmics, ztvárňovala Annie Lennox nejrůznější postavy, experimentovala se všelijakými kostýmy a převleky. Jak se zdá, albem **Bare** zřejmě nastává čas tohle všechno odhodit a být dočista sama sebou. Rozhodně o tom Annie Lennox prohlašuje: „Myslím, že když člověk projde určitou cestou, nechce se vracet. Teď je teď. Je mi osmačtyřicet, brzy mi bude padesát. Je to v pohodě, baví mě to, můj věk mi vyhovuje. Ráda bych svoje zkušenosti přenesla do toho, co teď dělám. Chci být silná. Třeba turné jsou vždycky psychicky náročná. Ale já je beru jako zkoušku. Ať vidím, co to udělá.“

Každopádně Annie Lennox patří k těm nemnoha osobnostem světové scény, které překonaly suverénně změny módy, stylů a trendů. K těm nemnoha osobnostem, které tak říkajíc „přežily.“ Jak se na tuhle věc dívá ona sama?

„Určitě je to tak. Ale nepovažuji se v žádném ohledu za výjimečnou, protože kdo nemá problémy? Nikdo takový není. I když si myslí, že je šťastný, najdou se těžkosti. Život vždycky přináší těžkosti a je třeba z nich najít cestu. Někdo začne pít, jiný brát drogy, aby otupil bolest utrpení. Někdy si možná to utrpení ani neuvědomíme. Ale je nutné to brát, jak to je. Je to součást lidské existence. Já mám takovou nálepku, že zpívám o lidské bolesti. Jasně, velké písničky byly a jsou vždycky plné bolesti, ale zároveň i radosti. Asi si trochu odporuji, ale život je plný protikladů. Tyhle dvě věci vždycky existují společně.“

Ilja Kučera ml.
ilja.kucera@muzikus.cz
foto BMG

Historie a tradice – původně italské firmy – sahá až k roku 1600, kdy dle oficiálního tvrzení došlo k jejímu založení. Prvotní ideou bylo „zlepšit kvalitu strun“. V současné době se firma D'Addario může do zajista chlubit slušným renomé a vcelku rozsáhlým sortimentem strun, který myslí skutečně na každého. Jen série XL, ze které nám výhradní prodejce pro český trh, firma Praha Music Center, poskytla typ s označením EXL110, obsahuje dalších 28 sad lišících se tloušťkou, použitým materiálem či v neposlední řadě silou tahu.

D'Addario EXL110

D'Addario se nikterak výhradně nespécializuje a nabízí struny vyhovující pro všechny myslitelné styly. Samozřejmostí jsou struny pro akustické kytary. Mezi jména, která zajisté firmě dodávají lesk a zároveň mohou do jisté míry vypovídát o kvalitě, patří Joe Satriani, Carlos Santana, Lenny Kravitz, Andy Summers, Nicoli Tadesco a mnoho dalších. Pro některé může být dobrou zprávou tzv. „Player Points“ – neboli „poděkování za podporu“. V praxi to znamená možnost uchovávat čárové kódy z obalu, které při určitém počtu můžete „směnit“ za propagační předměty, jakými jsou dalekohled (!!!), čepice, tričko nebo kytarová židlička a další... zajímalo by mě, jestli Satriani vystřihuje :-).

EXL110 jsou struny určené pro elektrickou kytaru. Tloušťka strun je .010, .013, .017, .026, .036 a .046 (měrná jednotka je palec), se silou tahu označovanou jako Regular Light Gauge a niklovým vinutím u strun E, A, D. Cenou se struny řadí do cenově nižší střední třídy. Struny jsou baleny dohromady a v „Corrosion Intercept Technology“ (igelitovém) pytlíčku a jsou označeny „String Color Code System“ (ochranná známka pro různobarevné kuličky na konci strun) pro snadnější rozlišení. O mnoho více se z obalu nedovíte.

Co můžete očekávat?

D'Addario EXL110 jsou hráčsky bezesporu velmi příjemné struny. Kromě slušně dlouhého sustainu můžete očekávat brilantní a dobře vyvážený zvuk s relativně bohatými harmonickými frekvencemi. Jsou dobře hratelné tak kolem 12 hodin po natažení a během následných pěti dnů testování zvukově svůj charakter mění vcelku pomalu. Prvně se dá pociťovat změna tahu strun a následně pak se začne vytrácet brilantnost ve výškách a čistota tónu v basech. Hovořím samozřejmě o zatížení strun v případě intenzivního hraní či nahrávání. V případě koncertního hraní se tento jev v souvislosti s faktory, jako je výraznější pocení rukou a intenzita hraní, projeví bezesporu rychleji. V každém případě tyto struny potřebují trochu větší péči po samotném natažení a v žádném případě bych nedoporučil jejich aplikaci v příliš krátkém čase před zamýšleným použitím. Přece jenom během oněch zmiňovaných dvanácti hodin výrazněji mění jak vyrovnanost zvuku, sílu tahu –

kteřá se postupně zpevňuje – tak samozřejmě se usazuje ladění. O „nepříjemném“ drnění, pokud máte rádi struny spíše níže nad hmatníkem, nemluví.

Attack je v principu vyrovnaný celému průběhu tónu, což nemusí být ani pozitivní ani negativní – jak je komu po chuti a gustu, nicméně není ani nikterak výrazný při agresivní změně dynamiky hry. Z toho všeho mě připadá lepší využít kvality těchto strun s humbuckery nežli se singly a se zkrasleným zvukem. Ale je to pouze osobní názor a mělo by tak na něj být pohlíženo.

Obvykle citlivá struna g se chová vcelku standardně a v normě – což znamená, že má mírně výraznější zvuk s větší citlivostí k ladění než ostatní struny.

Pocit ze hry a shrnutí

EXL110 – a je myslím toto označení na místě – jsou vcelku univerzální struny za velmi příznivou cenu s dobrou životností. Nepředstavují žádnou zvukovou politiku apriori. Pokud jim dáte dostatečný čas na usazení a jejich zatížení bude spíše střední, pak vám s určitou péčí vydrží v relativně neměnné kvalitě i delší dobu – dejme tomu cca 10 až 14 dní. V „relativně neměnné kvalitě“ je ovšem zapotřebí mít na paměti. Jak už bylo výše naznačeno, hnedle po natažení je tah strun spíše měkčší, což má na zvuk i ladění samozřejmě dopad. Regular Light Gauge zajišťuje příjemnější pocit ze hry i pro hráče, kteří nejsou na struny typu tloušťky .010 příliš zvyklí. Navíc, dobrá zpráva i pro „agresivnější“ chlapce a děvčata je, že, jak z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, tyto struny snesou vcelku velkou zátěž a málokdy dochází k prask-

nutí či přetržení. To samozřejmě celkovou životnost posiluje.

Nicméně, abychom nebyli obviňováni ze zajatosti, EXL110 vás ani nikterak zásadně zvukově nepřekvapí. Ať už budeme hovořit o sustainu, attacku, brilanci či harmonických frekvencích, budeme se pohybovat vždy ve vyšším standardu, který je do určité míry samozřejmě ovlivněn relativně nízkou cenou a ona již zmiňovaná univerzálnost je zde pak v těchto poměrech do určité míry ku prospěchu věci. Osobně mi však jednoznačně přijde jejich užití v návaznosti na to, co zde bylo řečeno, logické spíše pro zkraslený zvuk. Tam mi totiž jednotlivé atributy přijdou výraznější a lépe vyvážené. Jednoduše řečeno dle mého názoru se chovají lépe.

Závěrem

Myslím, že pokud během svého repertoáru střídáte větší množství stylů a hledáte opravdu univerzální řešení za přijatelnou cenu, a pokud navíc hledáte struny, které jsou příjemné pro ruku, aniž byste museli hledat zvukový kompromis v sadách typu .009 či „hybrid“, určitě byste neměli opominout EXL110 vyzkoušet. Bezesporu mohou být zajímavým řešením.

Tadeáš Verčák

tadeas.vercak@muzikus.cz

i EXL110 jsou Regular Light Gauge struny s niklovým vinutím u strun E, A, D. Jejich cena je v Praha Music Center 199 Kč.

Hodnocení

DPA 4015

kondenzátorový mikrofón so širokou kardioidou

Všade tam, kde mikrofóny so všesmerovou charakteristikou zahaľujú hlavný zdroj zvuku nadmerným množstvom ambientných informácií, a zároveň tam, kde, naopak, úzko zamerané smerové mikrofóny nechávajú nahrávku znieť takmer bez akejkoľvek zvukovej aury, nachádza svoje uplatnenie novinka z dielne dánskej spoločnosti DPA, širokokardioidný mikrofón s číselným označením 4015.

Jeho zvukový záber je o niečo širší než má „priamy“ kardioidný mikrofón, čo širokokardioidnému DPA 4015 umožňuje lepšie zachytiť pocit z nahrávacieho priestoru v bezprostrednom okolí zdroja. Vlastnosti DPA 4015 možno prakticky využiť aj opačným spôsobom, a to na čiastočné odfiltrovanie nežiaduceho ruchu mimo spektra jeho záberu – napríklad šum v publiku, alebo hukot ventilátora v počítači – ktoré by všesmerový mikrofón nemilosrdne pripojil ku komornejšie znejúcemu hlavnému zdroju zvuku.

Frekvenčná charakteristika testovaného mikrofónu je, s výnimkou mäkkého zdvihu na výškach (3 dB v pásme od 10 do 15 kHz), v zásade plochá. DPA 4015 si nevymýšľa, ale ani neprikrášľuje realitu. Jeho frekvenčná odozva sa pohybuje v rozmedzí od 40 Hz do 20 kHz. Hoci podľa odborných referencií mikrofón zachytáva bez problémov aj tie najspodnejšie tóny veľkého kostolného organu, neutrálny charakter jeho zvuku ponecháva stredné a spodné pásmo v pôvodnom objeme a efekt prirodzeného akustického tlaku mierne ustupuje jemným detailom a prekresleniu scény.

Martin Chrobák

ročník 1964, žije v Bratislave, kde pôsobí ako príležitostný hudobník (<http://kultura.gratex.sk/chrobak>) a hudobný publicista. Inšpiráciou mu je úzky kontakt s rôznymi zdrojmi zvuku, ktorým sa snaží načúvať v očakávaní, že sa zhmotní duch v stroji. „Kvalita môže pôsobiť svojím spôsobom psychoterapeuticky ale dobre maskovaný šmejd traumatizuje. Vedieť si tak vybrať.“

Vzhľadom k určitej smerovosti mikrofónu treba pri príprave nahrávania venovať zvýšenú pozornosť jeho lokalizácii a zameraniu. Nevhodné nasmerovanie totiž môže z objemu nahrávky ešte niečo ubrať. Pri vhodnom nasmerovaní a súčasnom použití páru týchto mikrofónov však možno očakávať plasticky zachytenú scénu stereo nahrávky s realistickým zobrazením ľavo-pravého, ale aj predozadného priestoru.

Mikrofón verne prenáša charakter nástroja a daného prostredia, na druhej strane jeho vzdušný prejav nijako zvlášť nezvýrazňuje emócie. Použitie pri nahrávaní spevu je otázkou vkusu zvukového majstra a hlasovej disponovanosti speváka. Je známe, že pomocou kompresorov, elektrónkových predzosilňovačov a vhodného typu mikrofónu možno „tenkému“ hlasu aj bez umelo pôsobiacej ekvalizácie pridať na objeme, tým pádom aj na celkovom dobrom dojme. Očakávať takýto efekt od DPA 4015 nie je radno, neznamená to však, že by nebol vhodný aj pre spev.

Vzhľadom k širokému uplatneniu môže výborne poslúžiť ako jediný univerzálny mikrofón pre potreby domáceho štúdia, prípadne aj v profesionálnom využití, kde je ideálnym riešením pre vrchné/overhead nahrávanie bicích, koncertného krídla, sekcií orchestra, ale napríklad aj na ozvučenie panelových diskusií. Predpokladom nerušeného snímání signálu je použitá beztransformátorová koncepcia. DPA 4015 je kondenzátorový mikrofón, ktorý vyžaduje 48V fantómový zdroj a v špičke pred skreslením môže preniesť náraz až 158 dB. Hoci je DPA 4015 určený predovšetkým na snímání z určitého

odstupu od zdroja zvuku, nerobí mu problém ani umiestnenie v bezprostrednej blízkosti hlasného a dynamického nástroja, napríklad perkusii, rytmického bubnu, či trubky alebo saxofónu.

Solidná konštrukcia a odolnosť voči vlhkosti a prachu ho predurčujú aj na nahrávanie mimo štúdia, v špecifických podmienkach akusticky zaujímavých, no extrémne vlhkých a znečistených prostrediach kostolov, historických objektov či jaskýň. Pár týchto mikrofónov sa dobre hodí pre autentické audiofilské nahrávky sólistov, alebo komorných telies jazzovej, klasickej, prípadne experimentálnej hudby.

DPA 4015 je solidný, profesionálne navrhnutý a vyhotovený výrobok s určitými charakteristickými vlastnosťami, ktoré môžu dobre poslúžiť laikom, no v rukách skúsených profesionálov sa potenciál mikrofónu pri cieľavedomom využití výrazne znásobuje. Bližšie informácie sú k dispozícii na www.dpamicphones.com

Martin Chrobák

martin.chrobak@muzikus.cz

- i** Univerzálny mikrofón modernej konštrukcie, pomocou ktorého sa možno zamerať nielen na samotný zdroj zvuku, ale aj na charakter, ktorý dotvára jeho bezprostredné okolie. Cena je 79 900 Sk.
- +** pravdivý zvuk
univerzálne využitie
- chudobná výbava
chýba aspoň molitanový kryt

Novodobý orchestrion Creamware Noah (Tactive Instrument Modeller)

Proč tak honosně?

Protože je to pravda. Už jen samotný výčet základních vlastností, které Noah nabízí vůči případným konkurentům, zabírá v manuálu jednu stranu. Kvalita jejich provedení je věc další. Poslední věc, kterou jsem kdysi od Creamware testoval, počátkem r. 1998, byl profesionální HDR Systém Triple Dat 2.4, ještě pro PC 486 a první Pentium (rače si vyhledat). A už tenkrát se firma ubírala vlastní cestou, konkurence si příliš nevšímala, navíc šetřila kapsu zájemců. Toho trendu se drží stále.

Komunikace s okolím

Jak vidno z obrázku, na zadním panelu je řada konektorů, jak nezbytných – MIDI trojice, sluchátka, analog (2x In/2x Out), či Foot switch, tak pozoruhodných – ADAT Out optický 8 kanálů a WordClock In, BNC. Nejdůležitější je spolupráce s počítačem, která je díky intuitivnímu SW uzpůsobena pro velmi snadné ovládání ná-

stroje. Samozřejmě lze Noah plně ovládat přes podsvícený displej (2 x 40 znaků), ale každému je jasné, že monitor je holt monitor. Čtyři programovatelné otočné potenciometry na panelu slouží k přiřazení libovolné funkce, pravidelně jedné ze zobrazených. Stiskem potenciometru naskočí příslušná podnabídka pro danou funkci či parametr. Kromě těchto potenciometrů jsou na čelním panelu dvě skupiny devíti tlačítek s pevnou funkcí, velké datové kolečko a slot pro Compact Flash kartu. Zapojení nástroje do vaší sestavy je vskutku jednoduché.

Architektura nástroje Noah

Veškeré operace s digitálním audio signálem jsou prováděny podle verze buď šesti procesory DSP (Noah), nebo desíti (Noah EX). Každý procesor má jinou práci a souvisí s tím, který nástroj je aktuálně zvolen. Pracovní frekvence je jediná – 44,1 kHz, jiné (48, 96) nelze použít. Autoři zavedli termín Slot pro skupinu DSP procesorů, určených pro jeden úkol, což prakticky odpovídá jednomu ze dvou/čtyř použitelných nástrojů. Nastavení těchto slotů můžete uložit a natáhnout, spolu s nástroji nebo efektovou jednotkou. Ovšem můžete také natáhnout jeden nástroj do jednoho slotu (operační režim Multi) nebo třeba do všech (operační režim Single s odpovídajícím zvýšením polyfonie). Každý slot je adresovatelný zvlášť, pro jeden ze dvou fyzických MIDI In (MIDI + USB), případně pro sekvencer nebo arpeggiator. Část DSP procesorů je vyhrazena práci s efekty a s interním mixem. V podstatě jsou efekty Delay (několik druhů), Chorus a Reverb použitelné stále, jak pro interní, vámi zvolené nástroje, tak pro signál přicházející z externího zdroje. Kromě toho mohou být použity další, insertní efekty, buď na jeden nástroj, nebo pro celkový výstup Noah. Pokud se týká polyfonie, není nikterak závratná a liší se pro jednotlivé nástroje. A to proto, že – jak říká sama firma – prvním kritériem, které autoři preferují (na rozdíl od některých jiných výrobců), je kvalita každého vyrobeného zvuku. Jelikož některé algoritmy generova-

„Tichá voda“ Creamware těžce podemílá břehy zažitých představ o syntezátorech a modelérech v dnešní hudbě. Nástroj Noah (19"/2U rack), který firma představila letos ve Frankfurtu, je zřejmým příkladem nových směrů, kudy se celá tato oblast bude ubírat v dalších letech. Vývojáři firmy šlapou budoucnosti doslova na paty.

ného zvuku jsou výpočetně nesmírně náročné, v těchto případech raději volili cestu snížení polyfonie, než aby došlo ke snížení kvality jednotlivého zvuku. Proto mají tyto nástroje výjimečně nižší polyfonii, než jejich existující, reálné verze. Takže jaké jsou vlastně jednotlivé nástroje, které Noah nabízí, a jaká je jejich polyfonie? Uvedu pouze verzi EX, tedy se čtyřmi sloty, po 4 hlasech. MiniMax (13), LightWave (16/24), Pro One (11), SixString (12), Vectron P. (14), B-2003 (16=full).

LightWave je velmi propracovaný syntezátor, založený na reálném Prophet VS. Jeho filtry mají 12–24 dB na oktávu.

Six-String je syntezátor, zaměřený na strunné nástroje, ve verzi akustické a elektrické. Pro každou verzi naskočí okno se zobrazením kytary a množinou ovládacích prvků.

B-2003 je simulátor Hammondových varhan s táhly, vystavěný podle typu Hammond B3. Autoři se vynasazili co nejněvčetněji modelovat veškeré vlastnosti zmíněného typu a nutno říci, že úspěšně.

Minimax je simulací legendárního Mini-Moogu. Je to syntezátor se třemi oscilátory a šumem, s mixem, filtrem a dvěma generátory obálky. Velmi zdařilý. Autoři netvořili jen sestavu originálních součástek někdejšího nástroje. Každý ví, jak složitý proces to je a prakticky nikdy nevede k totální náhradě oněch součástek, potažmo generovaného zvuku. Ale vytvořili úplně nový nástroj, kde vše se vším souvisí, těžko popsat, nutno slyšet.

Vectron Player je vektorový syntezátor,

Nejpodstatnější vlastnosti

- HW syntezátor s přímou podporou technologie plug-in v počítači
- Modeling 1:1 reálných nástrojů
- Šest hlavních nástrojů a přes 1000 zvuků
- Arpeggiator, Step Sekvencer, Vocoder
- Současná hra nezávislých 2/4 nástrojů (Noah/Noah EX)
- Šestikanálový mixer
- Výkonná efektová jednotka, poslouží také k procesování externího audio signálu
- Paměťové médium – Compact Flash Card
- Interní datová průchodnost – 32 bitů, vzorkovací frekvence – 44,1 kHz
- Propracovaný SW, nové plug-iny lze volně stáhnout z internetu
- USB pro Audio (2x In/6x Out) i MIDI (In/Out/Thru), atd.

ktej upravuje existující presety k obrazu svému (především však vašemu). Disponuje čtyřmi oscilátory řízenými vektorově, low pass filtrem a komplexní modulační maticí.

Sequential Circuits Pro-One – dva multifunkční oscilátory vyrábějí současně několik násobných vlnových vzorků. V mixeru jsou smíchány s bílým šumem nebo externím signálem a tak jdou na výstup. Dva generátory obálek mají nastavitelné parametry Attack, Decay, Sustain a Release a umí namodulovat jak filtr, tak zesilovač. Kruhový modulátor zní velmi přesvědčivě, já bych jej ztěžil rozeznal od originálu.

Tyto nástroje mohou být přirozeně ovládný vnějším MIDI přístrojem (keyboard, sekvencer...), přes MIDI nebo USB, nebo vnitřním arpeggiátorem či sekvencerem. Jmenované vnitřní jednotky umí ovládat až čtyři nástroje současně. A naopak je lze použít k ovládní jiného externího nástroje přes MIDI. Významná a dnes stále častěji používaná je také synchronizace Word Clock přes BNC konektor.

Preset soubor (File)

Veškerá nastavení nástroje lze jednoduše uložit do tzv. preset souboru ve vnitřní paměti. Každý preset soubor obsahuje 128 bank, v každé z nich je 128 presetů. Preset soubor pro efekty, arpeggiátor nebo sekvencer obsahuje jen jed-

nu banku. Preset soubor z paměti lze dále uložit a archivovat pod zadaným jménem na CF kartě. Se soubory na kartě pracujete stejně jako na disku v počítači, takže je lze přejmenovat, smazat, apod., stejně jako banky uvnitř souboru.

Noah Remote SW

Všechny funkce nástroje Noah můžete jednoduše ovládat přes tzv. Remote SW, který dostanete s nástrojem na CD. Jeho grafické prostředí je sympatické, přehledné a snadno ovladatelné. Kterákoliv funkce je ovládána v novém okně, které se otevře po stisku dané funkce v poli okna hlavního – manažera. SW umožňuje rovněž přesuny dat z/do nástroje a počítače. Pracuje samozřejmě pod oběma nejpoužívanějšími OS – Windows i MacOS. Ovládní nástroje přes SW je nesrovnatelně jednodušší než přes displej, ovšem i to je možné, např. při živém vystoupení. Instalace proběhla bez problémů, zvláště u Windows XP.

Arpeggiátor

Interaktivně ovládaná funkce, která se podrobí bez odmlouvání vašim požadavkům. Sekvence, nebo akordové sledy, které má arpeggiátor opakovat, můžete zadat sami, nebo je necháte generovat a jen upravíte, co se vám nezdá. Nesmírně záleží na zvucích, které zvolíte, a na kontextu tónů, který definujete. Všechno je možné, nejste nijak omezeni. Nejlepší cestou je vyzkoušet, co vás napadne, nebo si přečtete, protože zničit nelze nic. Jde o MIDI Arpeggiátor, tzn., že řídicím signálem jsou MIDI events na vstupu, zachycené do vnitřního bufferu pro akord. Tento buffer je neustále sledován a každá změna je provedena a objeví se na výstupu. Arpeggiátor je monofonní, tedy na výstupu je vždy jen jediná nota, žádný akord. Pokud se týká přijatých řídicích MIDI signálů, jsou akceptovány následující: Note-On message až do šestnáctin a Note-Off message. Tyto zprávy nejsou přímo kopírovány na výstup, ale zpracovány arpeggiátorem. Všechny ostatní MIDI zprávy (jako modwheel, pitch bend, atd.) jsou kopírovány přímo na výstup a realizovány. Rozlišení Timing arpeggiátoru je 24 tiků na čtvrtovou notu (PPQN), může být synchronizován přes MIDI.

Step sekvencer

Každý ze čtyř nástrojů Noah může být řízen nejen externí klaviaturou nebo sekvencerem, ale také zaznamenan nezávisle na ostatních v interním krokovém sekvenceru. Jako každý jiný i on má možnost vytvářet smyčky, nebo sekvence po šestnácti krocích, dle nastaveného tempa. Řídit jej lze přes MIDI.

Vocoder

Flexibilní Vocoder umožňuje nejen to, co od něj čekáte, ale umí daleko víc. Je-li spuštěn, zabere si jeden slot a chová se jako syntezá-

Zajímavosti

BPM/100 – pomocí této funkce můžete jemně doladit tempo po setinách BPM!

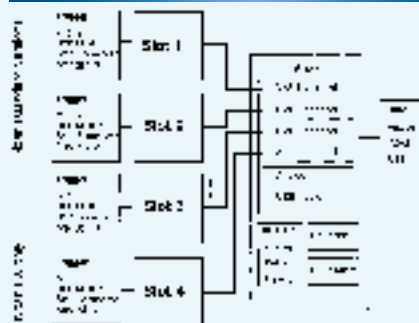
Random Flanger – samozřejmě podobný efekt flangeru, ale modulační vlna je náhodně generovaný signál, čímž vzniká velmi originální zvuk flanger.

SSB Phaser – zkratka pro Single SideBand, kdy jednotlivá pásma phaseru mohou být posunuta buď jednotlivě, nebo společně, např. o + 10 Hz. Nejmenší krok je 1 Hz.

Amplifier – chytrá simulace lampové charakteristiky, od teplého a měkkého zvuku až po těžký Overdrive. Spolupracuje s vestavěným EQ.

Decimator – původní signál je „decimován“ buď interním přepočtem, nebo generovaným, kvantizovaným šumem.

Softclip – významně zesílí signálu, bez nechvalně známého přebuzení (hard clip), dokonce maximálně zesílí zvuk touto funkcí ještě vyrosté.

Blokové schéma architektury Noah

tor. Na vstupu – pro analytický vstup je typicky využíván analog audio In nebo USB audio In, pro syntetický vstup pak např. externí syntezátor. Popis činnosti Vocodizeru by zabral další stránku, ale zní skvěle.

Interpole

Je stereo filter, vybavený nízkofrekvenčními komponentami – kaskádovým filtrem 24 dB (nepostradatelnou součástí všech vintage syntezátorů) a oscilátorem LFO. K čemu vlastně Interpole slouží? Nejčastěji je využíván k dotvoření výsledného zvuku v tom smyslu, že mu přidá dojem teplého analogu. Dále doporučuji povzbudit smyčku samplu modulací filtru nebo pohrát si se stereem. Umí mnohem více věcí. Kytarový či baskytarový zvuk umí osvěžit či úplně překopat. Nutno slyšet.

Koneckonců

Svět je dnes mnohem menší než dřív, takže neváhejte a jděte si Noah vyzkoušet na vlastní uši u distributora Creamware. Vyplatí se to. Že bych vám nenasadil ani malinkého broučka do hlavy? To by mne vážně mrzelo...

Jan Markovič

jan.markovic@muzikus.cz

i Creamware Noah je (nejen) hardwarový syntezátor s DSP procesory a velkou spoustou funkcí. Jeho cena s DPH: Noah 69 990 Kč, Noah EX 89 995 Kč

+ kvalita vyráběného zvuku
řídící SW
simulace varhan a Moogova syntezátoru

- nižší polyfonie
snad jen cena, ačkoliv na to, co umí...

K téhle recenzii bych se nejspíš nedostal, nebýt kolegy, který úpěnlivě sháněl nějakou dobrou externí USB zvukovku, která by uměla 24bit/96kHz, měla S/PDIF vstup a výstup, fungovala s PC i s Macem a byla za rozumné peníze. Po nějakém tom pátrání jsem narazil na tenhle kousek a tady jsou mé zkušenosti s ním.

M-Audio Audiophile USB

Co najdete v balíčku...

V první řadě převodník samotný. To je poměrně pěkná, kovově vyhlížející stříbromodrá krabička. Na její přední straně najdete síťový vypínač, dva potenciometry (regulující úroveň sluchákového a linkového výstupu), sluchátkový výstup, MIDI in a out konektory a konečně krásně modře svítící LEDku. Na zadní straně jsou analogové vstupy – RCA a 6,3mm jack (nesymetrický) – a výstup (jen RCA), dále pak S/PDIF koaxiální vstup a výstup, USB konektor a konektor k připojení síťového adaptéru. Vedle samotného převodníku už jen dokumentaci, USB kabel a čtveřici cédéček. Na nich kromě ovladačů najdete ještě další bundlovaný software: Live Delta (od firmy Ableton) – sekvenční program pro skládání hudby z audioklipů, a dále několik lite- nebo demo-verzí různých audio programů – jmenujme například sampler SampleTank, synťáky Reason, ReBirth a ReCycle. Poslední CD je M-Powered v.3, což je album s deseti skladbami, nahranými za pomoci produktů M-Audio. V další malé škatulce najdete navíc síťový zdroj (1000 mA!).

Instalace

Od zařízení USB by člověk očekával, že instalace proběhne, když ne sama, tak aspoň v poklidu a bez problémů. Ovšem ne vždy se to takhle podaří. Po zapnutí přístroje sice Windows poznají, že se něco připojilo, ale to není ten správný postup. Musíte totiž s vypnutým převodníkem nainstalovat část ovladačů, pak ho teprve zapnout a nechat Windows, ať si s tím poradí. To vše by bylo v pohodě, kdyby ovšem na instalačním CD nebyla přiložena malinko starší verze ovladačů, která nefunguje korektně s Windows XP SP1. Pro tento operační systém je tak třeba si stáhnout z netu ovladače novější (verze 1.5.4.12). Poté to teprve začne fungovat.

Pokud je instalace úspěšná a karta aktivní,

objeví se vám v trayi ikonka ovládacího panelu karty. Na tom si můžete nastavit aktivní vstupy/výstupy (analog/digital), rozlišení 16/24bit a na základě těchto voleb vám panel ukáže maximální vzorkovací frekvenci. Jak se později ukázalo, tahle volba má vliv pouze na MME aplikace (programy SoundForge ani Sonar ji neberou na vědomí a nastavují si vše samy).

Funkce

Tak tady jsem se dočkal dalšího nemilého překvapení. Nebyl jsem totiž absolutně schopen donutit Sonar 2.0, aby s kartou rozumně spolupracoval. V dokumentaci se sice píše, že karta je pro Sonar ideálním partnerem, ale mně se podařilo nastavit maximálně 16 bit/44,1 kHz. A i při tomto rozlišení byla latence tak odhadem půl vteřiny. Tak z toho mě opravdu málem klepalo. Po několika hodinách úpěnlivého snažení, mailu na podporu M-Audio a pár konzultacích jsem zkusil Sonar updatovat na verzi 2.2, která již podporuje ASIO. A hle, vše se začalo chovat, jak mělo, latence skoro nula a 24 bit/96 kHz, jen to fičí. Závěr tedy je, že WDM ovladače této karty nejsou prakticky k ničemu a je třeba využívat ASIO, které funguje opravdu skvěle.

Dalším testovacím prostředím byl SoundForge 6.0. Tam vše chodilo „na první našlápnutí“. Všechny frekvence i bitové hloubky byly přístupné a funkční.

Stejně tak tomu bylo i s Windows sound systémem. Všechny standardní prostředky (typu Windows Media Player) fungovaly a směrovaly výstup dle pokynů ovládacího panelu. Na tom najdete ještě další užitečnou volbu, a to je DD/DTS Pass-Thru. Ta zajistí, že zakódovaný audio signál (Dolby Digital, dts) je poslán přímo na digitální výstup a lze ho tedy poté například v domácím kině dekodovat. To činí tento převodník dobře použitelným i pro přehrávání filmů.

ovládací panel Audiophile USB

Nezmínil jsem se ještě o funkcích MIDI, ale ono vlastně není o čem. V systému prostě přibude po jednom MIDI In a Out a oba fungují. Bez problému.

Na další velký problém jsem narazil po úspěšném dokončení testování a vypnutí škatulky. Ozvala se totiž taková rána, až jsem se obával, že mi repráky přijdou naproti. Stejná rána se ozve i při vypnutí nebo zapnutí počítače. A přitom by stačil jen malý kondík za pár korun a bylo by po ranách...

Konec dobrý, všechno dobré...

Na testované konfiguraci (AMD AthlonXP 1700+, 512 MB DDRAM, 40 GB HDD, Windows XP SP1) se nakonec podařilo vše nakonfigurovat k obecné spokojenosti. Nechť tedy i tento článek poslouží jako návod k instalaci ostatním a ušetří je strašných nervů. Nebylo by tak od věci do dokumentace připsat, že Sonar funguje pouze s ASIO ovladači. Zmíněný problém se mi totiž podařilo nasimulovat na celkem třech různých počítačích (pravda, všechny měly WinXP) a to asi náhoda nebude.

Jinak karta poskytuje vše, co slibuje. Odstup od šumu (s připojenými synťáky) byl nějakých 80 dB, bez nich byla karta tichá úplně. Nezaznamenal jsem ani žádné problémy se synchronizací audio/MIDI, zkrátka všechno v pořádku a můžu kartu všem vřele doporučit. Za tyhle peníze totiž hned tak něco nepořídíte a už vůbec ne kartu, která se hodí i pro profesionální použití.

Pavel Škorpík

pavel.skorpik@muzikus.cz

i	M-Audio Audiophile USB – externí zvuková karta 24bit/96kHz s S/PDIF in a out a MIDI portem. Cena: 8289 Kč
+	kvalita převodníků ASIO ovladače použití ve Windows i Mac
—	ovladače WDM rány při vypínání a zapínání

Jednou z posledních novinek na poli basových aparátů pardubické firmy Hocke je třisetwattový aparát – kombo nesoucí označení Bass 300. Pojďme se tedy podívat na aparát, který určitě není z pardubického perníku. Ten je možná známější, ale určitě se vůbec na výrobu basových komb nehodí. Možná by jako materiál vydržel. Vždyť na ztvrdlém perníku se dají vylámat i zuby, ale zkuste to vysvětlit myším ve zkušebně...

basové kombo Hocke Bass 300

Co se dá poznat první pohled

Přední i zadní panel je zapuštěn, takže obrysové hrany komba přirozeně chrání ovládací prvky před poškozením. Skříň je potažena černou koženkou a rohy jsou chráněny plastovými výtuzemi. Po stranách jsou vsazena klasická robustní a pevná plechová ucha. Kombo se nejlépe přenáší ve dvou. Pokud není zbytkem kapely vás nechá na holičkách, dá se odnést i jako jednochlapovka, ale určitě to není na dlouhé tratě.

A na druhý pohled

Nyní se podíváme na nabízené funkce. Bass 300 je vybaveno dvěma vstupy (Hi a Lo, jack 6,3 mm) pro baskytary s pasivními snímači i s aktivní elektronikou. Knoflík s názvem Gain obstarává i funkci limitéru. Na jedné straně omezuje při vyšším nastavení vstupní signál a na straně druhé se podílí na zabarvení zvuku nakreslením, které zvuk basy „navrčí“ a přidá k němu vyšší harmonické. Funkce je indikována LED diodou, takže není těžké si nastavení vyladit tak, aby to bralo jen nejsilnější špičky.

Barvu zvuku lze dále nastavit šestipásmovým ekvalizérem. Potenciometry jsou zleva doprava označeny Treble (výšky), High Mid (vyšší středy), Middle (středy), Low Mid (nižší středy), High Bass (vyšší basy) a Bass (bas). Frekvenční ladění jednotlivých pásem dovoluje celkem pohodlně měnit zvuk od pověstného věčka (při troše představitivosti, jak to známe z grafických ekvalizérů) až po středový průrazný zvuk. Vedle těchto potenciometrů jsou zde ještě dvě tlačítka. První z nich (Deep) přidá ke zvuku ty nejnižší basy, až kombo začne opravdu dýchat a funět, a druhé (Bright) zase naopak zvýrazní ocelový charakter strun, což mají rádi obzvláště slapeři.

Hlavní hlasitost je právě ten knoflík, na kterém oceníte výkonovou rezervu. Tři sta wattů je myslím ten první výkonový strop, kdy to nemusíte kulit úplně naplno a je vždy cítit, že máte ještě kam přidávat, kdyby bylo třeba. Většinou nebývá a spoluhrači budou po vás tak spíše požadovat, abyste otočili hlasitostí na úplně opačnou stranu.

Příjemnou maličkostí je tlačítko Standby, které ochrání reproduktory i koncový zesilovač od nepříjemných a mnohdy ničivých lupanců.

Pokus nakouknout dovnitř

Vedle reproduktorů vpravo nahoře a vlevo dole jsou celkem velké otvory, kterým lze zahlédnout jen přírodní kabeláž. Reproduktory jsou chráněny robustní plechovou mřížkou. I tak se dá okem odhadnout, že Bass 300 disponuje dvěma desítkami. Od výrobce jsem získal informace, že jde o Eminence Beta 10 o výkonu 2 x 250 W. Oním otvorem je samozřejmě bassreflex, který posouvá rezonanci reproduktorů a o-zvučnice o kousek níže. To má vliv na přenos nejnižších frekvencí.

Dá se říct, že čtyřstrunná basa není vůbec problémem a pětka je taky v pohodě, pokud nebudete požadovat jízdu na plný výkon. Malý průměr membrán reproduktorů zaručuje dostatek výšek, není již tedy třeba takový aparát osazovat hornou. Hodnocení vlivu těchto reproduktorů na zvuk je subjektivní. Mně osobně vyhovují pro pocit rychlejší a konkrétnější odezvy.

Několik posledních konektorů

Na předním panelu nalezneme ještě dva jacky (6,3 mm) Send a Return efektové smyčky a hned vedle výstup pro ladičku. Na zadním pa-

nelu je stereofonním jackem (6,3 mm) vyveden linkový výstup pro zvukaře. Stereofonní jack je zde použit proto, že linka je zapojena symetricky (TRS).

A jsme u konce

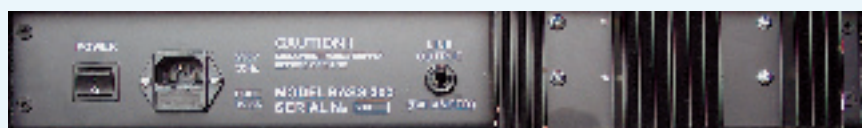
Basové kombo Hocke Bass 300 je přesně ten aparát, který zastane svou práci jak ve zkušebně, tak až na středně velkých pódii. Počet

ovládacích prvků mající vliv na zvuk je dostačující a umožní najít si svůj zvuk, který vám bude vyhovovat.

Rozměr 500 x 630 x 390 mm je přesně na hranici, kdy se ještě dá uvažovat o převážení osobním autem. V době, kdy si kapely mohou nechat zdát o velkých do dávkách, je to nesporně výhoda, uvažíme-li, jaký výkon poskytuje.

Vladimír Švanda

vladimir.svanda@muzikus.cz

i Hocke B300 je tranzistorové basové kombo, osazené dvěma desetipalcovými reproduktory, poskytuje výkon 300 W. Jeho cena je 16 500 Kč.

+ výkonová rezerva
poměr cena/výkon
rozměry

- při vyšším nastavení gainu nakreslení zvuku není již to pravé ořečové
chladiče tranzistorů na zadním panelu lehce přesahují a budou první, co se při stěhování odře

EarMaster 4.0

„Franto, máš to rozladěný, to neslyšíš? Jo a není to tam tuda tam, ale tam tam tadady tam! A víš, že zase zrychluješ?“ Dobrý hudební sluch, správné rytmické citění a konečkonců aspoň základy hudební teorie jsou bezpochyby neodmyslitelnou součástí každého dobrého hudebníka. Sami určitě víte, že pokud to kapele „nešlape“ nebo neladí, můžete být sebezdatnější technik nebo mít sebegeniálnější nápad a není vám to nic platné. Jak sluch, tak rytmické citění je možno samozřejmě neustále zdokonalovat, vylepšovat a ladit, zvláště pak, pokud jste s hudbou v začátcích. K tomu existuje bezesporu mnoho různých prostředků cvičení a rad, jejichž pomocí můžete buď sám nebo pod vedením učitele dosáhnout kýženého výsledků. Jedním z těch, které donesla moderní doba, je využití počítače nebo, abych byl přesnější, počítačového výukového softwaru.

Nastavení cvičení

dický diktát. Každá z nich obsahuje až 42 lekcí seřazených podle obtížnosti. Všechny se dají samozřejmě libovolně nastavit tak, aby vyhovovaly potřebám uživatele. Například hned v první sekci rozpoznávání intervalů (program zahrraje dva intervaly a vaším úkolem je poznat, který je větší) lze povolit, které intervaly a jakým způsobem má program přehrávat, které naopak zakázat atd. Tím si vlastně uší cvičení vyloženě na sebe (na žáka).

Podobným způsobem můžeme nastavit všech deset výukových celků. Pokud jste v této oblasti řekněme začátečník, můžete zvolit funkci virtuálního učitele, který vás bude postupně provázet jednotlivými lekcemi a radit, jak při jednotlivých cvičeních postupovat.

U některých lekcí lze také nastavit způsob odpovědi. Buď odpovíte zmáčknutím vámi vybraného tlačítka, zapsáním noty do notové osnovy nebo jednoduše zahráním na virtuální nástroj. Zde lze opět nastavit, jestli uvidíte na monitoru klaviaturu nebo hmatník kytary.

Zajímavá je určitě i možnost využití připojení mikrofону k vašemu PC. Využit lze například u sekce napodobení rytmu, kdy program vyťuká určitou rytmickou frázi a vaším úkolem je ji zopakovat. Pokud máte právě připojený mikrofon, lze odpověď jednoduše do něj vytleskat. Pokud ho nemáte, můžete rytmus vyťukat buď mezeríkem na klávesnici nebo zahrát na připojené klaviatuře.

Na závěr

Všech deset výukových částí programu je, myslím, dobře koncipováno. Obsahují ty nejtěžší oblasti daného problému. Může vám docela příjemnou cestou pomoci vypilovat hudební sluch, naučit číst zapsaný rytmus a zdokonalit v základech hudební teorie. Hlavní uplatnění bych viděl především ve školách, kde by mohl být velmi efektivní. To jednak díky síťové verzi a jednak díky možnostem editací připravit pro žáky opravdu cvičení na tělo. Problémem samozřejmě je, která hudební škola u nás je vybavena počítači. Pokud se rozhodnete tento nebo jiný podobný software využívat sami doma, doporučoval bych přece jen se nejdřív alespoň trochu seznámit se základy hudební teorie, aby byla všechna cvičení opravdu co nejvíce efektivní.

„No vidíš, Franto, sice máš od toho cvičení uší jak lopuch a z toho koukaní do monitoru brýle jak dna popelníku, ale je to vono.“

Tomislav Zvardon

tomislav.zvardon@muzikus.cz

Odpovídejte na klávesnici či na hmatníku

Rozpoznávání obrátů akordů

Akordy

Stupnice

Akordy

K čemu je „pan Ucho“ dobrý?

EarMaster 4.0 Jde především o výukový, obsluhou velmi jednoduchý software, který by vám měl pomoci při cvičení sluchových analýz, naučit vás správně číst rytmus a dá se říci i obeznámit aspoň s těmi nejzákladnějšími atributy hudební teorie, jako jsou například intervaly, akordy, stupnice a jejich módy a konečkonců i čtení a zapisování not. Může sloužit buď doma jednotlivci při samostatném cvičení, nebo jako doplnění výuky na hudebních školách snad všech typů. Velkou výhodou je určitě možnost instalace síťové verze (EarMaster School), která umožňuje, pokud jste například učitelem hudby, zadat test více žákům najednou. Výsledky jdou ve finále různě ukládat, tisknout a vyhodnocovat. Ó, jak krásné by bylo mít ve všech učebnách ve škole „kompy“...

Pár technických informací

Pokud nejste žádným velkým odborníkem přes počítače, stejně jako já oceníte naprosto jednoduchou instalaci, která je navíc doplněna českým průvodcem. Na disku vám zabere program pouze necelých 8 MB, takže není potřeba nakupovat nové disky nebo drasticky odinstalovávat ze své oblíbené hry :-). EarMaster funguje na bázi MIDI, takže k tomu, aby se vám zvuky správně přehrávaly, potřebujete v první řadě zvukovou kartu a nějaký ten zvukový modul (synťák), do kterého bude pan Ucho vysílat pomocí MIDI informace. Možnosti jsou v podstatě dvě, buď využijete nějaký softwarový modul, například syntezátor dodávaný přímo do Windows či zvukovou kartu, nebo pošlete data do externího zvukového modulu, kterým může být třeba vaše klávesy. Trochu mě jen mrzí, že výrobce nedodává spolu se softwarem nějakou vlastní kvalitní zásobu zvuku.

Jak to EarMaster funguje?

Program nabízí deset tematických výukových částí: rozpoznávání intervalů, identifikace intervalů, rozpoznávání akordů, obraty akordů, postupy akordů, rozpoznávání stupnice, čtení rytmu, napodobení rytmu, oprava rytmu a melo-

- EarMaster 4.0 je výukový software na bázi MIDI určený jak školám, tak jednotlivcům. Pohybuje se v cenách: 2490 Kč za EarMaster Pro, 3890 ua EarMaster School. Multilicence (5 licencí School) stojí 11 790 Kč a síťová licence 18 590 Kč.
- + jednoduchost ovládání
čeština
možnosti editace a vyhodnocování
- program neobsahuje žádnou banku zvuků
může opravdu zjistit, že byste měli začít svůj sluch cvičit

Čím dál menší, výkonnější a hlavně – levnější. Takto by se dal stručně charakterizovat nový procesor určený pro basové hráče. Dvoustupňový displej, efekty řazené v půlkruhu za účelem přehlednosti ladičky, čtyřicet uživatelských a čtyřicet továrních presetů, třicet nasamplovaných rytmických dvoutaktových smyček plus metronom se zvukem hi-hat a k tomu ladička. A to všechno v plastové krabičce se dvěma šlapkami a s možností napájení jak bateriemi, tak adaptérem.

Digitech BP–50 Modeling Bass Processor malý velký osvěžovač zvuku

Popořadí

První červená LED dioda zleva (Play), svítí při hraní, kdy se needituje, nezapisuje a nekopíruje zvuk. Hlasitost volíme pravou dvojicí šipkových tlačítek.

Druhá ledka zleva signalizuje nastavení celkové hlasitosti (Level) toho kterého presetu a bliká při zapisování (změně) úrovně hlasitosti.

Fretless/Wah

Třetí led označuje indikaci použití první efektové jednotky v signální cestě a to Fretless/Wah. Volba tří druhů bezpražcové simulace skýtá v deseti variacích nastavení attacku pro nasazení tónu. I v nejrychlejších devátém attacku tón jakoby roste nepatrně za dobou, a nestihne tak zesílit rychlejší sled tónů, čímž působí nepřirozeně. Ale jinak zní pražcová baskytara s tímto efektem velmi dobře a bezpražec ještě víc vrní a zpívá.

Kvákadlo se aktivuje jenom po připojení externího pedálu a kváká na tři způsoby tak nějak digitálně hezky – uhlazeně a nedynamicky.

Compressor

Čtvrtá led dioda zleva upozorňuje na aktivaci modulu Compressor. Nastavení komprese a dělící frekvence je neobvykle variabilní v devíti pásmech od od 50 Hz do 1,6 kHz. Taktéž můžeme nastavovat kompresi v celém pásmu (Full Range). Zdálo se mi, že v tomto režimu je efekt nejužitečnější. A i když nemá další ovládací prvky, jeho kvalita komprese a limitace je na velmi slušné úrovni. V maximální úrovni komprese trochu šumí.

Amp Model

Imitace zesilovačů zahrnuje deset moderních

a slavných vintage aparátů. Jejich hlavní zvukové rysy jdou docela dobře rozeznat. U simulace Trace Elliott – kdysi hodně dávno jsem ho poměrně dlouho používal – se mi najednou otevřela paměťová záklopka zapadaná prachem a jasně jsem uslyšel jeho charakteristickou barvu. U všech zesilovačů můžeme navolit vstupní citlivost gainu v rozmezí jedna až devět.

Noise Gate

Výběr ze dvou druhů eliminace šumu neboli šumové brány – klasické, kde máme devět možností nastavení úrovně prahu citlivosti, a jakési crescendové, kde volíme z devíti úrovní attacku – pozvolného zesilování a zeslabování tónu. Osvědčilo se mi zařazení klasické brány do každého paternu.

EQ/In Tune

V tomto prostředním modulu je iniciován ekvalizér a to v pořadí basy, středy, výšky – všechny v rozmezí jedna až devět – pětka vyjadřuje střední hodnotu. Frekvenční pásma, ve kterých pracuje, nejsou zveřejněna, ale jsou prý – dle manuálu – „stejná jako na vašem zesilovači“.

Sešlápnutím a podržením obou pedálků najednou se ocitneme v režimu ladičky. Stačí k tomu našťastí jedna noha. Výstup se v tomto při-

padě odpojí. Ladička je chromatická, hodně citlivá, a jako za odměnu úspěšnosti v ladění zasvítí zeleně.

Chorus/Mod-Flanger, Phaser, Vibrato, Synth Talk, Octavider, Envelope, Detune, Pitch Shift a Whammy

Přehoupli jsme se do pravé poloviny ladičích oblouků, ve kterém se nachází velmi silná a atraktivní skupina efektů. Bohužel, je zde deset kohoutů na jednom smetišti a jenom jeden vyhrává. Všechny se dají nastavovat v devíti úrovních a jsou poměrně ve slušné kvalitě.

Chorus je zde nepochopitelně naprogramován i s krátkým delayem. Flanger a Phaser nepracují v hlubokých basech, ale ve vyšších frekvencích. Vibrato je v pohodě. Synth Talk a Envelope je nevýrazné a horší než u krabiček X-series. Octavider je pro změnu lepší – „neskáče“. Whammy lze logicky aktivovat jenom po připojení vnějšího pedálu stejně jako Volume a efekt Wah, a samozřejmě zde lze klasicky ohýbat tón v devíti různých nastaveních intervalů. Skvělá to věčička.

Delay

Poměrně velká variabilita v nastaveních. Tři ty-

py ozvěn – mono, analog (!) a ping-pong, každý s časem až do dvou sekund a s různou hlasitostí ve třech skupinách, v každé devět, celkově 27 stupňů možností. Výborný.

Reverb

Šest rozličných prostorů od pokoje až po arénu a u každého možnost navolení hlasitosti od jedna až po devět stupňů maxima. Super. Společně s delayem lze nastavit velmi zajímavé kombinace.

Drums

Tři poslední led kontrolky zprava slouží k indikaci a změně paternu, tempa a hlasitosti bicích. Indikace svítí nepřetržitě, u zapisování změny LED bliká. Celkem je zde nasamplováno třicet paternů smýček dvoutaktových rockových a jazz-rockových frází, a dokonce i pár „šafků“. Postrádám ale latinu a swing. Zvuk bicích je na slušné úrovni. Jako jednatřicátý a poslední patern je v tomto rytmickém sektoru metronom se zvukem hi-hat. Metronom má lehce akcentovanou první dobu ve 4/4 taktu a jeho použít v jiném, např. v 6/8 metru, je tak velkou zkouškou nejenom hudebníkovy muzikálnosti, ale i jeho pevných nervů. Tempa lze nastavit v číselné hodnotě 1 až 100 jednotek, co v BPM kalibraci představuje dvojnásobek rychlostní hodnoty. Zahrajete šestnáctky „na dvě stě“? Dostačující.

Zapisování a kopírování presetů

Při zapisování stačí zmáčknout tlačítko Store a na displeji se vedle čísla objeví tečka. Pak jednoduše procházíme pomocí levých trojúhelníkových tlačítek všemi efekty, pravými trojúhelníkovými tlačítky efekt vypínáme nebo měníme jeho parametry dle libosti. V jedné bance si můžeme zapnout třeba jenom jeden efekt nebo nastavit jenom jednu malou zvukovou odlišnost. Co nechceme, nastavíme na Off. Pro uložení změn musíme opět zmáčknout Store. Tečka zmizí a tím je nové nastavení uloženo. Všech čtyřicet uživatelských presetů (1–40) je paralelní kopii pevných, továrních presetů (41–80). Vždy se můžeme vrátit k továrnímu presetu a zkopírovat ho do uživatelského. Tři tovární přednastavení mi přišla použitelná, ale to je věc vkusu. Krátkým sešlápnutím obou pedálů navolíme Bypass (dlouhým ladičku), zmáčknou-

tím kteréhokoli se vrátíme k původnímu presetu. Podržení pedálu samozřejmě listujeme velkou rychlostí v presetech nahoru a dolů.

Co ještě lze a nelze

Komu nebude stačit 40 presetů pro vlastní zvuky, může tovární presetu nevratným krokem smazat a tím rozšířit banku dvojnásobně. Ale

pozor, nelze smazat jen některé, když už, tak se smažou všechny. Určitě bych s tím nespěchal a nemazal tovární nastavení po týdnu používání.

Nelze hrát s bubínkem nebo metronomem v režimu bypass. Jeden uživatelský preset s vypnutými efekty můžeme používat jako „kva-zibypass“ – rovný, čistému zvuku k nerozeznání podobný signál pro hru s bicím automatem. Má jenom nepatrně méně výšek. Jinak si i s metronomem zahrajete vždy jenom s efektovaným zvukem, což někdy může rušit. Jako velmi podstatné mínus spatřuji v nemožnosti přešlapávat zvuky současně se zapnutým bubínkem, kdy se přepnutím na jiný zvuk spustí rytmus od první doby.

Dále lze podržením tlačítka Drums přepnout výstup na obrovské množství simulací virtuálních reprobeden (Cabinet modeling) a jakýchsi podivných kombinací reprobeden s distortiony.

Do nesymetrického výstupu ještě lze zapojit sluchátka anebo stereo kabelem nakrmit dvě aparatury a hrát ve stereu.

Funkce Volume pro přidaný (expression) pedál se aktivuje vypnutím Wah a Whammy efektu v presetu.

Se šesti tužkovými bateriemi vydrží obdivu-

hodných patnáct hodin nepřetržitého provozu.

Chcete mě?

Když to shrnu horem a dolem, tak vyjma ekvalizéru, šumové brány a simulace zesilovačů můžu vlastně za sebou zařadit maximálně pět „opravdu efektů“. Ale i to je, myslím, postačující. Zvuk se tím dá změnit neboli osvěžit až k nepoznání. Dostat ho tak v patnácti pod stromeček, klidně bych čistil tři měsíce celé rodině boty, přestal bych osahávat sestru, učil se do školy dva týdny pět hodin denně, vyklepal doma všechny koberece, vynášel odpadky a nevím, co všechno ještě bych byl schopen učinit pro to, jen abych ho vlastnil. Nemít automatického bubeníka a ladičku, tak neváhám i přes některé jeho nedokonalosti ani dnes.

Peter Dygobass Pavlík
peter.pavlik@muzikus

i Digitech BP-50, Modeling Bass Processor, 24bitový AD/DA převodník, 9 efektů v jednom řetězci (5), 16 modelových zesilovačů, 30 dvoutaktových bicích frází + metronom, 40 uživatelských a 40 továrních presetů. Cena v Praha Music Center je 4290 Kč + 640 Kč za síťový adaptér čínské výroby.

+ zvuky
přiměřeně skvělá kvalita digitálních efektů
chromatická ladička
metronom s jemnou akcentací na první dobu ve 4/4 taktu
velmi slušný modeling aparatur
cena – měknutím dolaru by mohla být ještě nižší

— dynamika digitálních efektů všeobecně
efekt Octavider a efekt Fretless nezvládá rychlejší artikulaci v reálném čase
v režimu Bypass nehraje automatický bubeník a nelze simulovat reprobedeny
přepnutím na jiný zvuk se spouští bicí automat od první doby (od začátku)
v bicích paternech chybí latiny a swing
v režimu Drums se levými šipkovými tlačítky nelistuje v kruhu, ale lineárně, což působí zmatek a mnohdy nechtěný návrat do zvukových presetů
jenom jeden patern pro metronom (č. 31) s nemožností změny akcentace např. do 3/4 rytmu

Jo, tak tohle se bude přesně hodit k harleyi a corvettě, co mám v garáži, pomyslel jsem si, když jsem tenhle kousek spatřil napoprvé. Předě mnou je totiž něco, co vyhlíží velmi, velmi majestátně – přední panel z broušeného nerez, uprostřed velice zdařilé odlité kovové logo, kolem něj podlouhlé větrací otvory tvořící písmeno V, mosazné, černě niklované knoflíky... Ne, počkat, tady nejsme v Americe. Řeč je o zesilovači české firmy ESH...

ESH Twin Fifty

Je faktem, že oproti poměrně vysokému počtu kytarových preampů, ať už elektronkových či tranzistorových, je lampových konců, a to obzvláště v „rozumně“ cenové hladině, na našem trhu poměrně málo. Snad i proto byla většina těch současných pořízena „z druhé ruky“, což je samozřejmě škoda. Uvidíme, jestli se tato situace v budoucnu změní. I tohle je možná cesta. Vraťme se však k samotnému zesilovači.

Kromě toho, co už bylo řečeno, najdete na předním panelu také pojistky výkonových lamp a LEDky indikující blikáním jejich přepálení – a samozřejmě vypínače – jeden společný síťový a dvakrát Stand by odděleně pro každý kanál. Protože se jedná o dvoukanalový (stereo) výkonový zesilovač, hlasitost (Gain) a korekce (Presence, Resonance) jsou samozřejmě zdvojeny. Gain ovládá citlivost vstupu, Presence přidává středovýškové frekvence a Resonance, což nás velmi zaujalo, přidává naopak frekvence basové. Mimo jiné také tato výbava posouvá zesilovač do té nejvyšší kategorie.

Další velmi užitečnou funkcí je zapínání každého kanálu zvlášť. Převážná většina i mnohem dražších konců má jen jedno Stand by a pak při použití jen jednoho boxu (tzn. jen jednoho kanálu) hrozí, že dojde k poškození konce – jestliže totiž zapomenete stáhnout hlasitost druhého kanálu a zesilovač je stále zapojen na stereo výstup z preampu (což bývá velmi často – kdo by se zdržoval rozpojováním kabeláže v lednici?), běží druhý kanál naprázdno a velmi snadno se tedy odpálí. Při dvojitým Stand by tedy pusťte jen to, co máte zapojené. Nemáte-li zrovna v Tesle švagra, jenž pro vás krade elekt-

ronky, jistě tuto funkci velmi uvítáte (nehleďte na to, že „odejít“ mohou i jiné části). A ještě jedna věc: pokud zapojíte předzesilovač, který je jednokanalový, do kanálu A/Mono, neznamená to, že hraje pouze polovina zesilovače, ale v režimu Mono hrají oba kanály, tzn. plný výkon 2 x 50 W.

Dychtivě zesilovač oblézáme ze všech stran, celková konstrukce je velmi bytelná, vnitřek je chráněn i zadním krytem, což také nebývá u všech zesilovačů zvykem. Kromě síťové pojistky a vstupních zdířek najdeme v zadní části zesilovače i jackové výstupy pro zapojení reproboků. Na každý kanál lze zapojit všechny rozumné impedance (4, 8 nebo 16 Ω), přičemž čtyř- a osmiohmový výstup jsou zdvojené a lze tedy použít i kupříkladu dva 16 Ω či dva 8 Ω boxy. Zapojit tedy můžete skutečně cokoli a přehledný popis zesilovače vám při zapojování zjednoduší orientaci. Navíc, jako u všech lampáčů, plného výkonu lze dosáhnout na všechny impedance.

Co se vnějšího vzezření týče, zbývá ještě dodat, že výška zesilovače je 3U. To je poměrně dost, je to však podmíněno vnitřním uspořádáním a má to tedy svůj smysl. Všechny lampy v zesilovači totiž stojí, což je jejich „přirozená“ poloha, a je to lepší z hlediska trvanlivosti, lépe se odvětrávají a jsou stabilnější. V zesilovači najdete celkem čtyři lampy 5881/6L6WGC a tři

lampy 12AX7A. Všechny elektronky mají samozřejmě keramické patice. K chlazení vnitřku zesilovače je použit větráček, který měl, pokud jsme mohli posoudit, naprosto tichý chod. Vůbec je třeba říci, že celkové dílenské zpracování je skvělé a má punc profesionální zákazkové práce, což je patrné nejen z toho, co je vidět na první pohled, ale (po odšroubování spodního krytu) i z pohledu do vnitřku zesilovače.

A jak to hraje

Na pomoc k otestování jsme si vzali všechny kytary, které jsme doma našli, takže se nám zde naskládaly dva nástroje z dílny Petra Jurkoviče, Gordin, Fender, Stratocaster a Epiphone Les Paul. Jako preampy jsme využili Mesa/Boogie Studio Preamp, preamp z hlavy firmy ESH a vyzkoušeli jsme i propojení s digitálním simulátorem J-Station firmy Johnson

(obdoba PODu od Line6).

Myslím, že výše zmiňované přirovnání k harleyi a corvettě vystihuje nejen design, ale i zvuk. Je totiž díky naprosté univerzálnosti zařízení jen a pouze na vás, jestli dáte přednost pohodové spanilé jízdě na harleyi bez přílby nebo to naopak pořádně rozpálíte v nadupané Corvettě tak, že hvízdají pneumatiky. V reálu to znamená, že zesilovač lze použít stejně dobře při nastavení preampu na sametově čistý a kulatý zvuk a hrát poklidné jazzové balady, tak třeba naopak otočit gainy zcela doprava a pomoci

Technická data

Kytarový konec 2 x 50 W do racku
Celolampa
2x Standby
Vstupy – Channel A/Mono, Channel B
Výstupy 4, 8, 16 Ohmů/kanál (4 a 8 zdvojené)
Osazení: 4x 5881/6L6WGC, 3x 12AX7A
Ovládání: gain, presence, resonance/kanál
Výškový rozměr 3U

linoucího se tlaku „učesat“ první řady poslu-
chačů.

Myslím, že největší výhodou z hlediska zvuku je celolampovost zesilovače a variabilita ovládání. Získáte tak velice razantní, teplý, dostatečně brilantní zvuk, kterému nechybí tolik důležitá dynamika. Elektronky 5881/6L6WGC dodávají zesilovači barevný „americký“ zvuk množstvím basů a dostatkem harmonických; zároveň je samozřejmě jasné, že výsledná barva zvuku je vždy závislá též na typu a kvalitě

částečně se odstranila chemičnost zvuku, přibyla dynamika a určitá razance. Pokud tedy používáte při živém hraní podobný digitální preamp a nejste se zvukem úplně spokojeni, je toto jedna z vhodných variant, jak výsledný zvuk oživit a „zlampovatět“.

Závěr

Pokud jste se už rozhodli, že svůj aparát sestavíte do racku, a vybrali jste si oblíbený a určitě drahý předzesilovač, nezapomeňte, že je potře-

použitého preampu. Pokud by si to zákazník vý-
slovně přál, lze však tento konec osadit i elek-
tronkami EL34.

Na čistý zvuk a crunch se nám nejvíce líbilo propojení s předzesilovačem firmy Mesa/Boogie, kterému tento konec opravdu hodně slušel. S jakoukoliv výše zmiňovanou kytarou a při jakémkoliv nastavení se z kompletu linul velice příjemný teplý zvuk, na který bylo opravdu radost hrát. Pokud jste však vyznavači tvrdších stylů a preferujete přece jen větší zkreslení, určitě stojí za to vyzkoušet propojení se zesilovačem ESH, se kterým zněl Twin Fifty též velmi dobře, zvláště při vyšších hodnotách gainu (je jen škoda, že se tyhle předzesilovače zatím nevyrábí i v rackové verzi). Zvuku nechyběla tolik důležitá dravost a hlavně tón zůstával i přes velké zkreslení stále konkrétní, hutný a „drátový“.

Velmi zajímavě hrálo i spojení s digitálním simulátorem J-Station. Je fakt, že díky digitální technologii byl zvuk, aspoň oproti Boogině a ESHi, poněkud tenčí a „placatější“, přesto i v tomto případě lampový konec udělal své a simulátoru ve výsledném zvuku výrazně pomohl (zejména směrem k průraznosti). Alespoň

ba doplnit sestavu o stejně kvalitní koncový stupeň. Twin Fifty z dílny firmy ESH je jedním z možných řešení, navíc při profi kvalitě a za výbornou cenu. Nádavkem získáte skvělý design, ale co hlavně, díky tomu, že se jedná o český produkt, také bezproblémový servis. Je jen škoda, že podobných výrobků není na našem trhu víc...

Jiří Peša a Tomislav Zvardon

jiri.pesa@muzikus.cz

tomislav.zvardon@muzikus.cz

i ESH Twin Fifty je koncový kytarový zesilovač s výkonem 2 x 50 W. Jeho cena je 26 900 Kč.

+ sám o sobě je naprosto tichý, nebrumí, nešumí
univerzálnost
provedení
zvuk a možnosti nastavení
výkonové pojistky přístupné zepředu + indikace
cena

- tuhle těžkou kládu jeden mraveneček neunes, kdo chce mít nejlepší zvuk, musí mít kamarády. V ceně nejsou bedňáci. A tu prsatou motorkářskou krasavici, co by se k tomu tak hodila, si taky budete muset sehnat sami
výškový rozměr 3U

Ve světě špičkových kytarových aparatur se vedle nejznámějších značek znovu na našem trhu objevuje další favorit – Engl. Své modely tato německá firma vyvíjí více než dvacet let. Proč tedy nevzkročit do království zvuku, dynamiky a síly, abychom pochopili jejich filozofii, navíc když takto již učinil například Ritchie Blackmore (Deep Purple).

Engl

Classic Tube 50, Thunder 50 a Screamer 50

Zkusme tři komba firmy Engl – Classic Tube 50, Thunder 50 a Screamer 50, všechna jsou celolampová a o výkonu 50 W.

Classic Tube 50

Se svou věrnou kytarou Kramer Pacer DeLuxe se tedy pouštím do spolupráce s prvním z nich – Classic Tube 50. Aparát má béžový vintage designu a je osazen dvěma reproduktory

10" Celestion Vintage. Je dvoukanalový a pro oba kanály Lo a Hi-Gain je vybaven společnými korekcemi, což by se mohlo zdát být nevýhodné. V případě, že je vaše kytara zvukově vyvážená, tak to ale není problém. Každý kanál má svůj vlastní gain (nastavení citlivosti předzesilovače a tím sílu zkreslení), navíc čistý kanál má přepínatelnou funkci Bright, což se projeví brilantnějším zvukem. Mezi dvěma úrovněmi výstupní hlasitosti Master 1 a Master 2 je možné přepínat.

Výsledný zvuk komba je spíše kulatější, a jak výrobce uvádí – vhodný pro jazz a blues; cítím to tak, že by mohla být větší rezerva na výš-

kách. Ale to již patří k charakteru zvuku, u kterého oceníme obrovskou dynamiku a rezervu ve výkonu (až vám mohou mírně plandat nohavice!).

Čistý kanál je možné příjemně nakreslit knoflíkem Lo-Gain. U zkresleného kanálu je též velká rezerva v nastavení gainu, čímž získáme dlouhý komprimovaný tón. Opatrně však se stylem hry, úhodem a kvalitou trsátka, protože ve zvuku jsou obsaženy výrazné vyšší střeďy (presence), nebo spíše nižší výšky, chcete-li, které mohou způsobit nepříjemný knikavý pazvuk.

Thunder 50

Přistoupíme nyní k dalšímu kombu Thunder 50 a osloví nás průraznější a šťavnatější zvuk, bohatší na vyšší kmitočty a alikvóty. Mně je tento typ bližší, dokáže moderní tón na sóla i brilantní čistý zvuk na stratocasterové doprovody, za bluesovat či zajazzovat si na něm můžete také.

Kombo je osazeno jedním reproduktorem 12" Celestion a dva kanály jsou řešeny takto: opět je vybaveno společným gainem a korekcemi, čistý kanál nese název Clean a zkreslený

Lead – ten je možné ještě přepínat do režimu Crunch (polozkreslený). Celkové nastavení hlasitosti zajišťuje jeden Master. Tento kousek nabízí opravdu pestrou škálu barev.

Screamer 50

Třetí z Englů – Screamer 50, disponující stejným výkonem, ale mírně větších rozměrů než jeho předchůzce, má téměř stejný charakter i design. Má však více možností v nastavení a přepínání předzesilovače, zejména s použitím originálních footswitchů Engl (nožních přepínačů). Myslím, že se vyplatí si trochu

přidat a pořídit právě k tomuto kombu větší přepínač Z-5 (5250 Kč) pro opravdu komfortní nožní ovládání.

Výrobce sice uvádí, že tento typ má čtyři kanály, ale prakticky jsou to kanály dva se dvěma možnostmi gainu – Lo a Hi, tím pádem: Lead + Lo-Gain = čistý (1), Clean + Hi-Gain = Crunch (2), Lead + Lo-Gain = Lead (3) a Lead + Hi-Gain = Heavy Lead (4). Jako dva kanály to беру proto, že máme jen dvě ovládání první hlasitosti předzesilovače (gainu) – Clean Gain a Lead Gain.

Mě nejvíce oslovil právě tento poslední typ – pro jeho variabilitu a styl zvuku, nikoho však nezrazují od nejdražšího Classic Tube 50, neboť jistě spousta hráčů ocení jeho temnější barvu a velkou dynamiku.

Standa Jelínek

standa.jelinek@muzikus.cz

i Testovaná comba Engl Classic Tube 50 (38 500 Kč), Thunder (27 500 Kč) a Screamer 50 (32 900 Kč) jsou celolampová kytarová komba o výkonu 50 W.

+ klasický lampový zvuk
precizní provedení

- u typu Classic Tube 50 menší brilantnost (je určitě záměrem)
u Thunder 50 je pouze jeden gain

Parametry

Classic Tube 50

rozměry: 58 x 48 x 27 cm
váha: 23 kg
lampy: 1 x ECC83 a 2 x 5881

Thunder 50

rozměry: 53 x 45 x 25 cm
váha: 18 kg
lampy: 1 x ECC83 a 2 x 5881

Screamer 50

rozměry: 58 x 48 x 27 cm
váha: 23 kg
lampy: 1 x ECC83 a 2 x 5881

Popis již více než 20 let neměnného, tak notoricky známého, designu krabiček firmy Boss s klidným srdcem přeskočím. Nepředpokládám, že by si jej někdo mohl splést. Jediným ne zcela standardním prvkem je dvojitý potenciometr pro Mix Direct a Efect signálu kombinovaný s dalším, vícefunkčním potenciometrem.

Jaké jsou tedy zvukové možnosti:

Pitch Shifter

Standární pitch shifting s možností přeladění o půltón, tón, kvintu, septimu, oktávu a dvě oktávy směrem nahoru i dolů. Krabička má vstup pro externí pedál (Roland EV-5) který funguje stejně jako u Whammy pedálu Digitech, tj. nastavený interval = celý rozsah pedálu. Lze nastavit mix efektovaného a přímého signálu. Efektovaný signál má ovšem i v krajní poloze potenciometru, kdy by měl být na výstupu sám, slabou příměs direct signálu. Jako problém vidím (a hlavně slyším) stálou přítomnost jakéhosi tremola v tónu a zřetelné zpoždění v řádu nejméně desítek milisekund. Také analýza výšky tónu někdy zakulhá a ozve se původní tón, který vzápětí přeskočí o nastavený interval. Při použití se snímačem typu humbucking je výsledek lepší než se singlem.

Harmonist

Pouze pro jednohlasou hru, s možností nastavení tóniny a intervalu. Funkce v podstatě totožná s předchozí, s tím rozdílem, že lze i nastavit tóninu. Krabička už si pak pohlíká intervaly, aby byly ve shodě s předznamenáním. K volbě jsou všechny tóniny dur a moll. Tento preset je velmi háklivý na přesné naladění kytary na 440, protože elektronika musí analyzovat nikoli relativní, nýbrž absolutní výšku tónu. Spolehlivost a použitelnost poněkud sporná.

Detune

Jemné rozladění v rozsahu necelého půltónu

Test na tuto krabičku měl u mne dvě fáze. Vzal jsem ji na zkoušku s tím, že si rovnou vyzkouším použitelnost v kapele, zvuk na různé aparáty atd. Dva potenciometry a tři přepínače ve všech svých kombinacích se ovšem projeví jako nerozlouknutelný oříšek a nastavit rovnou cokoli použitelného se ukázalo být neřešitelným problémem (a to nejen ve spojení přístroje s mojí osobou). Příliš mnoho možností = hudebníkova smrt. Krabička různě mňoukala, chorusovala, měnila ladění, vytvářela dvojhlas, legáta a pak naštěstí zhasla, protože došla baterie. Potupně jsem ji opět zabalil a posléze v klidu domácí pracovny, vybaven manuálem, postupně rozkryl všechny možnosti, které tento zázrak elektroniky nabízí.

Boss Super Shifter PS-5

s možností nastavení Delay Time a mixu Dry a Efect, tedy vlastně chorus. Jako chorus výborný, nastavení použitelné ve velkém rozsahu, hezká barva. Bez výhrad.

T. Arm

Opět preset určený jen pro jednohlasou hru, při sešlápnutí šlapky plynu, nastavitelnou rychlostí, přeladí o zvolený interval a tam setrvá, dokud je pedál sešlápnutý. Po jeho puštění se opět stejnou rychlostí vrátí na původní výšku. Moc pěkný, spolehlivě fungující efekt, se kterým se dá dělat mnoho kouzel. Je velmi inspirující, a to jak při nastavení pouze efektovaného zvuku, kdy simuluje jinak nemožná kouzla s pákou, tak při dvojhlasu, kdy lze zase zahrát jinak nezahratelné vytažované intervaly a simulace steel kytary či havajky. V kombinaci s delayem úžasné. Dá se s ním blbnout a vymýšlet riffy celé hodiny. Super. Zde funguje detekce výšky tónu spolehlivě.

Flutter

Efekt podobný předchozímu, jen s tím rozdílem, že tón se vrátí zpět sám, podle nastavitelné rychlosti bez ohledu na to, kdy pedál pustíte. Nejsnáze popsateľné, jako když jednou zacloumate pákou. Opět velmi dobře (a tentokrát i jednodušeji) využitelný efekt, který výrazně obohacuje hru. Opět super.

Zdá se, že doba, kdy Boss vměstná do své krabičky standardních rozměrů vícečetné digitální studio s integrovaným mixem, převodníky, multieffektem a simulací zvuku všech kytaristů na

světě, je za dveřmi. V případě tohoto zařízení je víceméně po funkční a zvukové stránce všechno (v dané cenové třídě) v pořádku. Otázkou ovšem zůstává jeho praktické využití, které se mi zdá díky nemožnosti uložit nastavení do paměti poněkud diskutabilní. Pokud byste chtěli krabičku používat pouze v jednom módu, myslím, že jsou na trhu specializovaná zařízení, která (snad kromě módu T.Arm, který je skvělý) splní danou funkci lépe a radostněji. Pokud byste si ji koupili kvůli využívání všech možností, které nabízí, způsob přenastavování titěrných knoflíků na zemi mezi každou skladbou zdá se mi být poněkud nešťastným. A pro použití ve studiu bych asi volil zařízení jiné kvalitativní kategorie. Nezbyvá než ono obligátní – běžte a vyzkoušejte sami. Co se zdá jednomu takové, může být pro jiného makové. Minimálně jako ukázka pokročilé digitální technologie a japonské zručnosti je tato krabička pozoruhodná.

Richard Tomiček

richard.tomicek@muzikus.cz

i	Super Shifter PS-5 je digitální pitch shifter firmy Boss. Jeho cena je 7940 Kč.
+	Lze nastavit mix efektovaného a přímého signálu funkce Detune
-	poněkud sporná spolehlivost a použitelnost funkce Harmonist nemožnosti uložit nastavení do paměti

Přestože mě starší kytary zajímají a pár jich vlastním, tak se musím na začátku této recenze přiznat, že jsem modely, jako Duo-Sonic, Musicmaster, Jaguar, a také Jazzmaster, všechny od firmy Fender, tak nějak podvědomě už dávno zařadil do kategorie „vyhynulých dinosaurů“. A asi by tak zůstalo i nadále, kdyby mě Vladimír Švanda z časopisu Muzikus jednoho dne nepožádal právě o recenzi kytary Fender Jazzmaster.

Fender Jazzmaster

Štítek s původním pětimístným číslem

Tremolo se zamykacím systémem

Protože se jedná o model, který není tak historicky známý jako strat nebo tele, a protože si myslím, že tahle „generace“ kytar zajímá milovníky a sběratele vintage nástrojů, snažil jsem se článek pojmut i z historického hlediska a upozornit na dobové odlišnosti modelu.

Fender Jazzmaster je zajímavý už tím, že přestože byl tento model původně navržen a vyroben pro jazzové hráče, jak ostatně napovídá sám název, tak na něj víceméně nikdo nikdy jazz nehrál. V jazzové hudbě 50. a 60. let už měly své pevné místo lubové kytary a jazzmani, představující často více erudovanou a profesionální část hráčské komunity, preferovali tradiční modely značek jako Gibson, Gretsch nebo Guild. Značka Fender tehdy naproti tomu představovala trend kytar, které byly populární u mladé popové, bigbeatové a rock'n'rollové generace. Pokud se dá u hudebních nástrojů mluvit o reinkarnaci, tak to jsou právě osudově spjaté modely Jazzmaster a Jaguar, které frekventně upadaly v zapomnění, aby se opět po nějaké době vyhouply zpět na žebříček popularity. Nejdříve se těšily zájmu na začátku 60. let u skupin instrumentálního rocku, jako byli Ventures, a skupin éry tzv. surf music, představovanou například známými Beach Boys. Sláva skončila s nástupem vlny British Invasion, která do Ameriky připravila psychedelickou muziku a jejíž protagonisti preferovali silné kytary s pořádnou dávkou sustainu – což jsou vlastnosti, jimiž Jazzmaster zrovna nevyni-

Bylo by ovšem mylné považovat Jazzmaster za „ošklivé kačátko“

ká. Vzkříšení přišlo až v polovině 70.let s nástupem punkem ovlivněných popových protagonistů, jako byli Elvis Costello nebo kapela Television, ve které hrál Tom Verlaine. Po tomto několikaletém období Jazzmaster i Jaguar opět zmizely ze scény a to na téměř deset následujících let. Na konci 80. let se opět staly předmětem zájmu postpunkových kapel, jako byly Sonic Youth nebo Dinosaur Jr., a bezesporu největší zásluhu na upevnění pozic těchto kytar na světové populární hudební scéně měl nástup grunge a z ní zrozené alternativní muziky

na přelomu 80. a 90. let – stylů, v nichž zaujímá dominantní místo skupina Nirvana a Kurt Cobain. Důvodů, proč byl Jazzmaster v různých obdobích tak populární, je několik – za prvé pro svou image „zapomenuté a neúspěšné“ kytary, dále pro netradiční zvuk a v neposlední řadě hrál roli fakt, že originální americké nástroje Jazzmaster i Jaguar ze 60. let se daly v USA ještě v 80. letech koupit za pár stovek dolarů v každém druhém hudebním bazaru.

Bylo by ovšem mylné považovat Jazzmaster za „ošklivé kačátko“, pokulhávající za úspěšnější modely firmy jen proto, že nedosáhl stejné slávy a popularity jako např. Stratocaster nebo Telecaster. Jazzmaster byl v době svého vzniku zcela nová, jinými slovy **neodvozená**, kytara a po stránce designu patřil kolem roku 1957 k nejlepším modelům firmy, a to jak z hlediska ergonomického, tak po stránce elektroniky. Diagonální perspektiva těla s prota-

ženým horním předním rohem a naopak – spodním předním rohem ustupujícím dozadu, a stejně diagonálně posunutě vykrojení těla na horní a spodní straně, představuje paralelu k výtvarnému uměleckému trendu moderní doby. K dalším novým prvkům patří Trem-Lok – mechanismus k uzamknutí vibráta, aby v případě přetržení struny nedošlo k rozlazení kytary. Jazzmaster byl také první model firmy Fender, který se začal vyrábět s palisandrovým hmatníkem. To bylo v roce 1958.

První modely Jazzmaster se vyráběly s malou hlavicí, anodizovaným hliníkovým krytem, černými snímači a chromovanými otočnými knoflíky. Světlý hmatník byl javor, s polohami vyznačenými černými tečkami.

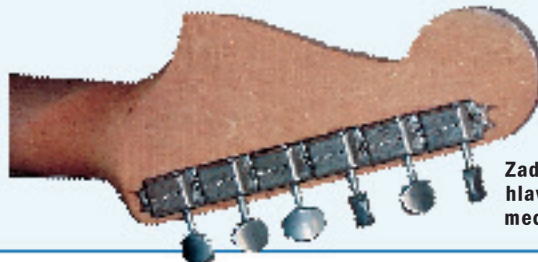
Další varianta, která se objevila na konci roku 1959, měla ještě kovový kryt, ale bílé snímače a bílé plastové otočné knoflíky.

V roce 1960 se začala kytara vyrábět s železovinovým krytem.

Další vývoj modelu se dá obecně rozdělit na čtyři etapy, které lze vizuálně rozpoznat podle odlišného hmatníku a které po sobě následovaly v tomto pořadí:

- hmatník s obyčejnými kulatými značkami černé barvy
- hmatník s kulatými značkami vykládanými perletí
- hmatník s tzv. „binding“, což je bílá tenká linka po obvodu hmatníku, a s kulatými značkami vykládanými perletí
- hmatník s „binding“ a „block inlays“ – obdélníkovitě perleťové značky.

Hlavice kytary zepředu

Zadní pohled na hlavici, ladící mechanika Kluson

K nejvíce ceněným a vyhledávaným vintage kytarám patří kusy vyrobené do roku 1962. Do té doby se kytara vyráběla s tzv. „slab board“ hmatníkem. (slab – tlustý pruh materiálu, board – deska) „Slab board“ je specifický tím, že spodek hmatníku, nasadající na javorový krk, je plochý, takže hmatník představuje „pocitivý“ kus dřeva. U kytar vyrobených po r. 1962 je už spodek hmatníku zaoblený, takže hmatník na průřezu připomíná oblouk. V následujících letech došlo ještě k dalšímu ztenčení dřeva hmatníku. Sběratelský zájem o staré kusy je také mimo jiné vyvolán faktem, že v pozdějších letech došlo k zákazu těžby a dovozu palisandru z Brazílie do USA. Což znamená, že kytary se už nikdy nedaly vyrobit z úplně identických materiálů.

US Fender dnes vyrábí Jazzmaster jako nástroj patřící do American Vintage série, tzn. kytara se snaží přiblížit co nejvíce originálu. Cena v obchodech je kolem 1350 USD.

Tabulka zahrnuje hlavní parametry dnešní reedice, tak jak je Fender uvádí.

Parametry

Tělo	olše
Krk	javor, „C“ průřez, nitrocelulozní lak
Menzura	25,5" (648 mm)
Hmatník	palisandr, 7,25" rádius (184 mm)
Ladící mechanika	Fender Gotoh Vintage Style
Pražce	21 - Vintage Style
Snímače	2 - Special Design American Vintage Jazzmaster - jednocívkové (krk & kobylka)
Elektronika a ovládání	„Lead“ obvod - hlasitost a tónová clona, „Rhythm“ obvod - hlasitost a tónová clona
Kobylka	Vintage Styl „Floating“ Tremolo s mechanikou Tremolo Lock
Mechanika	chromovaná

Kytara, kterou jsem já použil pro test, je opravdový vintage model, originál z roku 1960, a je na prodej za 3475 USD.

A nyní už k samotnému otestování kytary.

Konstrukce

Podařilo se mi najít tři nástroje – nejdříve dnešní US reedici Jazzmaster RI, a pak jsem našel v oddělení vintage kytar v jednom z obchodů na 48. ulici v New Yorku originál z roku 1961 a ještě originál z roku 1960. První dvě mě příliš nezaujaly, ale ročník 1960 seděl v ruce jak ulitý. Jedna z těch kytar, u kterých mívám dojem, že je nastavena jednou provždy ruka boží. Bezvadně pohodlný a vyvážený nástroj, na který je radost hrát. Kytara prošla během čtyřiceti let existence mnoha „bitvami“ – jak je nakonec patrné i z fotografií. Ale říká se, že šrámy dodávají nástroji charakter, a toho má tenhle Jazzmaster nadbytek. Krk je fantasticky pohodlný, rovný jak šíp, hmatník poměrně široký, s větším rádiem a úzkými pražci. Spodní strana krku je z velké části vyhraná až na dřevo a působí příjemně přirozeně na dotek dlaně. Struny jsou nízko, ale nedrnčí ani při natahování do stran (bending), a to ani ve vyšších polohách. Tělo je z olšového dřeva. Ladící mechanika je Kluson. Zajímavým konstrukčním prvkem modelu je tremolo, s jakým se na jiných kytarách nelze se-

Detail kobylky

tém s posuvným kulatým knoflíkem na tremolu slouží k uzamknutí tremola. Pokud praskne struna, tak by se kytara neměla rozladit.

Elektronika

Elektronickou část tvoří dva jednocívkové snímače s cívkou s vinutím ze silného drátu a dále dva nezávislé elektrické obvody.

Snímače jsou klasické „soap bars“, podobné typu P-90, ale jsou v porovnání o něco větší, slabší na výstupu, a mají zřetelnější brum. Silný aparát a „silné“ struny jsou určitě plus.

První, nebo také „rytmický“, obvod je obdobný jako na kytáře typu strat. Patří k němu třípolohový přepínač snímačů s klasickým zapojením – pro každý snímač zvlášť a v prostřední poloze pro oba dohromady, plus dva otočné knoflíky pro hlasitost a tón pro kteroukoliv polohu.

Druhý obvod, Fender ho nazývá „lead“ (sóllový), slouží pouze pro snímač u krku. Hráč si může dopředu nastavit hlasitost a tón snímače pomocí ovladačů, jež jsou kolečka z poloviny vyčnívající nad povrchem krytu. V případě potřeby pak může kdykoli přepnout posuvným dvoupolohovým posuvným přepínačem mezi obvody. Tento přepínač i ovladače pro přední snímač jsou umístěny na horní přední části kytary.

Zvuk

K otestování jsem použil celolampové 50W kombo Fender Concert Reverb-Amp. Jazzmaster sice nemá sustain, ale o co méně hraje „do délky“, o to víc hraje „do šířky“. Obecně se dá zvuk charakterizovat jako čistý, plný, hutný, a především prostorový. Speciálně při hraní akordů.

První obvod – rytmický

Samotný snímač u krku má čistý, zvonivý, já tomu říkám „lahvový“ zvuk (protože má sklovitý nádech), detailně ve výškách i basech. Také je hodně podobný zvuku, jaký produkuje bez použití zkreslení lespaulovský humbucker u krku, snad jen trochu temnější. Jinými slovy – neslyšel jsem z něj náznak fenderovského twangu. Při zvyšování hlasitosti zůstává tón stále artikulovaný, nerozmazává se. Tím, že kytara nemá sustain, tak asi není tak náchylná na zpětnou vazbu.

Snímač u kobylky produkuje jasný, „štěkavější“ ostrý zvuk, s více výškami, s přirozeným lehkým zkreslením, které se hodí pro rytmický do-

provod. Nejširší uplatnění najde přepnutí na oba snímače. Za prvé se díky „humbucking“ efektu cívek snímačů podstatně vyruší brum. Za druhé, a to je nejpodstatnější – zvuk si zachová prostor, ale nabere na zrnitosti, která s náležitým zkreslením tvoří hutné plochy. Při přebuzení zesilovače je zvuk stále hutně zrnitý, ale ztratí detail a zní „trashy“ (tak jak zní na grunge nahrávkách).

Druhý obvod – lead (sólový)

Při mém testu nedosahoval při jakémkoli nastavení zvukových kvalit prvního, rytmického obvodu. Zněl ve srovnání s ním přidušeně, ne tak živě a harmonicky. Přestože název „lead“ napovídá, že má sloužit pro hraní sóla, já osobně bych ho asi nevyužil vůbec na nic.

K obvodům obecně – myslím si, že měly nějaký účel v době zrodu kytary, kdy neexistovaly kytarové efekty a zesilovače neměly přepínače kanálů.

Závěr

Fender Jazzmaster je ve srovnání s ostatními modely z 50. let poměrně komplikovaná kytara, ale s variabilním a osobitým zvukem, představujícím asi to nejlepší, čeho jsou jednocívkové snímače schopny dosáhnout. Je to excelentní rytmická kytara k vyplnění a podbarvení hudebních ploch, což je základ hudebních stylů a směrů jako jazz, retro, punk, grunge, indies, a také mnoha dnešních kapel, které nesou nálepkou alternative. Jako sólový nástroj se hodí na instrumentální retro muziku ve stylu kdysi legendárních Shadows, pak si ještě dovedu představit tuhle kytaru hrající čistě blues. Pro klasický jazz podle mě postrádá „dřevnost“ lubovek.

Jazzmaster je v každém případě konstrukčně zajímavý nástroj, zaujímající své místo v řetězu vývoje modelů značky Fender a v historii elektrických kytar obecně. Je to nástroj, jehož pořízení stojí za úvahu v případě, že chcete obohatit či doplnit svůj stávající kytarový arzenál nebo studio o kytaru, která nepředstavuje mainstream. Na druhé straně je to kytara, která nezaznamenala žádnou vývojovou modifikaci či inovaci od dob svého vzniku (a určitě by si ji zasloužila) a která je vzhledem ke své konstrukci náročná na přesné nastavení a citlivá na celkové zacházení. Ani po cenové stránce není dnes Jazzmaster lidový či finančně lehce dostupný nástroj, a to ať už se jedná o nové kytary či staré, sběratelsky atraktivní nástroje. Přestože má dnes Jazzmaster stabilnější pozici na trhu a na hudební scéně, než tomu bylo před pár desetiletími, tak stále zůstává nástrojem, který je oceňován jen nevelkou částí hráčské komunity.

Protože jsem testoval nástroj, jenž nepředstavuje běžnou produkci, která je k dostání v obchodech, a jenž byl pravděpodobně přirozeně modifikován „zubem času“, tak nechci končit recenzi obecnými plusy a mínusy. Ty mohou být nakonec jasné z článku.

New York, 8. května 2003

Jan Hlavka

jan.hlavka@muzikus.cz

tři v jednom

Roland VR-760

Performance Keyboard

Firma Roland přišla s nástrojem, který opravdu na trhu klávesových nástrojů nebylo možné potkat, neboť vybočuje z dnešních trendů. Slučuje tři základní a dosud většinou samostatné druhy nástrojů – varhany, piano a syntezátor.

Proč je tak originální?

Protože jde o nástroje, které dosud slučovány nebyly, tedy alespoň varhany. Dnes stále více preferované simulace Hammondových varhan lze potkat ve výrobním programu několika známých firem, včetně Rolanda. Varhany použité u VR-760 vycházejí z jeho aktuální řady VK, modul piana odpovídá řadám FP a RD, zatímco SRX kartami rozšiřitelný, jednoduchý syntezátorový modul vzešel jako extrakt zkušeností s výrobou několika řad syntezátorů Roland. Celková polyfonie je 128 hlasů, což zatím není zcela běžné. Počet kláves 76, typu waterfall! Leckterý varhaník si posteskne, že běžných 61 kláves mu občas nestačí, být na dvou manuálech, známe to. A řešení modulu s master-keyboardem nemusí vyhovovat i přes sebekvalitnější samplý v modulu, právě pro jiný druh klaviatury, než je waterfall. Na druhou stranu, pianové party se na takové klaviatuře hrají dosti zvláště, ale kdo je hrával na dávných casíech či yamahách, si i tak oddechne. Ale pojďme pěkně postupně, zleva doprava (nerad bych u levice skončil, raději s ní začnu).

Přední panel

Přední panel má tmavošedou a tajemnou, důstojný dojem budící, barvu. Zcela vlevo vedle kláves je univerzální Pitch Bender s modulací v kolmém směru, který u Rolanda známe. Vše ostatní je na panelu, který má dvě části. Horní je výše, má uprostřed tradiční dvouřádkový displej (bohudíky za něj, ačkoliv větší by neškodil), současně s dvouciferným LED displejem. Vlevo od něj je hlasitost, ovladač rytmiky (20 hotových paternů) a sekce kontroléru D-Beam. Vpravo jsou pak tlačítka ovládání displeje, 64 registračních pamětí pro vyrobené zvuky, sekce Reverbu a Ekvalizéru.

Speciální tlačítko V-Link slouží k propojení výstupu videosignálu s TV apod., pro výstup textu v MIDI souboru a pro synchronizaci muziky a videoklipů. Dolní část obsahuje devět známých „hammondích“ táhel, totožných s řadou

VK. Sousedící sekce je varhanní, následuje pianová sekce a syntezátor.

Zadní panel

Je jednodušší, než jsem čekal. Kromě vypínače a s dobou jdoucího CompactFlash slotu je zde MIDI trojice, pedálová trojice (Damper, Expression a Control), stereo výstupy (jack 1/4", XLR a sluchátka) a nastavení jasu video signálu. Toť vše.

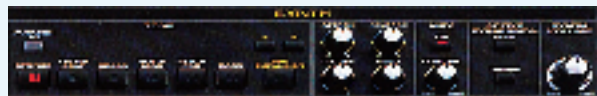
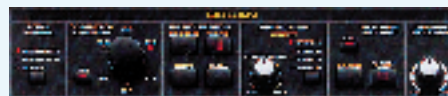
Varhanní sekce

Je zde zcela mimo varhanní barvy, jež si můžeme navolit ve zvukové bance syntezátoru příslušné části. Byly pečlivě samplovány a jsou totožné s těmi u nástroje VK-8. Pro milovníky přesného vyjádření se správně jmenují Virtual ToneWheel Sounds. Jsou postaveny na spolupráci s osvědčenými simulátory táhel řady VK. Nepamatuji se, že by s jejich funkčností byl u kteréhokoliv modelu VK problém, ani zde tomu není jinak. O jejich hnědo-černo-bílé barvě a označení stopáže odkazují čtenáře na stručné vysvětlení v testu modulu Roland VK-8 v únorovém čísle a podrobnější v jedné z odpovědí strýčka Yllase, popřípadě na odbornou literaturu, snadno dostupnou. Varhanní modul je doplněn COSM modelovanými, nejpoužívanějšími typy legendárních zesilovačů a zdařilou simulací rotace Leslie reproduktoru. Perkusivní (klik) mají čtyři volby

(druhá, třetí, měkký a pomalejší nástup). Varhany se samozřejmě neobejdou bez klasických efektů vibráta a chorusu, typicky střídavě položených na jednom přepínači. Bohužel vzadu chybí speciální kruhový konektor pro připojení originální Leslie soupravy, což je dosti nepřímé a nepochopitelné – u řady VK nechybí.

Sekce Piano

Nabízí devět modelů pian po třech – akustických grand pian, elektrických a ostatních. Kdo se setkal se známými stage piany Roland řad FP a RD, především vlajkovou lodí RD-700, tomu je jasné, o čem je zde řeč. Stejně jako u akustických křidel, jsou i u elektrických legendárních modelů Rhodes a Wurlitzer vzorky samplovány s využitím COSM modelování umístění mikrofonu, včetně zahrnutí nejbližšího okolí mikrofonu. Jde pouze o malý výběr barev, jak jinak, ale pochopitelně, pokud si potřebujete te hru na piano prožít, pak – nechcete-li inves-

tovat do hammer pian Roland zmíněných řad, či jiných výrobců – pořídte si prostě master-keyboard s kladívkovou mechanikou (ovšem dobrou) a zde máte k dispozici klavírové zvuky (bohužel jen tři). Avšak pokud vám jde jen o zvuk, nemusíte už kupovat nic (což zcela neplatí pro fajnšmekry, pochopitelně). Mimochodem, já osobně jsem velmi zvědav na kladívkovou mechaniku nových master-keyboardů Doepfer (s pověstí nejlepších master-keyboardů vůbec), ale také nových modelů Studiologic. Zkrátka se s nimi na těchto stránkách určitě setkáte.

Sekce syntezátoru

Také tento syntezátor má k dispozici 128hlasou polyfonii, což nabízí málokterý jiný. Zvuky jsou rozděleny do šesti kategorií (strings, choir, brass, bass a 2x synth) po třech, tedy můžeme použít 18 připravených zvuků a každý z nich libovolně překopat. Moje oblíbená sekce jsou smyčce a tady mi autoři udělali radost – jednou ze tří barev jsou nádherné analogové smyčce z Jupitera 8 (pamětníci, upustmež slzu). Editace je možná přímo z panelu, a proto má tato sekce nejvíce „hejblátek“. Zahrnuje nejen základní stavební kameny vzorku, jako Attack apod., ale také efektovou část (40 efektů) a ovládání rozšíření nejvýše dvou SRX karet.

Další funkce

Je to jednak D-Beam kontrolér, se třemi přiřaditelnými funkcemi, po jedné pro každou sekci, dále volitelný expression pedál EV-7 s přiřaditelnými funkcemi – zde se mi líbila možnost změny timbre zvuku. Volitelných pedálů je celkem šest, včetně dvou spínačů. Funkce V-Link nabízí možnost spojit videoklip muzikou. O tom by bylo možné psát mnohem více, ale vydalo by to na další článek. Nesmíme zapomenout na důležitou kartu CompactFlash, která nástroj skamarádí s okolním světem, vč. počítačů. Kapacita vnitřní paměti – 96 MB – pro wave vzorky (16bit, lineárních) není zanedbatelná.

Závěrem

Nástroj váží 17 kg, což není málo, pokud si uvědomíme, že postrádá hammer mechaniku, ale je nutné si uvědomit, že všechny integrované nástroje samostatně by v součtu daly větší tíhu. Spotřeba energie je kolem 20 W, což mne příjemně překvapilo. Nemusíte jej tak doma ani vypínat. Takže – sáhněte si, poslechněte si, popřípadě – odveďte si.

Jan Markovič

jan.markovic@muzikus.cz

i Roland VR-760 je klávesový nástroj, který integruje tři jednotlivé moduly, varhany, piano a syntetizér. Waterfall klaviatura a klasické efekty mu zajistí místo v každém baru. Cena s DPH: 94 740 Kč

+ myšlenka integrace těchto tří nástrojů
waterfall klaviatura
el. piana a smyčce

— schází konektor pro připojení originál Leslie soupravy
jen tři klavírové zvuky
jen tři pevné funkce pro D-Beam kontrolér

Boss Phase Shifter PH-3

Svým vzhledem klasika Boss nabízí efekt Phase Shifter (muzikantským slangem „mňoukeles“) ve standardní, lety prověřené kvalitě.

Osobně si myslím, že zde by mohl test na tuto krabičku skončit, neboť bylo napsáno vše důležité. Ale protože vím, jak moc toužíte číst stále dokola to samé, nemohu vás o to potěšit připravit.

K dispozici jsou čtyři knoflíky – klasická

rychlost a hloubka, navíc ovladač resonance (v tomto případě zpětná vazba efektovaného signálu zpátky na vstup, jako u flangeru), a sedmipolohový přepínač módů efektu. Rychlost efektu lze volit v rozmezí 0,2 až 16 s, hloubku modulace od nuly do hlubokého vlnění. Na přepínači lze navolit počet vln 4, 8, 10, 12 a módy Fall (plný sound s hutnými středy, trochu retro) a Rise (znějící naopak ostře, průrazně, moderně). V módu step je možno sešlápnutím a podržením pedálu nastavit tempo vlnění podle tempa skladby. Krabička podporuje připojení externího kontroléru a to buď pedálu EV-5 nebo jenom spínače, které pak funguje jako plynulá regulace tempa (v případě pedálu), nebo nastavení tempa (v případě spínače). Výstup je buď stereo, nebo je možno využít jen jeden ko-

nektor a v tom případě se signál smíchá do mona. V manuálu je graficky znázorněno množství nastavení, která opravdu fungují a znějí hezky. Jeden z nich je pojmenován tremolo a při troše tolerance i tremolo připomíná. Poměrně zásadní rozhodnutí vás čeká při rozhodování, zda krabičku zapojit ve zvukovém řetězu před zkraslením nebo za ním. Výsledky jsou totiž velmi odlišné. Před zkraslením je efekt rozmáznutý, velmi hezký a zajímavě znějící, ale ne tak výrazný. Za zkraslením zvukem ale dělá pravě divy, kroutí se nejen zvuk, ale i vlasy, nehty a všechno v dosahu aparátu. Rozhodně je třeba vyzkoušet obě varianty a mít na paměti, že méně někdy znamená více. Pokud uvažujete o koupi kvalitního phaseru, s PH-3 neuděláte chybu. Jeho cena je 4980 Kč.

Richard Tomíček

richard.tomicek@muzikus.cz

Ego-Sys Waveterminal U24 USB digitální audio rozhraní

Je šikovná krabička, doslova kapesní, jelikož její rozměry jsou cca 9 x 9 x 2 cm (průměr téměř na chlup shodný s disketou) a váží pár deka! O co jde? Slouží k převodu analogového signálu na digitální a naopak – 24bit AD/DA. Copak asi napadne českého čtenáře bezprostředně po přečtení této věty? Inu, jasná zpráva – převod starých dobrých válek z LP na CD, že ano. Přesně tak, ale to je jen jedno z řady využití tohoto univerzálně sympatického, či sympaticky univerzálního přístroje. Převodník je full duplex a je mu docela jedno, co do něj pošlete a co si budete odebírat na opačném konci. To znamená, že umí současně nahrávat a přehrávat jak stereo analogový, tak stereo digitální signál. Ba

co víc, umí také digitální vzorkování přepočítat a poslat pak výsledný – lepší či horší signál ven. Na přední straně jsou čtyři analogové mono 1/4" jacky, 2 In a 2 Out, s -10dBV nominální úrovní audio zařízení. Na rozdíl od některých audio zařízení, kde je záměrně zesilován výstupní signál, pro falešný dojem vyšší kvality, zde je přenášen signál zcela čistý, bez nejmenšího zkraslení. Ničeho více a ani ničeho méně se na konci nedočkáme než toho, co jsme dovnitř poslali, vyjma zvoleného převodu. Analog Out levý je použitelný i pro stereo sluchátka. Na straně opačné najdeme kromě USB konektoru také digitální konektory na všechny stereo způsoby – S/PDIF Coaxial i Optical, In + Out. Podporované frekvence vzorkovacího signálu na vstupu: 32/44,1/48 kHz. Ovšem bez ohledu na frekvenci vstupního signálu U24 jej konvertuje na frekvenci, kterou si sami zvolíme. Spolupracuje se všemi používanými sekvenčními i HDR SW, na platformách PC i MacOS, takže se nemusíme obávat, že ten náš bude zlobit – nebude. Systém podporuje rovněž moderní technologie: ASIO 2.0 a MME, u SW jako Cubase, Nuendo, Cakewalk či

Samplitude. Pokud zvolíme signál na Digital In Clock zdrojovém konektoru, U24 bude odpojen od počítače a fungovat jako nezávislý frekvenční konvertor signálu, který nakonec pošle jak na digitální, tak analogový výstup. Hardwarově není U24 příliš náročný, lze říci, že zcela minimálně – procesor PII 400, nebo G3 a lepší, 128 MB RAM a audio SW. Instalace proběhla zcela v pohodě, instalační CD je přibaleno, pod Windows XP není potřeba. Manuál má 60 stran a většinou se věnuje nastavení a ovládání u nejběžnějších SW, především ASIO. Cena s DPH: 7989 Kč.

Jan Markovič

jan.markovic@muzikus.cz

Jazz Electric Bass, Thomastik

Infeld, Round Wound – niklové struny, pětistrunná verze, tloušťky 043, 051, 068, 089, 118

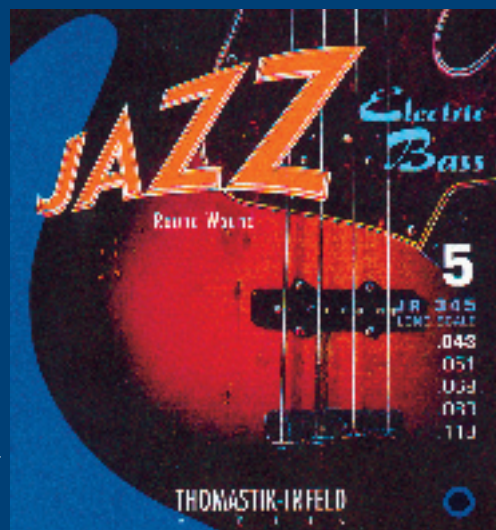
Značku Thomastik-Infeld z nedaleké Vídně není potřeba nějak zvlášť představovat, protože se proslavila hlavně ve sféře vážné hudby u smyčcových nástrojů. Kdo nehrál na thomastiky, jako by nebyl. A hrál a hraje na ně opravdu skoro celý svět. I u kontrabasových hráčů je tato značka už pár desetiletí velice oblíbená a i dnes představuje špičku mezi strunami.

Pro elektrifikované nástroje se ze široké produkce nachází na samém vrcholu kvality série Electric Bass Jazz – Flatwound a Roundwound. Tyto speciálně navržené struny zohledňují potřeby hráčů všech stylů z let šedesátých a sedmdesátých, a lze je proto zastřešit výrazem „vintage“. Základ struny tvoří vysoce flexibilní kulaté nerezové jádro, které zaručuje pevnou intonaci a vyvážený tón. Niklové vinutí je hlazené anebo kulaté. Hlazené vinutí (flatwound) svým charakterem tónu evokuje kontrabasový zvuk a doporučuje se pro použití

na bezpražcové baskytary pro větší kontaktní plochu s hmatníkem. Aston „Family Man“ Barrett (Bob Marley) používal hlazené struny pro změnu na pražcovou baskytaru, protože preferoval zvuk bez „nacinkaných“ výšek. Kulaté vinutí (roundwound) je univerzálnější a hodí se i pro slap. Jaco Pastorius zase používal struny s kulatým vinutím na bezpražec, kvůli širokospektrálnímu tónu (ve svém bigbandu neměl kytaru ani klávesy).

Struny mají opravdu vynikající intonační stabilitu, výborný sustain a díky niklovému vinutí široký a teplý tón. Jsou příjemně – na můj vkus částečně až moc – měkké a citlivě přenášejí veškeré reakce prstů. Vynikající je i struna B. Hrají výborně i po třech měsících nepřetržitého zatížení bez zřetelné ztráty kvality. Konce strun jsou chráněny před nalomením světlezeleným opředěním.

Struny Jazz Roundwound Thomastik – Infeld se řadí mezi niklovou elitu příbuzných

strun D'Addario a Ernie Ball. Cena čtyřstrunné verze je 1160 Kč a pětistrunné verze 1526 Kč.

Peter Dygobass Pavlík
peter.pavlik@muzikus

Boss SP-505 Groove Sampling Workstation pro „vynálezce“ nových samplů

Popsaný sampler uvítají ti, kdo se rádi „nimrají“ a vyrábí nové zvuky, sedí hodiny v internetu a loví... SP-505 jim ušetří spoustu času v i-kavárně, protože bude nejen lovit, ale hlavně tvořit!

Přístroj je vedle své nevelké interní paměti (cca 17 minut) vybaven také SM portem pro 3,3V médium, podle jehož kapacity je schopen také ukládat příslušně rozsáhlé kompozice, např. 4 minuty (8 MB médium – nejnižší použitelný model) až po 64 minuty (128 MB), pokud chcete data nekomprimovaná. V nejvyšší komprimaci je to od 24 do 395 minut. Workstation se nejmenuje nadarmo. Umí totiž kompletně zpracovat audio vzorek (sample), počínaje jeho editací. Displej je totiž grafický s poměrně slušným rozlišením a volitelnou intenzitou zeleného podsvícení, takže si neníčíte oči. Pro podrobnější editaci lze vzorek i zvětšit. Důležitou editační funkcí je Chop, která slouží k rozdělení samplu na části v místech, které definujete. Tyto části jsou potom uloženy jako nové samplu. Pracovat můžete s WAV a AIFF soubory. A co je to vlastně sample? Je to audio vzorek, přicházející z externího zdroje, který je možné zaznamenat např. na pad nebo přímo do paměti jako pattern. Může být tak dlouhý, jak nám dovolí kapacita SM karty, nebo u kratších záznamů in-

terní paměť. SP-505 obsahuje 64 interních presetů samplů a umožňuje zaznamenat 128 nových uživatelských samplů. Podle kapacity karty lze uložit až 256 samplů. V zásadě rozlišujeme dva druhy samplů – Phrase sample, který je hrany a bývá delší. Single sample je jednorázová záležitost, např. úder bubny, nebo zvukový efekt.

Pattern je trochu jiná věc, a sice záznam pro sekvencer, skládající se ze čtyř částí, řekněme stop, které mohou být zaznamenány každá zvlášť. Pro bližší pochopení můžeme pattern přirovnat k notovému zápisu např. pro smyčcový kvartet, zatímco samplu k nástrojům, které podle tohoto zápisu hrají.

Song je pak jen zadané pořadí přehrávaných patternů za sebou. Do paměti SP-505 můžeme zaznamenat až 20 songů. Samplu můžeme vylepšit celkem 26 efekty, nastavitelnými pomocí tří potenciometrů. Vstup audio signálu je možný jak analogově, tak digitálně. Pro vstup digitálního signálu jsou k dispozici dokonce dva konektory – optický a koaxiální. Přístroj nemá zvukový generátor, pracuje pouze s existujícími

sample, které umí libovolně přetvořit. Samplu lze přiřadit 16 padů pro jednoduché přehrávání. SP-505 má paměť pro 256 samplů v šestnácti bankách. Pomocí BPM lze přístroj synchronizovat s kterýmkoliv DJ zařízením, a podpořit tak velmi netradičně produkci. Standardní sampleovací frekvence je 44,1 kHz. Jen dvojici tlačítek exit/enter bych umístil blíže displeji, jelikož tam se operuje nejčastěji.

Cena: 21 780 Kč.

Jan Markovič

jan.markovic@muzikus.cz

Summit Audio TD-100 Instrument Preamplifier

Firma Summit Audio se už víc než dvacet let zabývá vývojem studiových lampových zařízení, která se vyznačují vysokou kvalitou zvuku a spolehlivostí. V tomto testíku se podíváme na zoubek jejich modelu TD-100.

Tento půlrack slouží jako nástrojový předzesilovač a lampový direct box (direct box je v tomto případě zařízení, které převádí vysokoimpedanční nástrojový vstup na nízkoimpedanční výstup se symetrickým výstupem a linkovou úrovní signálu). Tvoří vlastně článek zvukového řetězce mezi nástrojem a nahrávacím zařízením a jeho rolí je přizpůsobení signálu tak, aby byl co nej kvalitněji zpracován pro nahrávání. Ideální využití nalezneme v domácích studiích, kde chybí klasický hardwareový mixpult. Vše se odehrává v počítači a jediným problémem bývá kvalitní prvotní zdroj signálu.

Nesymetrický vstup pro nástroje je lampový a je osazen jednou elektronkou 12AX7A/ECC83. Vstupní impedance se dá plynule měnit od 10 k Ω do 2 M Ω . Citlivým nastavením vstupní impedance se dá velmi ovlivnit barva zvuku. Nastavení záleží na použitých snímačích a elektrických vlastnostech. Pro pasivní snímače kytar nebo baskytar se změna impedance velmi kladně projeví hlavně na výškách a v celkové plastičnosti zvuku.

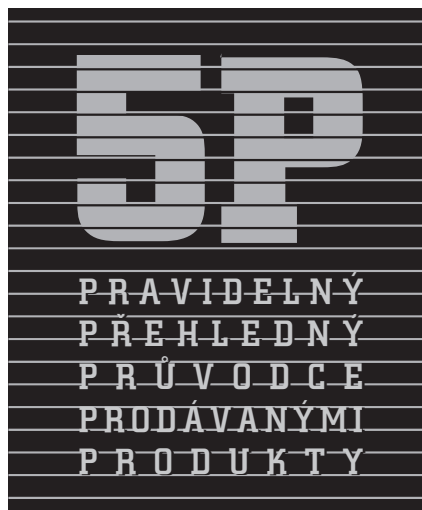
Symetrický výstup lze nastavit v rozmezí +24 dB od nominální hodnoty. Obvod je tentokrát tranzistorový, takže TD-100 můžeme označit jako hybridní předzesilovač. Indikace úrovně vstupního signálu je zajištěna dvěma LED diodami. Nechybí zde odpojení země (Ground Lift), které rozpojí zemní smyčky, a odstraní tak nepříjemné bručení. Na předním pa-

nelu nalezneme také přepínač, který mění fázi signálu (Polarity). Přístroj je vybaven výstupem na sluchátka, kterým můžete poslouchat přímý výstup předzesilovače anebo ho využít ke cvičení.

TD-100 může najít velmi široké uplatnění ve studiích, kde nelze z prostorových důvodů stavět výkonné nástrojové aparatury, a využijete ho všude tam, kde je nutné oddělit zdroj signálu, ať už kvůli impedancím (podstatně zlepšit kvalitu zvuku), tak i kvůli galvanickému oddělení (eliminuje nežádoucí brumy). Cena v Praze Music Center (20 990 Kč) bohužel naznačuje, že TD-100 je určen pro uživatele s vyššími nároky na kvalitu.

Vladimír Švanda

vladimir.svanda@muzikus.cz

Virbly

Po elektronické masáži z minulých čísel se zase vracíme do akustična. Tentokrát je rubrika 5P věnována srdci bicí soupravy – rytmičákům, šrotákům, malým bubínkům, krátce – virblům. Je jich pro vás přichystáno přes dvě stě, takže hezké čtení. Tabulka je myslím natolik přehledná, že je zbytečné ji moc komentovat. Micméně pro pořádek: není-li uvedena jednotka, jsou rozměry v palcích (šířka x výška), firma Peace dokonce napsala počet ladicích šroubů (šr.). Sloupec „počet vrstev“ zahrnuje jak počet

vrstev u dřevěných bubínků (1 = masiv), tak tloušťku korpusu u kovových. Někdy je uvedena i tloušťka korpusu u dřevěných. Pokud v nějakém sloupci narazíte na kódové označení a bude vás zajímat, co znamená, doporučuji kontaktovat distributora, popř. kouknout na webovou stránku daného výrobce. Ve sloupci „struník“ je v lepším případě počet strun, v horším počet struníků, nechám na inteligenci čtenáře :o). (vr)

Koaxiální reproduktory

výrobce/typ	rozměry	materiál	počet vrstev	barva	povrchová úprava	ráfky	blány	struník	cena [Kč]
Peace - Taiwan									
SD102	14 x 5,5 6 šr	ocel	1,0 mm	chrom	lesklý	jednoduché 1,6mm		1	2 030
SD101MN	14 x 6,5 8 šr	ocel	1,0 mm	chrom	lesklý	jednoduché 1,6mm		1	2 230
SD113M	14 x 6,5 8 šr	ocel	1,0 mm	chrom	lesklý	jednoduché 1,6mm		1	2 660
SD108	13 x 3,5 10 šr	ocel	1,0 mm	chrom	lesklý	jednoduché 1,6mm		1	2 037
SD105	3 5 x 14 12 šr	ocel	1,0 mm	chrom	lesklý	jednoduché 1,6mm		1	2 160
SD111M	14 x 6,5 12 šr	ocel	1,0 mm	chrom	lesklý	jednoduché 1,6mm		1	2 700
SD131M	14 x 6,5 10 šr	ocel	1,0 mm	chrom	lesklý	jednoduché 1,6mm		1	3 590
SD109BS	13 x 3,5 10 šr	mosaz	1,2 mm	mosaz	lesklý	jednoduché 1,6mm		1	3 740
SD130B	14 x 6,5 10 šr	mosaz	1,2 mm	mosaz	lesklý	jednoduché 2,3mm		1	6 250
SD122MP	14 x 6,5 10 šr	javor	9	namořená zelená	lesklý	jednoduché 2,3mm		1	5 590
SD123MP	14 x 3,5 10 šr	javor	9	přirodní	lesklý	jednoduché 2,3mm		1	3 960
SD124MP	14 x 6,5 10 šr	javor	9	namořená vínová	lesklý	jednoduché 2,3mm		1	4 880
Pearl									
Chad Smith sign	14 x 5	ocel	1	Steel Black/Nickel	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	7 490
Dennis Chambers sign	14 x 6,5	javor	4+4	opal white	mat	lité	Remo Ambassador	24	14 490
Eric Singer sign	14 x 6,5	javor	10	silver sparkle	perleť	lité	Remo Ambassador	20	16 990
Ian Paice sign	14 x 6,5	ocel	1	baeded steel	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	8 990
Marvin Smith sign	14 x 4	měď	1	měď	lesk	sup. h.-chrom/gold	Remo Ambassador	20	9 990
Omar Hakim sign	13 x 5	mahagon	6	mahagon	lak	super hoop	Remo Ambassador	20	9 690
Steve Ferrone sign	14 x 6,5	mosaz	1	černý nikel	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	12 990
Tico Torres sign	14 x 6,5	hliník	1-3 mm	hliník	mat	lité	Remo Ambassador	20	16 490
Master Mahogany	14 x 6,5	mahagon	4	mahagon	lak	lité	Remo Ambassador	20	12 490
Master Mahogany	14 x 5,5	mahagon	4	mahagon	lak	lité	Remo Ambassador	20	11 990
Master javor	14 x 6,5	javor	4	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	12 500
Master javor	14 x 5,5	javor	4	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	11 990
Master javor	14 x 6,5	javor	6	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	12 700
Master javor	14 x 5,5	javor	6	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	12 400
Master birch	14 x 6,5	bříza	6	bříza	lak	lité	Remo Ambassador	20	11 400
Master birch	14 x 5,5	bříza	6	bříza	lak	lité	Remo Ambassador	20	10 990
Export	14 x 5,5	mahagon	6	dle soupravy	lak	1,6mm ocel	Pearl Protone	20	4 990
Sensitone	14 x 6,5	ocel	1	chrom	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	6 990
Sensitone	14 x 5,5	ocel	1	chrom	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	6 690
Sensitone	13 x 5,5	ocel	1	chrom	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	6 490
Sensitone	14 x 6,5	mosaz	1	mosaz	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	9 290
Sensitone	14 x 5,5	mosaz	1	mosaz	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	8 490
Sensitone	14 x 5,5	bronz	1	bronz	lesk	super hoop	Remo Ambassador	20	9 990
F f s	14 x 6,5	měď	1	měď	lesk	lité	Remo Ambassador	20	11 990
F f s	14 x 5	měď	1	měď	lesk	lité	Remo Ambassador	20	10 990
F f s	14 x 3,5	měď	1	měď	lesk	lité	Remo Ambassador	20	9 990
F f s	14 x 6,5	javor	6	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	13 900
F f s	14 x 5	javor	6	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	12 990
F f s	14 x 3,5	javor	6	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	11 490
F f s	14 x 3,5	ocel	1	černá	mat	lité	Remo Ambassador	20	6 990
F f s	14 x 6,5	mosaz	1	mosaz	lesk	lité	Remo Ambassador	20	11 490
F f s	14 x 5	mosaz	1	mosaz	lesk	lité	Remo Ambassador	20	10 990
F f s	14 x 3,5	mosaz	1	mosaz	lesk	lité	Remo Ambassador	20	9 990
Piccolo	14 x 4	javor	6	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	9 490
Piccolo	13 x 3	javor	6	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	6 290
Soprano	12 x 7	javor	8	javor	lak	lité	Remo Ambassador	20	10 700
Piccolo	13 x 3	mosaz	1	mosaz	lesk	lité	Remo Ambassador	20	6 290
Piccolo	13 x 3	ocel	1	černá	mat	lité	Remo Ambassador	20	4 490
Sopranino	10 x 4	javor	6	javor	lak	lité	Remo Ambassador	15	7 490
Export	14 x 5,5	ocel	1	chrom	lesk	1,6mm ocel	Pearl Protone	20	4 490

výrobce/typ	rozměry	materiál	počet vrstev	barva	povrchová úprava	ráfky	blány	struník	cena [Kč]
Remo									
Masteredge	13 x 3,5	acousticon	1	quadura	lesk	lisované	Remo Renaissance	20	7 990
Masteredge	13 x 5,5	acousticon	1	quadura	lesk	lisované	Remo Renaissance	20	8 290
Masteredge	14 x 3,5	acousticon	1	quadura	lesk	lisované	Remo Renaissance	20	9 290
Masteredge	14 x 5,5	acousticon	1	quadura	lesk	lisované	Remo Renaissance	20	9 590
Masteredge	14 x 6,5	acousticon	1	quadura	lesk	lisované	Remo Renaissance	20	9 890
Mastertouch	14 x 5,5	acousticon	1	quadura	lesk	lisované	Remo Renaissance	20	9 590
Mastertouch	14 x 7	acousticon	1	quadura	lesk	lisované	Remo Renaissance	20	9 990
Sonor									
DS 1005 ML	10 x 5								14 500
DS 1205 ML (B)	12 x 5								15 900
DS 1404 ML (B)	14 x 4								19 500
DS 1405 ML (B)	14 x 5								19 900
DS 1408 ML	14 x 6 1/2								20 500
DS 1406 ML (B)	14 x 8								21 200
DS 1404 S	14 x 4								16 500
DS 1405 S	14 x 5								16 900
DS 1406 S	14 x 6								17 400
DS 1408 S	14 x 8								18 500
SY 1404	14 x 4								16 500
SY 1405	14 x 5								16 900
SY 1406	14 x 6								17 200
SY 1406x	14 x 6								18 500
HLD 594	14 x 4								37 900
HLD 596	14 x 6								44 500
HLD 596x	14 x 6								45 900
HLD 598	14 x 8								47 500
D 1404 M	14 x 4 1/4								16 300
D 1405 M	14 x 5								16 500
D 1406 M	14 x 6								16 700
S 1405 M	14 x 5								10 400
S 1405 M DC	14 x 5								13 500
S 1405 B	14 x 5								13 900
S 1405 S	14 x 5								11 300
F 3145 SW - dřevo	14 x 5 1/2								5 800
F 3145 SS - kov	14 x 5 1/2								3 800
F 3105 SWP	14 x 5								5 800
F 3125 SWP	14 x 5								5 800
F 2145 SS - kov	14 x 5 1/2								3 300
F 2145 SW - dřev	14 x 5 1/2								3 900
J 1002 - JSD 10	10 x 2								3 900
Yamaha									
SD 265	14 x 5,5	ocelový	1,2 mm	chrom	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/20	3 690
SSD 065	14 x 6,5	bříza/mah./falkata	8	MRB, MCR, MMG, MNW	mat	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/20	4 890
SSD 1050	10 x 5,5	bříza/mah./falkata	8	MRB, MCR, MMG, MNW	mat	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/14	4 390
SSD 1250	12 x 5	bříza/mah./falkata	8	MRB, MCR, MMG, MNW	mat	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/14	4 590
SSD 1350	13 x 5	bříza/mah./falkata	8	MRB, MCR, MMG, MNW	mat	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/14	4 690
SD 2075B	14 x 5,5	ocelový	1,2 mm	černá	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/20	8 990
SD 2076B	14 x 6,5	ocelový	1,2 mm	černá	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/20	9 290
SD 2095	14 x 5,5	ocelový	1,2 mm	chrom	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/20	12 290
SD 2096	14 x 6,5	ocelový	1,2 mm	chrom	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/20	12 190
SD 4103	14 x 3,5	mosaz	1,2 mm	mosaz/chrom	lesk	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	17 190
SD 4105	14 x 5,5	mosaz	1,2 mm	mosaz/chrom	lesk	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	17 190
SD 4106	14 x 6,5	mosaz	1,2 mm	mosaz/chrom	lesk	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	17 190
SD 6103	14 x 3,5	měď	1,2 mm	měď/chrom	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/20	15 190
SD 6105	14 x 5,5	měď	1,2 mm	měď/chrom	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/20	15 190
SD 6106	14 x 6,5	měď	1,2 mm	měď/chrom	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/20	15 190
NSD 085	14 x 5,5	dub	6	MNO, MBN, MRO, MBK	mat	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/20	8 790
NSD 085	14 x 5,5	dub	6	BLO, BRO, AMO	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/20	10 090
NSD 087	14 x 7	dub	6	MNO, MBN, MRO, MBK	mat	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/25	9 090
NSD 087	14 x 7	dub	6	BLO, BRO, AMO	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/25	10 590
WSD 0105	14 x 5,5	buk	6	41 Custom colours	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/20	12 890
WSD 0107	14 x 6,5	buk	6	41 Custom colours	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/25	13 390
MSD 0104	14 x 4	javor	7	černá, Turquoise javor	lesk	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	17 790
MSD 0105	14 x 5,5	javor	7	černá, Turquoise javor	lesk	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	18 090
MSD 0106	14 x 6,5	javor	7	černá, Turquoise javor	lesk	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	18 790
MSD 0114	14 x 4	javor	7	Vintage Natural	mat	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	19 990
MSD 0115	14 x 5,5	javor	7	Vintage Natural	mat	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	20 590
MSD 0116	14 x 6,5	javor	7	Vintage Natural	mat	Alum/Die-část 3,0mm	Remo Ambassador	1/20	21 190
BMSD1455	14 x 5,5	bambus	6	Natural	mat	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/20	15 390
BMSD 1465	14 x 6,5	bambus	6	Natural	mat	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/20	15 390
MSD 13SG - Steve Gadd	13 x 5	javor	7	černá	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/10	14 890
MSD 14SG - Steve Gadd	14 x 5	javor	7	černá	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/10	16 790
BSD 13SG - Steve Gadd	13 x 5	bříza	6	černá	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/10	14 590
BSD 14SG - Steve Gadd	14 x 5	bříza	6	černá	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/10	15 890
SD 255SG - Steve Gadd	14 x 5,5	ocelový	1,2 mm	černá	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo PowerStroke3	1/10	15 690
SD 455SG - Steve Gadd	14 x 5,5	mosaz	1,2 mm	černá	lesk	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo PowerStroke3	1/10	18 090
MSD 14AF - Anton Fig	14 x 6	javor	7	černá	lesk	19-ply javor Wood	Remo Ambassador	1/20	17 790

výrobce/typ	rozměry	materiál	počet vrstev	barva	povrchová úprava	ráfky	blány	struník	cena [Kč]
WSD 13AJ - Akira Jimbo	13 x 7	buk	8	White Sparkle	lesk	19-ply javor Wood	Remo Ambassador	1/20	16 890
MSD 13DW - Dave Weckl	13 x 5	javor	7	černá transparentní	lesk	PowerHoop/Alum 3,0mm	Remo Ambassador	1/14 Sign	22 290
MSD 14DW - Dave Weckl	14 x 5	javor	7	černá transparentní	lesk	PowerHoop/Alum 3,0mm	Remo Ambassador	1/14 Sign	24 390
SD 355DW - Dave Weckl	14 x 5,5	hliník	2,0 mm	chrom	lesk	PowerHoop/Alum 3,0mm	Remo Ambassador	1/14 Sign	24 490
SD 455 - Manu Katché	14 x 5,5	mosaz	1,2 mm	černá	lesk	Alum/Die-cast3,0mm	Remo Ambassador	1/20	24 790
SD 465 - Manu Katché	14 x 6,5	mosaz	1,2 mm	černá	lesk	Alum/Die-cast3,0mm	Remo Ambassador	1/20	24 690
MSD 10PE - Peter Erskine	10 x 4	javor	6	Vintage	mat	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/14	13 790
MSD 12PE - Peter Erskine	12 x 4	javor	6	Vintage	mat	Triple Flange/Steel 1,6mm	Remo Ambassador	1/14	14 390
SD 255NC - Ndugu Chancler	14 x 5,5	ocelový	1,2 mm	Special White	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Emperor	1/20	13 690
SD 435 - DG - David Garibaldi	14 x 4,5	mosaz	1,2 mm	Clear Blue	lesk	ZincDie-cast/3,0mm	Remo Ambassador	1/20	22 490
MSD 1470EJ - Elvin Jones	14 x 7	javor	7	Gold Sparkle	lesk	19-ply javor Wood	Remo Ambassador	1/20	22 490
SD 655RH - Roy Hanes	14 x 5,5	měď	1,2 mm	Hand Hamered Finish	lesk	DynaHoop/Steel 2,3mm	Remo Ambassador	1/25 Short	17 890
ASD 1460BC - Billy Cobham	14 x 6	javor	6	Sol Black Silver Sparkle	lesk	19-ply javor Wood	Remo Ambassador	1/20	19 890
WSD 1455SE - Sonny Emory	14 x 5,5	buk	8	Natural	mat	ZincDie-cast/3,0mm	Remo Ambassador	1/25	17 290

Tama

Stewart Copeland - SC145	14 x 5	mosaz	1,5 mm		Chrome Plated	MDH14-10			14 080
Mike Portnoy - MP1455	14 x 5	javor	8/6,5 mm	Matte Black	Painted Hammered Steel	MDH14-8			23 870
Mike Portnoy - MP125	12 x 5	javor	8/6,5 mm	Matte Black	Painted Hammered Steel	MDH12-6			12 630
Lars Ulrich - LU1465BB	14 x 6	mosaz	3 mm			Die-Cast Hoop			67 190
Lars Ulrich - LU1465	14 x 6	ocel	3 mm	Diamond Plate		MDH14-10			21 040
Simon Phillips - SP1455	14 x 5	bronz		Black Nickel Plated		Brass Mighty Hoop			15 360
Simon Phillips - SP125	12 x 5	javor		Starclassic Quilted		Die-Cast Hoop			18 270
Bill Bruford - BB146	14 x 6	javor/bříza	9/6 mm	Black Metallic	Sandblast	Steel Mighty Hoop			23 860
Bill Bruford - BB1055	10 x 5	javor/bříza	9/6 mm	Black Metallic	Sandblast				20 890
Kenny Aronoff - KA145	14 x 5	mosaz		Black Nickel Plated	Hand Engraving	MFB14-10N			19 400
Kenny Aronoff - KA154	15 x 4	mosaz		Black Nickel Plated	Hand Engraving	MFB15-8N			16 360
PC455HN	14 x 5	měď	3 mm		Hand Hammered	MDH14-10	MUS80A		26 470
PA455HN	14 x 5	hliník	3 mm		Hand Hammered	MDH14-10	MUS80A		22 110
PL565N	14 x 6	mosaz	3 mm			Bell Brass Hoop MBH14-10	MCS70A		56 810
PL555N	14 x 5	mosaz	3 mm			Bell Brass Hoop MBH14-10	MCS70A		56 180
PL540N	14 x 4	mosaz	3 mm			Bell Brass Hoop MBH14-10	MCS70A		46 240
PBZ380	14 x 8	bronz	1,2 mm			Brass Mighty Hoop MFB14-10N	MCS70A		11 340
PBZ365	14 x 6	bronz	1,2 mm			Brass Mighty Hoop MFB14-10N	MCS70A		10 660
PBZ355	14 x 5	bronz	1,2 mm			Brass Mighty Hoop MFB14-10N	MCS70A		10 180
PBZ340	14 x 4	bronz	1,2 mm			Brass Mighty Hoop MFB14-10N	MCS70A		9 580
PBZ355H	14 x 5	bronz	1,2 mm		Hammered	Brass Mighty Hoop MFB14-10N	MCS70A		11 390
PBS280	14 x 8	mosaz	1,5 mm			Steel Mighty Hoop MFM14-10	MCS70A		10 150
PBS265	14 x 6	mosaz				Steel Mighty Hoop MFM14-10	MCS70A		9 490
PBS255	14 x 5	mosaz				Steel Mighty Hoop MFM14-10	MCS70A		9 040
PBS240	14 x 4	mosaz				Steel Mighty Hoop MFM14-10	MCS70A		8 350
PSS255	14 x 5	ocel	1,2 mm			Steel Mighty Hoop MFM14-10	MCS70A		7 740
PSS240	14 x 4	ocel	1,2 mm			Steel Mighty Hoop MFM14-10	MCS70A		7 140
PAL255	14 x 5	bezešvý hliník	1,0 mm			Steel Mighty Hoop MFM14-10	MCS70A		7 810
PAL240	14 x 4	bezešvý hliník	1,0 mm			Steel Mighty Hoop MFM14-10	MCS70A		7 140

Premier

2601 Standard	10 x 6	bříza	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované/ISO	Remo Everplay	1	11 990
2604 Standard	12 x 7,5	bříza	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované/ISO	Remo Everplay	1	12 910
2629 Standard	13 x 7	javor	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované	Remo Everplay	1	12 910
2631 Standard	14 x 4	javor	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované	Remo Everplay	1	11 990
2633 Standard	14 x 5,5	javor	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované	Remo Everplay	1	12 990
2636 Standard	14 x 7	javor	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované	Remo Everplay	1	12 990
2653 Standard	14 x 5,5	ocel				lisované	Remo Everplay	1	13 490
2673 Standard	14 x 5,5	mosaz				lisované	Remo Everplay	1	13 490
2676 Standard	14 x 7	mosaz				lisované	Remo Everplay	1	14 290
2601 Premium	10 x 6	bříza	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované/ISO	Remo Everplay	1	15 490
2604 Premium	12 x 7,5	bříza	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované/ISO	Remo Everplay	1	16 490
2629 Premium	13 x 7	javor	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované	Remo Everplay	1	16 490
2631 Premium	14 x 4	javor	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované	Remo Everplay	1	15 990
2633 Premium	14 x 5,5	javor	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované	Remo Everplay	1	16 990
2636 Premium	14 x 7	javor	6	viz. pozn. 1	viz. pozn. 2	lisované	Remo Everplay	1	17 490

pozn. 1 - Standard: fólie - černá, modrý lesk lakované - přírodní, oranž, ohnivě červená, mahagon, safírová, tyrkysová matné - černá, ořech, přírodní, oranžová, ohnivě červená, mahagon, safírová, tyrkysová
pozn. 2 - Premium: jemná perleť - zlatá, smaragdová, bronzová, oranž, purpurová, červená, safírová, stříbrná perleť - bílá, purpurová, safíri lakované - černá, bílá

Hanuš & Heřt Drums

typ:	malý buben
materiál:	javor, třeseň, dub, jarrah, hruška, palisandr
počet vrstev:	1
barva:	přírodní, červenohnědá, hnědá, žlutá, černá, plus odstíny dle přání zákazníka
povrchová úprava:	šelak - vysoký lesk na všech nástrojích
ráfky:	ovangolové, dřevěné, bubingové, bukové
blány:	Remo
struník:	vlastní výroba 18-20 strun
rozměry:	10 x 4; 10 x 5; 10 x 6,5; 12 x 4; 12 x 5; 12 x 6; 12 x 6,5; 13 x 4; 13 x 5; 13 x 6; 13 x 6,5; 13 x 7; 13 x 8; 14 x 4; 14 x 5; 14 x 6; 14 x 6,5; 14 x 7; 14 x 8
cena:	od 20 000 do 25 000 Kč

Workshop

come to jam

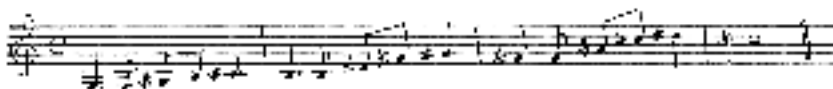
www.cometojam.cz

X

Milí kytaristi, krásné kytaristky!

Čtyřtaktí, které vám předkládám, je úvodním riffem nejmenované písně nejmenované české kapely. Jestliže kdokoliv pozná, o jakou nahrávku a kapelu se jedná – má u mě panáka. Kontakt seženete na telefonním čísle 235 522 501 nebo mi napište mailem.

A teď k samotné melodii. Je možné ji hrát s výměnou poloh levé ruky – v tomto případě ovšem mizí veškerý půvab a potěšení ze hry! Doporučuji ji proto hrát tak, jak byla nahrána – tj. v 1. poloze. Tím pádem budete nuceni zaměstnat při tomto „houslovém“ prstokladu vaše ctěné a často líné malíčky. Rychlosti se meze nekladou!

Pavel Jordán

pavel.jordan@muzikus.cz

Pavel Jordán (1970)

Absolvent konzervatoře a kytarový samouk.

V současnosti hraje se svými nejlepšími kamarády ve skupině Divoký srdce.

Pěvecký workshop Come to Jam (1)

Co Čech, to zpěvák aneb zpěvákem snadno a rychle?

Opravdu mám v poslední době pocit, že někdejší heslo „co Čech, to muzikant“ dnes již docela zestárla a ztratilo na aktuálnosti. Při pohledu na televizní obrazovky, na všechny ty Caruso Show, Do-re-mi, Rozjezdy pro hvězdy a já nevím, co ještě (TV Nova chystá ještě další nový pořad s obdobnou tematikou), mám opravdu pocit, že by se raději mělo říkat: „co Čech, to zpěvák“. Ale nic proti tomu, vždyť dokud je našemu národu do zpěvu, tak to s námi není zas až tak zlé. A tak buďme za to rádi.

Pokud zpíváte jen s přáteli u piva nebo svým dětem před spaním, anebo si chcete jen jednou v životě zajít zazpívat do Carusa, tak k tomu opravdu o zpívání nic vědět nepotřebujete. Máte-li ale vyšší ambice, už byste neměli nic pod-

ceňovat a měli byste začít uvažovat o studiu zpěvu. A to nejen proto, aby z vás vycházely kultivované tóny a váš zpěv byl posluchačům co nejlíbivější, ale hlavně kvůli vám samotným, protože nesprávným zpíváním si můžete způsobit vážná poškození hlasu, která v extrémních případech mohou vést až k doživotní ztrátě hlasu vůbec. A tak nechcete-li, aby vaše pěvecká kariéra skončila za půl roku jen proto, že jste technicky nesprávným zpíváním přišli o hlas, věnujte, prosím, alespoň chvíli následujícím řádkům.

Pěveckých metod je opravdu mnoho. Skoro by se dalo říct, že co učitel to metoda. Každý si do své výuky přidá nějaké své zkušenosti, nějaké své nápady, ale v praxi je zpívání v podstatě jenom jedno. Chcete-li se naučit zpívat opravdu na profesionální úrovni, je nezbytné chodit k nějakému učiteli na hodiny zpěvu. Mohu vám zde sebelépe popsat, co a jak máte dělat, ale nemáte-li vedle sebe zkušeného člověka, který vás kontroluje a ví, co má od vás slyšet, tedy co z vás má ven vycházet, nikdy nebude výsledek tak dokonalý. Vy sami se neslyšíte a nepoznáte, co děláte špatně. Až vám zde budu předkládat ty nezákladnější rady, doporučuji vám se vždy nahrávat a poté důkladně nahrávku zkontrolovat, jestli jste dělali vše tak, jak se, dle mých rad, domníváte, že je to správně. Ale ani tak neodhalíte mnohé chyby, protože nevíte, na co vše se máte soustředit, a těch věcí je tak mnoho a jsou to věci tak nepopsatelné, že není v mých silách vás s tím na těchto stránkách seznámit. Budu se tedy zabývat těmi naprosto nezákladnějšími návyky, pravidly a cvičeními, kde je opravdu nejmenší riziko, že byste mě mohli pochopit špatně, anebo byste

Tom Jones

se nevědomky dopouštěli nějakých chyb. Je mi jasné, že ne všichni máte na to dvakrát týdně si platit hodiny u renomovaných pedagogů nebo žijete někde, kde se tací nevyskytují a od nich vás dělí příliš velká dálka, anebo prostě jen nemáte tak vysoké cíle a chcete si jen tak zpívat pro radost s kapelkou oblastního formátu. Zejména pro vás budou mé rady určeny. Ale i když podle nich budete postupovat a budete se nahrávat, stejně bych vám doporučil alespoň občas zajít na hodinu k nějakému pedagogovi, aby zkontroloval, jak jste pokročili a jestli jste si nezafixovali nějaký špatný návyk.

Pokračování příště.

Lukáš Jindra

lukas.jindra@muzikus.cz

Lukáš Jindra

Pět let student zpěvu na konzervatoři (čtyři roky u prof. Lídy Nopové, jeden rok u prof. Jany Slavatové), studiový zpěvák, práce v rozličných kapelách a vokálních souborech, role v muzikálu. Bylo nás pět, v rockové škole CTJ trvale ucí od roku 2002.

Tvorba moderního jazzu XI

píše Ondřej Štveráček ondrej.stveracek@muzikus.cz

Stahování a analyzování V

V dnešním a zároveň posledním díle rozeberu část sóla nedávno tragicky zesnulého saxofonisty Boba Berga ze skladby Sonnyho Rollinse, *No Moe*. Toto „rhythm changes“ můžete najít na albu Bob Berga – *Enter The Spirit* z roku 1993. Dále na tomto albu hrají: na klavír Chick Corea, David Koski, Jim Beard, na kontrabas James Genus a na bicí Dennis Chambers.

Podrobně jsme se formou rhythm-changes zabývali v jednom z předešlých workshopů (článek můžete najít také na internetu na adrese <http://clanky.muzikus.cz/clanek.php?id=1777>). V dnešním rozboru se opět zaměřím jen na harmonická vybočení a jejich vysvětlení.

Forma A:

break – 3. takt: použití Fm7 vycházející z Dm7/5^b

5. takt: A7alt (B^bmmaj7) vedoucí do Fmaj7 (6. takt)

11. – 12. takt: Cmaj7 – E^b7 – A^b7 – D^b7 (G7alt)

13. takt: alterování C7 na C7/9^b (Fmmaj7/13^b – f moll harmonická)

bridge:

17. – 18. takt: alterování E7 na E7/9^b/9[#]

24. takt: použití Fmmaj7 vedoucí do Cmaj7

Forma A:

26. – 27. takt: použití G7alt (A^bmmaj7) s průchodnými tóny na lehkou dobu.

nabídka publikací nakladatelství Muzikus

NEW!

ROCKOVÁ KYTARA II

Vítězslav Štefl

248 stran + CD !!!

Tato rozsáhlá učebnice se věnuje kompletaci obecných poznatků (ať už se to týká nástroje a všeho kolem něj, či aparátů, efektů nebo rad z praktického života kapely), tak i vlastní hře na nástroj a to zejména v oblasti improvizace, otvíráků blues, techniky hry, stupnic, a nastínění obecných zásad při doprovodu včetně teorie akordů.

Publikace obsahuje 50 největších, časem prověřených riffů a úvodů ke skladám. Sílu si můžeš dodat i přečtením některých z výroků slavných osobností, jež jsou také součástí učebnice.
Cena: 316 Kč • Dobírka: 380 Kč • Při platbě předem: 348 Kč

NEW!

ROCKOVÁ GITAROVÁ ŠKOLA I.

Palo Chodelka

Jediný multimediální výukový CD-ROM svého druhu určený pro pokročilé hráče na el. kytaru. Hudební ukázky, způsoby hry, kytarová sóla a cvičení ve 150 videoukázkách, notových zápisech a tabulaturách.

Cena 690 Kč • Dobírka 751 Kč • Při platbě předem 725 Kč

50 JAZZOVÝCH TÉMAT Milan Svoboda

Výběr 50 hudebních témat, které zásadním způsobem mpaují tvorbu Milana Svobody za téměř čtvrt století. Působil v USA v Berklee College of Music, což je zárukou, že se jedná o vyzrálou muziku, z níž si nejeeden muzikant může odnést spousty hudebních nápadů. Cena 198 Kč • Dobírka 256 Kč • Při platbě předem 223 Kč

33+333 KYTARISTŮ Vítězslav Štefl

Netradiční encyklopedie světových kytaristů. Třiatřicet profilů světových kytaristů (Hendrix, Page, Moore, Vai,...) a třiatřiatřicet stručných profilů dalších hráčů podle abecedy. 336 stran.
Cena 333 Kč • Dobírka 366 Kč • Při platbě předem 366 Kč

220 UŽITEČNÝCH RAD PRO MUZIKANTY, KTEŘÍ SE CHYSTAJÍ NATÁČET V HUDEBNÍM STUDIU Václav Vlachý

S čím vším musíte počítat při natáčení v hudebním studiu, jak se připravit a čím se nenechat překvapit. Praxí ověřené rady doprovázené veselými ilustracemi. Cena: 96 Kč • Dobírka: 146 Kč • Při platbě předem: 121 Kč

BASS TIME I Aleš Duša

Baskytarová škola pro středně pokročilé a pokročilé baskytaristy. Tato publikace je koncipována pro doprovodnou baskytaru s důrazem na walking bass, rock, jazz a jiné figury, patterns, techniky apod.

Cena: 134 Kč • Dobírka: 184 Kč • Při platbě předem: 159 Kč

ETUDY PRO MALÝ BUBEN Martin Vajgl

Publikace obsahuje 75 skladeb pro sólový malý buben, rozdělených do tří kapitol. Kniha je určena středně pokročilým a pokročilým hráčům, kteří již absolvovali běžný výcvik na tento nástroj. Příložený CD přináší nahrávku vybraných etud, provedených autorem. Cena: 279 Kč • Dobírka: 339 Kč • Při platbě předem: 304 Kč

INVENCE Johann Sebastian Bach

15 dvouhlasých invencí pro klavír. 37 stran. Cena 99 Kč • Dobírka 149 Kč • Při platbě předem 124 Kč

JAK SE DĚLÁ JAZZ aneb mjúzik pípšou Vít Fiala

Cílem publikace je vás pobavit a trochu nechat nahlédnout za oponu muzikantských vztahů. 88 stran.
Cena brož. výtisku: 49 Kč • Cena váz. výtisku: 59 Kč • Dobírka brož.: 99 Kč • Dobírka váz.: 109 Kč • Při platbě předem brož.: 74 Kč • Při platbě předem váz.: 84 Kč • Pokud nebude určeno v objednávce, zašleme brožovaný výtisk.

JAZZ ROCK BLUES Volume I Luboš Andršt

Organizace hudebního materiálu, druhé vydání. Opět na skladě! Znovu si u nás můžete objednat a koupit učebnici Luboše Andršta, která zcela přehledným způsobem mapuje základy hudební teorie, pravidla a hudební materiál, který lze využít v jazzu, blues, rocku nebo i moderní populární hudbě.

Cena: 140 Kč • Dobírka: 190 Kč • Při platbě předem: 165 Kč

JAZZ ROCK BLUES Volume II Luboš Andršt

Akordy na kytare – druhé díl publikace Jazz, rock, blues je určen kytaristům nebo těm, kteří pro kytaru píší a chtějí znát její možnosti. Cena s disketou: 260 Kč / bez diskety: 210 Kč • Dobírka: 322 Kč s disketou / 268 Kč bez diskety • Při platbě předem: 289 Kč s disketou / 235 Kč bez diskety

KYTARA NEJEN HARD & HEAVY Honza Militký

Technika hry na kytaru je čím dál dokonalejší. Chcete obstát v konkurenčním boji? Možná právě tato knížka s audio-kazetou vám může ukázat cestu jak na to. 38 stran. Cena: 168 Kč • Dobírka: 228 Kč • Při platbě předem: 193 Kč

KYTAROVÁ PRAKTIKA Jaroslav Šindler

Orientace na hmatník, propojení melodické a akordické hry, improvizace. V této novince se dozvíte, jakým způsobem se dívat na hmatník svojí kytary. Cena: 142 Kč • Dobírka: 192 Kč • Při platbě předem: 167 Kč

MODERNÍ ŠKOLA PRO SAXOFON Ivan Myslíkovič

Ve svojí první části seznámí s technickými cvičeními, které vedou k perfektnímu osvojení nástroje. V druhé části pak budete uvedeni do světa improvizace. Na dvou audio kazetách si pak vše můžete poslechnout a zajímat si s natočenými doprovody. 88 stran. Cena: 284 Kč • Dobírka: 348 Kč • Při platbě předem: 309 Kč

MUZIKONTAKT 2003 Michaela Páková a kol.

Téměř 11 000 kontaktů na jednotlivce, soubory a společnosti mající něco společného s hudbou.
Cena bez CD: 280 Kč • Dobírka: 344 Kč • Při platbě předem: 312 Kč • Cena s CD: 350 Kč • Dobírka: 414 Kč • Při platbě předem: 382 Kč

PRAXE ZVUKOVÉ TECHNIKY Václav Vlachý

Druhé aktualizované vydání. Komplexní zpracování problematiky zvukové techniky. 256 stran.
Cena: 230 Kč • Dobírka: 290 Kč • Při platbě předem: 255 Kč

ROCKOVÁ KYTARA I Vítězslav Štefl

Opět na skladě – druhé vydání! Škola pro úplné začátečníky i pokročilé rockové kytaristy nabízí populární formou různé finty a radí, co je nezbytné pro kytaristy při hraní v rockové kapele. Je podpořena dlouholetou pedagogickou i koncertní činností v oboru. 96 stran. Příloha: CD a MC s ukázkami a akordové pravítko.

Cena: 190 Kč (s CD)/170 Kč (s MC) • Dobírka: 250 Kč (s CD)/230 Kč (s MC) • Při platbě předem: 215 Kč (s CD)/195 Kč (s MC)

ROCKOVÁ KYTARA II Vítězslav Štefl

Tato rozsáhlá učebnice se věnuje kompletaci obecných poznatků, aparátů, efektů nebo rad ze života kapely, obsahuje i vlastní hru na nástroj a to zejména v oblasti improvizace, otvíráků blues, techniky, stupnic, a nastínění obecných zásad při doprovodu včetně teorie akordů. 248 stran! Cena: 316 Kč • Dobírka: 380 Kč • Při platbě předem: 348 Kč

SLAP & FUNKY Richard Scheufler

Autor připravil pro zájemce o hru na basovou kytaru kreativní videoškolu pro začínající, středně pokročilé a pokročilé baskytaristy, ve které prozrazuje základní pravidla hry i důležité detaily.

Cena: 285 Kč • Dobírka: 349 Kč • Při platbě předem: 314 Kč

SÓLOVÁ HRA NA KYTARU Tomáš Valášek

Redice úspěšné školy hry na kytaru, tentokrát s možností získání výukových nahrávek. 36 stran.
Cena bez CD 48 Kč • Dobírka 98 Kč • Při platbě předem 73 Kč • Cena s CD 198 Kč • Dobírka 258 Kč • Při platbě předem 223 Kč

VÝUKA KREATIVNÍ HRY NA BICÍ NÁSTROJE aneb bouchej,

bude ti otevřeno Jan Seidl a Radim Kolář

Podtitul této knížky je zcela jasný. Pokud máte chuť cvičit a dosáhnout bubenické dokonalosti, vzhůru do toho. 96 stran. Cena: 146 Kč • Dobírka: 193 Kč • Při platbě předem: 171 Kč

připravujeme: Moderní škola pro baskytaru • Martin Štec; 15+3 světových kytaristů • Vítězslav Štefl; Bass Time II • Aleš Duša; Rock Drums – redice • Paul Schenzer

Balné hraří Muzikus! Za doporučenou zásilku je nutno uhradit celkovou částku předem složenkou typu C na adresu redakce s uvedením názvu publikace ve Zprávě pro příjemce. Dobříkovou zásilku je nutno objednat písemně, telefonicky nebo faxem do redakce, hraří se celková částka po dodání. Při objednání více kusů, nebo různých publikací se započítává pouze jedno poštovné. Prodejčím poskytujeme obvyklé rabaty. Žádejte ve své oblíbené prodejné hudebních nástrojů, objednávejte na adresu redakce: Nakladatelství Muzikus, Nováková 8, 180 00 Praha 8, tel.: 266 311 701, 266 311 703, fax: 284 820 127, internet: <http://www.muzikus.cz>, e-mail: inform@muzikus.cz • POZOR, NEPŘEHLEDNĚTE!!! Následující informace je určena pouze zájemcům ze Slovenska. Publikace na Slovensko nelze objednávat v pražské redakci. Knížky z naší nabídky si můžete objednávat v KNIHKUPECTVÍ INFORM, ŠTÚROVO NÁM. 1, 010 01 ŽILINA, tel.: 041/72 35 942, e-mail: inform@isternet.sk

Muzikus nabízí publikace jiných nakladatelství

VHS **BUBENÍKEM ZA 3 HODINY ...DENNĚ** František Hönlig
1. česká videoškola hry na bicí nástroje. Nabízíme vám videoškolu jednoho z nejmuzikálnějších bubeníků na naší scéně. Jeho talent dokladuje angažmá od mnoha rockových kapel až po muzikály. Cena: 480 Kč • Dobírka: 544 Kč • Při platbě předem: 505 Kč

HLASOVÁ VÝCHOVA POPOVÉHO ZPĚVU František Tugendlieb
Kniha autora s dvacetiletou pedagogickou praxí - jeho školou prošli např. Marika Gombitová, Miroslav Žbirka, Darina Rolincová, Pavol Habera, Hana Hegerová a další. V teoretické části autor popisuje hlasovou výchovu velmi přístupným a srozumitelným jazykem. Slovní text je doplněn o nákrepy. Praktická část je samotnou výukou popového zpěvu, doplněná o CD, na kterém jsou cvičení nazpívána Františkem Tugendliebem. Cena: 294 Kč • Dobírka: 354 Kč • Při platbě předem: 319 Kč

JAM SESSION Jan Kuře Veselý (MC)
Doprovody k vašim improvizacím (vydalo Profortis) Cena: 99 Kč • Dobírka: 159 Kč • Při platbě předem: 124 Kč

JAM SESSION vol. 2 Jan Kuře Veselý (CD)
Další doprovody k improvizaci. V bookletu naleznete ke všem skladbám akordové značky i nápovědu jakou stupnici použít k improvizaci. Skladbičky představují deset jednoduchých bluesových harmonií, na nichž si můžete prověřit svou sólovou hru. Cena: 230 Kč • Dobírka: 290 Kč • Při platbě předem: 255 Kč

JASNÁ ZPRÁVA Pavel Vrba
Knižka o Pavlu Vrbovi s Pavlem Vrhou, s jeho zpěváků a s výběrem jeho textů. O Vrbovi vypráví Michal Prokop, Jan Spálený, Petr Janda, Pavel Bobek a mnozí další. Cena: 315 Kč • Dobírka: 375 Kč • Při platbě předem: 340 Kč

JESUS CHRIST SUPERSTORY Iija Kučera ml. a Jaroslav Panenka
Poutavý příběh „českého Ježíše“. (vydal Radioservis) 162 stran Cena: 99 Kč • Dobírka: 159 Kč • Při platbě předem: 131 Kč

LUCIE: KOMPLET
Medvídek, Černí andělé, Dotkn se ohně, Pohyby... Písníčky, které nemusíme představovat. Knižka je zpěvníkem s notami a akordickým doprovodem písniček skupiny Lucie. (Vydal COX) Cena: 189 Kč • Dobírka: 253 Kč • Při platbě předem: 218 Kč

LUCIE KOMPLET CD-ROM
Multimediální zpěvník skupiny Lucie. Na disku najdete všechny písníčky z dosavadní tvorby. Písníčky jsou oproti knižní verzi doplněny o kompletní instrumentální aranžmá a software, který umožňuje každou píseň zobrazit a vytisknout noty, texty a akordy, ale především přehrát pomocí MIDI. A malé překvapení: Digitální video o skupině Lucie! 23 minut živých záběrů a rozhovorů. (vydala Charta Musica) Cena: 289 Kč • Dobírka: 358 Kč • Při platbě předem: 319 Kč

MODERN FUSION DRUMMING 2000 Roman Kobiela
Jde o ojedinelou dvojjazyčnou komplexní cvičební systematickou hru na bicí soupravu, která je určena mírně až vysoce pokročilým hráčům, vhodná je zejména pro studenty hudebních škol. Cena: 149 Kč • Dobírka: 199 Kč • Při platbě předem: 174 Kč

NAHRÁVÁME A UPRAVUJEME HUDBU NA POČÍTAČI
Tomáš Zouhar, Martin Jurica, Ondřej Jirásek
Volně pokračování knihy SKLÁDÁME A ARANŽUJEME HUDBU NA PC. Najdete zde výčet a popis všech dostupných zvukových karet na našem trhu, návody a postupy při nahrávání, editaci, mixáži, masteringu a zálohování nahrávky včetně základního seznámení s nepoužívanějšími softwary. Součástí knihy je CD s demoverzemi programů. Cena: 299 Kč • Dobírka: 359 Kč • Při platbě předem: 324 Kč

PÍSNÍČKY Z I.A CD audio/CD-ROM
Jedná se o výběr 42 lidových písní v tradiční úpravě. Notový zápis lze zobrazit, přehrát, vytisknout a také exportovat do souboru MIDI podle nastavení mixeru. Součástí jsou partitury pro Orffovy nástroje a audionahrávky všech písní pro přehrávání na běžném CD. Cena: 274 Kč • Dobírka: 343 Kč • Při platbě předem: 299 Kč

REPRODUKTORY A REPROSOUSTAVY Kamil Toman
Najdete zde vše, co se týče fyzikální podstaty zvukového vlnění a základů akustiky, přes výčet běžných existujících reproduktorů, včetně jejich parametrů a způsobů jejich měření, popisu a návrhu reproduktorových ozvučnic, popisu pasivních reproduktorových výhybek, konstrukcí ozvučnic atd. Cena: 290 Kč • Dobírka: 350 Kč • Při platbě předem: 315 Kč

ROCKOVÁ GITAROVÁ ŠKOLA 1. Palo Chodelka
Jediný multimediální CD-ROM svého druhu určený pro pokročilého hráče na elektrickou kytaru. Hudební ukázkami, způsoby hry, sóla, cvičení ve 150 videoukázkách, notových zápisech a tabulaturách. Požadovaná konfigurace: Window NT4.0 SP3 nebo 2000 nebo XP, 128 MB RAM, procesor 333 MHz, CD-ROM mech. 16x, videoadaptér (800x600, barva 16bit), zvukový adaptér. Cena: 690 Kč • Dobírka: 751 Kč • Při platbě předem: 725 Kč

SÁDROVÝ JEŽEK PROMLUVLIL... Radek Pastrňák & Dušan Bořecký
Kdy jsi poprvé ochutnal alkohol? Jednou při domácí oslavě jsem se omylem napil Hanácké vodky. Fuj! Slzy mi zaplavily víčka! Málem jsem se poblíknal. Ale udřelí!!! Hned jsem se ptal maminky: Maminko, a to až budu velký, budu muset takhle pít alkohol? A maminka odpověděla: „Ale neééé Radečku, nebuděš!“ To mě uklidnilo a šel jsem si zaletat s netopýry. Neobyčklé množství podlitin nemohlo vyvážit opojný pocit z letu. (Vydal HITBOX.) Cena: 189 Kč • Dobírka: 249 Kč • Při platbě předem: 214 Kč

SKLÁDÁME A ARANŽUJEME HUDBU NA POČÍTAČI
Ondřej Jirásek Tato publikace má za cíl seznámit vás s hudebními programy, které jsou dostupné na českém hudebním trhu a s některými samplovacími programy. S knižkou se vám dostane do ruky i CD, které obsahuje demo verze některých programů (vydal Computer Press). Cena: 339 Kč • Dobírka: 403 Kč • Při platbě předem: 368 Kč

V RUKOU TVÝCH Richard Scheuffler
Nyní si u nás můžete objednat desku vynikajícího baskytaristy a muzikanta Richarda Scheufflera s názvem V rukou tvých. Nenechte si ujít tento jeho autorský projekt. Naleznete zde 11 skladeb, na nichž se při realizaci ve studiu podíleli muzikanti jako Pavla Forstová, Markéta Rohanová, Jiří Neuzil, Ivan Myslikovjan i Richard Scheuffler mladší a další. Desku si můžete objednat i v anglické verzi - In Your Hands. Cena: 270 Kč • Dobírka: 339 Kč • Při platbě předem: 295 Kč

VARHANY HAMMOND Roman Šula
Publikace má za cíl seznámit čtenáře s problematikou legendárních elektromechanických varhan Hammond. V tematických částech se dozvíte o historickém vývoji tvorby zvuku za pomoci elektriny, konstrukční části varhan Hammond, aditivní harmonické syntéze, efektech (perkuse, pružinový hall, chorus, vibráto), Leslie boxu a nejdůležitějších modelech varhan Hammond a jejich napodobení. Nejedná se o školu hry na tento nástroj. Cena: 126 Kč • Dobírka: 176 Kč • Při platbě předem: 151 Kč

WORLD OF DRUMSET RUDIMENTS Roman Kobiela
Dalším díl školy Modern Fusion Drumming 2002. Vývoj techniky hry na bicí soupravu je nekonečný proces s bezpečným rytmickými variacemi. Naleznete zde rozšíření tematických celků uvedených v prvním díle, ale především jsou zde prezentovány relevantní základy vědění o hře na bicí nástroje včetně široké řady technických prvků. Cena: 189 Kč • Dobírka: 249 Kč • Při platbě předem: 214 Kč

ZPÍVÁME S KYTAROU I Kamil Mandlík
Učebnice doprovodu hry na kytaru na CD-ROM s interaktivními video a audio ukázkami a testy. Zpěvník 303 oblíbených písní pro kytaru včetně textů, akordů a počítačem hraných doprovodů. (Vydalo nakladatelství Charta-Musica 1999)
Zpíváme s kytarou I - pouze CD-ROM Cena: 289 Kč • Dobírka: 349 Kč • Při platbě předem: 314 Kč • Zpíváme s kytarou I - kniha a CD-ROM Cena: 588 Kč • Dobírka: 648 Kč • Při platbě předem: 613 Kč

Miloš Veselý 1. ZÁKLADY HRY NA BICÍ NÁSTROJE Cena: 118 Kč • Dobírka: 168 Kč • Při platbě předem: 143 Kč

2. ŠKOLA HRY NA BICÍ NÁSTROJE Cena: 181 Kč • Dobírka: 239 Kč • Při platbě předem: 206 Kč

3. ETUDY PRO SOUPRAVU BICÍCH NÁSTROJŮ Cena: 121 Kč • Dobírka: 171 Kč • Při platbě předem: 146 Kč

4. AKCENTY PRO SOUPRAVU BICÍCH NÁSTROJŮ Cena: 118 Kč • Dobírka: 168 Kč • Při platbě předem: 143 Kč

5. PARADIDDLE PRO SOUPRAVU BICÍCH NÁSTROJŮ Cena: 105 Kč • Dobírka: 155 Kč • Při platbě předem: 130 Kč

6. KOORDINACE HRY NA SOUPRAVĚ BICÍCH NÁSTROJŮ A DOPROVODY

Cena: 148 Kč • Dobírka: 198 Kč • Při platbě předem: 173 Kč

7. BICÍ NÁSTROJE V ORCHESTRU Cena: 197 Kč • Dobírka: 257 Kč • Při platbě předem: 222 Kč

8. PARARÝTMY & MUSIC GAG PRO SOUPRAVU BICÍCH NÁSTROJŮ

Cena: 197 Kč • Dobírka: 257 Kč • Při platbě předem: 222 Kč (vydalo nakladatelství Vladimír Beneš)

NEW!

50 JAZZOVÝCH TÉMAT

Milan Svoboda

Na 84 stránkách pro vás Milan Svoboda, jazzový pianista, skladatel, aranžér, autor filmové a scénické hudby, absolvent pražské konzervatoře připravil výběr 50 hudebních témat, které zásadním způsobem mapují jeho tvorbu za téměř čtvrt století. Milan Svoboda působil v USA na jazzové škole v Berklee College of Music v Bostonu, což je také zárukou, že publikace 50 jazzových témat je vyřádlou muzikou, z níž si ne jeden muzikant může odnést spousty hudebních nápadů a nasát atmosféru jazzu a jeho tvorby.

Cena: 198 Kč • Dobírka: 256 Kč • Při platbě předem: 223 Kč

NEW!

ELEKTRONICKÉ KLÁVESOVÉ NÁSTROJE

Ovládání a využití kláves ve všech hudebních žánrech • CD příloha

Jedná se o příručku pro ty, kteří si již nástroj koupili a seznamují se, jak klávesy fungují, z čeho se skládají, jak se dají propojit s dalšími přístroji, jaké obsahují hudební funkce a jak umí komunikovat s různými počítačovými programy. Tato publikace vznikla jako reakce na nedostatek takto tematicky zaměřené literatury, se kterým se potýkají hlavně základní umělecké školy.

Příložen CD obsahuje demoverze hudebních programů, balík písniček ve formátu MIDI a multimediální prezentaci Casio MZ 2000.

Cena: 199 Kč • Dobírka: 259 Kč • Při platbě předem: 224 Kč

Kytarová dílna

XIX

píše Luboš Malý lubos.maly@muzikus.cz

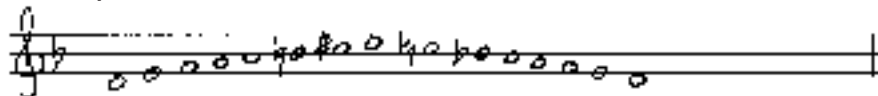
Jazzové standardy (7)

George Gershwin: Summertime

George Gershwin (vlastním jménem Jacob Gershowitz) se narodil 26. 9. 1898 v New Yorku jako druhé ze čtyř dětí ruských emigrantů. Hudbu objevil v šesti letech a byl silně ovlivněn impresionisty Debussyem a Ravelem. Ale jeho největším vzorem se stal Ferenc Liszt, kterého slyšel na koncertě v New Yorku. Roku 1919 uvedl na Broadwayi svoji první show **La, La, Lucille**. Prvním jeho hitem se však stala píseň **Swanee**, které se prodalo přes dva milióny desek za rok, a mladý George se prosadil jako úspěšný skladatel. V roce 1922 napsal operu **Blue Monday**. Pak spolupracoval s populárními zpěváky dvacátých let, kterým psal hity na tělo. V roce 1930 píše muzikály **Strike up the Band**, **Girl Crazy** a **I Got Rhythm** s řadou zvukným jmen v orchestru (Benny Goodman, Gene Krupa, Glenn Miller aj.). Také se uplatňuje v Hollywoodu hudbou k filmu **Delicious**. V roce 1932 se svými bratry získává prestižní Pulitzerovu cenu za politickou satiru **Of Thee I Sing** a o tři roky později vzniká slavná jazzová opera **Porgy and Bess**. 9. června 1937 George zkolaboval po delších bolestech hlavy a lékaři nacházejí mozkový nádor. Upadá do kómatu, ze kterého se ani po operaci neprobral, a 11. července 1937 ve 39 letech umírá. George Gershwin je jedním z největších jazzových tvůrců a fenomenálním skladatelem nádherných a nesmrtelných melodií. Skladba *Summertime* pochází právě z opery **Porgy and Bess** a je asi nejznámější Gerswinovou baladou. Její ušlechtilá krása si za téměř 70 let od vzniku vřdycky najde posluchače a pro jazzmany je vděčná pro svou jednoduchost a klasické harmonické postupy na improvizaci. Často je hrána v tónině d moll a harmonická struktura je zřetelně čitelná – použití dominantních jader a přechody do subdominanty v pátém taktu (jako v blues). Pěkné je vygradování melodie ve třináctém taktu do paralelního akordu F dur a návrat do d moll přes spojení doškálného dominantního jádra Emi7/b9 – A7 +9. Improvizovat můžeme na tóny stupnice d moll melodické a ještě na závěr rada nad zlato – je tolik variací a je dobré používat uši a jak řekl John Scofield: „Nehráť blbé tóny a zbytek už se srovná...“

Je léto, tak zkuste *Summertime*!!

Př. 19 – stupnice d moll melodická

Př. 20 – Summertime

George Gershwin

kam zajít?

programy klubů

www.muzikus.cz

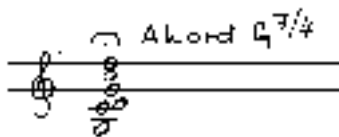
Rockování (1)

Ano, přátelé, troufl jsem si. Na žádost pana šéfredaktora uvádím v kytarové dílně obsáhlý seriál o rockové kytáře. Je to úkol nelehký, ale o to více mě vzrušuje. Co by mělo být náplní?

Vykolíkovat hřiště pro vývoj a stěžejní momenty v historii bigbítu, kde kytara stála vždy na prvním a určujícím místě. Písně a snad ve všech končinách světa zdomestikované riffy. Ale jak na to? Dostalo se mi do ruky jubilejní číslo pětaticátého ročníku amerického časopisu **Guitar Player** z minulého roku s celkovým přehledem. Když k tomu přidám následující vydání až do teď, tak zde máme slušnou porci nejlépejších světových kytaristů, uvedených na titulní straně.

Pravda, někteří jsou zde během let uvedeni několikrát, ale i tak je to kolem dvou set. A každý se setsakramentsky snažil a ještě snaží přijít s něčím novým. Tak koho vybrat? Nebudu se po uvážení plést mezi rock and rollové pionýry. Začnu od roku 1960. Někým, kdo nenosil rudý šátek a neházel pravou ruku před čelo u pomníku neznámého vojína. Měl střapatou kšticí, dělal si vždycky, co chtěl, a alespoň pro mě to bylo první kytarové zjevení. George Harrison. The Beatles jsem jako hošík zaregistroval kolem roku 1965. To už byl téměř konec beatlemánie, ale pro mě to začalo. I když jsem se pak prohryzával jinou muzikou, tohle mi nějak zůstalo v krvi. George si nedělal z prstů hadici, ale jeho sóla byla vždy tak originální a dodnes si neumím v těch všech skladbách představit jiná. No, „Někdo“ mu to tam cpal horem dolem. Třicet let jsem si myslel, že The Beatles byli tak trochu výpotkem studiového kouzlení producenta George Martina (myšleno humorně – vedle šílených instrumentálních metalových závodníků). Až do doby, kdy jsem uslyšel album **The Beatles Live at the BBC**. Šel jsem se opláchnout a s pokorou kluky odprosil. George si oblíbil kytary Gretsch – nejdřív Solid Body Duo Jet a při návštěvě USA dostal darem lubový model Country Gentleman. Po televizním vysílání **Ed Sullivan Show** v roce 1964 si prý koupilo za týden kytaru Gretsch 200 000 zfanatizovaných kytaristů. Ale sóličko, které mám na mysli a je uvedeno jako ukázka, nahrál na speciální dvanáctistrunku Rickenbacker (model 360–12), která údajně měla změnit zvuk rockové hudby.

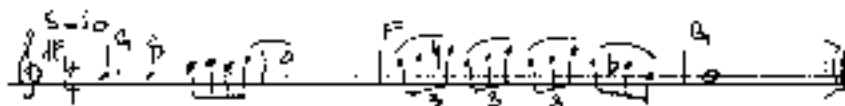
Př. 1 – úvodní akord A Hard Day's Night

Př. 2 – A Hard Day's Night – úryvek

Př. 3 – sólo na dvanáctistrunnou kytaru

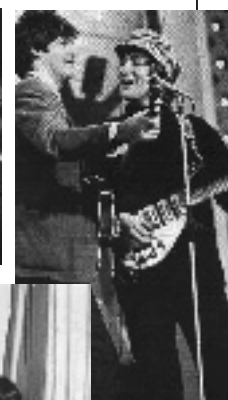

George Harrison

Luboš Malý

Kytarista, loutnista, učitel, producent s univerzálním záberem od staré hudby až po blues, rock a jazz. Během let působil v mnoha sestavách i sólově na klasické kytaru. Jeden z prvních populizátorů flamenco kytary u nás, ale také bývalý rocker, jazzový nadšenec a hráč na dosti neobvyklou barokní kytaru. Kromě pedagogické činnosti se věnuje i dějinám hudby a v současné době také práci ve Svazu autorů a interpretů. K zálibám patří humor ve všech podobách, lenošení, literatura, Plzeňský Prazdroj a skotská Ballantines.

Textařská dílna

aneb aby zpěvákům
„nelítaly prkna z huby“ VII

píše **Simona Ester Brandejsová** simona.brandejsova@muzikus.cz

Co se děje uvnitř slok

Dovolte mi se do třetice zastavit u problematiky navazující na předchozí dvě dílny a šťastně ji uzavřít osvětlením následujících **rýmových schémat**. Jejich význam a funkce se zpravidla vyjeví nikoliv na jednom řádku, ale až na podkladě celé sloky, případně v rámci několika strof. Není nic jednoduššího než si je zapamátovat rovnou na příkladech. (*Všechny ukázky jsou převzaty z knížky Blues pro slušný lidi z pera Jiřího Dědečka, který se pro červencové číslo Muzikusu rozhovořil na textařské téma na str. 46.*)

Sdružený rým (má schéma a a b b)

Mám hrůzu z knih,
nechci vědět, co je v nich,
jsou to jen slova, slova, slova,
jak říkal Hamlet či Casanova.
(...)

Mám hrůzu z vět,
které zaplavují svět,
hlásky, slova, souvětí,
to je mé směšné prokletí...

a
a
b
b

a
a
b
b

Střídavý rým (a b a b)

Řek jsem si tuhle: Dáš si práci
a napíšeš pár velkejch slov,
dřív než tě bafnou funebráci
a vodlífrujou na krchov.

Prolez jsem všechny knižní sklady,
pár slov si vopsal, pár jich škrt,
až zbyly tři bez větší vady,
a to jsou život, láska, smrt.

a
b
a
b

a
b
a
b

Obkročný rým (a b b a)

Kterak se mám státi optimistou,
když se pyšním darem myšlení?
Z toho spolku ať mne vyčlení,
já mám rozum zdravý, mysl čistou.

Snáze bych byl mramorovou bustou,
která výraz tváře nemění,
nežli planout v planém nadšení
a jen smrt mít stoprocentně jistou.

a Furt nemáme čas
b furt se někam ženem,
b ale furt jsme dole.
a Neslyšíme hlas,
b co nás volá jménem:
c Quo vadis, ty vole?

Postupný rým (a b c a b c)

Mládí už je fuč,
dávno nejsme kluci,
co nám život dává?
Semtam ňákej puč,
ňákou revoluci,
žádná velká sláva...
(...)

b **Přerývaný rým (a b c b)**
a
b
c
a
b
c

Včera v noci jsem se ve snu
neobvykle nudil:
Zdálo se mi, že se mi zdá,
že už jsem se vzbudil.

Tato schémata rozložení rýmů (a s nimi řada dalších variant) se mohou uplatňovat v různých typech strof (dvojverší, čtyřverší apod.) a vyšších celků – slovesných útvarů, stejně jako třeba v písňovém refrénu. **Refrén** je jak známo celek, který se opakuje na shodných místech několika strof v jedné básni, v populární písni je to většinou její klíčová část o několika verších, která se opakuje po takzvaných verzích (jednotlivých slokách).

Pro ozvláštňení formy či jako prostředku k vyzdvížení tvůrčího záměru v textu lze použít (a velmi pravděpodobně je mnozí z adeptů textařiny již používají, aniž o tom často vědí) různé **figury a tropy**... (Ostatně do tohoto tématu patří už i zmínka o refrénu, který je vlastně také jednou z básnických figur založených na opakování vybraných prvků v textu).

Ale o nich víc opět v příštím Muzikusu.

Simona Ester Brandejsová

Absolvovala obor tvorba textu a scénáře na Vyšší odborné škole Jaroslava Ježka. Vydala sbírku poezie Sóló pro dvoje housle (nakladatelství Pragoline, 2002). Průběžně se věnuje pěvecké a hudební interpretaci svých písňových textů a autorsky se zajímá o rozhlasovou tvorbu a hudební publicistiku. Do internetové prezentace S. E. B. můžete nahlédnout na adrese: <http://brandejsova.euweb.cz>.